Jose Mauro De Vasconcelos Güneşi Uyandıralım

Şeker Portakalı Dizisi 2. Kitap

Türkçesi AYDIN EMEÇ

ÇAĞDAŞ DÜNYA YAZARLARI 1. basım: 1977

2. basım: 1983

3. basım: 1986

4. basım: 1987

5. basım: 1988

6. basım: 1990

7. basım: 1991

8. basjm: 1992

9. basım: 1993

10. basım: 1993

11. basım: 1994

12. basım: 1994

13. basım: 1995

14. basım: 1996

15. basım: 1996

16. basım: 1996

17. basım: 1997

18. basım: 1997

19. basım: 1997

20. basım: 1998

Can Yayınları Ltd. Şti. (1995)

Bu kitap, İstanbul'da, Can Yayınları'nda dizildi, Özal Basımevinde basıldı. (1998)

Dizgi: Serap Kılıç

Türkçesi AYDIN EMEÇ

CAN YAYINLARI LTD. ŞTİ.

Hayriye Caddesi No. 2, 80060 Galatasaray, İstanbul Telefon: (0-212) 252 56 75 - 252 59 88 - 252 59 89 Fax: 252 72 33

Özgün adı Vamös Aquecer o Sol

Jose Mauro de Vasconcelos, 26 Şubat 1920'de Rio de Janeiro yakınlarındaki Bangu'da doğdu. Kızılderili ve Portekizli kırması bir ailenin çocuğuydu. On beş yaşında lise öğrenimini yarıda bıraktı. Çeşitli işlerde çalıştı. Boks antrenörlüğü, tarım işçiliği, balıkçılık yaptı. Kızılderililerin arasında yaşadı. 1942 yılında yazdığı ilk romanı Yaban Muzu'yh eşine az rastlanır anlatıcılık yeteneğini ortaya koydu. Ardından Şeker Portakalı, Güneşi Uyandıralım, Delifişek, Kayığım Ro- sinha, Kardeşim Rüzgâr Kardeşim Deniz, Çıplak Sokak gibi romanla-rıyla ünü Brezilya sınırlarını aştı.

D. Antonietta Rudge Ciccilo Matarazzo Luizinho Bezerra

ve 'büyük dost' Wagner Felipe de Souza Weidebach

için.

Bir de

Joaquim Carlos de Mello

için.

"Hısımlığı oluşturan yalnızca kan bağları değil, aynı zamanda yürek ve akıl bağlarıdır."

MONTESQUIEU

Birinci Bölüm

MAURICE VE BEN

1

Değişim

Birden gözlerim karanlıkta değildi artık. On bir yaşındaki yüreğim korkudan göğsümde hopladı. "Sırtınızdaki-kuzunuzla-ey-küçük-Isa, beni-koruyun!" Işık büyüyordu. Biraz daha. Biraz daha. Büyüdükçe de, benim korkum büyüyordu; bağırmak istesem başaramazdım.

Herkes sakin sakin uyuyordu. Bütün kapalı odalar sessizlik doluydu.

Sırtımı duvara verip yatağımın içinde oturdum. Gözlerim öylesine zorlu bakıyordu ki, yuvalarından uğrayacaklardı neredeyse.

Yakarmak, bütün koruyucu azizlerimin adlarını anmak isterdim, ama Lourdes Meryem'inin adı bile çıkmıyordu ağzımdan. Şeytan olmalıydı bu. Herkesin sık sık sözünü edip beni korkuttuğu şeytan. Ama o olsaydı, ışık, lambanın renginde olmazdı, kan ve ateş rengi olurdu ve herhalde bir kükürt kokusu duyulurdu. Sevgili Fayol-le'um peder Feliciano'yu bile yardımıma çağıramıyordum. Bu saatte Fayolle üçüncü uykusunda olmalıydı, mutlu biri gibi Maristler lisesinde horlamaktaydı herhalde, incecik ve tatlı bir ses kendini duyurdu: "Korkma, çocuğum. Sana yardım etmeye geldim." Yüreğimin atışı şimdi duvarda yansıyordu, sesim, genç bir horozun ilk ötüşü gibi güçsüz ve titrek, çıkmayı başardı:

1816 yılında Fransa'da kurulan, eğitimle uğraşan bir tarikat.

"Kimsin? Öbür dünyadan gelme bir ruh mu?"

"Hayır koca salak."

Ve hoşgörülü bir kahkaha odayı çınlattı.

"Biraz daha aydınlatacağım burasını, ama kaygılanma, kötü bir şey olamaz."

Kararsız bir "evet," dedim, ama gözlerimi kapadım.

"İşte böyle, oyun değil bu dostum. Gözlerini yeniden açabilirsin."

Bir gözümü araladım, sonra öbürünü. Odada öyle güzel bir ışık vardı ki ölmüş olduğumu ve cennette bulunduğumu düşündüm. Ama bu olanaksızdı. Evde herkes cennetin bana göre bir yer olmadığını söylüyordu. Benim gibiler yanıp kavrulmak üzere dosdoğru cehennemin kazanlarını boylardı.

"Bana bak. Çirkinim, ama gözlerimden bana güvenebileceğini okuyacaksın."

"Neredesin?"

"Burada, yatağın ayak ucunda."

Yatağın kıyısına yaklaştım ve bakmak için tüm cesaretimi topladım. Gördüğüm şey içimi yılgıyla doldurdu. Öylesine ürkmüştüm ki, fermuar gibi bir ürperti tepeden tırnağa dolaştı her yerimi. Titreyerek ilk durumuma döndüm.

"Hayır, yavrum. Çok çirkinim, biliyorum. Ama bu kadar korkarsan sana yardım etmeden giderim."

Sesi yalvarır olmuştu, kendimi tutmaya karar verdim. Ama isteksizce süründüm ondan yana. "Bu kadar korku neden?"

"Ama sen bir kurbağasın!"

"Evet. Ne olmuş?"

"Başka bir şey olamaz mısın?"

"Bir yılan mı? Bir timsah mı?"

"Onları yeğlerim, çünkü yılanlar güzeldir, kaygandır. Timsahlar da yüzdüklerinde çok hoşturlar."

"Beni bağışla, ama ben yoksul bir cururu kurbağası-yım, senin dostunum. Peki, hoşuna gitmiyorsa giderim. Yine de tekrarlıyorum: Yazık olacak!"

10

Kocaman benekli kurbağa o kadar üzgün ve duyguluydu ki neredeyse ağlayacaktı. Bu beni yumuşattı, çünkü öylesine duyarlıydım ki birinin ağladığını ya da acı çektiğini gördüm mü benim de gözlerim yaşlarla doluyordu.

"Kabul. Ama bırak da bir soluk alayım, sonra düzelirim, sana alışmaya başlıyorum."

Gerçekten de durum değişmeye başlıyordu. Belki de gözlerinin tatlı parıltısından ve korkunç gövdesinin hareketsizliğinden ötürüydü bu. Bir dostluk cümlesi edecek oldum. Kekeleyerek çıktı ağzımdan. Bir şey beni onunla sizli bizli konuşmaya itiyordu. "Adınız nedir?"

Gülümsedi. Sizli bizli konuşmamın onu şaşırttığı açıktı. Ama konuşan bir kurbağaya her gün rastlanmaz. Bu bende saygı uyandırıyordu. Başını kaşıdı ve karşılık verdi: "Adam." "Adam ne?"

"Yalnızca Adam. Soyadım yok." Duyarlılığım yine kendini gösterdi. Neden bir kurbağa için heyecanlanacaktım?

"Soyadımı taşımak istemez misiniz? Bu hiç canımı sıkmaz. Bakın ne kadar güzel: Adam de Vasconcelos."

"Sağol dostum. Şu ya da bu biçimde sana öylesine yakın oturacağım ki, dolaylı olarak soyadından yararlanaca-ğım."

Doğru işitmiş miydim söylediğini? Benimle oturmak ha? Tanrım, ey Mangabas Meryem'i! Analığım onu odamda görse, Ponta Negra plajına dek çın çın ötecek bir çığlık atardı. Sonra da süpürgesiyle İsaura'yı çağırır, onu merdivenlerden aşağı yuvarlardı. Bu da yetmiyormuş gibi, Isa-ura, Adam'ı küçük ayaklarından yakalamak ve Petropolis gezisinin tepesinden aşağı fırlatmak zorunda kalırdı.

"Ne düşündüğünü kestiriyorum. Ama tehlike yok."

"Daha iyi!"

Rahatlamış olarak bir soluk aldım.

11

"Ya ben sana ne diyeceğim? Zeze mi?"

"Rica ederim. Zeze yok artık. Geçmişteki budala çocuktu o. Bir sokak çocuğu adıydı.. Şimdi çok değiştim. Terbiyeli, kibar bir çocuğum ben..."

"Ve hüzünlü. Özellikle hüzünlü. Belki de yeryüzünün en hüzünlü çocuklarından biri, değil mi?" "Biliyorum."

"Yeniden Zeze olmak ister miydin?"

"Hayatta hiçbir şeyi geri gelmez. Bir bakıma, isterdim. Bir bakıma da, hayır. O sürekli dayak yeme ve aç kalma hikâyesi..."

Hep peşimden gelmek isteyen o eski acıyı anımsıyordum. Yeniden Zeze olmak, bir şekerportakalı fidanı edinmek, Portuga'yı yine yitirmek mi?

"İtiraf et gerçeği. O sıralar, uzun süreden beri duymadığın bir şeyin vardı. Minimini ve çok iyi bir şey: Sevgi."

Cesaretim kırılmış olarak başımla onayladım.

"Her şey yitirilmiş sayılmaz. Hâlâ birtakım şeylere olan sevgin duruyor, yoksa benimle böyle gevezelik edemezdin."

Bir an sustu ve çok ciddi bir yüzle ekledi:

"Dinle Zeze, bunun için buradayım. Sana yardım etmeye geldim. Hayatta her ^eye karşı kendini savunmana yardım etmeye. Artık hem çok yalnız bir çocuk olduğun... hem de piyano çalmak zorunda kaldığın için acı çekmeyeceksin."

Adam, piyano çaldığımı nereden keşfetmişti. Ve bunun hayatımın en büyük işkencelerinden biri olduğunu nasıl anlamıştı?

"Her şeyi biliyorum, Zeze. Bunun için geldim. Yüreğinde yaşayacak ve seni koruyacağım. Bana inanmıyor musun?"

"Evet, inanıyorum. Hayatımda bir kere benimle yeryüzünün en güzel şarkılarını söyleyen bir kuşum oldu yüreğimde."

"Şimdi nerede?"

12

"Uçtu. Gitti."

"Bu da beni saklayacak boş bir yerin olduğu anlamına geliyor."

Ne düşüneceğimi bilemiyordum. Düş mü gördüğümü, yoksa bir mucize mi yaşadığımı.söyleyemezdim. Çok zayıftım ve kuyu çıkrığı gibi eğri kaburgalarımla içeri göçük bir göğüs kafesim vardı. Kocaman bir kurbağa orada nasıl barınabilecek? Bir kere daha düşüncelerimi keşfetti:

"Yüreğine sığmak için iyice ufalacağım, bir şey duymayacaksın." \

Duraksadığımı görünce yine açıklamada bulundu:

"Dinle, Zeze, beni içine kabul edersen her şey daha kolay olacak. Sana yeni bir hayatı, kötü olan her şeye karşı kendini savunmayı öğretmek ve seni hep kovalayan şu hüzün perdesini yavaş yavaş silip süpürmek istiyorum. Tek başına da olsan, artık eskisi kadar acı çekmediğini göreceksin."

"Gerçekten gerekli mi bu?"

"Hayatta çok yalnız bir adam olmaman için gerekli. Yüreğinde yaşamaya başladığımda, yeni bir ufuk açılacak. Bir değişim olduğunu göreceksin."

"Değişim nedir?"

"Değişiklik. Biçim değiştirme."

"Anlıyorum."

Gerçek şu ki, artık hiç korkmadığımı, kurbağadan hiç mi hiç ürkmediğimi anlıyordum. Neredeyse iki yüz yıldan beri dostmuşuz gibi bir duygu içindeydim.

"Ya kabul edersem?"

"Kabul edeceksin."

"Ne yapmam gerekiyor?"

"Senin mi? Hiç. Her şeyi ben yapacağım. Sen yalnızca yüreğine girmeme fırsat vermek için çok yürekli ve iradeli olmak zorundasın."

Bir elektrik akımı ayaklarımı gıdıklamış gibi, her yanım ürperiyordu.

"Ağzımdan mı gireceksin?"

"Hayır, budala. Ayrıca ağzından sığamam da."

"Öyleyse nasıl olacak?"

"Gözlerini kapatacaksın, ben göğsüne yatacağım ve içine gireceğim yavaş yavaş."

"Canım acımayacak mı?"

"Hiç acımayacak. Gözlerine büyük bir uyku indireceğim."

Korkumla savaşıyordum. Tenimde vıcık vıcık karnının buz gibi soğuğunu duyar gibiydim. Adam düşüncelerimi okumaya devam etti.

"Bana elini ver."

Soğuk terler dökerek dediğini yaptım.

"Benim elimin de yumuşacık olduğunu göreceksin."

Bir mucize oluyordu. Kurbağanın eli büyümüştü, benim elimin boyutlarındaydı, dostça ve sevecen bir sıcaklığı vardı.

"Gördün mü?"

Parmaklarımla avucunu yokladım. Şaşkınlık içindeydim:

"Siz de piyano çalıyor musunuz?"

Neşelenmiş gibi güldü:

"Neden sordun?"

"Çünkü avucunuzda tek nasır yok. Ben de öyleyim, ağaçlara tırmanamam, parmaklarımda sıyrık olmamalı; eklemlerimi bile çatırdatamam. Bütün bunlar, piyano çalışmalarımı aksatmamak için yasaklanmıştır."

Umutsuzlukla içimi çektim.

"Görüyorsun ya, bana gereksinim duyuyorsun."

"Ya bir gün piyanoyu bırakırsam?"

"Müzikten bu kadar mı nefret ediyorsun?"

"Sevmediğimden değil. Benim sevmediğim, günlerimi şu klavyenin üzerinde geçirmek. Sonsuz bir alıştırmalar, bitmek bilmeyen bir gamlar dizisi üzerinde."

Tam o sırada bir şey hatırladım:

"Biliyor musunuz bay Adam, kromatik gamı severim ben."

14

"Biliyorum bay Zeze."

Şimdi, sizli bizli konuşamayacak kadar yakınlaştığımızı keşfediyordum. Aynı anda gülmeye koyulduk.

"Piyano çalmaktan vazgeçmeme yardım edecek misin,?"

"Hayır, Zeze. Sana bu konuda söz veremem. Belki çok acı çekmemen için bir yol bulurum." "Bu da bir şeydir."

Aşağıdan yukarı belirli bir üstelemeyle bana bakmaktaydı. Saatlerin geçtiğini göstermek istercesine kol saatine bir göz attı.

Artık duraksamanın gereği yoktu. Bir daha piyano başında canımın sıkılmayacağını bilmek kararımı çabuk-laştırmıştı.

"Ne yapmam gerekli?"

"Pijama ceketinin önünü aç ve korkma."

"Korkmayacağım."

"Şimdi bana yardım etmelisin. Çarşafın ucunu yere at ve beni kaldır."

Olmuştu işte. Adam işte çok yakınımdaydı. Işıkta gözleri, gökyüzünün masmavi olduğu zamanki mavi rengi almıştı. Onu ne eskisi kadar çirkin, ne de eskisi kadar sevimsiz buluyordum.

"Bana gerçeği söyle. Canım acıyacak mı?"

"Hiç acımayacak."

"Ama yüreğimi yemeyeceksin, değil mi?"

"Yiyeceğim ama hafiften, bir bulutu çiğnermiş gibi."

"Ya bir gün babam yüreğimin filmini çektirirse?"

"Kimse bir şey keşfetmeyecek. Çünkü zamanla tıpatıp önceki yüreğinin biçiminde bir yürek olacağım."

"Her şeyi görmek istiyorum."

"Uyumayı yeğlemiyor musun?"

"Hayır. Duvara yaslanacağım ve iyice izlemek için biraz eğileceğim."

"Öyleyse çok güzel bir müzik duymana çalışacağım ben de."

15

"Seçme yapabilir miyim?"

"Yapabilirsin."

"Schubert'in Serenad'ıyla Schuman'ın Hülya'sım dinlemek isterdim."

"Piyanoyla mı?"

"Evet."

Adam elini saçlarımda gezdirdi ve gülümsedi.

"Zeze! Zeze! Piyanodan o kadar da nefret etmediğini itiraf et..."

"Bazan güzel buluyorum."

"Hazır mısın?"

"Hazırım."

Güzel bir müzik çalmaya başladı. Adam göğsüme yattı ve her şey rüzgâr gibi yumuşacıktı. "Hoşçakal."

Ağzını göğsüme bastırdığını ve içime girmeye başladığını gördüm. Adam yalan söylememişti. Canım yanmıyor ve her şey çabucak olup bitiyordu. Az sonra, etimde kaybolmakta olan küçücük ayaklarından başka şey kalmamıştı ortalıkta. Elimi göğsümde gezdirdim, dümdüzdü. Oysa yüreğim kaygıyla atmaktaydı. Biraz bekledim ve dayanamadım.

"Adam, orada mısın?"

Sesi, şimdi daha boğuk geliyordu: "Buradayım Zeze."

"Yüreğimi yedin bitirdin mi?"

"Yiyorum. Ama ağzım dolu konuşamam. Bir dakika bekle."

Parmaklarımla sayarak bekledim. Müthiş bir şey olacaktı bu. Herkes gibi bir yüreğim olmadığını; yerinde dost bir kurbağa bulunduğunu hiç kimse anlayamayacaktı.

"Tamam mı?"

"Tamam. Çok lezzetliydi. Şimdi uyumalısın, yarın yeni bir gün olacak."

Mutluluk içinde, gerindim. Göğsümü ve düzenli atan yüreğimi ısıtmak için yorganı üzerime kaygısrzca çektim.

Bir şey, fırlayıp yatağın içinde oturmama yol açtı.

16

"Ne var Zeze?"

"Işığı söndürmeyi unuttum."

"Sana nasıl yapman gerektiğini öğreteceğim. Yanaklarını iyice şişir ve üfle."

Dediğini yaptım ve odam yeniden kapkara kesildi. Uyku, gözkapaklarımı iyice bastırarak geliyordu. Ve gü-lümsüyordum.

"Adam, uyuyor musun?"

"Hayır, neden sordun?"

"Her şey için teşekkürler. Bana da hep Zeze diyebilirsin. Bir erkek olduğumda bile. Bunu çok seviyorum. Kabul mü?"

Yanıt uzaklardan, uzaklardan geliyordu, sesi duyulmuyordu neredeyse; "Uyu yavrum, uyu; çünkü çocukluk çok güzeldir."

Güneşi Uyandıralım 1//^

2

Paul Louis Fayolle

Dadada, odamın kapısını vurmuştu, karşılık vermediğim için de nasırlı elleriyle tokmağı çevirip açtı. Önce inlemelerime şaştı. Ama bunları ciddiye almadı:

"Ayağa kalk, yumurcak. Okula gitme zamanı geldi. Bütün gün yatıp uyuyamazsın."

inlemelerim sürdüğünden, yatağa yaklaştı ve içinde bulunduğum uyuşukluğa şaştı. Hiçbir zaman tembel çocuklardan olmamıştım. Yataktan kalkmam mı gerekiyordu? Hop, kalkardım. Dadada, yatağın yanına yaklaştı, kan çanağına dönmüş gözlerimi görünce kaygılandı. Hemen elini alnıma koydu, düşünceli düşünceli homurdandı:

Pijamamın üstünün önünü kapadı, yorganı üzerime çekti. Yardım istemek için dışarı fırladı. Uyku yeniden bastırıyordu. Yorgunluğum öylesine büyüktü ki kollarımı duymuyordum bile. Annem söylenerek geldi:

"Yine bir şeyler kuruyordur. Okula gitmemek, bugün piyano çalışmamak için bir bahane arıyordur."

Ama alnıma dokununca düşüncesini değiştirdi. Ardından da her şeyi suçlamaya koyuldu. Bütün suç bademciklerdeydi. Pencere aralık uyumuştum ve sabah serinliğinde üşütmüştüm. Bir bu eksikti.

Dadada, olduğu yerde kıvranmaya başlamıştı bile. Benim yanımı tutuyordu:

18

"Zavallı. Hasta bu çocuk. Her zaman uslu, sakin. Doktorun ayinden dönmesini bekleyeceğiz." Babam, ayinden döndüğünde, bir an bile duraksama-dı:

"Zatürree, hem de adamakıllı."

Bunun üzerine ortalık karıştı. Eczane, iğneler. Haplar...

"Durumu düzelmezse şişe çekmek gerekecek."

Gevşek gevşek karşılık verdim:

"Zahmetleriniz boşuna. Geçecek."

"Nereden biliyorsun geçeceğini? Geçmesi gerekli, orası doğru."

"Ama benimkisi zatürree değil."

Babam kollarını havaya kaldırdı:

"Şunu görüyor musun? Bütün hayatınızı kitaplar arasında geçirirsiniz, sonra budalanın teki size okuma yazma öğretmeye kalkar."

Şu ünlü vantuzlardan ödüm kopuyordu:

"Nedir o şişe çekmek dediğiniz?"

"Ciğerleri temizlemek için çok iyi bir şey. Kanının dolaşımını sağlayacak bir şey. Hadi, yeter artık! Anlayamazsın sen."

"Nasıl yapıyorlar o işi?"

"Nasıl yapılması gerekiyorsa. Soru da sorma, ateşin çıkacak."

Bana acıdı ve daha sakin açıklamada bulundu:

"Karışık bir işlem değil. Şişeler önce göğse, sonra sırta yapıştırılır. Şişe niyetine basit bir çay bardağı da kullanılabilir. Hem korkma, hiç canın acımayacak."

Bir şey beni için için yiyordu. Kurbağanın canı acımayacak mıydı? Adam, her şeyi dinlemiş olmalıydı, kuşkusuz o da korkudan titriyordu.

"Şu iğnenin kaynaması da saatler sürüyor!"

Gidip söylendi ve iğne ortaya çıktı, içinde ilaçla ve hemen ardından emirle:

"Yüzükoyun dön, kıçını havaya kaldır."

19

Döndüm. Bir itiraz daha:

"Bu yumurcak da bir deri bir kemik."

Annem ona öğüt verdi:

"Sinirlenip durmayı bırak canım. Ayinden daha yeni döndün."

Gülmem tuttu. Çünkü o hep böyleydi. Boşu boşuna öfkelenir, öfkesi hemen geçerdi. Ama gülecek yerde, komşuların palmiye dallarında çınlayan bir haykırış koyver-dim.

"Tamam, tamam, bitti işte. Gerçekten can acıtır. Ama önceden söyleseydim daha beter olurdu."

Kaba etlerimi ovaladıkları eterin kokusu başımın dönmesini daha da arttırdı.

Bunun üzerine babam yatağın kıyısına oturdu ve bana bakmaya koyuldu. Bana dikkat etmesi, renkli derisine, mavimtrak bir yansıma yapan sık sakalına bakmak, neredeyse simsiyah olan gözlerini görmek pek enderdi.

Elini tuttum, beni çok şaşırtarak çekmedi elini.

"Zatürree değil bu, hayır."

"Nedir öyleyse?"

"Yüreğini yiyen kurbağa."

Gözlerini iyice açtı ve elini yeniden alnımda gezdirdi.

"Hâlâ sayıklıyor."

İncecik bir ses pek hafif fısıldadı. Adam'dı bu:

"Koca budala, büyüklerin hiçbir şey anlamadıklarını görmüyor musun? Yeryüzünün en büyük gerçeklerini söyleyebilirsin, ama hiçbir yere götürmez bu seni."

"Bağışla beni, Adam."

Babam şaşırdı.

"Neden?" •

"Bir şey yok, hiçbir şey yok. Düş görmekteydim herhalde."

"Saçmalıyorsun. Yüreğini yemiş olan bir kurbağadan sözediyor ve bana Adam diyorsun." Ayağa kalkacaktı. Neredeyse hiç güç harcamadan elini çarşafın üzerinde tuttum.

"Ölecek miyim?"

"Saçmalama! Çok çabuk geçecek bu. Öğlende biraz daha düzelmezsen şişe çekeceğim." "Ya okul?"

"Debelenip durma. Kımıldamadan yatmalısın. Okul da yok, piyano da. iyileşinceye kadar. Hiç değilse bir hafta süreyle."

Dışarı çıktı. Tek başıma kaldım. Yok, tek başıma değil, çünkü Adam, varlığını duyurdu: "Zeze, Zeze daha dikkatli olmalısın; sırrımızı kimseye anlatamazsın."

"Anlatmıyorum; şişe çekilirken senin canını acıtmasından korktuğum için öyle söyledim." "Tabii. Ama hiçbir zaman yeterince önlem almış sayılmazsın."

Yine uykum vardı. Sütlü kahve getirmişlerdi, ama istemeyerek içmiştim. En iyisi hiçbir şey yokmuş gibi hareketsiz durmaktı.

"Adam!"

"Ne var? Aklına eseni sormak için seslenme bana. Babanın ne dediğini işittim. Dinlenmen gerek. Çünkü, iyileştiğinde, birlikte, yeni bir hayata başlayacağımızı unutma."

"Sana bir tek şey söylemek istiyordum. Her şeyi anlatmam gereken bir kişi var. Sen de onu çok seveceksin. Okuldaki rahip Feliciano bu. Çok iyidir, dostumdur benim."

"Anlayacak mı?"

"Kuşkusuz. Bütün yaptığımı anlar."

"Bakarız öyleyse. Şimdi sus."

"Bir şey daha var: Konuşmadan konuşmanın yolu bulunamaz mı?"

"Düşünceden mi yani?"

"Evet. Böylece yorulmam, kimse de bir şey keşfede-mez."

"Bu bir çözüm. Öyleyse bir şey düşün bakalım, oluyor mu?"

:ı

Düşündüm:

"Piyano çalışmadan ve okula gitmeden bir hafta geçireceğim."

Adam, göğsümü titreten bir kahkaha attı. Düşünce aracılığıyla hemen bana karşılık verdi: "Yumurcak! Şimdi bakalım uyayabiliyor musun?"

Hoşnutlukla gözlerimi kapadım. Olmuştu işte. Artık kimse sırrımızı keşfedemezdi. Dostluğumuz durmadan daha iyiye gidiyordu. Bir arkadaş bulmuştum, bir hafta tatil yapacaktım ve hayatımın nasıl değişeceğini öğrenmek için yanıp tutuşuyordum.

Okula girdim, merdiveni kararlı adımlarla çıktım. Hastalığımdan iz yoktu. Hayatımın geçtiği yerin her köşesini Adam'a göstermek istiyordum.

"Görüyor musun, Adam? Şimdi peder Feliciano'yu tanıyacaksın."

Boyuma ve zayıflığıma göre çok ağır olan çantamı sürükleyerek müdür odasına girdim. Yüksek masanın ardında peder Feliciano'nun kızıl kafasını gördüm. Tabii başı önündeydi ve yazıyordu; hep yazardı, çünkü müdür yardımcısı olarak hayatını yazı yazmakla geçirmekteydi. Yanma süzüldüm, beni farketmesini bekledim. Far-ketmekte gecikince de dayanamadım:

"Paul Louis Fayolle."

Bir elektrik akımı geçmiş gibi her şeyi bıraktı elinden. Birden gözlüğünü masanın üzerine attı. Yüzü kocaman bir güneş gibi aydınlandı:

"Şüş!"

Bana 'Şüş' demesini özlemiştim. Bunun ne anlama geldiğini bilmiyordum; hiçbir zaman da ona sormamıştım. Bir addı, bir buluş, peder Feliciano'nun benim için yarattığı sevecenlik dolu bir şey. Bir tek o beni bu adla çağırırdı.

Mutlulukla bana bakakaldı, sonra beni kucaklayıp öpmek için kollarını açtı. İskemlede yanma oturduğumda bile bana bakmaya, tepeden tırnağa incelemeye devam etti.

"Demek döndün Şüş?"

"Döndüm, evet. Evde kalmaya katlanamıyordum."

Bana hiçbir zaman kötülük yapmayacak, hırpalanmama da göz yummayacak birinin yanında olduğum için rahattım. Ruhumun yalnızlığını keşfeden ilk öğretmen o olmuştu. Gözleri hüzünden ve kayıtsızlıktan başka şey yansıtmayan anlaşılmamış çocuğun üzüntüsünü ilk keşfedendi. On bir yaşımın mücadelesinin her şeyini biliyordu. Yetiştirilmek üzere zengin ve erkek çocuğu olmayan bir adama verilen yoksul çocuğun öyküsünü. Güneşin, özgürlüğün ve haşarılıkların egemeni, yeni bir aileye bağlanan, kaçınılmaz biçimde yitirilmiş, görmezden gelinmiş, unutulmuş bir sokak çocuğunun bir anda yerinden yurdundan edilmesini. Fayolle kaç kere benim ufak tefek sorunlarımla ilgilenmemiş miydi? Kaç kere gözyaşlarımı silmemiş, çok uzaktaki sokağıma, erişilmez mahalleme dönmemin olanaksızlığını göstererek beni avutmamış mıydı? O, evet, beni ilk keşfeden ve koruyan kişi. Yalnızca öbür Mariste rahipler adının Paul Louis Fayolle olduğunu biliyorlardı. Ben sırrını keşfetmiştim. Ona Fayolle diyebilir, başbaşa olduğumuzda senli benli konuşabilirdim. Öteki çocukların önünde yeniden peder Feliciano oluyordu.

"Bana her şeyi ankt. Zayıflamışsın Şüş."

Gülümsedi, ben söze başlamadan bir şey anımsadı:

"Haberlerini almak için her gün evine telefon ettim. Biliyor musun?"

Başımla evetledim.

"Kaygılıydım, çocuğum. Ama şimdi her şey geçti ve rahiplerin yemekhanesine emir verdim; saat iki paydosunda, din dersinden sonra, gidip her gün oraya bırakacağım bir parça pastayı yiyeceksin. Manuel'e başvurman yeterlidir, haberi var."

"Sağol."

Saatine baktı ve vaktimiz olduğunu gördü.

"Credol Bu yavrucak ateşten yanıyor."

23

"Vaktimiz var, Fayolle. Daha erken geldim, onun arabasıyla. Hastaları yoklamak için düşkünler evine gitti."

"Öyleyse anlat."

Hastalığımdan sözetmek istiyordum. Geçmişte kalmıştı, ilginç bir yanı yoktu. En büyük yenilik Adam'ın varlığıydı. Söze nereden başlayacağımı bilemiyordum.

"Benimle alay etmeyeceğine söz veriyor musun? Zırdeli olduğumu düşünmeyeceksin ya?" Fayolle, çok ciddi, çok dikkatli bir havaya büründü. Her şeyi anlattım ve gözlerinin İçine baktım. Bir kuşku ya da alay kırıntısı keşfetmekten çekmiyordum. Kestane rengi, tatlı gözlerinde hiç buna benzer bir şey yoktu. Rahatlamıştım.

"Demek, Şüş, yürek biçiminde bir kurbağan var?"

Şaşkındım. Yüreğimin kurbağa biçiminde mi, yoksa başka türlü mü olduğunu o güne dek hiç düşünmemiştim.

"Sanırım evet. Pek hoş. Bana çok yardım edecek."

Yine de, şimdilik kurbağanın adının Adam olduğunu ona söylememeye karar verdim. Bu Adam'ın hoşuna gitmeyebilirdi.

"Demek inanıyorsun, Fayolle?"

"Tabii inanıyorum. Hayatta öyle çok şeye inanılır ki. Kişinin yüreğinde mutlu şeyler beslemesi her zaman iyidir."

Fayolle'un biraz şaşırdığını, ama beni düş kırıklığına uğratmak istemediğini seziyordum; birden, her zamanki gibi saçmasapan düşüncelerden biri geldi aklıma:

"Sanırım yüreğimde bir kurbağa olduğuna inanmak çok güç değil. Ne olursa olsun, ben başıma geleni gördüm. Ayin ekmeğinin içinde Hazreti Isa Efendimizin bedeniyle kanının bulunduğuna inanmıyor muyuz?"

Fayolle bana büyük bir tatlılıkla baktı ve gülümsedi:

"Eh, Şüş, bana söylediklerinden hiç kuşku duymuyorum. Bir keresinde, küçükken, yüreğinde, şakıyan bir kuş olduğunu kendin anlatmadın mı bana?"

"Evet."

24

"Öyleyse, tüm umudum kurbağanın sana iyi şeyler öğreteceğinde, yüreğini hep doğru yolda tutacağında."

Sustu ve beni uzun uzun süzerek gülümsemesini sürdürdü. Sonra saatine bir göz attı ve beni yeniden gerçeğe döndürdü:

"Zaman neredeyse geldi, Şüş. Az sonra çan çalacak."

Ayağa kalktım. Fayolle ekledi:

"Sonra daha uzun konuşuruz."

Kapıya doğru yürüdüm. Ona bir veda işareti yapmak için döndüm, koridorda kaybolmamı bekleyerek gözlüğünü ellerinde evirip çeviriyordu.

Adam için düşündüm:

"Ne dersin? Onu sevdin mi?"

"Çok. Dost budur işte."

Güneş tüm koridoru aydınlatıyordu; masmavi gökyüzü pencereler tarafından küçük parçalara bölünmüş gibiydi. Adam, eski özgürlüğünü, güneşi, yağmuru, ağustosbö-ceklerinin ötüşünü, uçurtmalarını salan

çocukların çığlıklarını, sokakta dönüp duran topaçların gürültüsünü aramıyor muydu?

"Bir saniye bile aramıyorum."

Hayranlık doluydum, ekledim:

"Müthişsin. Ama burada sekiz saat derse ve evde üç saat piyanoya katlanıp, katlanamayacağını göreceğiz."

"Sevgili Zeze, yeryüzünde herkesin bir alınyazısı vardır. Geldiğimde her şeyi biliyordum." 25

3

Maurice

"Hey, Joaozinho, yeterince miskinlik ettin. Hadi bakalım!"

Joaozinho'yu kurbağama tanıtmama gerek yoktu. Belki de en iyi bildiği şeydi bu.

Günışığının, eşsiz güneşin gelip tüm köşeleri hayatla doldurması için salonun perdelerini açtım. Her zamanki gibi, inançsız başlıyordum. Sonra ısınır, hızlanırdım. Piyanonun kapağını açmadan önce zenci kadın başına baktım. Anneanneme, on beş yaşındayken Paris'te verdikleri kilden yapılma, fırınlanmış bir zenci kadını başıydı bu. Babamın dediğine bakılırsa, bu heykelcik, beyaz başlığı ve hüzünlü gözleriyle bir gün bana kalacaktı. Ona karşı çok saygılı davranıyor, işler yolundayken zenci Barbara'nın müziğimden hoşlanması gerektiğini düşünüyordum. Ama bu kez ona öğütte bulundum:

"Bayan Barbara, başlığınızı kulaklarınızın üzerine in-dirseniz daha iyi edersiniz, çünkü bir haftadır çalışmadım, parmaklarım paslandı."

Sonra Joaozinho'nun kapağını kaldırdım, üzeri küçük sarı notalarla işlenmiş yeşil örtüsünü acele etmeksizin çektim. Joaozinho, bembeyaz dişlerini gösterdi. Notalardan, diyezlerden, bemollerden oluşma dünyasını. Dizeylerle bemollere niçin gerek duyulduğunu hiç anlamayacaktım. Biri ya

da öbürü yeterliydi. Niçin bir la diyez aynı zamanda bir si bemoldü; bunca karışıklık nedendi? Aslında, diyezler çok daha sevimliydiler, çünkü bir yığın asılı küçük 26

kuş kafesi yığınına benziyorlardı. Piyanomun her zaman yeni olan kokusunu seviyordum; hayat boyu unutamayacaktım. Parmaklarımı tuşların üzerine koymaya hazırlanıyordum ki, uzun bir güneş ışını, hınzır, gelip zenci Barbara'nın yüzünde oynaşmaya başladı. İnsan sağlıklıyken güneş ne kadar da güzeldi! Bu saatte, çok uzaklarda, Toto-ca'nın, Martins Junior okuluna gitmek üzere yola çıkmış olması gerekiyordu. Bütün takımla birlikte. Ağustosbö-cekleri yazın çalılıklarda ötüşüyorlardı herhalde. Godoya, salonu süpürüyor, odayı düzene koyuyor, yemeği hazırlıyordu. Ve ben, burada, bu salonda kapanmış, bir güneş ışınından başka şey göremiyordum. Adam'ın sesini işittiğimde gözlerim yaşlarla dolmuştu bile:

"Unut, Zeze, bir işe yaramaz. Yavaş yavaş unutacaksın, unutacaksın, yeniden düşününce de her şey öylesine uzaklarda olacak ki artık hiç acı çekmeyeceksin."

Gerçeğe döndüm. Önce, parmaklarımı hafifçe tuşların üzerinden geçirdim. Joaozinho'yu seviyordum. Hiçbir suçu yoktu. Yanlış yaptığımda hiç takaza etmezdi. Bana hep boyuneğerdi. O yanıldı mı, suç bendeydi.

Tavandan gelen ayak sesi, annemin yavaşlığıma şaşması demek oluyordu. İki kere ayakla vuruldu mu, yeniden başlamam istenmekteydi. Üç, genel uyarıydı. Kendimi piyanoya vermezsem, ne olup bittiğini anlamak için aşağı inerdi. Bazan, ilk günler, üç kere vurulduğu işitilirdi. Her şeyi iyi yapmanın daha doğru olduğunu keşfettim, çünkü hem daha çabuk olup bitiyor, hem de 'fırtına' kopmuyor-du.

Buydu işte benim hayatım. Kahvaltıdan önce yarım saat piyano. Kahvaltıdan sonra, okula gidinceye kadar yirmi dakika daha. Öğlende, yemekten önce kırk dakika, sonra okula dönüş. Ödevlerimi aşağı yukarı hep etütlerde yapıyor ve saat beş buçukta eve dönüyordum. Bir duş, temiz giysiler ve akşam yemeğini beklerken biraz daha piyano. Akşam yemeğini yiyordum ve oynamak için yarım saatim oluyordu. Ama kiminle oynayacaktım? Arkadaşım

yoktu. Evde yoktu. Evde kimse, bir arkadaşın beni görmeye gelmesinden hoşlanmıyordu. Ben bile, böyle bir şey olabileceğini düşündükçe kaygılanıyordum. Bir kaza sonucu topal kalan küçük köpek Tulu'yu eğlendiriyordum. Bu küçük hayvanın bana bayıldığını söylemeliyim. Genellikle, evin ardındaki, liman başkanlığının bahçesine bakan merdivenin basamağına oturuyordum. Hava kararmadan Potengi ırmağına bakıyorduk, kayıklar beyaz ve rüzgârda şişmiş yelkenlerini altın sarısına boğan batan güneşte yavaşça kayıyorlardı. Şimdi daha iyi olacaktık, çünkü düşle-yecek üç kişiydik: Tulu, Adam ve ben.

"Bir gün kayığa binip denize açılacağız, değil mi Adam?"

"Harika bir buluş!"

Tulu, sesimi duydu mu, kuyruğunu oynatıyordu. "Seni de götüreceğim, Tulu. Bu zavallıyı da alabiliriz, değil mi Adam?" "Tabii."

Yeryüzünün en kısa yarım saatiydi bu. Derken annemin sesi yetişiyordu:

"Bitti. Yeterince oynadın. Saatin geldi." İçeri giriyordum, nefret ediyormuş gibi incecik parmaklarıma bakarak ellerimi yıkıyordum. Salona doğru yürüyor, ve Joaozinho'nun kapağını açıyordum.

Ve her keresinde markasını yeniden okuyordum, Ro-nish marka bir piyanoydu. İlk notalara öfkeyle basıyordum ve Ronish-Ronish-Ronish diye homurdanıyorlardı. Sonra, Czerny' nin1 dünyasında yitip gidiyor ve uyku saatine kadar gamları ve alıştırmaları sıralıyordum.

Pazarları, bu okulsuz zamandan yararlanmak için, aşağı yukarı bütün sabah piyano çalıyordum. Önce derslerim, ardından değişik olsun diye biraz piyano. Babamın denize gitmeye karar verdiği pazarlar pek azdı. Orada, evet, bir masal dünyası beni bekliyordu. Şimdiden balık Credo: Pes. Vay canına!

gibi yüzüyordum. Bu bile damgalanmamı birlikte getiriyordu:

"Damarlarında Kızılderili kanı aktığını yadsıyamazsın. Gerçek bir Pinage."

Buna aldırmıyordum. Yirmi dakikalık yüzme süremden yararlanmak zorundaydım. Çünkü plaj, gözlemlenecek bir sürü şeyle doluydu. Güneşe dikkat. Boğazı yüzünden fazla kalmayın. Boğazı ağrırsa, kırk derece ateşle de olsa piyano çalışmak zorundadır.

Yemekten sonra karnem istenirdi. Her şey yolundaydı: Notlar iyiydi. Ardından en önemli incelemeye gelirdi sıra, "Günah çıkarıp şaraplı ekmeği yedin mi?" Evet. Bir suçum olup olmadığını, bir halt karıştırıp karıştırmadığımı anlamak için haftanın günleri yeniden gözden geçirilirdi. Çıkabilirdim. Sinemanın iki matinesi için çok şıklaşırdım. Evden çıkarken

yine uyarılar yağardı: "Deri kasketini giy. Sinemadan çıkıp eve dönmen on beş dakikayı geçmemeli." Beş dakika geç kalsam, biri bahçe kapısına çıkmış beni beklerdi mutlaka. "Carlos Gomes sinemasına git. Jackie Cooper'in bir filmi oynuyor; Skippy'nin Serüvenleri. Sonra bana filmi anlatman gerekecek."

isteksizce yola çıkıyordum. Fotoğraflara bakmak için Royal sinemasından geçecek kadar zamanım vardı. Neyse ki 'günaydın' zorunluğundan vazgeçmişlerdi. Günaydın ve tünaydın demediğim için şimdiye dek iki pazar sinemadan yoksun bırakılmıştım. Birtakım nedenlerim vardı kuşkusuz. Öz annemle öz babam değillerdi onlar. Çok küçük yaşta yanlarına verilmiştim ve seçme yapabilme yeteneğinden yoksundum. Her şey ceza vermek için bir bahaneydi,

oğulları olmadığımı hep hissettiriyorlardı bana. Daha beteri, ne olursa olsun şöyle diyordum kendi kendime. "Öz oğulları olmadığım için bana böyle davranıyorlar." Nedendir bilmem, beni kusursuz bir insan haline getirmek istiyorlardı.

Neredeyse kayıtsız, yürüyordum.

29

"Biliyor musun, Adam, ne yaptığını? Hayır. Daha benimle birlikte oturmuyordun. Bak, sınıfın en genç, en küçük öğrencisi olduğumu gördün değil mi?" Adam, kulak kabartmış, onayladı: "Ders yılı başladığında ve ben altıncı sınıfa girdiğimde çok hoşnuttum, kıvançlıydım. Bitip tükenmek bilmeyen bir kitap ve defter listesi verdiler elime. Hepsi yirmi beş bin reis tutuyordu. Listeyi göstermek ve para istemek için koşarak babamın muayenehanesine gittim. Altıncı sınıfın, en çok dersi olan sınıf olduğunu biliyor musun, Adam?"

"Dinle Zeze, ders konusundan hiç anlamam. Yalnızca gerçek hayatı bilirim."

"Beni bağışlayacak mısın?" "Peki, devam et."

"Basamakları çıktım ve babamın, işini bitirip kapısını açmasını beklemek üzere oturdum. Uzun sürmedi, ama öyle sabırsızdım ki, bir hafta gibi geldi bu bana. Kapıyı açtı, beklememi işaret etti. Telefona yanıt vermek ve bir hasta randevusunu defterine yazmak için içeri gitti. Beni çağırdı. Oturttu ve kitap listesini açtı. Hepsini topladı, ağır ağır gözlüğünü çıkardı ve bana tersçe baktı:

"Bu kitaplar kadar etmezsin. Peki. Evde, sana parayı

vereceğim."

Adam sabırsızlandı. Sonunu öğrenmek istiyordu. Ama ben durmuştum, çünkü sokak ortasında budala gibi gözlerim nemlenmişti.

"Ya sen ne yaptın, Zeze?"

Üzüntümü ufak ufak içime atmaya devam ediyordum...

"Konuş, Zeze, böyle yapma. Sana yardım etmek için

buradayım. Ne oldu, Zeze?"

"Yüreğim buz kesmişti. Bütün bu kitaplar kocaman madeni paralar kadar ağırmış gibi, elimde listemle dışarı çıktım. 'Onun oğlu olsaydım benimle böyle konuşmazdı,' diye düşündüm." 30

"Böyle yapma, Zeze. Her şeyi unutacağız. Sinemaya gidelim. İki saatlik özgürlüğün var." Afişlere bakmak için durdum. Bir Aşk Dersi, Maurice Chevalier ve Helen Twuelvetrees. Yasaklanmışa karşı bir eğilim. Hasır şapkasıyla ünlü bu oyuncuyu hiç görmemiştim. Sinemanın fiyatı da öbür sinemanın aynıydı. Öteki filmi arkadaşım Skippy, yani Tarcisio Medeiros, bir gece seansında görmüştü bile. Bana konusunu da anlatmıştı, ev -dekilere anlatabilirdim. Yine de kararsızlık bacaklarımı felce uğratıyordu. Ama Adam, yardımıma koştu:

"Gir sinemaya, Zeze."

"Ama ya anlarlarsa?"

"Ne anlayacaklarmış?"

Karar veremiyordum. Sağduyum beni bir yana itiyordu. Adam öbür yana. Kendisine anlattığım hikâyeden ötürü öfkeliydi kuşkusuz ve çektiklerimin karşılığında bana bir şey vermek istiyordu. Doğal bir havayla biletimi aldım. Kimse filmin çocuklara göre olup olmadığını umursamıyordu. Çocuklara göre değilse matinede oynatmamaları gerekirdi. Gizli bir köşeye oturdum, kasketimi çıkardım, filmin başlamasını bekledim. Neyse ki tanıdık kimse görmedik.

Akşam yemeğinde, her zamankinin tersine, kimse beni film konusunda sorguya çekmedi. Körü körüne inanıyorlardı kendilerine karşı gelmeyeceğime. Aldığım emirlere meydan okuyarak bir ay sinemadan yoksun kalmayı göze alamayacağıma.

O gece, yatmadan önce, kimse bana bir şey söylemeden Joaozinho' ya gittim. Zevkim için piyano çalıştım. Düş'ün parmaklarıyla çalıyordum. Öylesine dalmıştım ki annem şaşırdı: "Saati geçirdin. Bugün ne oluyor böyle sana? Hadi, yeter. Yarın devam edersin."

Çok hoşnut olduğunu hissediyordum. Ama benim kadar olamazdı. Pijamamı giydim, gidip dişlerimi fırçala-

dim. Duadan bile çalmaya karar verdim. Her zamanki dua dizisi yerine, yalnızca üç Ave Maria okudum. Bir akşam kaytarmanın önemi yoktu. Özellikle istediğim, Adam'la gevezelik etmekti. Onunla ve düşlerimin suçortağı olan yastığımla gevezelik etmek.

"Duaların tümünü okumadığım için şeytan karşıma çıkar mı dersin?"

"Bunlar uydurma şeyler, Zeze. Şeytan yok. Hiç olmadı. Bu masalları insanlar başkalarını korkutmak için uyduruyorlar."

"Ama benim korktuğum tek şey bu." "Niçin? Seninle birlikte olduğuma göre hiçbir şeyden korkmana gerek yok. Ne hortlaklardan, ne cadılardan, ne de bunlara benzer şeylerden." "Yürekli olduğun için böyle konuşuyorsun. Ben din derslerini umuamam. Her yere şeytanı sokuyorlar. Değişik konuşan bir tek Fayolle var," "Öyleyse ona inan sen de." Bir şey anımsadım: "Peder Monte'yi hiç gördün mü?" "Gözlüklü ve zayıf olanı mı?"

"Evet. Öğrencilerin günah çıkardıkları papaz odur. Ona günah çıkarmanın ne tatlı olduğunu bilemezsin. Söylenenleri dinlemez gibidir. Üç Ave Maria okutur ve bağışlar. Bir aziz."

Bir an sustum. "Sonra?"

"Bir keresinde günah çıkarmaya gittim, peder Mon-te'nin Recife'de olduğunu ve orada iki hafta kalacağını bilmiyordum. Günah çıkarma kulübesine girdiğimde değişikliğin farkına vardım. Çok şişman, burnundan sümük damlayan, kepçe kulaklı bir peder oturuyordu içerde. Herif bana öyle şeyler sordu ki, buz kestim. Düşünmek bile istemiyorum sorduklarını. Korkunç bir fırça çekti ve ceza olarak bana üç uzun dua verdi."

*

"Peki ama senin gibi bir yumurcak ne gibi büyük günahlar işleyebilir?"

"Amaaan Adam. Günah işte! Bütün çocukların işledikleri gibi günahlar. Ancak bu günahları kaç kere işlediğimi anımsamak zorundaydım; öylesine de sinirliydim ki hiçbir şey anımsamıyordum. Sonraki hafta yine günah çıkarmaya gitmesem işler yolunda denebilirdi. Ne dedi bana, biliyor musun?"

"Hayır."

"Genizden gelen sesiyle sordu; fBu kez saydın mı?' Nutkum tutuldu. Çünkü, din dersinde, papaz günah çıkarma kulübesinden çıkınca her şeyi unutur demişlerdi. Şaşırmıştım. Biraz daha ileri gitse günah çıkarmayı yarıda kesecek, koşup kaçacaktım. Ama direndim. Plaja ve sinemaya gidebilmek için ertesi gün kiliseye uğrayıp kutsal yemekten yemem gerekiyordu. Cesaretimi topladım ve her şeyi anlattım. Sonunda peder çok öfkelendi, kendimi düzeltmeye bile çalışmadığımı söyledi. Benim gibi bir çocuk cehenneme gitmeye mahkûmdu. Ya bir kaza geçirseydim de ölümcül günah işlemiş durumdayken ölseydim? Dosdoğru cehenneme gidecektim. Şeytan, elinde yabasıyla, sonsuz alevlere atmak üzere karşılayacaktı beni orada. Hasta olmuştum. Korku içindeydim. Sonunda ceza olarak üç uzun dua verdi. Bunun ne anlama geldiğini biliyor musun? Öncekinin tam üç katıydı ve ertesi gün kutsal ekmekten yiyebilmek için bir günde tümünü okumam gerekiyordu."

"Sonra?"

"Sonra, neyse ki peder Monte, Recife'den döndü ve her şey eskisi gibi oldu; günahlarımızın bedelini bedavadan ödüyoruz. Ama gerçek şu ki, korkunç geceler geçirdim. Işığı söndürmeden uyuyordum ve en ufak gürültüde şeytanın yabasını salladığını düşünerek tepeden tırnağa titriyordum."

"Artık böyle şeyler yok. Ben buradayım."

"Doğru."

Yastığın üzerinde kollarımı uzattım ve içimi çektim.

Güneşi Uyandıralım

33/3

"Yine ne var Zeze?"

"Hiç. Yatmak ve başka bir şeyden sözetmek isteğiyle çıldırıyordum, ama çok zaman kaybettik... Şimdi, saat altıda kalkmak için uyumalıyım."

"Çok uzunsa yarına bırakabiliriz. Kabul mü?"

"Kabul."

Uzun uzun esnedim.

"Adam!"

"Evet."

"Gelip benimle oturmaya başladığından beri, hayatı daha iyi buluyorum."

"Güzel, değil mi?"

"Hem de nasıl! Ama çoğu kez düşünüyorum."

"Ne düşünüyorsun?"

"Ölmeyeceksin değil mi?"

"Hayır. Ölmeyeceğim. Hiç ölmeyeceğim."

Gözlerim kapanmaya başlıyordu.

"Bir gün gidecek misin?"

"Bak, bu olabilir. Ama ancak bana gerek duymadığını anlarsam. Uyuyor muyuz?"

"Bir küçük sorum daha var. Hoşuna gitti mi?"

"Ne? Pederin hikâyesi mi?"

"Hayır. Filmden sözediyorum. Ondan."

"Oyuncudan mı? Şu ünlü Maurice Chevalier'den mi?"

"Tabii. Ancak Chevalier'nin sonundaki V okunmaz."

"Okuma yazma bilmediğimi biliyorsun, hele Fransız-cayı hiç bilmem."

"Önemi yok. Sana açıklıyordum. Biliyor musun, Adam?"

"Yine ne var?"

"Harika bir şey keşfettim. Sözünü etmek istemiyorum, çok çok güzel bir şey olurdu.

"Sen anlat yine de."

"Baba olabilir mi o bana?"

Adam, yüreğimde yerinden sıçradı ve uykuyu muy-kuyu unuttu:

"Babamı?"

"Evet, baba. Benim babam."

Yanıt veremeyecek kadar şaşkındı, yanıt verebildiğinde de sesi çok temkinliydi:

"Dinle Zeze, bir baban oldu. Sonra, bana anlattığın gibi, Portekizli olan bir başkasını buldun. Ardından, şimdi baba dediğin adama verildin. Daha ne istiyorsun?"

"İçlerinde bir tek Portekizli, babaya benziyordu. Ama çok çabuk öldü, ben daha altı yaşında bile değildim. Şimdi, Maurice gibi bir baba istiyorum. Şen, hayatı hep güzel yanlarıyla görür gibi olan bir baba."

"Özetle düşsel bir baba."

"Bana yardım edecek misin?"

"Neye yardım edeyim?"

"Mutluluğumu görmek istediğini söyledin. Umutlarla ve başka şeylerle dolu bir dünya yaratmak için benimle yaşamaya geldiğini anlattın. İşte, bana yardımcı olmanın tam sırasıdır. Maurice gibi bir babam olmasına yardım et. Anlıyor musun?"

"Ne demek istediğini biliyorum. Ama bir kurbağa için bu hikâye çok garip."

"Senin hiç baban olmadı mı?"

"Tabii, oldu. Ama kurbağalar başkadır. Birbirlerine ipliklerle bağlı bir küçük yumurta yığınının arasına doğarız. Sırası geldiğinde siyah ve kuyruklu bir küçük balık oluruz. Ve hayatımızı sağa sola yüzerek geçiririz. Sonra büyürüz ve kuyruk düşer. Sudan çıkar, hepimiz bir yana gideriz. Büyüyüp zamanımızı sivrisinekler ve küçük hayvancılar yiyerek geçirene dek. Ya da, beni sana getiren gibi yukarıdan gelen bir emre boyun eğene dek."

Şimdi de benim uykum uçup gitmişti:

"Kardeşlerinden birine hiç rastlamadın mı?"

"Yolda rastladım. Goiâs ormanlarında yaşamaya gidiyordu. Büyük bir nehrin kıyısında yaşamak isteğindeydi. Yanılmıyorsam, Araguaya adında büyük bir nehir. İki yabancı gibiydik. Ona iyi yolculuklar diledim ve yürüdü git-

ti. Ama uyumamız gerek. Işığı söndür. Yoksa, az sonra biri ne olup bittiğine bakmaya gelir. Ve işler sarpa sarar."

"Kabul."

Işığı söndürdüm, yastığıma sarıldım. Son söylediğim şu oldu:

"Bana yardım edeceksin, değil mi Adam?"

"Uyu Zeze. Neler de düşünüyorsun..."

4

Tavuk gıdaklaması

-Soluk soluğaydım, daracık Junqueira Aires sokağını neredeyse koşarak tırmanıyordum. Tek arkadaşım olan Tarcisio Medeiros'la buluşacaktım. Sınıfta yanyana oturuyorduk. Tarcisio, yapmış olduğum bir şeyi hiç bağışlama-mıştı. Ona göre bir ihanetti bu. Sakin çocuklardandı, hep yavaş konuşuyordu. Bir gün öğretmenimiz, elleri küçük Noel ağacı oyuncaklarıyla dolu

olarak, din dersine gelmişti. En usluları ödüllendirmek istiyordu. Bütün sınıfa baktı, herkesi gözden geçirdi. Sonra gözlerini bizlerden ayırmak-sızın sordu:

"Kim hiç gevezelik etmeden bütün dersleri izledi?"

Önce gerçekten uslu olanlar ayağa kalktı. Sonra, biraz daha kuşkulu durumdakiler; konuşmuş da, konuşmamış da olabilecekler. Ve Tarcisio ikiyüzlüsünün, büyük bir ciddilik içinde kalktığını, gidip bir oyuncak aldığını gördüm! Elinde küçük oyuncağı, kıvançla yerine döndü ve zafer dolu bir gülümsemeyle bana baktı.

. içimdeki şeytan kıpırdandı. Adam kulağıma fısıldadı:

"Hadi, Zeze."

Ayağa kalktım ve bir kahkahadır koptu. Çok konuştuğum ve hayatımı haşarılıklar yaratmakla geçirdiğim biliniyordu. Kılım kıpırdamadı. Kıpkırmızı, kürsüye doğru yürüdüm ve elimi uzattım. Oyuncak, havada kalmıştı; öğretmenin kararsızlığına uyarak.

Adam beni merakla inceledi. Sesi bir yargıydı neredeyse:

"Konuşmadın mı, Vasconcelos?"

Başımı hayır anlamında salladım.

"Gerçeği mi söylüyorsun?"

"Evet."

"Biliyor musun, sana inanmayabilirim."

Ani bir esin geldi:

"Komşum olan Tarcisio buna hak kazandığına göre, neden bana da bir oyuncak verilmesin? O konuşmadığına göre ben kiminle konuşabilirdim?"

Bütün sınıf kahkahalarla güldü. Ama öğretmen eliyle ağzını kapayıp gülümsemesini gizledi. Oyuncak avucuma indi, eskisinden daha da kıpkırmızı, sahtekârlığımın ve düzenbazlığımın bilincinde, yerime döndüm.

Tarcisio iki gün üstüste somurttu, ama sonra bahçesinden bir yaban sarmısağı getirdi ve ben görmeden çantama koydu. Ders arasında, bir şey olmamış gibi konuştuk.

Şimdi, yüreğim kaygı dolu, deli gibi gidiyordum. Adam bile düşünceliydi. "Bu kez Zeze, evdekiler duymadan paçayı sıyırırsan talihlisin demektir." Adam'a duyurmak için düşündüm, "Ne yapabilirim, olan olmuş, başımıza gelecek var."

Tarcisio, sözleştiğimiz bankta oturmuş beni bekliyordu. Soluk soluğa oturdum ve elimle yelpazelendim. Yüzüm biber gibi kızarmıştı. Birbirimizi selâmlamadık bile ve Tarcisio hemen söze girdi:

"Peder Manuel'in seni bugün kıstıracağını işittim."

"Biliyorum."

"Tavuk gıdaklamasını sen mi buldun ki?"

"Haberim bile yok."

"Nasıl haberin olmaz? Bilmen gerekli."

"Bir bakıma öyle."

Sustuk; korkum büyürken kulaklarımda tavuk gibi gıdaklayan koro halindeki sesleri işitir gibiydim. Bu ses okula yayılmıştı. Olağandışı bir şey oldu mu, tavuk gıdaklaması ortalığı çınlatıveriyordu. İtiraf etmeliyim ki başlangıçta çok eğlenceliydi. Ama sonra öyle boyutlara ulaştı ki,

felâkete döndü. Ya yemekhanede, ya iki ders arası bahçede. Balina Joao' nun, ayinde diz çökerken sırayı kırdığı gün bile tavuk gıdaklaması yükselmişti. Ulu Tanrım! Kilisenin orta yerinde ve tam mayıs ayında! Gıdaklama her yandan işitiliyordu. Susmanın kural olduğu koğuşta bile. Bir yatak gıcırdıyordu ve ortalığı velveleye veren ince gıt-gıt-gıdak sesi yükseliyordu. Öğretmen papazlar, önlemler almak üzere toplandılar. İyi aile çocuklarının okuduğu iyi bir okulda kötü etki yapıyordu böyle bir şey. Ve bu sesin kimin buluşu olduğunu keşfetmek için araştırmaya giriştiler. Sonuç gecikmedi: "Bu Vasconcelos'un işidir!" Öğretmen papazların pek çoğu şaştılar. Sınıfın en küçüğü, benim gibi cılız ve hastalıklı bir yumurcak böyle bir şey yapsın, inanmakta güçlük çekiyorlardı... Peder Feliciano'ya> bunun sözünü etmekten bile çekiniyordum. Çünkü açıkça belliydi, benim için bir şey yapamazdı.

Yerimden fırladım ve dikildim:

"Biliyor musun, Tarcisio, bunun için kendi kendimi yiyip bitirecek değilim."

Davranışım onu şaşırtmıştı. Genellikle öyle temkinli, öyle ürkektim ki.

"Ne oluyorsun? Seni tanıyamıyorum."

"Böyle işte. Bundan sonra hayatım değişecek. Çok geçmeden ya bağımsızlığa kavuşacağım, ya da ölüme."

Gözleri biraz daha uğradı yuvalarından dışarı.

"Bu konuyu burada keselim. Sana da şimdiden, dün gizlice Bir Aşk Dersi adlı film görmeye gittiğimi söylemeye karar verdim."

"Delisin!"

"Hiç bile. Filmin de olağanüstü bir yanı yok. Yalnızca, bir sürü öpüşme sahnesi, o kadar." "Evden izin vermişler miydi?"

"Ne izin verdiler, ne de bir şeyden haberleri var. Değişeceğimi söyledim ya sana."

"İyi ama kim böyle şeyleri kafana dolduruyor, Zeze?"

39

Sırrımı ağzımdan kaçırıyordum az kaldı, ama Adam bana bir dirsek attı.

"Hiç kimse. Şimdi okula gidelim. Kısmetimizde ne varsa o olur."

Sağlam adımlarla okula girdik. Herkes bana merakla bakıyordu. Haber hızla yayılmıştı. On adım atmamıştım ki bir ses beni durdurdu:

"Vasconcelos!"

Gözlerimi Archimedes'e doğru kaldırdım. Archimedes daha yaşlı bir öğrenciydi, öğretmen papazlardan sonra okulda otorite sayılırdı. Bir sağ kol, güvenilir bir insandı.

Archimedes'in gözlerinde bir parça acıma vardı. Genellikle çok otoriter olan çocuk, benimle tatlı tatlı konuşuyordu. Eşsiz bir Kutsal Kitap tablosu oluşturmaktaydık: Davud ile Golyath. "Arkamdan gel."

Dediğini yaptım. Tarcisio ortadan kaybolmuştu.

Boş bir sınıfa götürüldüm.

"Otur."

Oturdum. Archimedes bir sıraya yaslandı, kollarını kavuşturdu ve uzun uzun.baktı bana. Suçluluğuma inanmaz gibiydi.

"Eeee, Vasconcelos?"

"Bir şey bilmiyorum."

"Güzel."

Sustuk. Archimedes saatinin küçük zincirini parmaklarının arasında çevirmeye koyuldu. On dakikadan uzun bir süre sessizce bekledik. Eskisi gibi olsaydım, kusma isteğiyle korkudan tir tir titrerdim. Ama şimdi durum değişikti. Adam yanımdaydı ve beni tutacaktı.

Büyük çan, herkesin susmasını emretti. Az sonra da, sınıflara girerken yeri sıyıran pabuçların hışırtısından başka ses duyulmuyordu. Sonra dua sesleri yükseldi.

"Şimdi gel."

Kaçmamam için kolumu tuttu.

"Ne oluyorsun Archimedes, bırak beni."

40

"Sana güvenebilir miyim, Vasconcelos?"

"Şerefim üzerine yemin ediyorum."

Beni bıraktı, ama yanıma yaklaştı. Nereye götürdüğünü biliyordum. Orta ikilerin sınıfına. En büyük ve en kalabalık olana. İçeri girdik. Sınıf tıklım tıklım doluydu. Başka öğrenciler de koridorda hareketsiz duruyorlardı.

Archimedes ve ben sıraların arasından geçerken, kulakları sağır edici bir alkış koptu. Kürsüde, oturduğu yerden peder Manuel bana bakıyordu. Yüzü ve siyah sakalı bana hiç bu denli ürkütücü gelmemişti. Kara gözleri hiç bu denli gözdağı- verir nitelikte olmamıştı. Adam beni pederle karşı karşıya bıraktı ve gizlendi. Şimdi, bir ölüm sessizliği hüküm sürüyordu içeride.

"Kollarını kavuştur."

Acele etmeden söyleneni yaptım.

"Buraya gel."

Dediğini yaptım, ama aynı zamanda da kollarımı çözdüm.

Ses, daha da zorlu tekrarladı:

"Size kollarınızı kavuşturmanızı söyledim, küçük bey."

Gözlerinin içine bakarak dediğini yaptım.

"Gözlerini yere eğ."

Potinlerimin ve biçimsiz pantolonumun uçlarına baktım. Bunun üzerine söze girdi ve çabuk bitirdi Tann'ya şükür. Tavuk gıdaklamasından sözetti. Bunun 'zararlı' etkilerini anlattı. Ve şeytanın ta kendisinin, yabasıyla birlikte boyuneğeceği bir sesle buyurdu:

"Biri bu iğrenç sesi çıkarırken yakalanırsa, okuldan kovulacaktır."

Bütün sınıf onayladı, çünkü peder ManuePle şaka olmaz. Söz verdiğinden de fazlasını yapardı. Peder Manuel bana döndü:

"Böyle bir unutulmaz toplantıyı noktalamak, şu iğrenç tavuk gıdaklamasıyla ilişiğimizi kesmek için, hepinizi, bir ağızdan olanca gücünüzle bu rezil şeye veda etmeye

çağırıyorum. En güçlü ve en son gıdaklama, bu buluşun sahibi için. Üçe kadar saydığımda başlayın."

Saydı ve ancak o zaman, cırtlak seslerden yükselen şu gıdaklama olacak kepazeliğin boyutlarını anlayabildim. Gıdaklama üç dakika sürdü.

Peder Manuel herkesi susturdu ve son olarak şu öğüdü verdi:

"Bir daha ne vızırtı işitmek istiyorum, ne de tavuk gıdaklaması... Bu baya gelince..."

işaret parmağı bana doğru uzanıyordu.

"Bir hafta süreyle, bütün öğleden sonraları kollarını kavuşturup cezaya kalacaksın. Gidebilirsin."

Ayaklarımın bağı çözülmüştü. Ama gururum beni ayakta tutuyordu. Adam, yürekliliğimin karşısında büyük bir hayranlık içindeydi.

Tarcisio ortaya çıkmıştı ve benim yanımı tutuyordu.

"Zeze, çantan bendeydi. Al."

Sınıfımıza yöneldik. Gözlerim yakıcı betonu ölçermiş gibi yere dikilmişti. Tarcisio alçak sesle konuşuyordu:

"Sen başını çevirdiğinde, peder Manuel gülümsemeye koyuldu. Bu işi eğlenceli mi buldu, yoksa yaptığına pişman mıydı, bilmiyorum."

Ama gerçek şu ki, bir daha okulda tavuk gıdaklaması işitilmedi.

"Çantanı sırana koyuyorum."

Ona teşekkür bile edecek durumda değildim. Kürsüye yöneldim, kürsünün yanındaki kerevete çıktım, kollarımı kavuşturdum ve taş kesilmiş gibi hareketsiz durdum.

Cezam çan sesiyle sona erdiğinde, yorgunluğum öylesine büyüktü ki, yere çöktüm. Gözlerim bile bulanıyordu. Olduğum yerde bayılabilirdim, ama kendimi bırakmayacaktım.

Tarcisio çantamı açmış, kupamı çıkarmıştı. Musluğa kadar gitti ve bana bir bardak su getirdi. Bütün bu zamanı bahçeye çıkmadan ve su içmeden geçirmiştim.

42

Sonra şu açıklamada bulundu:

"Etüt zili çalınca, peder Feliciano seninle konuşmak istiyor. Seni öğretmenler yemekhanesinde bekleyecek. Şimdi ben gidiyorum. Evdekilerin durumdan haberi olacak mı?"

Her şeye kayıtsız omuz silktim.

"Yarın sabah Saray alanında buluşuruz."

Başımla onayladım.

Çan çalınca, başım önde, Fayolle'la konuşmaya gittim. Yüzü solgundu, kaygılı görünüyordu. "Zavallı Şüş! Otur. Yorgunluktan bitmiş olmalısın, değil mi?"

Oturdum, ama gözlerimi kaldıracak cesaretim yoktu. Fayolle, küçük düşürülüşümü bana unutturmaya çalışıyordu.

"Sana bir dilim pasta sakladım. Sevdiğini biliyorum. Rulo yapılmış bisküvi."

"Sağol. Ama istemiyorum."

"Bana dargın mısın?"

"Hiçbir zaman."

Ama gözlerim hep önümdeydi. Bunun üzerine içimi paralayan bir şey yaptı. Parmaklarının ucuyla çenemi kaldırdı. Tıpkı Portekizli dostum Manuel Valadares gibi.

"Dargın değilsen bir parça ye, biraz da çay iç."

İstemeyerek ve çok ağırdan alarak dediğini yapıyordum.

"Biliyor musun Şüş, senin için bir şey yapamazdım."

"Kimse bir şey yapamazdı."

"Ama seninle ciddi konuşmam gerek. Bana güvenin var mı?"

"Tabii, Fayolle."

"Şu tavuk gıdaklamasını sen çıkarmadın, değil mi?"

"Evet ve hayır."

"Böyle bir şey yapabileceğine inanmıyorum. Suçu kimin senin üzerine attığını söyle. Bana gerçeği anlat. O za-

man peder Manuel'le konuşabilir ve cezanı hafifletebilirim."

"inanmayabilirsin, Fayolle, ama suç bende. Sana her şeyi anlatacağım. Rio yakınında, Bangu'da, ilkokul öğrencilerinin yaptıkları bir şakaydı bu. Ben bulmadım, hayır. Yalnızca, arkadaşlarımla gevezelik ederken, onlara anlatmak gibi bir budalalık yaptım. İşin böyle bir yere varacağını düşünmüyordum. Tavuk gıdaklamasını taklit etmemi söylediler, ben de bunu birkaç kere yaptım. Pek eğlenceli buldular. Çocuklar nasıldır bilirsin. Buna tavuk gıdaklaması adını taktılar ve sürdü gitti. İyice yayıldı. Sonra, bütün okul..."

"Ah! Şüş! O kadar da suçlu değilsin! Ne olursa olsun, peder Manuel'le konuşacağım. Sanırım topu topu bir hafta sürecek cezan. Günde bir saate de indirteceğim, bundan kuşkum yok. Yarın söylerim sana."

Ayağa kalktım, çantamı aldım.

"Yer gibi yaptın. Bir şey yemedin."

"Bütün bunlardan sonra insanda iştah kalması olanaksız."

"Nereye gidiyorsun?"

"Saat beşe kadar ödevlerimi bitirmek için etüde girmem gerek."

"Canın istiyor mu?"

"Utancımdan ölüyorum."

"Öyleyse biraz daha gevezelik edeceğiz. Etüde girmekten kurtarıyorum seni. Tamam mı?" "Tamam. Ama tuvalete bir uğramam gerek. Ayakta duramıyorum."

Bana kapıyı işaret etti:

"Öğretmenlerin tuvaletine git. Daha temizdir."

Dönüşümü bekledi, ama yanına geldiğimde büyük kaygısının dağılmış olduğunu gördüm. Beni tam karşısına oturttu:

"Pazar günün nasıl geçti bakalım?"

"Her zamanki gibi. Ayine gittim. Kutsanmış ekmekten yedim. Ödevlerimi yaptım. Değişiklik olsun diye piyano da çaldım."

Sözcükler ağzımdan güç çıkıyordu. Her yanımı kaplayan, bitmek bilmez bir hüzün yüreğime acı veriyordu.

"Şüş, aramızda geçen bir konuşmayı çok düşündüm."

"Hangi konuşma? O kadar çok konuşmamız oldu ki."

"Yüreğindeki kurbağadan sözettiğin konuşma."

"Anlıyorum."

"Sana olan dostluğuma dayanarak, kimseye bundan sözetmemeni istiyorum."

"Beni akıl hastanesine atmalarından mı korkuyorsun?"

Tatlı tatlı gülümsedi:

"Hayır. Öyle bir korkum yok. Kutsanmış ayin ekmeğiyle yaptığın karşılaştırmadan sözetmek istiyorum. Anlıyor musun?"

"Anlıyorum."

"Bunu anlatış biçiminden, pek çok kişi, bir hezeyan, hatta dine yönelmiş bir küfür anlamı çıkarabilir."

Şaşırmıştım.

"Sen de böyle mi düşünüyorsun, Fayolle?"

"Hayır, çünkü seni iyi tanıyorum, yüreğinde hiçbir kötülük bulunmadığını biliyorum. Bu nedenle çok düşündüm üzerinde. Yine de düşünüşünü değiştirirsen sevinirim."

"İyi anlayamadım."

"Kolay. Hazreti İsa, insanların en büyük umududur, değil mi?"

"Evet."

"Kutsal ekmekten de kuşkun yok, değil mi?"

"Tanrı beni bağışlasın. Evde kutsal ekmekten sözeder-ken küfür yasaktır."

"Öyleyse, şöyle yap: Hazreti İsa'nın insanların umudu olduğunu ve kurbağanın da bir umut olduğunu düşün. Hazreti İsa'nın sana verdiği bir şey."

Çok karışık gelen, ama aslında pek de karışık olmayan bu hikâye üzerinde bir saniye düşündüm. Fayolle söylediğine göre haklı olmalıydı.

"Peki. Bunu bir daha söylemeyeceğim. Hem, Adam' dan kimseye sözetmek istemiyorum. Senin dışında."

"Çok güzel. Çok güzel. Şimdi, pastandan bir parça daha ye."

Fayolle'a öbür tasarılarımı da anlatmak düşüncesi, birden kafamı kurcalamaya başlamıştı. Bir sevinç dalgasının, hüznümü Macaiba yönüne doğru dağıtmaya başladığını keşfetti.

"Benden bir şey gizlemiyorsun ya, Şüş?"

"Nasıl anladın?"

"Gözlerine bakarak. Ne var?"

Yalvardım ona, heyecanla:

"Bana inanacak mısın?"

"Sana her zaman inanırım."

"Peki. Maurice'i seviyor musun?"

Karşılık vermeden önce düşünerek kaşlarını çattı.

"Hangi Maurice'i?"

"Maurice Chevalier'yi."

"Ha! Fransız artisti mi?"

"O, evet. Söz dinlemedim. Adam da benim gibi düşünüyordu, çocuk filmi görmeye gideceğime, Maurice'in filmi Bir Aşk Dersi'ne gittik."

"Ah! Şüş! Yapmamalıydın bunu."

"Neden? Maurice Chevalier kim? Onun hakkında bütün bildiklerini anlat bana."

"Fazla bir şey bilmiyorum. Tek bildiğim onun bir oyuncu olduğu. Bir şarkıcı. Bir vodvil oyuncusu."

"Ne dçmek bütün bunlar?"

"Şarkıcı, şarkıcı demek. Şarkıdan geliyor bu sözcük, biliyorsun. Vodvil de, müzikli ve danslı tiyatro."

"Ama filmde pek fazla dans ve müzik yoktu. Üstelik, bana kalırsa, pek az şarkı söyledi. Ama evdekilerin dediği gibi beni pek 'baştan çıkardığını' sanma."

"Yine de yaşına göre bir film değil bu. Seni sinemada gören oldu mü?"

"Karanlık bir köşeye iyice gizlenmiştim."

Bir süre ses çıkarmadan durduk. Kızıl, çok kısa kesilmiş saçlı başını kaşıyordu. Ne yapacağını kestiremediği zamanlardaki gibi, müziksiz bir ıslık çaldı.

"Peki, Şüş, neden bu oyuncuyla böyle ilgilisin?"

"Hiç oynarken gördün mü? Hayır. Biliyorum. Ama öyle insan ki. Öyle bir gülüşü var ki. Çok da gülünç. Hep zarif giysiler var sırtında. Adam'la onun benim babam olmasına karar verdik." "Credo, yumurcak! İşte buluşlarından biri daha."

Ama ciddi görünüşüm ve neredeyse nemli gözlerim karşısında yüzünün anlamı değişti. Fayolle bende, her zamanki yalnız çocuğu yeniden keşfediyordu.

"Böyle durma, Şüş. Devamını anlat bana."

"Bu kadar. Gerçekten bu kadar."

Ellerimi tuttu ve ciddi ciddi sordu:

"Peki ama neden bu kadar çok baba istiyorsun? Seninki, senin mutlu olmandan başka şey istemeyen iyi bir adam, Şüş..."

"Belki. Ama beni büyük insan sayan bir baba isterdim. Bana armağan verdiğinde, bunu haketmediğimi söy-lemeyen biri. Bir Kızılderili kadının oğlu olduğumu unutan biri. Bir..." Ellerini bıraktım, başımı masanın üzerine koydum ve kollarımla gizledim. Hıçkırmaya koyuldum. Bir yandan da konuşmayı sürdürüyordum:

"Odama gelip bana iyi geceler dileyen bir babam olsun isterdim. Elini başıma koyan bir baba. Odama giren, üstüm açılmışsa uyandırmamaya bakarak üstümü örten. Bana iyi geceler dileyerek yanağımdan öpen."

Fayolle, elini koluma koydu ve ağlama nöbetimin yatışmasını bekledi:

"Anlıyorum, Şüş, anlıyorum."

Gözyaşlarımı silmek için siyah beyaz kareli bir mendil çıkardı. İşin kötüsü, bu mendil Manuel Valadares'in mendiline benziyordu.

"Hadi, hadi. Sil gözlerini. Sümkür. Kötü bir gün geçirdin. Çok mutsuz olman için her şey buna katkıda bulundu. Ama geçecek. Yarın yeni bir gün olacak."

Aklına büyük bir buluş gelmiş gibi ayağa kalktı:

"Dinle, Şüş. Beni bir çeyrek saat kadar bekler misin? Buradan çıkmayacağına söz veriyor musun?"

Burnumu çekerek evet dedim.

"Şimdi geliyorum."

Dışarı çıktı. Verdiği sürenin sonunda, hoşnut, geri döndü.

"Başardım. Peder Manuel'le konuştum. Koridorda seni bekliyor. Cezanı kaldıracak. Şimdi git, Şüş. Cesaretle git onun yanına."

Koridora çıktım, öbür ucunda peder Manuel kuşağının uçlarıyla oynayarak beni bekliyordu. Ayaklarım kurşun gibi ağırlaşmaya başladı. Ama yürümek zorundaydım. O an, Adam bir kere daha dostum olduğunu kanıtladı:

"Git yanına, Zeze. Küstahlık yapmamaya da dikkat et!"

Peder, sanki iki yüz metre boyundaydı ve şimdi, beş adımdan daha da yakınımda, kollarını kavuşturmuş duruyordu. Titreyerek ilerlemekteydim. Gözlerimi bir türlü yerden kaldıramıyordum.

"Vasconcelos!"

Sesi değişmişti. Aynı adam olmamalıydı bu. Daha da çok titredim, öyle ki gözlerimden yaşlar fışkırıyordu. Düşmemek için bir pencereye yaslandığımı görerek yanıma yaklaştı. Önümde diz çöktü ve çenemi tuttu:

"Bu da nesi, koca bebek?"

Elini cüppesinin cebine soktu, yine siyah beyaz kareli bir mendil çıkardı. Bir şey söylemeden gözlerimi sildi. O an şu itirafta bulundu:

"Bu cezayı vermem gerekiyordu, yavrum. Hoşuma gitti mi sanıyorsun? Senin gibi küçük bir çocuğa bütün o söylediklerimi söylemenin zor olmadığını mı sanıyorsun?"

Ayağa kalktı ve beni kollarına aldı.

"Şimdi, bitti artık. Bir daha sözünü etmeyeceğiz. Peder Feliciano bana her şeyi anlattı, suçlu değilsin. Tamam

mı."

v

Beni yere bıraktı ve kara sakalının arasından gülümse-

"Anlaştık mı?"

Sıkmam için elini uzattı, istediğini yaptım. "Şimdi git ve her şeyi unut."

Beni omuzlarımdan tuttu ve çevirdi. İterken dostça sırtıma vurdu.

5

Düşlere dalmak

Evde, davranışım herkesi şaşırtıyordu. Eve gelen herkes, kızkardeşime övgüler yağdırıyordu. Ben, bütün bunlardan nefret ediyordum. Bir konuğun geldiğini bilmek ortadan kaybolmama yetiyordu. Dışardaysam, farkedilme-den odamın penceresinden içeri girmenin yolunu buluyordum. Sevimli bulmadığım herhangi birine el uzatmaktan, gülücük atmaktan ya da tatlı bir söz söylemekten nefret ediyordum. Kimseyi şaşırttığım yoktu artık, piyano

çalışmam bittiğinde de yatmadan önce gevşemem için yarım saat zaman tanısalar bile odama gidiyordum.

Aşağı yukarı hep, yaşlı, soluk renkli, yayları göçük olduğu için kimsenin istemediği büyük koltukta oturan Ma-urice'i buluyordum içeride. Başka kereler, yatmış ve duamı bitirirken ortaya çıkıyordu. Her zaman o kendine özgü, sevimli haliyle gülüyordu; ağzını kulaklarına yayan gülümsemesi ve griden maviye dönüşen parlak gözleriyle.

"Nasılsın, çocuğum?"

Eğiliyor ve beni kucaklayıp öpüyordu, bütün yaptıklarımı, olup bitenleri öğrenmek istiyordu. Giysileri pek güzeldi. Pantolonunun ütüsünde en ufak bir kırışık yoktu. Ve her zaman koklamayı çok sevdiğim hoş bir koku saçıyordu.

Ama bu akşam çok gecikmişti. Can sıkıcıydı bu, çünkü, bana anlattığı gibi, stüdyoda film çevirmek için erkenden kalkıyordu. Geç kalırsa benimle daha az oturacaktı.

"Kaygılıyım, Adam."

50

"Budalasın Zeze. Biraz daha bekle, telaşlanmayı bırak."

Kaygılarımı ona açıkladım.

"Belki yarın Maurice'in film çalışması yoktur ve seninle daha uzun süre kalabilir. Bir kere daha olmadı mı bu?"

"Uç kere oldu."

"Öyleyse?"

Sustum ve çok sevdiğim Lourdes Meryem'ine yakarmaya koyuldum. Benim için, bütün Meryemlerin en büyüğüydü o. Öbürlerini küçük görmeme yol açan sınırsız bir bağlılığım vardı ona. Örneğin, Fatima Meryem'inin Lourdes Meryem'inin bir hizmetçisi olduğunu düşünüyordum hep. Ondan bütün isteklerim yerine geliyordu.

Ve Maurice çıkageldi, her zamanki gibi en beklemediğim anda. Aklına esen yerden içeri girerdi. Dikkati çekmemek için pek enderdi kapıdan girdiği. Harikaydı bu. Maurice, tavandan inerek girmişti odaya. Duvarlardan ya da kapalı pencereden geçmekte hiç güçlük çekmezdi. Ve bu tılsımlı numaraları bana öğretmesinin olanağı yoktu.

"Ne haber?"

"Dalıyordum. Çok geç kaldın, Maurice."

Yanağımı eline dayadım.

"Çalışmam geç bitti, yarın da boş olduğumdan..."

"Adam da aynı şeyi söylüyordu."

"Şu Adam büyük bir şeytan."

"Doğru. Bugün hasır şapkanı giymedin mi?"

"Orası soğuktu. Daha kalın bir giysi geçirdim sırtıma, hasır şapkaya da uymuyordu."

Orası'nın neresi olduğunu bana hiç açıklamamıştı, ben de bunu sorma cesaretini bulamıyordum. Yüzümden bir kaygı geldi geçti ve Maurice'in dikkatini çekti.

"Şimdi ne var?"

"Bir şey. Son günlerde çok düşündüm."

"Öyleyse söyle bana. Aramızda sır olmayacağı konusunda anlaşmamış mıydık?"

"Ama aptalca bir şey bunu sormak."

Gözleri soruya devam ettiğinden, ağzımdan kaçırdım:

"Başına bir şey gelmesinden korkuyordum da."

"Neden başıma bir şey gelsin?"

Kendimi çok mutsuz hissediyordum, birden soruver-dim:

"Ölmeyeceksin, değil mi Maurice?"

Şen bir kahkaha attı:

"Ölümü uzun süre bekletmek niyetindeyim. Sağlığım çok iyi."

Neredeyse ağladığımı görünce, yüzü değişti.

"Bu da ne oluyor şimdi? Okuldaki o öğretmen peder ne diyordu sana?"

"Şüş."

"Peki, Şüş, bu da nesi?"

"İnsanları sevmekten pek hoşlanmıyorum da. Sevdim mi de, ölmelerinden korkuyorum." "Sevdiklerinden çok ölen oldu mu?"

"Çok değil, hayır. Yalnızca bana sevgisiz hayatın beş para etmediğini öğreten bir adam." Ona kısaca, Mangaratiba adlı bir trenin benden alıp götürdüğü iyi yürekli Portekizlim, Manuel Valadares'in öyküsünü anlattım.

Maurice çok duygulanmıştı, elimi tuttu:

"O sıra kaç yaşındaydın, Şüş?"

"Beşle altı arası."

"Evet. Hayatın böyle haksızlıkları var. Yaşına göre çok büyük bir acı bu."

"Sana bundan sözediyorum, Maurice, çünkü seni çok seviyorum. Hayatta senin gibi birine rastlamak öyle güç ki..."

"Yüreğini ferah tut, yüreğini ferah tut. Her şey yolunda gidecek. Ölmeyeceğim ve sen bir daha hiç üzülmeyeceksin."

"Daha önce Adam'a sorduğum bir soruyu da sana sormak istiyorum. Bir gün gidecek misin?" 52

"Kimbilir? Bana gerek duymayacağın güne dek seninle kalacağım. Tek başına hareket edebilecek küçük bir adam olduğuna güven getirinceye dek. İyi mi?"

"Evet, ama o güne daha çok var."

"Bilmiyorum. Sen çok erken gelişmiş bir çocuksun."

Biraz avunmuştum. Yine de, Maurice'in varlığına karşın, içimde acılı bir şey vardı:

"Sana üzücü bir şeyden daha sözedebilir miyim?"

"Kabul. Ama bir tek şey ve o kadar."

"Çok kısa sürecek. Biliyor musun, Maurice, öldüğünde Portekiz' limin nereye götürüldüğünü hiç öğrenemedim. Hiç. Hem, altı yaşındaki bir çocuk ne yapabilir? Ölümünden kısa süre sonra taşındık, ardından Bangu'ya döndük ve çok kısa bir süre sonra okumam, adam olmam ve ailenin sefaletini hafifletmem için birinin yanına verildim."

"Öyleyse ardında biraktığın şeyleri unutman ve ailene yardım etmen için çok iyi okuman gerekir."

Gülmem tuttu.

"Neden gülüyorsun?"

"Çünkü, genellikle Adam gibi konuşuyorsun. Sanki görüş birliğine varmış gibisiniz."

"Dostumuz Adam, aklı başında bir çocuk. Sende oluşmaya başlayan ve adına yalnızca 'sağduyu' denen bir şey vardır ki, herkes buna sahiptir, ya da zamanla sahip olur. Şimdilik çok kısa bir süre kalacağım, çünkü geç oldu. Benim için değil. Erken uyanmak zorunda olan senin için."

"Filmdeki gibi yatağında mı kahvaltı edersin?"

"Her zaman. Çok hoştur bu."

"Burada, Brezilya'da, insanlar çok eski kafalıdırlar. Böyle şey yapılmaz."

"Vazgeçilmez bir şey değildir bu. Gerektiğinde, ben de herkes gibi kahvaltı masasına otururum."

Maurice düşündü:

"Dün bana bir şey anlatacaktın ve söze basmadan uyudun. Üniforma savaşının öyküsünü. Anımsıyor musun?"

53

"Müthiş bir savaş oldu. Seni pek ilgilendirecek mi bilmiyorum. Tavuk gıdaklamasındaki gibi korkunç bir sonu yok."

"Yine okuldaki oyunlarından biri mi?"

"Evet. Ama başkası yok. Geçen yıl, okula başladığımda, öğrencilerin üniforması çeneye kadar iliklenıyordu. Ne kadar rahatsız bir şey olduğunu düşünemezsin. Bütün gün süren şu sıcakla. Ve biz, boğucu sınıflara kapatılmış ders görüyorduk. Bir gün, evde giyiniyordum ve aynanın önünde üniformanın üst düğmelerini çözerek yakasını ters çevirdim. Üzerine gömleğimin yakasını çıkardım ve aralık bıraktım. Harikaydı. Bundan sonra böyle giyecektim üniformayı. Evden çıkar çıkmaz yakayı çeviriyor ve gömleğimin yakasını üzerine çıkarıyordum. Ama düşündüğüm gibi olmadı. Tam okulun girişinde, müdür peder Jose'yle burun buruna geldim. Bu peder, senin gibi Fransız'dır. Ama öyle kalın, birbirine öylesine yakın kaşları vardı ki, İgapo köprüsü sanabilirsin. Kızdığı zaman bu kara çalı alnında kabarır, karşındakini kirpi sanırsın. " Bu yenilikler de ne oluyor, senhor Vasconcelos? dedi.

Ses, dehşet vericiydi.

" Giyinin!

"Titreyerek dediğini yaptım, kıllı ve nemli elini öptüm. Eve dönerken katedralin bahçesinde mola verdim. Çantamı bir bankın üzerine attım ve üniformamın önünü araladım. Ne büyük rahatlık. Dostum şaşkınlık içindeydi.

" Bir dene, Tarcisio. Çok hoş oluyor.

" Hayır, öğretmenlerden biri geçerse enseleniriz.

" Kim geçecek canım? Hepsi dua kitabını okuyordur, ya da ona benzer bir iş yapıyor bu saatte. "Yine de Tarcisio karar veremedi:

" Evde, odamda deneyeceğim.

"Şeytan kulağıma bir şey fısıldadı:

" Bir savaş başlatabiliriz. Üniforma savaşı.

" Sonunda, tavuk gıdaklamasında senin başına geldiği gibi cezalandırılalım diye mi?

" İstemiyorsan önemi yok. Ben başlatacağım, göreceksin nasıl tutulacak.

"Gerçekten de, fırsat buldukça hemen devrimci üniformam çıkıyordu ortaya. Gözüpekliğim öylesine arttı ki, bahçeye bile üniformamın önü aralanmış olarak çıkıyordum. Sınıfa giriyordum ve bir ses yükseliyordu:

" Vasconcelos, üstünüze başınıza dikkat edin! , "Söyleneni yapıyordum. Ama, ilk fırsatta aynı şeyi tekrarlıyordum. Şeytan kanıma girmişti. Ve bu bir nakarata dönüştü çıktı. Hep aynı şey. Vascocelos, üstünüze başınıza dikkat edin. Üstünüze başınıza dikkat edin Vasconcelos. Dikkat edin, Vasconcelos. Üstünüze başınıza dikkat edin, Vasconcelos.

"Ve durum ciddileşiyordu.

"Vasconcelos, cezalısınız!

"Üniformamın önünü düğmeliyor ve kollarımı kavuşturup yüzüm duvara dönük duruyordum. "Ardından tehdit geldi:

" Karnende, hal ve gidiş notun kırık olacak.

"Hal ve gidiş notum kötü geliyordu, azar işitiyordum, evime telefon etmekle bile tehdit ediliyordum. En kötüsü bu olurdu. Neyse ki, bu tehdit gerçekleşmedi.

"Savaşım uğruna öylesine çırpındım ki ürün verdi. Bütün budalalıklar çabuk tutulur. Taklitçiler türedi. Gerçek bir asi avı başladı böylece. Üstünüze başınıza dikkat edin! Cezalısınız! Hal ve gidiş kırık! Hop! Okuldan çıkmak üniforma düğmelerinin çözülmesine yetiyordu.

"Şimdi Fayolle'un karşısındaydım.

" Şüş, bunu yapma. Üniformanın önünü ilikle,

"Ona acıyordum, üniformamın önünü kapadım:

" Bağışla beni Fayolle.

" Şimdi benimle öğretmenlerin toplantı odasına gelmelisin. Bunu niçin yapıyorsun, Şüş? Senin gibi bir sineğin hiç bunca karışıklık çıkardığını görmedim.

55

"Ağır ağır Fayolle'un peşinden yürüdüm. Büyük salona girdik. Okulun bütün öğretmenleri masanın çevresin-deydi, sessizce beni bekliyorlardı. Tam karşılarında durmam emredildi, ama kollarımı kavuşturmam istenmedi. Bütün bu sert bakışlar tarafından süzülmek iğrençti. Fa- yolle bile onların yanına oturmuştu. Peder Manuel'in bakışından kurtulsam, peder Joaquim'in gözleriyle karşılaşıyordum. Bir tek peder Flavio bana yakın gibiydi. Gülümsemesini gizliyordu. Bundan yararlanabilirdim, ama yüzüne bakarsam gerçek bir kahkaha atacaktı. Suçlama girişiminde kim bulunacaktı ilk?

"Açık olan bir şey vardı: Birbirlerine pas veriyorlardı. Peder Luiz, hiçbir zaman bu girişimde bulunmazdı. Peder Onezimo'da da bunu yapacak yürek yoktu, çünkü Porte-kizcesi anlaşılmıyordu. Frankenstein diye anılan peder Es-tevao, hiç kuşkusuz bana bir tokat atmayı ve durumun ne göstereceğini beklemeyi yeğlerdi. Kararı müdür verdi. Kalın kaşları ağır ağır oynuyordu.

" Senhor Vasconcelos.

"Tamamdı, ikimiz sahnedeydik. Benim, neredeyse beyaz denebilecek sarı saçlarım nemli alnıma yapışıyordu. Gırtlağımdan çıkan, ses değil, ona benzer bir şeydi:

" Burada, peder Jose.

"Fayolle bakışlarını masaya dikmişti, üzerindeki bütün lekeleri saymış olmalıydı. Belki de benim için dua ediyordu.

" Senhor Vasconcelos, üniformanızı nasıl giydiğinizi gösterme zevkini bizlere tattıracaksınız, değil mi?"

"Duraksadım. Ama kalın kaşları kalktı, bu da onu, kara ve parlak gözleriyle öfkeli bir baykuşa benzetti.

" Ne bekliyorsunuz? Okulun disiplinine meydan okuyarak üniformanızı böyle giymekle övünmüyor musunuz?

"Kaskatı kesilen parmaklarım yakamın kopçalarını bir türlü çözemiyordu. Tir tir titremekteydim. Yine de dediklerini hemen yapmam zorunluydu. Sonunda başardım

ve az sonra gömleğimin yakası olanca özgürlüğüyle belirdi.

" Bu modayı siz mi yarattınız?"

"Sesim çıkmıyordu. Peder Manuel, bir görüş ortaya atma yürekliliğini gösterdi:

" Bu kez bu işi ortaya atan olmadığını söylemeyeceksin sanırım! Tavuk gıdaklaması, tamam. Açıklamanı kabul ettik. Ama şimdi?

" Benim, peder. Bir tek ben.

" Neden?

"Yadsımak neye yarardı? Gerçeği söyleyerek talihimi deneyecektim.

" Çünkü bu çok çirkin bir üniforma.

"Başka?

" Çünkü, böylece sıcaklık o kadar duyulmuyor ve insan yarı yarıya boğulmuyor.

" Daha başka?

" Güzel oluyor.

" Bir neden daha var mı?

" Önü açık üniformayla başım pek ağrımıyor. Zaman zaman, sınıfta, çok dikkat ettiğimiz ve havanın çok ısındığı anlar oluyor ve o zaman başım neredeyse çatlıyor.

"Sustum, gözlerim yaşlarla doluydu.

"Peder Jose'nin sesi öylesine tatlılaşmıştı ki irkildim:

" Sizi neyin beklediğini biliyor musunuz?

"Hiç kuşkusuz hayat boyu cezaya kalacağım. Üniformamı böyle giymemem gerektiğini belirten bin satır yazı yazacağım. Sonunda evime de telefon edilecek, sinemadan ve denizden yoksun bırakılacağım.

"İnsan yüreğinin, acımadığı söylenir, ama benim yüreğim çok acıyordu. Önce inceden inceye yaşlar süzüldü. Sonra, patlayıverdiğimde yüzümü

gerçek anlamda sel bastı.

" Ölmeyi yeğlerim. İlaç dolabının camını kırmak, bir zehir parçası almak. Böylece de kimse beni cezalandıramaz.

57

" Peki. Peki. Bu seferlik ölmene gerek yok. Cezaya gelince, bu da incelenmeye değer. Şimdi dışarı çık ve git. peder Feliciano' nun odasında otur. Biz sonra seni çağırırız.

"Dediğini yaptım. Çok zayıflamışım ve hiç ağırlığım yokmuş gibi yürüyerek. Yerdeki çinilere bakarak, hıçkırıklarımın arasını gitgide uzatarak ve önüme çıkan ilk delikte gözden kaybolmayı dileyerek. Zaman kavramını bile yitirdim. Ve ancak büyük çan, sınıflara dönmemizi emrettiğinde kendime geldim.

"Başımı kaldırdım, Fayolle ağır ağır bana doğru ilerliyordu. Gözlerinde büyük bir hoşnutluk havası vardı. Yaklaştı ve bu kez, eğlenmek için kuşağının uçlarını yakalama eğilimi duymadım. " ŞüşJ

"Karşılık vermedim. Ona bakacak cesaretim bile yoktu.

" Dinle, Şüş, sana büyük bir haberim var.

"Herhalde cezamı azaltmayı başarmıştı. Ya da, eve telefon edilmeyecekti.

" Ancak yüzüme bakarsan söylerim. Bana öfkelenme, bütün bu şamatanın çıkarılmamasını yüz kere yeğlerdim.

"Başımı kaldırdım. Yüzü yine iyilikten ışıl ışıl yanan güneşti. Bir elinde küçük bir lastik cetvel tutuyor, onunla öbür elinin avucuna hafiften vuruyordu.

" Bana güvenin var mı Şüş?

" Her zaman. Sana güvenim olmasaydı, hayatta kime güvenebilirdim?

" Öyleyse gel.

"Dediğini yaptım. Yavaşça yüzümü kaldırdı:

" Bir mucize oldu, Şüş. Benim de hiç ummadığım bir mucize. Nedir biliyor musun? Savaşı kazandın.

" Beni cezalandırmayacaklar mı, Fayolle?

" Hayır. Tam tersine. Onları çok şaşırttın, seni pek zeki buldular. Uzun uzun tartıştılar ve senin haklı olduğun sonucuna vardılar.

58

"Papaz olmasa boynuna sarılırdım.

" Şimdi bana içtenlikle yanıt verirsen, sonunu, neye karar verdiklerini anlatırım sana.

"Yemin ederek göğsümde haç çıkardım.

" Söylediğin, ilaç dolabından çalacağın zehir hikâyesi doğru muydu?

" Yalan attım, Fayolle.

"Rahatlayarak, derin bir soluk aldı.

" Yalan attım, Fayolle. Çünkü dolabın camını kırmaya gerek yok. Bir keresinde, peder Armando taşların tozunu alıyordu ve ben de ona yardım ediyordum. Bakmadığı bir sıra, hâlâ üzerimde taşıdığım bir taş parçası çaldım. Sık sık ölme isteği duyuyorum.

"Gözyaşlarımın yeniden akmaya başlaması tehlikesi belirmişti.

" Ama Şüş, sen daha küçük bir çocuksun. On iki yaşında bile değilsin. Neden böyle şeyler düşünüyorsun?

" Çünkü ben mutsuz bir çocuğum. Herkes vaktini, yediğim yemeği haketmediğimi söylemekle geçiriyor. Bir Kızılderili, yabanıl bir pinage olduğumu söylemekle geçiriyor. Hiçbir işe yaramadığımı söylemekle geçiriyor.

"Burada hıçkırıklara boğuldum.

" Bütün bunlar saçma. Yanlış. Gerçek şu ki sen çok çalışkan, çok zeki ve çok canlı bir çocuksun. Bu kadar ufak tefek, bu kadar gelişmiş olmana herkesin şaştığını söylemedin mi bana? Okulu on beş yaşında bitirecek tek öğrenci olacağını unuttun mu? Öyleyse? Hadi, Şüş, ağlama. Zamanla her şey düzelecek. Başkaları gibi mutlu bir çocuk olacaksın. Senin dostun değil miyim? Bak, yeryüzündeki pek çok kişinin tek dostu bile yok. İnanmıyor musun? "Şaşkınlığım peder Feliciano'nun iyiliğine çarpıyor ve beni sağduyuya yöneltiyordu yeniden. " Al bakalım.

"Siyah beyaz kareli mendili uzatıyordu yine bana.

" Daha iyi misin?

" Evet.

" Senden bir şey istesem, yapar mısın? Ama bir dostun başka dosttan isteyeceği bir şey. Söz veriyor musun?

" Söz veriyorum.

" Dikkat et! Söz verdin. Sözünü tutarsan sana destelerle resim alırım. Bütün çocukların deftere yapıştırdıkları resimlerden. Sen biriktirmiyor musun böyle şeyler?

" Hayır. Böyle şeyler alacak param hiç yok. Canım boğazımı ağrıtacak bir dondurma yemeyi istedi mi, tramvay paramı harcıyor ve eve yürüyerek dönüyorum.

"Fayolle bir el hareketi yaptı:

" Şöyle bir koca yığın.

"Gülümsedim.

" Zahmet etme Fayolle. Senin için herhangi bir şeyi karşılıksız yaparım. Nedir istediğin? "Bir bahsi kaybetmekten korkuyormuş gibi, Fayol-le'un yüzünde bir duraksama belirdi. " Şu zehir taşını göster bana.

"Karşı çıkmadım. Elimi ceketimin cebine soktum ve üç buyanın birbirine çarptığı duyuldu. Taş onların arasındaydı. Avucuma koydum, ışıkta çok güzeldi, masmaviydi.

" Güzel, değil mi?

" Güzel, ama çok hüzünlü. Özellikle de tehlikeli.

"Gözlerimin içine iyice baktı. Şimdiye dek hiç bakmadığı gibi baktı. Sesi bana yalvardı: " Şu taşı bana vermez misin, Şüş?

" Neden istiyorsun onu, Fayolle? Mutlusun. Tanrı yüreğinin içinde. Böyle söylemiyor musun? " Kuşkusuz. Ama küçük Şüş'ümün saçmasapan şeyler düşünmesini ve yapmasını istemiyorum. Her zaman cebinde bunu taşıdığını, içinde bulunduğun tehlikeyi düşündükçe ne kadar kaygılanacağımı aklına getirebiliyor musun?

" Kabul. Taş sende kalabilir. Ölmek istersem, başka yol bulurum. Önemi yok.

" Evet. Böylesi daha iyi. Yaşayacak çok zamanın var, bu ölüm hikâyesini de Tanrı'nın ellerine bırakmak gerek.

"Bahsi kazanmıştı.

" Ya sonrası Fayolle?

" Neyin sonrası, Şüş?

"O heyecanla her şeyi unutmuştu. Alnına vurdu.

" Bende de amma kafa var, Tanrım!

"Mutlu bir yüzle güldü.

" Sana söylediğim gibi bir mucize oldu. Yalnız sana ceza vermemekle kalmayacaklar, üniformanı dilediğin gibi giymene de boyuneğecekler. Neredeyse temmuzun sonun-dayız. Bütün öğrenciler üniformalarını diledikleri gibi giyebilecekler. Gelecek yıl için bile karar alındı:

Üniforma değiştirilecek. Kazandın, Şüş. Şimdi git. Geç kalsan da önemi yok, peder Amadeu bir şey demeyecektir. Anlaştık.

"Karar veremeden, mutluluğunu seyrederek ayakta durdum.

" Görüyor musun, Şüş, hayat bazan ne kadar güzel.

" Doğru.

"Sevincinin bir tek anını bile kaçırmamak için kapıya geri geri gittim. Bir an eşikte durdum, 'Altın yürekli çocuk' dediğini duyacak kadar."

Maurice'e döndüm, bana sevecenlikle bakıyordu.

"Çok uzun sürdü, değil mi Maurice?"

"Hayır. İlginçti."

"Canının sıkıldığını sanıyordum."

"Bir dakika bile sıkılmadım. Biliyor musun, yavrum, sen rastladığım yaratıkların en duygulularından birisin."

Maurice'in ağzından çıkan bu sözler içimi kıvançla dolduruyordu.

Saatine baktı.

"Ne güzel! Altın mı?" dedim.

"Her yanı altın. Kayışı bile."

"Hayatımda hiç bu kadar güzelini görmedim. Doğrusu, çok sayıda saat görmedim ya. Büyüdüğümde, bir gün benim de saatim olacak."

"Kuşkusuz. Ama saatimin ne dediğini biliyor müsün? Çocukların düş görmek için gözlerini kapatma saatleri geldi, diyor."

"Sen çok düş görüyor musun Maurice?"

"Pek seyrek. İnsan kocaman bir adam olur, hayatta yolunu çizer ve nesneler değişir."

"Ben korkunç düş görüyorum. Başımı yastığa koyuyorum, Adam'ın öğrettiği gibi yüreğimi rahatlatıyorum, oluyor."

"Benim de elimden gelse, benim de elimden gelse... Kendini düş görmeye nasıl hazırladığına bakalım öyleyse."

"Şöyle."

Yastığımı yokladım ve başımı üzerine koydum. Maurice çarşafı göğsüme çekti:

"Şimdi Monpti çok üzülmemen için bir konuda seni uyarmak zorundaydım. Kabul mü? Bir haftayı sana görünmeden geçirmek zorundayım. Ama ilk fırsatta geri döneceğim. Yine de bu, önümüzdeki perşembeden önce olmayacak."

Ellerini avuçlarımın arasında sıktım, ağır ağır çekti onları. Saçlarımı okşadı.

"Maurice, 'Monpti' nedir?"

"'Mon petit' sözcüğünün kısaltılmışı."

"Anlıyorum."

Gittiğini görmemek için gözlerimi sımsıkı yumdum. En çok babam olduğu andı bu.

Maurice beni öptü ve mırıldandı:

"İyi geceler, Şüş. Güzel düşler gör, yavrum."

Gecenin huzuru, karanlığın huzuru, odama da çökmüştü. Uyku bastırıyordu, öylesine güçlü ki, çok uzak, çok çok dost bir ince sesi belli belirsiz işittim:

"İyi geceler, Zeze."

"iyi geceler, Adam."

Mariste: Bir papaz öğretini derneği üyelerine verilen ad.

6

Güneşi uyandıralım

"Aman, Zeze, yeter artık Tanrı aşkına! Yeter! Neredeyse on bir yaşında olacaksın ve değişmek zorundasın. Bütün bunlar insanın sabrını taşıracak zırıltılar. Yeter! Bitsin bu."

"Biliyorum, Adam. Ama görüyorsun. Ne yaparsam yapayım, hep gözlerim sulanıyor."

"Neden? Erkek değil misin?"

"Evet. Erkeğim, ama ağlamak istiyorum. O kadar."

Suratımı asmaya hazırdım. Adam bunu sezdi ve taktik değiştirdi:

"Pencereden bak, Zeze. Hava ne güzel, gökyüzü masmavi, bulutlar birer küçük koyunu andırıyor. Tam göğsündeki küçük kuşu özgürlüğe kavuşturduğun günkü gibi."

Adam'ın haklı olduğunu kabul etmeye başlıyordum.

"Özellikle de güneş, Zeze. Tanrı'nın güneşi. Tanrı'nın en güzel çiçeği. Isıtan ve tohumları yeşerten güneş."

Okulda okuduğumuz ve tohumları yeşerten güneşten sözeden bir şiiri anımsadım. Şu Adam müthişti.

"Her şeyi olgunlaştıran güneş. Mısıra rengini veren ve nehrin sularını saydam kılan güneş. Güzel değil mi Zeze?"

"Güzel. Güneşsiz günleri sevmiyorum. Gelmesiyle gitmesi bir oldu mu seviyorum yağmuru. Uzun sürdü mü, her yanım küflenmiş gibi geliyor."

"Tanrı'nın güneşi bu denli güzelse, sen bir de ötekini düşün."

63

Nutkum tutulmuştu:

"Hangi öteki güneşi, Adam? Çok büyük olan bunu tanıyorum bir tek."

"Daha da büyük olan bir başkasından sözetmek istiyorum. Yüreğimizde doğan güneşten. Umutlarımızın güneşinden. Düşlerimizi de uyandırmak için göğsümüzde uyandırdığımız güneşten."

Hayranlık içindeydim:

"Adam, sen şairsin de, öyle değil mi?"

"Hayır. Sadece güneşimin önemini senden önce sezdim."

"Ya benimki?"

"Seninki, Zeze, hüzünlü bir güneş. Yağmur yerine gözyaşlarıyla çevrili bir güneş. Olanca yeteneğini ve gücünü keşfetmemiş bir güneş. Senin tüm anlarını henüz güzel-leştirmemiş bir güneş. Küçük, bir parça da mızmız bir güneş."

"Ne yapmam gerekiyor?"

"Pek az şey. İstemek yeterli. Ruhunun pencerelerini açmalı ve fırsat tanımalısın nesnelerin müziğinin içeri girmesine. Sevecenlik anlarının şiirinin içeri girmesine."

"Benim çaldığım gibi bir müzik mi?"

"Tam o değil. Sen dışsal bir müzik yapıyorsun. Bu hiçbir şeye ulaştırmayan bir müzik. Başkaları için soğuk bir müzik yapacağına, müzik içinde yüzmen gerek senin."

Adam'ın bu söyledikleri karşısında şaşkınlık içindeydim.

"Önemli olan, Zeze, hayatın güzel olduğunu ve yüreğimizde ısıttığımız bütün bu güzellikleri artırmak için, onların Tanrı tarafından bize verildiğini keşfetmen."

"Ağlamakla güneşimin ışınlarını ıslattığımı mı söylemek istiyorsun?"

"Tabii. Güneşin soğumasına fırsat vermemek için geldim. Yalan mı?"

Onayladım.

64

"Öyleyse bir dost gibi elimi sık ve gidip güneşi uyandıralım!"

"Yüreğimde gizli olduğuna göre elini nasıl sıkabili-

rımr

"Öbür kereler yaptığın gibi, düşüncende."

Gözlerimi kapadım ve düşündüm. Hemen, ılık elinin

avucuma değdiğini duydum.

"Adam, gevezelik edelim mi?"

"Sırası değil, Zeze. Çalışmak için kendini yaptığın işe vermelisin. Okula gitmek üzere yolda yürürken gevezelik ederiz."

"Hiçbir tehlikesi yok, canım. Bu parçayı gözlerim kapalı çalabilirim, görmek ister misin?" "Hayır, Zeze. Tanrı aşkına yapma. Tepemizde ayak sesleri işitiyorum. Annen uyanmış. Neredeyse aşağı iner."

"Peki, istemiyorsan."

Tek kroslarıma ve çift kroslarıma üçlü ve dörtlü kroslarıma döndüm. Bir zemberek gerildi içimde ve hüznümü fırlattı attı. Püfff! Maurice'in geri dönmesi için topu topu üç gün daha bekleyecektim. Üstelik sabırsızlanmak insanı bir yere götürmüyordu. Akşam gelecekti. Mutlulukla gülümsedim. Maurice, iki kez bana sürpriz yapmamış mıydı? Önce, içimdeki şeytanın coştuğu ve Joaozinho'yu isteksizce açtığım bir perşembe günü. Nota-l'ara yumruk indirmek, koptuğunu ve küçük yayların dört yana uçuştuğunu görmek istiyordum. Hatta, içerdeki küçük keçe çekişleri ısırmak bile geliyordu içimden. Alıştırmalarıma nasıl girişeceğimi bilemediğim anlardan biriydi bu. Güneşimi uyandırma olanağının kırıntısı bile yoktu. Ruhumun

isteksizliğini duyarak arkalıksız iskemleye oturdum. Parmaklarım demir çengeller gibi sertti. Bunun üzerine, bir 'pışt' sesi duydum ve sevinçle döndüm.

"Ne haber, Şüş?"

"Sen ha? Bu saatte ne işin var burada?"

Maurice, salondaki koltuklardan birine oturmuştu, parmağını dudaklarına götürmüş, susmamı öğütlüyordu.

Alçak sesle mırıldandım:

"Niçin geldin?"

"Yüreklendirilmeye gerek duyduğunu hissettim."

"Bugün gerçekten yüreklendirilmeme gerek var."

"O kadar da değil. Benim için çal, bir tek benim için."

Dediğini yaptım ve her şey değişti. Öyle dalmıştım ki çalışmamı izlemek üzere aşağı inen annemi bile duymadım. Bunu yaptı mı, gösterdiğim gelişmeden hoşnut demekti.

"Çok şükür. Kendini vererek kötü niyet göstermeden çalıştığını görmek beni sevindiriyor." Maurice'in dizlerine oturmasından ödüm kopuyordu. Neyse ki, başka bir koltuk seçmişti. Bir başka sefer, Maurice sınıfın orta yerinde göründü bana. Yerlere eğildi, hasır şapkasını çıkardı ve beni selâmladı. Şen gülümsemesi ruhumdaki güneşin boyutlarınday-dı.

Birden Maurice'in görüntüsü, çok uzakta kalan bir başkasına dönüştü. Kendimi ilkokulda düşünüyordum ve olanca sevecenliğimle bana işaret eden Portekiz'limi görüyordum. Hüzünlenmekteyken Adam öğüt vermişti.

"Zeze, Zeze, güneşe bak!"

Haklıydı. Bir daha Manuel Valadares'imi hiç göremeyecektim. Hiç, hiç. Uğursuz bir tren onu öldürmüştü.

"Unut, Zeze, Maurice'i düşün. Böylesi daha iyi. Ma-urice'i düşün. Daha iyi."

Ve doğruydu bu. Maurice, hiç ölmeyecekti. Kendisi bana söz vermişti. Ne tren, ne uçak, ne gemi, ne at çiftesi... Hiçbir şey onu öldüremezdi.

Yine de Maurice uzaktaydı ve geri dönmesi için üç gün beklemek zorundaydım.

"Adam, şimdi gevezelik edebilir miyiz?"

"Ya annen?"

"Daha hazır değil ve çaldığım şey de çocuk oyuncağı."

66

"Nedir bana bu kadar söylemek istediğin?"

"Yeni gelen uzun boylu ve zayıf peder hoşuna gitti

mı?

"Peder Ambrosio mu?"

"Evet o. Bize verdiği edebiyat dersini sevmedin mi?"

"Gerçeği söylemek gerekirse Zeze, senin o kadar dikkatli olduğunu görünce bundan yararlanıp hafiften kestirdim."

"Ne cinayet, Adam! Harika bir öğretmen o! Gelecek yıl da öğretmenimiz olacak. Bütün söyledikleri yeni şeyler; beynimizi çalıştıracağına söz verdi."

"Neyi çalıştıracağına?"

"Kafamızı. Bunu söyledi ve açıkladı da; uyumasaydın ne olduğunu öğrenirdin. Kafayı çalıştırmakla beyni çalıştırmak aynı şey."

"Ya!"

"Ama, bugün ayinde uyuduğunu da söylemeyeceksin umarım?"

"Yok, hayır. Cin gibiydim. Hayatımda işittiğim en gülünç şeylerden biriydi bu."

"Ya görebilseydin!"

"Görmüş kadar oldum."

Sahne belleğimde taptazeydi. Bir sütuna asılmış olan kara tahtaya 214 rakamı yazılmıştı. Aziz Joseph onuruna yazılmış bir ilahiydi bu. Peder Jose'nin kalın sesi yönetiminde ve yukarda armonyum çalan peder Amadeu eşliğinde şarkı söylemeye başladık:

Uçun, uçun göksel haberciler Kanatlarınızı açıp Joseph'e doğru Son çırpınmaları içindeki isa'nın Çektiği işkenceye son versin.

Sonra bir başka dörtlük geliyor ve nakarat tekrarlanıyordu. Derken peder Jose uyudu kaldı. Başı da hafifçe sarkmıştı üstelik. Kimse onu uyandırmaya cesaret edemi-

yordu. Normal olarak yapması gereken öbür papazlar bile. Ama hayır. İncil'in küçük kampanası çalıp şarkıyı bitiren herkes diz çökmeye başladığında, peder Jose sıçrayarak uyandı ve tek başına şarkıya girdi:

Uçun, uçun göksel haberciler, Kanatlarınızı açıp Joseph'e doğru...

Büyük bir felâket oldu. Herkes bastı kahkahayı. Bir yandan peder Ambrosio'nun, öbür yandan peder Manu-el'in bir sıradan ötekine geçmeleri gerekiyordu, düzenin yeniden sağlanması için. Buna karşın, birkaç öğrenci cezalandırıldı. Bana da, peder Joaquim'in deyimiyle teğet geçmişti ceza.

Peder Jose, biber gibi kıpkırmızıydı.

"Sence Adam, Fayolle güldü mü?"

"Kuşkusuz hayır."

"içinden bile mi?"

"Sanmam. Adamcağız bir melek."

"O şişko haliyle mi? Ben hiç öyle melek görmedim."

"Canım, o anlamda söylemiyorum."

"Sözlerin pek çetrefil."

Bir an Fayolle'u, altın sarısı kocaman melek kanatlarıyla, müjde resimlerinde görüldüğü gibi kolları göğsünde kavuşturulmuş gözümün önüne getirmeye çalıştım. Hayır, olmuyordu. Öğleden sonra, Fayolle'a gittim. Birtakım şeyler öğrenmek istiyordum. Ama en önemlisi, içinden gülüp gül-mediğiydi.

Bunu kendisine sorduğumda, gülümseyerek yüzüme baktı.

"Gerçekten gülmedin mi, Fayolle?"

"Güldüğümü de nereden çıkardın, Şüş?"

"Ama çok gülünçtü!"

Charles Czerny (1791 - 1857): Avusturyalı piyanist ve besteci. Özellikle alıştırmaları ve etütleri ile ünlüdür.

"İtiraf edeyim ki evet."

"İçinden de gülmedin mi?"

"Gülemezdim, Şüş. O çok yaşlı bir adam. Kendisi için güç ve küçültücü bir durumdu, sence de öyle değil mi? Bunu duyamayacak kadar gençsin daha."

Kuşkusuz, Adam her zamanki gibi haklıydı. Fayolle bir melekti. Sırtında büyük kanatlarla onu gözümün önüne getirmeye çalışıyordum.

"Bana neden öyle bakıyorsun?"

"Hiç, hiç. Fayolle, biliyor musun?"

"Neyi?"

"Meleklerin nasıl uçtuğunu?"

Gülümsedi:

"Yine parlak düşüncelerinden biri."

"Bu ciddi ama. Öğrenmek isterdim. Melekler hep hareketsiz, kanatları kapalı görülür. Uçuşları sona ermiş ve gidecekleri yere varmış gibi kolları hep kavuşmuştur. Kırlangıçlar ve serçeler gibi kanat çırparlar mı?"

Fayolle, kızıl dalgalı saçlarını kaşıdı. Yazık ki saçları her zaman böyle değildi. Bir berber geliyor ve zızzzzz, ön tarafta küçük bir perçem bırakarak saçını sıfır numara ke-siveriyordu.

"Dinle, Şüş, gerçeği söylemek gerekirse, bilmiyorum; üzerinde de hiç düşünmedim. Melekler, uçtuklarının görülmesinden hoşlanmadıkları ya da karanlıkta uçtukları ve insanlar kendilerini göremedikleri için böyle olmalılar."

Açıklama bana hiç yetmiyordu. Ama Fayolle'un bir yanıt vermek için harcadığı çabaları görünce, onaylamaya karar verdim.

"Şimdi?"

"Seninle erkek erkeğe konuşabilir miyim?"

"Şüş, sorun çıkarma."

"Ama bir şey işittim de onun için."

"Ne işittin?"

"Ne olduğundan kuşkuluyum, ama emin olmak isterdim."

"Peki, söyle."

"Sana soracağım şeyi daha önce iki kere işittim. Önce peder..."

Kulağına bir ad fısıldadım.

"Sonra da Maurice bana, öfkelendiği bir hikâyeyi anlattığında."

"O neymiş? Söyle bakalım."

"Kabul. Ama bak, izin verdin ha. 'M' nedir?"

Bir kahkaha atmamak için eliyle ağzını kapattı.

"Gerçekten öğrenmek istiyor musun, Şüş?"

"Her şeyi öğrenmek iyi şey."

"Tamam, 'M' 'Merde'* demektir.

"Portekizcedeki gibi mi? Ama sonuna 'a' gelecek yerde 'e' geliyor?"

"Tamam."

"Amma gırgır!"

"Neymiş gırgır olan?"

"Fransızcada ne güzel. Kadife patili küçük bir kedinin adı sanki."

"Bunu herkesin önünde söylemeyesin, Şüş?"

"Söylemeyeceğim. Evde, tek başıma kahvaltı ederken, pencereden- bahçe duvarını görüyorum. Her zaman da iki cılız dişi kedi çıkar duvara. Birinin adı, zamanını yün örmekle geçiren yaşlı bir İngiliz kadınından ötürü Miss So-nia, öbürü de Nuh'un Gemisi'nden ötürü Tufan. Nuh'un Gemisi'ne binmek için varımı yoğumu verirdim. Dün, adı olmayan bir başka dişi kedi

göründü. Kadifeden patileri varmış gibi pamuk pamuk yürüyor. Ben de bu adı vereceğim ona."

Fayolle, gülmekten katılıyordu.

"Seni böyle görmeyi seviyorum, Şüş. Yığınla şey uyduran bir şeytan. Hüznünü de üzerinden atmışsın."

' Credo: Pes. Vay canına!

70

"Adanı geleli beri, içimde hep küçük bir sevinç güneşi

II

var.

"Güzel. Ama söylesene Şüş, üçünün de dişi olduğunu

nereden biliyorsun?"

"Çok basit. Dadada bana ancak dişi kedilerin üç renkli olduklarını söyledi. Bunu sertao'da. öğrenmiş."

"Anlıyorum. İnsan her gün bir şey öğreniyor."

Göğsüme hafif bir dirsek darbesi yedim. Adam'ın sesi kaygılıydı.

"Yeter, Zeze. Bırak düş görmeyi. Annen aşağı iniyor, geliyor."

"Ne olabilir. Tanrım? Yanlışsız çaldım. Hiçbir ürkütücü işaret de vermedi."

"Piyanoyu kesebilirsin, birkaç saniye."

Annemin elinde durulmuş bir kâğıt vardı, gözleri de şimdiye dek hiç görmediğim bir hüzünle doluydu.

Doğruca konuya girdi:

"Babanın hasta olduğunu, ameliyat edileceğini biliyor musun?"

Nereden bilebilirdim? Her zaman pembe beyaz ve güçlüydü. Zaman zaman garip bir biçimde ateşlendiği oluyordu doğrusu. Ateşi kırka kadar çıkıyordu ve ertesi gün, bir şey olmamış gibi taptazeydi yine.

Başımla bir şey bilmediğimi belirttim.

"Ameliyat edilecek işte. Bunun için Rio'da iki ay geçireceğiz."

Bunları neden bana anlatıyordu? Hem de kahvaltıdan önce?

"Şu kâğıdı görüyor musun?"

Kâğıdı açtı.

"Oku. Seni ilgilendirmesi gereken bir şey bu."

Özenli bir yazıyla şunlar yazılmıştı: Chopin'in 10 numaralı valsi; 7 numaralı valsi, Opuz 64 ve 2 numaralı Nok-türn'ü, Opus 9.

"Bunun ne olduğunu biliyor musun?"

1 Monpti: 'Mon Petit'nin kısaltılmışı. 'Küçüğüm' anlamında. (Çev.)

"Biliyorum."

"Rio'dan getirmem için bayan Maria de Penha'nın verdiği bir sipariş. Carlos Gomes tiyatrosunda öğrencilerine resital verecek ve bunu sen açacaksın. Daha çok çalışırsan, Konservatuar'ın dördüncü yılı için giriş sınavını verebileceğini söylüyor."

Her şey pek esrarlıydı.

"Rio'ya gittiğimizde, Santo Antonio lisesinde yatılı okuyacaksın."

Ruhum yerinden sıçradı. Ne büyük talih!

"iki ay süreyle de müzik çalışmalarına göz kulak olacak kimse bulunmayacak."

"Peki ama nasıl altından kalkarım? Hareket halinde bir yığın öğrencinin yarattığı kargaşalıkta okumak. Üstüne üstlük, sağır, kör ve eğri büğrü bir piyanoyla. Tozlu ve budala..."

"Karşılık vermen boşuna. Ne dediğini biliyorum. Sana çok önemli bir soru soracağım. Hayatın için önemli olacak bir soru... Piyano çalışmalarını sürdürmek istiyor musun? Evet mi, hayır mı?"

Adam bütün gücüyle beni kışkırtıyordu:

"Hemen hayır de, salak! Hayatın boyunca bu anı beklemedin mi?"

"Evet mi, hayır mı?"

Dudaklarım taştanmış gibi yanıtım kupkuru sert çıktı:

"Hayır."

Kâğıdı elimden aldı:

"Peki kararını verdin. Gelecek derse kadar çalışacaksın ve bunu öğretmenine geri vereceksin. Yazık!"

Derken fırtına patladı. Bağırdığından ya da benimle sert konuştuğundan değil. Kendi kendine konuşur gibiydi:

"Piyanoyu kapattığında, bir daha hiç açamayacaksın. işittin mi? Bir daha hiç. Ama ben de sana bir daha resim yapman için ne kalem vereceğim, ne de boya. Bütün bunlar yasak edilecek. Bir tek okulda gerekenler alınacak. Sana

Rio'dan güzel bir kutu suluboya, koleksiyon yapmaya başlaman için bir yığın pul ve daha pek çok başka şey getirecektim; şimdi, hiçbiri sözkonusu değil."

Elinde kâğıtla ayağa kalktı.

"Kararını verdin. Şimdi şu piyanoyu kapat ve gidip kahvaltı et. Okula geç kalmamak için de sallanma."

Arkasını döndü ve çıktı.

"Bana ne oldu, Adam?"

"Bilmiyorum. Ama karar verdiysen, geri dönme. Bundan böyle ağaçlara tırmanabilir, spor ve daha yığınla şey yapabilirsin. İyi mi?"

"Evet."

Bunu inançsızca söylüyordum. Ama bir şeyden emindim. Geriye dönmeyecektim.

Yeşil keçe örtüyü daha önce hiç göstermediğim bir özenle Joaozinho'nun tuşları üzerine örttüm. Altın sarısı harflele yazılı adına baktım: Ronish. Kapağını kapattım ve bedenimi duymadan, bir dostuma ihanet etmiş gibi çıktım dışarı.

7

Joaozinho'ya veda

"Üç günlük piyano çalışmam kaldı, öğretmenim bayan Maria de Penha'yla vedalaşmak için de bir dersim."

"Üzülecek mi?"

"Sanmıyorum. Piyanoyu bırakmak istediğimi ona öyle sık sık söyledim ki. Öyle çok yakındım ki. Öylesine kötü niyetli davrandım ki, kuşkusuz rahatlayacak."

"Bir şeye kendini inandırmalısın, piyanoyu bıraktığını söyledin, bu iş bitti. Geriye dönmek ya da etkilenmek sözkonusu değil. Çünkü, Zeze, bu eşsiz bir fırsat. Piyanoyu şimdi bırakmazsan bir daha hiç bırakamazsın. Liszt gibi ak saçlı, ufak tefek bir ihtiyar olursun ve piyano çalarken ölürsün."

"Geri dönmeyeceğim."

"Annenin sözünü tutacağından emin ol. Bir daha parmaklarını bir piyanonun tuşlarına değdiremeyeceksin."

"Değdirmek istediğimi mi düşünüyorsun? Ayin gibi bu da. insan o kadar çok ayinde hazır bulunmak zorunda kalıyor ki, büyüdüğümde bir kilisenin yakınından bile geçmemeye bakacağım."

"Hiç dua etmeyecek misin?"

"O ayrı şey. Dua etmek, Tanrı'yla gevezelik etmektir. Acele etmeden, küçük ve sevimli bir konuşma yapmaktır, insan yatarken bile dua edebilir; o hoşnuttur. Şimdi, susacağım. Bu alıştırma çok güç ve sol elime çok dikkat etmek zorundayım."

Ama alıştırma bitince gevezelik yeniden başlıyordu:

"Bugün geliyor." "Maurice mi?"

"Tabii, budala, başka kim gelebilir? Sabırsızlıktan öldüm, bir an önce akşam olsa." Derinden bir iç çektim.

"Ne oluyor, Zeze? Bekleyecek halin yok mu?" "Akşam yemeğini düşünüyordum."

"Evet. Çok uslu, terbiyeli, sevimli olmak zorunda-

_ tt sın.

"Nasıl bir adamdır, yazar?" -• "Ben de senin kadar biliyorum. Portekizli olduğunu, Rio'da oturduğunu, Şeytan Tozu adlı bir kitap yazdığını."

"İyi mi?"

"Kitabı okuyan var mı?"

"Babam sanıyorum. Ama ortadan yok etti. Öyle iyi sakladı ki, çocuklara göre bir kitap olmasa gerek. Bir çarşamba günü, okul yokken her yanı karıştırıp kitabı bulacak ve gizlice okuyacağım."

"Sen zırdelisin, Zeze."

"Tıp kitaplarını okuduğum gibi okuyacağım bunu da."

"Tıp kitaplarını nasıl okuyorsun?"

"Hani şu kitaplıktaki kalın kitaplar var ya. Onları gizlice, teker teker okudum."

"Yok canım!"

"Bir pazar günü, babam kitaplık raflarından birinin yanında oturmuş kitap karıştırıyordu. Nasıl olduysa ben de oradan geçtim. Gözlüklerini çıkardı ve beni çağırdı. Ciddi ciddi yüzüme baktı ve ağır bir sesle, "Şu kitapları görüyor musun?" dedi. Bütün rafı işaret etti. "Elini sürmeni istemiyorum, anladın mı?" Başımla evetledim ve merak içinde oradan uzaklaştım. Bu kitaplarda görmemem gereken ne vardı? Biliyor musun, Adam, daha önce hiçbirine dikkat etmemiştim. Düşünüyordum, düşünüyordum ve şeytan kulağıma fısıldıyordu, "Hadisene budala, bir göz at.

Çarşamba günü annenin toplantısı var ve sen Dadada'yla yalnızsın... Kimse bir şey öğrenemez."

"Sen ne yaptın?"

"Uzun sürmedi. İlk çarşamba, kitaplara bakmak için koştum. Pek çok çarşamba geçirdim orada. Ama gerçekten zahmete değmezdi."

"Zahmete değmezse, neden kitaplara bakarak onca çarşamba geçirdin orada?"

"Çünkü her şeyi görmek istiyordum. A'dan Z'ye. Sivilcelerle, yaralarla, çıbanlarla, irinle, sıyrıkla kaplı, bacakları kırık, kolları sakat çıplak kadınlar ve adamlarla doluydu içleri. Korkunç bir şey."

"Kazancın ne oldu?"

"Hiç, tam tersine. Çünkü sofrada, kanlı et getirdiler mi midem altüst oluyordu."

"Baban farketti mi?"

"Hiçbir şey farketmedi. Büyükler bazan çok budala oluyorlar. Kitabın yerini işaretliyordum ve hiçbir şeyi değiştirmemeye bakıyordum."

Defterin yapraklarını çeviriyor ve başka bir alıştırmaya başlıyordum. Az sonra, kurbağamla konuşmam yeniden başlıyordu:

"Dün ne keşfettiğimi biliyor musun, Adam?"

"Bana bir şey anlatmadığına göre nereden bileyim?"

"Piyanoyu bırakmakla eve çok erken dönebileceğimi. Ödevlerimi etütlerde yapmak zorunda kalmayacağımı. Ödevleri evde yaparım ve eğlenecek zamanım olur. Ama gerçekten eğlenecek zamanım olur. Hintkirazına ya da sıt-maağacına çıkacağım. Komşudan hintarmudu çalacağım. Küçükken korkunç bir hintarmudu hırsızıydım, kimse beni yakalayamazdı. Hem başka bir şey

var. Şimdi, babam kitap almam için beni Cascudinho'ya yolluyor. Geçen gün, Cascudinho, okumayı sevip sevmediğimi sordu bana ve 'ilk fırsatta' gizlice okuyabilmem için bana serüven kitapları vereceğini söyledi."

"Nasıl becereceksin bu işi?"

76

"Kolay. Evde ödevlerimi yapacağım zaman yemek odasındaki masanın başına oturacağım. Elini hiç o masanın altından geçirdin mi?"

"Tabii ki hayır. Nereden de akıl edersin, Zeze!"

"Açılıp büyüyen bir masa bu. Bir çift raf oluşturan iki tahta var altında. Oraya dilediğini gizleyebilirsin. Okursun okursun. Merdivende ayak sesi işittin mi, hemen kitabı masanın altına sokar ve yerine bir ders kitabı koyarsın. Kimse de bir şey farketmez."

"Gerçekten iyi düşünmüşşün, Zeze. İyi buluş." - "Gi zli yer konusunda, biliyor musun Adam, evdeki hazinenin gizlendiği yeri keşfettim."

"Neresi?"

"Sen o sıra daha benimle oturmuyordum. Bilemezsin. Sayfaları yırtılmış dergiler gördükçe merak ediyordum. Çocuklara göre olmayan şeyler bulunmalıydı içinde. O kadar çok aradım taradım ki bir keşifte bulundum. Şu dönen eşyada her şeyi gizledikleri bir köşe var. Milo Venü- sü'nü de böyle keşfettim. Kolları olmayan, bütün şeyleri açıkta, şişman bir kadın."

Anlatmak için göğsüme vurdum.

"Göremediğim bütün her şey oradadır."

Rahat bir soluk aldım, çünkü saat yedi buçuğu çalıyordu. Kısa süre sonra beni okula yollayacaklardı. Saray alanında, Tarcisio, modaya uygun güzel üniformasıyla beni bekleyecekti. Benim çok dar pantolonlarımdan farklı, geniş paçalı pantolonuyla. Benimkileri de, öbür çocukla-rınki gibi yaptırmak, annem için çok mu güçtü, bilmem. Ceicao'nun kızkardeşiyle

bayan Beliza, herkes benimle alay etsin ve bana eziyet etsin diye bu biçimsiz şeyleri dikiyordu. "Yabaninin teki. Biri geldi mi, odasına kapanıyor."

Annem için, sabırsızlığımı hoş göstermenin bir yoluydu bu. Şu lanet olasıca akşam yemeği de bitmek bilmiyordu bir türlü. Her şeyin gizli kapaklı tutulduğu cansıkıcı bir konuşmaydı sofradaki. Romandan başka şey sözkonu-

su edilmiyordu. Ama bundan da bölük pörçük konuşuluyordu. En ilginç olması gereken anlarda söz kesiliyordu.

İyi geceler dileyip yatak odamın kapısının arkamdan kapandığını işittiğimde, soluk aldım. Maurice odadaydı. Güneşle kaplıydı. Saçları, gülümsemesi, güzelim kelebek boyunbağıyla. Ayağa kalktı, beni kollarında sıktı.

Onu öyle bir coşkuyla öptüm ki:

"Yavaş ol, küçüğüm, beni yere düşüreceksin," dedi.

"Ah, Maurice, Maurice. Bitmek bilmedi! Bu haftanın sonu gelmiyordu. Anlatılacak o kadar çok şeyim, öyle haberlerim var ki!"

"Bırak da seni seyredeyim."

Söz dinleyerek uzaklaştım.

"iyi. İyi. Yüzün iyi, ama yine zayıf ve narin. Bunu değiştirmek gerek."

Koltuğuna döndü, ben de tam karşısında yatağın üzerine yerleştim.

"Maurice, önce sana bir şey sormak zorundayım. Üç gündür evde sözü edilen bir kitaptı bu. Yazarı, akşam yemeğini benimle yedi, bunun için gelmem gecikti."

"Neymiş soracağın?"

Taş atar gibi attım soruyu ortaya:

"Kokain nedir?"

Maurice, gözlerini faltaşı gibi açtı:

"Ne?"

"Evet. Kokain. Dün, Fayolle'a sordum. Ne diyeceğini şaşırdı, kekeledi, on beş yaşına geldiğimde öğrenebileceğimi söyledi."

Maurice, sarı perçemimi okşadı:

"Peki, ben o kadar katı olmayacağım. Sana bir indirim yapıyorum. On dört buçuk yaşına geldiğinde söylerim. Daha önce ne olduğunu keşfedersen eline bir şey geçmez. Çünkü, bana anlatman gereken tüm ilginç şeylerle karşılaştırdığında; kesinlikle önemi olmayan bir şeydir bu."

"Anlatacak çok şey var. Ya sen, filmlerde çok çalıştın

v mı;

"Şöyle böyle."

"Aşk sahneleri çevirdin mi?"

Öylesine gülünç bir biçimde işaret parmağını salladı ki, gülümsedim.

"Küçüğüm, küçüğüm! Bir açık hava kahvesinde şarkı söylediğim birçok sahne çevirdim. Pek eğlenceli bir film değil ama, yaptığım anlaşmaya uymak için çeviriyorum. Daha ilginç bir şey buluncaya dek."

Bakmasını çok istediğim gibi baktı yüzüme.

"Ne var ne yok bakalım? Şu yeni haberler neler?"

"Maurice, günlerim sayılı."

"Yine öleceğini söyleyecek değilsin herhalde. Bak, Şüş, o dönem geçti gitti."

"Hayır, kimsenin öleceği yok. Piyanoyu bırakacağım ve yeniden yaşamaya başlayacağım." Her şeyi ayrıntılarıyla anlattım ona, beni dikkatle dinliyordu. Sözümü bitirdiğimde, Maurice biraz düşünceliydi:

"Ama bu çözümden kesinlikle hoşnut musun? Emin misin bundan?"

"Sanırım evet, Maurice. Kararım kesin."

"Öyleyse, ilk düşmana karşı savaşı kazandık."

Şaşkındım.

"Bir başkası var mı?"

"Belki daha da önemli bir başkası. Buraya gel."

Koltuğun koluna oturdum, yanağım başına yaslanacak biçimde beni göğsüne bastırdı. Bir babadan bütün bek-lediğimdi bu. Eli çenemi kaldırdı ve parmaklarının yumuşacık olduğunu hissettim. Sonra parmakları boynumda durdu. Sesi hiç bu denli sevecen olmamıştı. Eskisi gibi olsaydı, hıçkırıklara boğulurdum. Ama yalnızca gözlerim nemlenecek kadar kendimi tutuyordum.

"Küçüğüm, en büyük düşmanın burada."

"Gırtlağımda mı?"

"Evet. Şu bademcikleri en kısa zamanda aldırmalıyız."

Yarı umutsuz, ağlaştım:

"Maurice. Şeytandan sonra en çok korktuğum şey bu."

"Geçecektir. Hem sen yüreklisin. Korkusunu yenmeyi bilen küçük bir adamsın. Kurbağalardan ödün koptuğunu bana söylememiş miydin?"

"Evet, doğru."

"Oysa, en büyük danışmanın yüreğinde yaşayan bir kurbağa."

"Ama Adam'tılsımlı.'"

Sesimizi çıkarmadan durduk. Ben, hayatımda hiç görmediğim bu sevgiden bir kırıntı bile yitirmemek istiyordum. Yarım saatçik olsun böyle kalabilme uğruna yüz elli bademcik ameliyatına katlanabilirdim.

"Evet, Küçüğüm?"

"Gerçekten istiyor musun, Maurice?"

"Senin iyiliğin için, yavrum."

Eli yeniden saçlarımı okşuyordu.

"Hem sonra, insanın boğazının hep ağrıması iyi değil. Dondurma sevmiyor musun?"

"Dondurma için çıldırıyorum."

"Bademciklerin olmasa, bütün gün bir yığın dondurma yiyebilirsin. Nezle olmadan denizde çok daha uzun süre kalabilirsin. Gırtlağında oluşan bu irin, böbreklerine, midene inecek. Daha sonra seni hasta edebilir."

Tanrım, ne garip şey! Maurice, doktorun sözlerinin tıpkısını tekrarlıyordu. Yalnız o, bunları daha sevimli söylüyordu ve daha az ürkütücüydü.

"Dr. Raul Fernandes'in dostu musun?" dedim.

"Adını hiç duymadım."

"Ne garip, onun söylediklerinin tıpkısını söylüyorsun."

"Bunu herkes bilir. Doktor ya da bir doktorun dostu olmaya gerek yok. Ne dersin?"

"Bir keresinde ameliyat olmaya çalıştım, tam bir fiyaskoyla son buldu."

"Ne kadar oluyor?"

"İki yıldan çok."

"Eh, öyleyse oldukça zaman geçmiş- aradan. Neden ameliyat olmanı istiyorum, biliyor musun Şüş?"

Maurice güldü:

"Yakında sana koca bebek diyeceğim. Evet, Monpti, evet lanet olasıca bademciklerden kurtulduğunda, hayatında yeni bir dönemin başladığını göreceksin. Önce boyun uzayacak, büyüyeceksin. Sonra, güçlü ve adaleli olacaksın. Yüze yüze geniş bir göğüs kafesi edineceksin."

"Ufak tefek olduğum için benimle alay eden bütün çocukların ağzını burnunu kırabilecek miyim?"

"Tabii. Hepsinin. Ne diyorsun?"

Korku, yeniden yiğitliğimi bastırıyordu.

"Şimdi olmaz, çünkü sekiz gün sonra Rio'ya gidiyor bizimkiler."

"Soruma karşılık vermekten kaçma. O zamana kadar bekleyebiliriz. Böylece de, cesaretin perçinlenir. Değil mi?"

"Sen istediğine göre, dediğini yapacağım. Bu düşünceye alışmam güç olacak. Sevinecek biri varsa o da Fayolle."

"Hepimiz sevineceğiz. Dostun Fayolle, Adam, ben..."

"Maurice, yüreğimde gerçekten bir cururu kurbağası olabileceğine inanıyor musun? Bana biraz garip geliyor da."

"Neden inanmayayım? İnsan hayatta ne çok şeye inanıyor. Üstelik bütün düşlerin bir gerçek olduğu yaştasın."

Saate bakmak için elini kaldırdı. Büyüklerin bu hep saate bakmak tutkuları inanılır gibi değildi. Özellikle de her şeyin en güzel olduğu anlarda,

Maurice düşüncelerimi keşfetti:

"Biliyorum, Küçüğüm, ama önümde çok yüklü bir hafta var. Anlıyor musun?"

Ayağa kalktım. O da kalktı. Ben yatağıma doğru yürüdüm, i

"Bugün giysinlerinle, ayakkabılarınla mı yatacaksın?"

Makaraları koyverdik.

Çabucak ayakkabılarımı çıkardım, soyunmaya başladım. Yastığımın altından pijamamı eliyle aldı. Önce pantolonu, sonra üstünü giydim. Maurice'in parmakları düğmeleri iliklemeye koyuldu. Ve ben, engin bir büyümeme isteği duyuyordum. Maurice' i hep yüreğimin yanında tutma ve pijamamda iki yüz seksen iki düğme bulunması isteğiyle.

Bütün günü, bu düşünceyi kafamda evirip çevirmekle geçirdim. İlk bademcik ameliyatımın tüm ayrıntılarını anımsıyordum. Başarısızdı. Herkese, okuldakilere, komşulara bildirmiştim bunu. Büyük bir şamata koparmıştım. Ameliyat edildiğim için yeryüzünün en büyük yiğidiydim. Ama günü gelip beni bir çeşit deli gömleğine sardıklarında ve koskoca bir iğne ortaya çıktığında haykırmaya başlamıştım. Beni tutmaya çalıştılar. Hemşireler geldi. Ben öyle bağırıyordum ki, Natal'in içlerinden sesimi duymaları gerekirdi. Bir trajedi oldu bu. Ve benim için bir utanç. Adam'la gevezelik etmeyi düşünmek istemiyordum. Günlerden çarşamba olduğu için, öğleden sonra yemek odasında çalıştım. Parmaklarım, masanın altındaki kitapları koyacağım gizli yeri okşuyordu. Biraz daha çok düş kurmaya yardım edecekti bu kitaplar.

Maurice'in sözleri kulaklarımda çınlıyordu. Birden başka bir şey düşündüm ve ayağa kalktım. Adam niyetimi sezdi:

"Dikkat! Zeze, annen bunu yasakladı." "Kimse bir şey öğrenemeyecek. Dadada, anlatmaz." Bir haftadır piyanoyu bırakmıştım ve Joaozinho'dan ayrılmanın yarattığı ilk pişmanlıklar kendini göstermeye başlıyordu. Salona girdim ve ayaklarımın ucuna basarak

ona doğru yürüdüm. Kapağı kaldırdım, o hiç unutamayacağını koku burnuma doldu.

"Selâm Joaozinho."

Arkalıksız iskemleyi çektim, oturdum ve parmaklarımı tuşlara uzattım. Sevdiğim parçaları çalmaya koyuldum. Alıştırma değil. Önce Çaykovski'nin Chanson Triste'i. Sonra bir noktürn.

Ardından Schumann'ın Reveries'sı. Hiç çalmadığım gibi çalıyordum. Yaptığım şeyi sevdiğim için. Olanca içtenliğimle çalıyordum, tüm yüreğimle; bu da bana çok iyi geliyordu.

"Görüyorsun ya, Joaozinho, böylesi ne kadar iyi."

Alıştırma yapmadan geçen bir haftadan sonra parmaklarımın tutukluk yapmayışına şaşmıştım. Bir parça daha çaldım ve hiç beklemediğim, daha doğrusu bu kadar çok beklemediğim bir hüzün duydum.

Keçe örtüyü büyük bir sevecenlikle yerleştirip kapağını kapadım.

Ödevlerime döndüm ve yeniden Maurice'in sözleri kulağımda çalındı.

Bu kez geri dönmeyeceğinden kesinlikle emindim. Korkuyordum, ikinci bir kez başarısızlığa uğrarsam kızabilir, bir daha bana. Küçüğüm demeyebilirdi. Bu da olmadı mı, ölmeyi yeğlerdim. Ama hepten ölmeyi.

Akşam, piyano çalmadığım için, annemle ve kızkarde-şimle kapının önüne oturmuş, Jungueria Ayres sokağının dingin hayatına bakıyordum. Sanat okulunda öğretmenlik yapan yaşlı bir kadıncağız göründü. Yokuşu güçlükle tırmanıyordu. Evin önünde durdu ve bize merhaba dedi. Birden, korkunç bir şey oldu. Kadın, anneme:

"Bugün öğleden sonra kapınızın önünde uzun süre durdum," dedi. "Bir melek piyano çalıyordu, harika bir şeydi."

Annem gözlerimin içine baktı, sesini çıkarmadı.

Kıpkırmızıydım ve utanç içindeydim.

iki gün sonra, okuldan döndüğümde ruhumu ezen bir şey hissettim. Bir rahatsızlık. Bir uyarı; her zaman söylendiği gibi.

"Nen var, Zeze?"

"Bilmiyorum, Adam. Beni çok üzen bir şey."

Eve girdik ve çantamı yemek masasının üzerine attım. Bir şey beni salona doğru itiyordu. Orada, Maurice'in koltuğuna düştüm. Joaozinho'nun yerinde kocaman bir boşluk vardı. Şimdi, bu salon sessizlikten ölecekti. Kaygıyla Bayan Barbara'yı aradım. Tahtından indirilmiş gibi, bir yana, bir sehpanın üzerine konmuştu.

"Önemi yok, bayan Barbara. Büyük bir adam olduğumda sana bütün bütün sahip çıktığımda, daha güzel bir piyano satın alacağım."

Gerçek, ruhumun bomboş olduğuydu. Gözlerimin yaşlarla dolmasını engellemek için çaba harcıyordum.

Adam'ın sesi, içimde alçak sesle şöyle dedi:

"Güneşe bak, Zeze, gidip güneşi uyandıralım."

İkinci Bölüm

ŞEYTAN'IN SAATİ

1

Güç karar

Joaozinho, uzun süre salonun bu köşesinde durmamış gibiydi. Eşyalar birbirlerine yaklaşmıştı sanki, büyümüşler ve yavaş yavaş onun yerini almışlardı. Ama gerçek, salonun sonsuz ölü ve çirkin olduğuydu.

"Unut, Zeze. Kendini suçlu hissetme, cinayet işlemedin. Olacaktı bu."

"Biliyorum, Adam. Ama görüyorsun, yavaş yavaş unutuyorum onu."

"Neden Tarzan'ın kitabını okumaya devam etmiyorsun?"

"Edeceğim, edeceğim."

Ah! Tarzan! Cascudinho, Kızılderili kanımı uyandıran yeni bir dünya açmıştı önümde. Ormanda yaşayan Maymunlar'm Tarzan'ı, sarmaşıktan sarmaşığa uçuyor, gorillerle boğuşuyordu. Timsahlarla ve suaygırlarıyla yürüyor, panteri ardınca geliyordu. Fillerin sırtına biniyordu. Neredeyse yuttum 'Tarzan'ın Yırtıcı Hayvanları'm. Tek isteğim vardı artık, bir an önce büyüyüp ormana kaçmak, kendime gazal derisinden ufak bir peştemal yaptırmak ve belimde bir bıçak bulundurmak. Böylece her şey kolaylaşacaktı. Kızılderili torunu değil miydim? Vahşi kanı akmıyor muydu damarlarımda? Amazon ormanları da, Afrika gibi, arslanları gizlemiyor muydu? Ama nehirleri-

nin hepsi uçsuz bucaksızdı, timsahlarla ve tapirlerle[1] doluydu.

Doğa bilgisi kitabına bakmaktan bıkıp usanmıyordum. Üstüne üstlük, Fayolle'un öğretmenliğini yaptığı doğa bilgisi dersine bayılıyordum. Cascudinho... (benim için Cascudinho'ydu, ama bilgisine saygı ve hayranlıkla dolu olarak uzaklardan ziyaretine gelen herkesin gözünde Dr. Luiz de Camara Cascudo'ychı o) evet, Cascudinho bana bakıyor ve öğrenmem gerektiğini sanki keşfediyordu. Cılız görünüşümün altında, sabırsızlığı ve bastırılmış serüvenler dünyasını görmüştü. Tarzan dizisini bitirdiğimde, Scaramouche dizisini vermiş, ardından Denizler Kartalı, sonra da öbür eşsiz korsanlar gelmişti.

Tılsımlı masaya döndüm, parmaklarımı düzenli olarak üzerine vurdum, ama Tarzan'a kavuşmak için duyduğum sabırsızlık dağılmış gibiydi.

"Zeze, bugün neyin var?"

"Hiç, Adam. Yalnızca gırtlağımı düğümleyen bir şey, içimde dalgalanan bir hüzün başlangıcı." "Yine boğazın mı ağrıyor?"

"Sorun bu değil, Adam. Sen ve peder Ambrosio gibi, benzetimli konuşuyorum."

"Öyleyse nedir?"

Gevezelik etme isteği de uçup gidiyordu.

"Biliyorum, yatılı olacağın için kaygılısın, değil mi? Ama çok rahat edeceksin Zeze. Korkunç bir özgürlük olacak bu. Top oynayabileceksin, kimbilir, belki Luiz de Mello'nun takımına da girersin!"

"inanıyor musun buna? Itarare ancak iyi oyuncuları kabul eder, bense korkunç beceriksizim." "Bir parça idman yaparsan..."

"Boşuna. Benim güçlü olduğum dal yüzme. Evet. Su gördüm mü deliriyorum."

Annonciation: Müjde, haber, Hıristiyan inancına göre, Cebrail'in Meryem'e, gebe kalacağı haberini önceden bildirişi. (Çev.) Merde: Fransızcada bir sövgüdür ve 'bok' anlamına gelir.

Yeniden sustum.

"Biliyorum, Zeze. İki ay boyunca Maurice'den yoksun kalacaksın. Herhalde seni görmeye gelemez."

Kendi kendimle bile konuşmak istemediğim bu konu, beni biraz üzüyordu.

"Tatsız bir konu bu."

"Ama buna kendini alıştırmalısın."

"Biliyorum. Okulda, beni görmeye gelemez. Her zaman yaptığımız gibi bütün akşam benimle konuşamaz. Tek çözüm, çok özlediğimde uyumam ve düşlerime girmesi."

Derinden iç geçirdim.

"Ama beni mutsuz kılan, yatılı olmak ya da Mauri-ce'in yokluğu değil."

"İşte o. Ne kadar üzgün ve düşünceli olduğunu farket-tin mi? Artık banyoda 'Uyan, Pencereyi aç, Stella' diye şarkı da söylemiyor. Her şeye kızma tutkusu da kalmadı. Sessiz duruyor, kitapların ve gazetelerin dünyasına dalmış, okumaktan başka bir şey yapmıyor."

"Doğal bu. Ameliyat her zaman ameliyattır."

"Evet."

Suskunluğuma döndüm.

"Peki, Zeze, duygularına saygım var. Konuşmak istemiyorsan konuşma. Üstelemeyecek kadar iyi tanıyorum seni."

Maurice'in dizleri üzerinde konuşmaya devam ettim. Kaygılarımdan ona sözettim.

"Dua et, Zeze. Ameliyat her zaman ameliyattır! Bana onun kaya gibi sağlam olduğunu söyleyen sen değil misin?"

"Doğru."

"Öyleyse, çabuk iyileşir. Döndüğünde de sağlıklı olacak ve hayat eski akışına kavuşacak." "Şimdi bile, onunlayken rahat değilim."

"Onu seviyor musun?"

89

1

"Biraz seviyorum. Eninde sonunda iğreti baba, ama benim babam. Gerçek bir düşman değil. Bazan çocukların, büyüklerin ne istedikleri anlamadıklarını biliyorum. Ama kendince benim iyiliğimi istiyor olmalı."

"Böyle düşündüğünü işittiğime sevindim."

Ardından ekledi:

"Kısa bir süre yatağın üzerine otur. Bugün, inanılmaz bir sıcak var."

Dediğini yaptım, ama Maurice'den pek fazla uzaklaşmadan. İki ay birbirimizden ayrı kalacağımızı bilerek, bu anlardan, bütün bu anlardan yararlanmak istiyordum.

"Gerçeği biliyor musun, Küçüğüm? Farkına varmaksızın onu çok seviyorsun. Böylesi de çok iyi."

"Seni sevdiğimin yarısı kadar seviyorum onu."

"Evet, seviyorsun. Bir gün, her şeyi olduğu gibi kabul etmeyi öğrendiğinde, onu çok seveceksin üstelik."

"Doğru mu söylüyorsun?"

"Yemin ederim. Bir gün, onu olduğu gibi seveceksin. Çünkü insanlardan verebileceklerinin çoğu istenemez."

"Tıpatıp aynı."

"Neyin aynı?"

"Peder Ambrosio bunu bir keresinde başka sözcüklerle söyledi; mutluluğun, bulunduğu yerde olduğunu ve bulunması istenen yerde olmadığını. Tam olarak böyle değil. Onun sözlerini tekrarlamayı beceremiyorum, çünkü peder Ambrosio çok iyi konuşuyor, biliyor musun? Bir gün onu seninle tanıştırmak isterim, Maurice?"

Bunu büyük bir i-nançla söylemiyordum. İkisi de çok ayrı dünyalarda yaşıyorlardı ve birbirlerinden daha uğraş içindeydiler.

"Maurice."

"Hımmmmmm."

"Johnny Weissmuller'i tanıyor musun?"

"Hayır."

"Tanrım! Sinemada Tarzan rolünü oynayan oyuncu."

"Hah bildim!"

90

"Ormanın Çocuğu Tarzan filminin yakında Royal sinemasına geleceğini duydum. Görmek için sabırsızlıktan çatlıyorum."

Maurice beni biraz düşkınklığına uğratmıştı.

"Çalıştığın yerde herkesin birbirini tanıdığını sanıyordum."

"Aman Küçüğüm! Orası uçsuz bucaksız bir yer. Engin bir kent. Natal gibi ufacık değil. Öte yandan, o 'Metro' hesabına film çeviriyor, ben 'Paramount'a bağlıyım. Hani filmlerin başında gösterilen, küçük yıldızlarla dolu dağ var ya."

"Evet. Oysa 'Metro' korkunç bir büyük aslan."

"Ama üç yıl sonra Metro'yla bir film çevireceğimi sanıyorum."

Ona kuşkulu bir yüzle baktım. Bunu beni avutmak için mi söylüyordu? Maurice, düşüncelerimi anladı:

"Ciddi söylüyorum. Beni Jeanette Mac Donald'la birlikte seyredeceğin büyük bir müzikal filmin hazırlığı yapılıyor. Birlikte, çok ilgi gören bir film yaptık: Aşkın Safa-

"Ben görmedim. Evde sözünün edildiğini işittim. Ama sinemanın yakınından bile geçmedim. Senin filmin olduğunu bilseydim... Anlıyorsun değil mi, çok küçüktüm."

"Şimdi nesin ki?"

"O zaman daha da küçüktüm. Devam et."

"Evet, Metro hesabına film çevirirsem Tarzan'la da tanışırım."

"Ne büyük mutluluk!"

"Bu yeni coşkunluk niye?"

"Büyüdüğümde, tıpkı onun gibi olmak istiyorum. Ormana gitmek, orada yaşamak. Damarlarımda Kızılderili kanı da olduğundan, hemen alışırım. Buna inanıyor musun, Maurice?" "Genellikle bütün söylediklerine inanırım, ama bu kez..."

91

"Neden olmasın?"

"Yalnızca, ormanda yaşamak için birçok şeyle birlikte büyük bir güç ve dayanıklılık gerek." "Bütün bunlar bende de olamaz mı?"

"İstersen olabilir!"

Biber gibi kıpkırmızı kesilmiştim. Maurice'in nereye varmak istediğini kestiriyordum.

"Biliyorum, Maurice. Bademcik ameliyatından sözet-mek istiyorsun. Yaptıracağıma söz verdim ya."

"Ama ne zaman?"

"Şimdi olanaksız. İki ay süreyle yatılı okuyacağımı biliyorsun. Ancak Rio'dan döndüklerinde." "Dinle, yavrum, sorun değil bu. Her şeyi düzenlemesi için dostun Fayolle'la konuş."

Dudak büktüm. Ama beni hizaya getiren Maurice değil, Adam oldu:

"Haklı, Zeze. Kesin kararını vermelisin."

Maurice, bir şey söylemiyor, ama gözünü dikmiş bana bakıyordu.

"Peki Fayolle'la konuşacağım."

"Hele şükür. Küçüğüm, seni güçlü, güneşte yanmış, balık gibi yüzerken görmek istiyorum; seninle alay eden bütün o yumurcakların ağızlarını burunlarını kırarken."

"Tabii. Ama bana bir söz vereceksin."

"Veriyorum."

"Ameliyat günü yanımda olacaksın, beni destekleyeceksin."

"Para cezası ödemek zorunda kalsam da yanında olacağım. Senin yakınında olmak için işimi bırakacağım."

Saatine baktı.

Yüreğim hopladı. Hiç istemediğim an gelip çatmıştı.

"Buraya gel, Küçüğüm."

Kollarını açtı.

"Gitmem gerekiyor."

"İki ay ayrı mı kalacağız, Maurice?"

"Öyle gerekiyor, değil mi?"

Parmaklarını gözlerimde gezdirdi.

"Gözyaşı istemiyorum. Çabucak geçecek ve çok mutlu olacaksın, yaşıtın olan bir yığın çocukla oynayacaksın."

"Belki. Ama seni çok özleyeceğim."

"Beni yüreğinde Adam'm yanıbaşında sakla. Zaman zaman da düşün."

Beni bırakmadan saçlarımı okşamaya devam ediyor-

"Bu akşam, yatmana yardım etmeyeceğim." "Böylesi daha iyi. Duvara dönüyor ve gidişine bakmıyorum."

Benden uzaklaşıp duvarda kaybolduğunda, bedenimde, ruhumda bir boşluk duydum. Oda yavaş yavaş kararmış gibiydi.

Verdiğim kararları Fayolle'a anlattığımda, şaşırıp kaldı.

"İyi anlayamadım, Şüş. Birden bademcik ameliyatı olmaya mı karar verdin?"

"Maurice'le bunun çok sözünü ettik, ameliyat olmamı istiyor. Adam da, zamanını, kafamı bununla ütüleye-rek geçiriyor."

"Ben ne yapabilirim?"

"Evde kimse duymadan benimle doktora gelebilir ve ameliyat kararını alabilirsin."

Peder Feliciano, bir güçlük çıktığında hep yaptığı gibi başını kaşıdı:

"Ama, Şüş, bunu yapamam."

"Yapabilirsin. Maurice bana yapabileceğini söyledi."

"Evet, tabii. Ama benim sorumluluğum ne olacak?"

"Kimse bundan ölmez. Bademcik ameliyatı basittir. Hem sonra, döndüklerinde onlara da sürpriz olur."

"Yine de bu konu üzerinde düşünmeliyim."

"Uzun süre düşünme. Bunun bir an önce olup bitmesi gerek. Sen de zamanını bana bundan sözetmekle geçiriyor-dun. Dondurmadan ve daha bir sürü şeyden sözetmekle."

93

Saatini cebinden çıkarmakla, terli alnını silmek için kareli mendilini almakla zaman kazandı. "Bir şey yapacağız, Şüş. Her istediğini yerine getireceğim, ama annenle baban yolculuktan döndüklerinde."

"Böyle hiç de hoş olmayacak."

"Olacak, göreceksin. Dönüşlerinde, herhalde üç gün daha yatılı olarak burada kalacaksın. Onlar yerleşinceye kadar. Bundan yararlanıp doktoru görmeye gideriz ve ameliyatını yaptırırız." "Onların haberi olmadan."

"Mutlak bir sır. Sana söz veriyorum. Ne zaman bizimle kalmaya geliyorsun?"

"İki gün sonra yola çıkıyorlar. Onlar gider gitmez, eşyamı toplayıp gelirim. Peder Luiz'i kandırmayı basardın mı?"

"Başardım, küçük şeytan. Büyüklerle birlikte olacaksın. Peder Ambrosio pek istemiyordu bunu."

"Peder Ambrosio eski kafalı. Düşünebiliyor musun, Fayolle, o yumurcakların arasında yaşamayı?"

Güldü.

"Şimdi sınıfa koş, Şüş. Zil çaldı."

Ve o güne kadarki hayatımın en mutlu iki ayı oldu bu iki ay. Top oynuyordum, eğleniyordum, koşuyordum, güneşe tıkabasa doyuyordum. Ve boğazım bir mucize sonucu, on üzerinden onu hakediyordu. Bir kere bile kendini hissettirmedi. Bir öğleden sonra, Peder Flavio, beni bu kadar iyi bir yüzle, böylesine şen görünce, peder Manuel'e şöyle dedi:

"Şu yumurcağın suratına bakın, elma gibi kıpkırmızı."

"Ona gereken buydu. Yaşıtı olan çocuklarla oynamak, kafesinden çıkmak."

Her istediğimi yapabiliyordum. Kimse bir şey yasaklamıyordu. Yaptığımdan kendim sorumluydum.

94

O dönemde, ailem biraz kalabalıklaştı. Fayolle, pazarları sinemaya gitmem için bana para veriyordu. Yirminci Yüzyılımız adlı bir filmde Joan Crawford'u gördüm. Maurice uzaklarda kaldığından, ablam olabileceğine karar verdim. Kötü kızkardeşlerimden çok farklı, böylesine güzel bir ablanın, Johnny Weissmuller'le evlenebileceğini ve hiçbir tehlikeyle karşılaşmaksızın ormana gideceğimizi düşündüm.

Beni etkileyen bir başka film de Boyalı Kadın'dı. Hiç görmediğim bir erkek oyuncu, Spencer Tracy oynuyordu. O, amcam olacaktı. Sonra iki ağabey buldum, George Raft ve Charles Boyer. Benden çok daha yaşlı ağabeylerdi bunlar. Pazar oldu mu, Fayolle beni sinemaya yolluyordu. İstediğim bütün filmleri seyretmeme göz yumuyordu. Bunlardan hiçbirinin bana zararlı

olmayacağını anlıyordu. Saat dörde doğru, sanki rastlantıyla, Andre Albuquerque alanına kadar yürüyor ve gidip alanın ucunda beni bekliyordu.

Sinemada bütün gördüklerimi ona anlatıyordum ve Fayolle bundan zevk alıyordu. Ona yeni ailemden sözetti-ğimde, kahkahalarla güldü:

"Ama, Şüş, fazla kalabalık olmuyor mu?"

"Neden? Her zaman bir sürü erkek ve kızkardeşim oldu, Fayolle."

Uzaklarda olan kardeşlerimi ne kadar özlediğimi görerek yalnızlığımı anlıyordu.

"Anlamadığım bir şey var. Yeni ablan, Maurice'in kızı mı?"

"Daha düşünmedim."

"Yeni ağabeylerinin de kızkardeşi mi?"

"Hiç önemi yok, Fayolle."

"Yok mu? Peki bu amca, Maurice'in kardeşi mi?"

"Olabilir, çünkü o da müthiş biri. İyiliğin ta kendisi. Ama ağabeylerim anlaşamıyorlar. Charles ve Georges, Ha-bil ile Kabil gibi. Birbirlerinden nefret ediyorlar. Biriyley-sem, öbürüyle olamam. Onlar da, ne Maurice'in oğulları, ne de Spencer Tracy' nin yeğenleri."

Fayolle, dinlenmek için salondaki sıralardan birine oturuyor, kısa bir süre gülüyordu.

"Devam edersen, her şeyi birbirine karıştıracağım!"

"Biraz karışık, ama o kadar da değil."

"Bana şunu söyle, Şüş. Bu kadar insanı görecek zamanı nereden buluyorsun?"

"Canım istediğinde buluyorum. Matematik dersinde bile. Kitabı elime alıyorum, hafif bir esinti pencereden içeri doluyor ve her şey değişiyor. Sınıfta, okulda değilmişim gibi oluyor. Öyle hoş ki."

Koca gövdesini kaldırıyor, başımı okşuyor ve yorum-luyordu:

"Bu kafadan pek çok şey çıkacak. Şimdilik düş kur ve mutlu ol yavrum."

Adımlarını sıklaştırıyordu.

"Dönelim. Yemekhanede çörekle peynir var. Seni hiç değilse daha şişman bulmalarını istiyorum."

Ve yaşıyordum, oynuyordum, düş kuruyordum. Ama Maurice'i düşünmek istemiyordum, çünkü okula gelmeye niyetli görünmüyordu. Gerçek ailemi aklıma bile getirdiğim yoktu. Yalnızca Dadada, kirli çamaşırlarımı almaya geldiğinde, ya da ütülenmiş olarak geri getirdiğinde, bana haberler veriyordu. Babam ameliyat olmuştu, iyiydi. Toplanmak için iki ayı Rio'da tamamlayacaktı. Başka kereler, ablam okula telefon ediyordu.

Zaman uçup gidiyordu. Babam geri döndü. Bir hafta daha yatılı kaldım. Ve bir sabah hastanenin yolunu tuttum. Hindistancevizli dondurma gibi soğuk soğuk terliyordum.

Fayolle benimle geldi ve muayene odasından çıkmadı. Bir bademcik ameliyatı, özel ameliyat salonu gerektirmiyordu. Her şeyi kabul ettim. Adam, içimden beni yüreklendiriyordu; Maurice de kapıda, sırtında açık mavi bir gömlekle, beni yüreklendirerek gülümsüyordu.

96

2

Bir haksızlığın yarattığı acı

, O ufacık şeyleri boğazımdan almalarıyla birlikte, püfft başladım uzamaya. Okulun en ünlü kılıksızının pantolonları diye bilinen pantolonlarım, beni kentin maskarası yaptı. Kollarım da, incecik bir çıtayken düzgünce birer sopaya dönüştüklerinden, onları hiç durmadan hareket ettiriyordum.

"Maskara, ödlek, hanım evlâdı!"

Tekme, yumruk ve morarmış göz. Artık başım önde dönmüyordum eve. Beden eğitimi derslerini çok sevmeye başlıyordum. Bütün çabalarımı büyümek ve güçlenmek için harcıyordum.

Maurice bile hayranlık içindeydi:

"Sana dememiş miydim, Küçüğüm?"

O eski şakasından vazgeçmişti! 'Ben küçükken...' diye bir hikâyeye başlamam, 'Sen o zaman daha mı küçücüktün, Küçüğüm' demesine yeterdi. Şimdi bunu bırakmıştı. Sınıfımın en büyük çocuğu olan ve futbolda birinci olan Joao Rocha'nın boyuna erişmiştim.

Ama en büyük merakım yüzmeydi. Yüzmek, Johnny Weissmuller'in gerçekten Tarzan olduğunda yüzdüğü gibi yüzmek. İtiraf etmek gerekir ki, Fayolle'un da göz yummasıyla, öğleden sonra bazı dersleri asıyordum. Ama

yolların uzağından geçerek, babamın muayenehanesinin bulunduğu yoldan kaçınarak, tabanları yağlayıp Potengi Su Sporları Merkezi'ne koşuyordum. Avucuma sığacak kadar küçük bir mayo giyme alışkanlığı edinmiştim.

"Şüş, Tanrı aşkına ölçülü ol."

Her gün biraz daha büyük bir zafer kazanmış olarak dönüyordum.

"Şüş, her gün olmaz. Üç günde biri aşma."

Başarılarımla kendimden geçiyordum:

"Biliyor musun Fayolle, bugün Su Sporları Merkeziyle Spor Kulübü arasında yüzerek gidip gelmeyi başardım. Yakında aynı yolu farkına varmadan, çaba harcamaksızın geçeceğim." Fayolle, keyif içinde beni dinliyordu.

"Haklı olup olmadığımı bilmiyorum. Ama artık o hüzünlü ve cılız çocuk olmadığını görmek insanın hoşuna gidiyor. Her gün, senin yüzünden kendimi cezalandırmak zorunda kalıyorum. "Zahmetine değmiyor mu?"

"Evet, ama sen yüzmeye gittin mi, dönünceye kadar duayı kesmiyorum. Bu süre boyunca yüreğim deli gibi çarpıyor."

"Tehlike yok, Fayolle. Yakında, çok yakında, Tavares de Lira rıhtımına kadar bile gidebileceğim."

"Bütün bunlar çok güzel, çocuğum. Ama otur şuraya, şu iskemlenin üzerine, ciddi bir konuşma yapmamız gerekiyor seninle."

Dediğini yaptım. Ne oluyordu. Biri beni evdekilere gammazlayacak mıydı?

"Su Sporları Merkezinde olup bitenlerin tümünü biliyorum."

Güldüm:

"Aman, Fayolle, birlikte soyunmamız seni kızdırmadı ya?"

"Hayır, bu önemsiz, hiçbir kötülüğü yok. Ama pazar günleri orada yüzmeye giden daha büyük öğrencilerle konuştum. Açıkta demirlemiş büyük gemilerin yakınına kadar yüzen çocuklar olduğunu biliyordum. Doğru mu?"

"Evet. Ama yalnızca Jonas Honorio ve Ebenezer gibi büyük yüzücüler. Şimdilik o kadarı bana göre değil."

98

"Daha iyi yüzdüğün zaman bile gemilerin yanına kadar yüzmeyeceğine söz vermelisin." "Neden Fayolle?"

"Çünkü oralarda köpekbalıklarının kaynaştığı, gemilerden atılan yiyecek kalıntılarının bu balıkları çektiği söyleniyor."

"Bu da doğru."

"Öyleyse?"

"Ama şimdiye kadar kimse köpekbalıklarının saldırısına uğramadı."

"Yine de bir gün olabilir, değil mi? Hatırım için, gitmeyeceksin oraya, Şüş."

"Daha sonra sana söz verebilirim. Şimdilik öyle uzaklara gidebilecek kadar iyi yüzmüyorum." Bir ayrıntıyı anımsadım:

"Fayolle, karpuz sever misin?"

Bu ipesapa gelmeyen soru karşısında şaşırarak gözlerini faltaşı gibi açtı.

"Pek sevmem. Sever görünürüm. İyi ama, konuştuklarımızla bunun ilgisi ne?"

"Bir ilgisi var. Karpuz kokusu güçlü müdür?"

"Çok güçlüdür."

"İyi işte, bütün kulüp yüzücülerinin bildiği bir uyarı bu. Köpekbalıklarının karpuza benzer bir kokuları var. Bir çocuk bu kokuyu duydu mu, 'karpuz' diye bağırır. Kimse kalmaz ortalıkta. Herkes mendireğe doğru kaçar. Biri kıyıdan çok uzaktaysa, koku geçinceye kadar hemen bir kayığa atlar." ,

Fayolle, elini göğsüne götürdü. Korkudan neredeyse morarmıştı:

"Şüş, bana bunu söyleme. Bir daha hiç içim rahatlamayacak."

En sevecen sesimle konuştum:

"Korkma, Fayolle, benim başıma hiçbir şey gelmez. Uzaklara yüzmeyeceğime söz veriyorum, idman yaptığım zaman da, hep evlerin

bulunduğu yere doğru gidiyorum."

99

Rahat bir soluk aldı ve verdiğim sözle yatışmış göründü:

"Peki, ama söz verdiğini unutma."

Sonu gelmez bir gevezelikti bu. Büyük bir rahatlıkla bir konudan ötekine atlıyordum.

"Düşünebilir musun, Adam? Kingkong'la boğuşan Tarzan. Müthiş bir şey olurdu bu."

"Evet, ama gorilin yanında Tarzan tavuk gibi kalırdı."

"Sana öyle geliyor. Tarzan Ormanın Çocuğu nda. neredeyse Kingkong boyunda bir maymunla dövüşüyor Tarzan. Hem sonra, bütün fillerin yardımına koşması için savaş narasını atması yetiyor. Matrak bir boğuşma."

Tatlı bir esinti doluyordu yemek odasına. Kitap yığını yanıbaşımdaydı. Ama cesareti nereden bulmalı? Rüzgâr beni çok uzaklara götürmek istiyordu. 'Apaş' adını verdiğim rüzgârdı bu. Winnetou, bozkırlarda koşar, uzun ve siyah saçlarını dalgalandırırken esmeye başlayan rüzgâr. Şimdi sıra Winnetou tutkusundaydı. Babam üç kitabı da almış, okuduktan sonra kitaplığa bırakmıştı ve kitaplar gizli bölmenin yolunu tuttu. Elimin altında hep kitaplardan biri vardı. Annemin komşu kadınlara yaptığı yorumları işittikçe gülümsüyordum:

"Bu iyiliği var. Sorun çıkarmadan çalışıyor. Notları çok iyi. Yalnızca matematikten biraz zayıf." Matematik korkunç bir şeydi. Fayolle bizim sınıfın öğretmeni olduğundan beri notlarım biraz düzelmişti. Öğretmen olarak Fayolle ve sayıdan çok harfi olan cebir işime ^eliyordu.

"Gördün mü, Adam? Okulda herkes bana saygı gösteriyor. Kimse bana bulaşmıyor. Artık yavaş yavaş küçük bir adam olduğuma sen de inanıyor musun?"

"Hem de nasıl! Yakında bana gereksinme duymayacaksın, ben de gidebileceğim."

100

"Yine başladın saçmasapan şeyler söylemeye. Üçüncü keredir bana bundan sözediyorsun." "Kimse kaçınılmaz olandan kaçamaz."

"Amma da yaptın be Adam! Keyifliyiz, Apaş rüzgârı esiyor, sen gelip havayı bozuyorsun.". Birbirimize surat ediyorduk. Ve düşüncem nesnelerin gizinde kayboluyordu. Gerçek şu ki topu topu on iki yaşındaydım. Zaman geçiyordu. Okuldaki ikinci yılımın or-tasındaydım. Ve hayatım düzeliyordu. Daha uzun süre plajda kalmama izin veriyorlardı. Orada, bütün ağaçları tanıyordum. Sıtmaağacında gizli bir yığın şey vardı. Ve akşamları, pencereden kaçmanın heyecanı ne büyüktü. Tavukları ürkütmeden duvarda yürümenin ve hintkirazının dallarına tırmanmanın. İki kümesi büyük bir tel ayırıyordu. Bir yanda, lekesiz beyaz giysileri içinde Leghorn tavukları. Hepsi de birer Kamelyalı Kadın'di. (Kitabı okumak için yanıp tutuşuyordum). Öbür yanda, çok geniş alev kızılı etekleri, tepelerinde hafif sararmış küçük dantel başlıklarıyla pek zarif olan Rhode-Island Red tavukları. Bütün yaptıkları büyük bir ağırbaşlılık içinde oluyordu. Yaşayışlarını seyrederek duvarın üzerinde saatler geçiriyordum. Karınlarını doyurmak

için büyük bir incelikle eğiliyorlardı. Mısır değil de pırlanta yiyorlardı sanki. Yemleri gagalarken, çirkin olmayan bir ses çıkarıyorlardı ama, dilleri garipti, ingilizce olmalıydı.

Oradan başka bir şeye geçiyordum. Evdekiler bir dostum olmasına izin vermişlerdi. Karşıdaki evde oturuyordu. Ve o da benim kadar gözetim altındaydı. Kentin en zengin çocuğu olarak ün salmıştı. Otomobille gidip geliyor, çoğu kez, kornası inek gibi böğüren bu büyük arabaya onunla binip okula gidiyordum. Evi kocamandı ve her yanı kapalıydı. Güneş korkusuyla cephedeki pencereleri hiç açmayan teyzeler elinde büyütülüyordu. Pazarları, zaman kaybetmemek için garajdan çıkar çıkmaz dua etmeye başlayan iki teyzenin arasına oturarak büyük otomobille ayine gidip geliyordu. Teyzelerinden biri çok uzun boylu

ve çok zayıftı, öteki, ufak tefek ve yusyuvarlıktı. Giysilerinin yakası çenelerine kadar çıkıyor, hep pırıl pırıl parlayan siyah rugan ayakkabılar giyiyorlardı.

Ayda bir kere, öğütle ve tembihlerle yüklü olarak, gelip benimle oynamasına izin veriyorlardı. "Bugün mü geliyor?"

Adam, düşüncelerimi okuyordu.

"Gelmesi gerek."

"Zeze, teyzelerden korkuyor musun?"

"Teyzelerden mi? Hayır. Bir keresinde benimle konuştular, din ve inanç birliğine on yaşında vardığımı öğrenince haç çıkardılar. 'Credol Pes be küçük! Çocuklar, Küçük İsa'yı altı-yedi yaşındayken tanımalılar. Ruhları daha bembeyazken.' 'Belki. Ama daha önce yaşadığım yerde, kimsenin buna aldırdığı yoktu.' Uzun boylu olanı bana acımayla baktı ve sordu: 'Neden? Annenle baban kâfir miydi?' Bu sözler üzerine, ufak tefek olanı haç çıkardı. Okulda, Fayolle, kâfirin Protestanla aynı anlama geldiğini bana açıkladı."

Adam sözümü keserek üsteledi:

"Peki ama bugün gelmiyor mu?"

"Gelmesi gerektiğini daha önce sana söyledim... Teyzeleri, onun da küçük bir adam olduğunu düşünüyorlar kuşkusuz."

Bir küçük adam. Bu sözcükler benim için büyük bir haz kaynağıydı. Adam için de sanırım. Ve babam hizmetçilerle gevezelik edemeyecek kadar büyüdüğüme inanıyordu, Dadada'yla bile. Artık ona Dadada diyemeyecektim. 'Isaura, anladın mı? Adı Isaura onun.' Ardından daha da sert bir uyarı: 'Seni mutfakta görmek istemiyorum. Mutfak, çocuklara göre bir yer değil.' "Adam, gelip gelmeyeceğini neden bu kadar soruyorsun bana?"

"Çünkü, bugün, cankurtaran günü."

Yerimden fırladım:

"Doğru."

102

Beni evlât edinen aile dolayısıyla kuzenim olan çocuk, bacağını kırmıştı. Babamın muayenehanesinde kırığın filmini alacaklardı. Bir cankurtaran gerekiyordu. Hastanede bir tek cankurtaran bulunduğundan, akşam için önceden ayarlanmıştı. Saat sekizde babamı almaya gelecekti. Nedenini kestiremediğim halde onunla gitmem istenmişti. Gerçek şu ki, bacağına macağına aldırdığım yoktu. Bütün istediğim, cankurtarana binmekti tabii. Kendimi bildim bileli bu düşünce kafamı kurcalıyordu.

"Vaktimiz olacak. Kaldırımda bir süre oynayabiliriz. Akşam yemeği daha erken yenecek, çünkü bizimki dolu mideyle çalışmayı sevmez. Her şey önceden kararlaştı."

Onun da adı Joaozinho'ydu. Joao Galvao de Mede-iros. Her zaman iyi giyimliydi. Mavi kaşmir pantolon, ipekli gömlek. Her zamanki saatte akşam yemeğini yemiş ve parktaki sıralardan birine oturmuştuk, yanmış kibrit

çöpleriyle arabaların üzerine bahse giriyorduk. Yoldan geçen her otomobilin plakasında dokuz rakamının bulunup bulunmadığı bahsimizin konusuydu. Ve oyun çok yavaş gidiyordu, çünkü Natal'de pek az araba vardı ve üstelik akşamlan sokakta kalanların sayısı daha azdı.

Zaman zaman teyzeler, üşütmemek için omuzlarına bir şal almaya dikkat ederek, evlerinin üst kat penceresinden başlarını uzatıyorlardı. Nöbetleşe çıkıyorlardı pencereye. Saati geldiğinde de, küçük bir çanı çalıyorlardı. Joaozinho, saçlarını düzeltiyor, gömleğiyle pantolonuna çekidüzen veriyor, elimi sıkıyor ve uzaklaşıyordu. Her zamanki gidiş saati sekiz buçuğu geçmezdi.

Kapıda, Dadada (hayır, Dadada değil, Isaura), gözü oyunumuzda, hava alarak gelip geçenlere bakıyordu.

Bahçe yollarının birinden çok güçsüz bir miyavlama yükseldi. Oyunu kestik ve bekledik. Miyavlama, daha güçlü olarak tekrarlandı.

"Gidip bakalım."

103

Çimenlere atladım, elimi uzattım ve mini mini bir kediyle geri çektim elimi.

"Zavallı, bırakılmış. Burada kalırsa bir araba onu ezer. Ya da bir köpek parçalar onu."

Joaozinho, avucumdaki küçük hayvanı okşuyordu.

"Erkek mi, dişi mi?"

"Bakacağız. Şurası, şu sokak lambasının altı daha aydınlık."

Kediye baktım.

"Daha da kötü. Bir dişi kedi bu."

"Nereden biliyorsun?"

Joaozinho'ya şaşkınlıkla baktım. Teyzelerinin ondan her şeyi sakladıkları gerçekti.

"Bir dişi kedi bu, görmüyor musun?"

"Onu alabilir miyim?"

"Al."

Kollarında küçük dişi kediyle pek mutluydu. Onu durup dinlenmeksizin okşuyordu.

"Senin hiç hayvanın olmadı mı?"

"Hayır. Senin?"

"Benim şu köpeğim var, adı Tulu. Gerçek bir köpek değil, çünkü eciş bücüş, her yanı onarılmış."

"Bende o da yok."

"Tavukların da mı yok?"

"Yok."

Aklıma bir şey geldi.

"Neden kediyi evine götürmüyorsun? Birden ortaya çıktığı için de adını Aparecido koyarız." "Teyzelerim izin vermezler. Emin olabilirsin."

"Ama burada kalırsa ölecek. Onu gizlice götürebilirsin. Evdeki bahçıvana söylersin. O büyük bahçede kimse onu bulamaz."

"Bulurlar. Her sabah, ayinden önce teyzelerim bahçeye dua etmeye çıkarlar. Kediyi görüverirler. Kurbağalara, sümüklüböceklere bile katlanamıyorlar."

"Ne kötü insanlar!"

"Kötü değil. Alışkanlıkları yok. Ancak çiftliğe gittiğimde hayvanlarla oynarım. Orada evet." Sorunu nasıl çözümleyeceğimizi düşünerek sustuk.

"Niçin sen evinde gizlemiyorsun?"

"Bizde bir tek hizmetçi odası var. Bir bakalım mı?"

Isaura'ya doğru koşmaya başladık.

"Yavrum, o pis hayvanı dışarda bırak."

"O pis bir hayvan değil, Dadada. Küçük, güzel bir dişi kedi yavrusu. Yarına kadar gizlememiz gerekiyor. Yarın bir çözüm buluruz. Onu odanda

gizleyemez misin?"

"Delirdin mi sen? Her yer pirelerle mi dolsun?"

Yalvardım:

"Zavallıcık! Ölecek. Kabul et, Dadada. Yarına kadar, fazla değil."

Isaura kararını verdi:

"Belki de yanda, avadanlıkta. Bir yığın eski sandık var, kediyi oraya koyabiliriz. Ama durumu kendisine bağlı. Miyavlamaya kalkarsa hapı yutmuştur."

"Miyavlamayacak. Bak ne kadar uslu. Üşümezse sakin sakin oturur."

"Hadi öyleyse."

Joaozinho, merdiven başında bekledi, ben Isaura'nın ardından indim. Isaura kapıyı açtı: "Burası da pek pis. Bütün bu eski püskü şeyleri neden yakmıyorlar, şaşırıyorum doğrusu." İyice bir sandık aradı. Mumun titrek ışığı odayı gölgeler ve hayaletlerle dolduruyordu.

"Onu şunun içine koyalım. Üstümün başımın toz ve örümcek ağıyla kaplanmasına hiç niyetim yok."

Tam o sıra hayatımın en büyük trajedisi oldu. Her şeyi unutmuştum. Cankurtaranı, saati, kırığın çekilecek filmini. Babam yarım saat önce hazırlanmış ve beni uyarmak için aşağı inmişti.

Kapıya yürüdü ve bizi görmedi. Evin içinden geçti, bekleyen Joaozinho'yla karşılaştı. Öfkelendi ve kimbilir neler kurmaya başladı: "Nerede?"

105

Joaozinho, yaprak gibi titriyordu. Bu ses gözünü yıl-dırmıştı.

Odayı ve mum ışığını gösterdi.

Yüreğim çarparak dışarı çıktım. "Buraya gel, dik kafalı pis herif!"

Merdiveni çıktım, dizlerim birbirine çarpıyordu. Tek söz söyleyecek halde değildim.

Koluma yapıştı; önünden yürüdüm. Küçük bahçede durduk, ışıkta gözleri de sesi kadar öfkeliydi.

"Söyle, küçük serseri! Hizmetçinin odasında ne yapıyordun? Pis serkeş! Hemen yukarı çık. Filmin alınışını görmeye gelmeyeceksin."

Cankurtaranın canavar düdüğü yolun başında çınladı. Beni delip geçiyordu sanki.

Babam bana sırtını döndü, en ufak bir tepki göstere-miyordum. Utançtan ve üzüntüden ölmüştüm.

Joaozinho'nun kaçtığını, koşarak evine döndüğünü bile görmemiştim. Yerimden kımıldayamıyordum. Gırtla-ğımdaki acılı bir düğüm ağlamama engel oluyordu. Bir soru beni kovalıyordu: "Bütün bunlar neden, Tanrım?" Bahçeden geçen rüzgâr, terimi buz gibi yapıyordu bedenimde.

İsaura, öfkeyle merdiveni çıkıyor, bana doğru geliyordu. Acımın tüm uzantısını anlıyordu; kaba düşünce biçimiyle, bir çocuğa böyle davranmayı cinayet saymaktaydı.

"Gir içeri, gel."

Beni yavaşça itiyordu. Acı portakal çiğnemiş gibi dişlerim gıcırdıyordu.

"Hadi, gir içeri. Yarın her şeyi annene anlatacağım ve bu iş bitecek."

3

Bir çocuk yüreği,

unutur ama bağışlamaz

Maurice geldiğinde, neredeyse ayakta duramayarak, kendimi kollarına attım. Gözlerim kıpkırmızıydı, ağlamaktan şişmişti.

"Ne oluyor, yavrum?"

Gözyaşlarımı tutarak, burnumu çekerek, ufaktan ufağa bütün olanları ona anlattım.

Maurice, biraz daha ağlamama gözyumdu, sonra beni yatıştırmayı denedi:

"Geçecek, küçüğüm."

"Hiçbir zaman geçmeyecek, Maurice. Küçükken babamla Noel'de başımdan geçen olay kadar büyük bir acı bu. Noel oldu mu yaşlarla dolu gözleri ve sakallı yüzü gözümün önüne geliyor. Hiçbir zaman unutmayacağım."

"Zamanla her şeyi unutacaksın. Şimdi daha yatıştığına göre, bırak da oturayım, çünkü bütün gün ayakta çalıştım."

Eski koltuğa yerleşti ve beni dizlerine oturttu. Gözyaşlarının arasında, bir şey anımsadım: "Ben bir budalayım, değil mi Maurice?" "Hiç bile. Bugün de, hayat boyu da, hep çocuk olacaksın. Orasına diyecek yok."

"Adam'la birlikte karar vermiştik, küçük bir erkek olduğuma göre..."

"Bunu farketmediğimi mi sanıyorsun? Geldiğim de, bazan beni öpüp öpmemekte kararsızlık geçiriyorsun, değil mi?"

Burnumu çekerek başımla onayladım.

"Küçük bir erkek, bir adam olmak, bu mu sanıyorsun?"

Saçlarımı okşayarak güldü.

"Budalalık bu. Bir oğul babasını neden kucaklayıp öpmesin? Hem şunu bil ki, beni baba olarak seçtiğine göre, yaşlansan, sakalların bile çıksa, yine öpmeye devam edebilirsin."

Gözyaşlarını dinmek istiyordu, ama kollarım ve bacaklarım sarsılıp durmaktaydı.

"Hep güneşten, güneşi uyandırmaktan sözeden oğlum nereye gitti? Kişi böyle anlarda kuramlarını kanıtlamak zorundadır."

"Güç olacak. Sanırım benim güneşim dondu."

"Yarının başka bir gün olacağını sana daha önce söyledim. Her şey değişecek."

"Hayat nedir, Maurice?"

"Bak, bu konuda bir bildiğim yok. Neden sordun?"

"Düşünüyordum. Düşünüyordum, buraya geldiğimde coğrafyayı bilmediğimi. Burayı Kuzey Amerika sanırdım. Penceremden, her gün kovboy dostlarımı göreceğime inanırdım. Buck Jones'u, Tom Mix' i, özellikle de Fred Thompson'u. Düştü bunlar. Bilseydim hiç gelmezdim." Uzun uzun burnumu çektim.

"Gelirdim, gelirdim, çünkü çocuklar karar vermezler. Büyüklerin istedikleri her şeyi yapmak zorundadırlar. Bense öyle küçüktüm ki."

"Bu kadar mı?"

"Bu kadar."

"Bir şey unuttun. Ben, her akşam seni görmeye gelmiyor muyum?"

"Sen başkasın."

"Kabul ettik diyelim. Ama Johnny Weismuller ya da Tarzan, hem de kaç kere, gelip düşlerinin kapılarını vurmuyorlar mı?" "Doğru."

"Öyleyse sende eşsiz bir yetenek var. insanda bu yetenek oldu mu, güneşin gerektiği kadar sık uyanabileceğine inanmalıdır kişi. Seni bu üzüntülerle başbaşa bırakırsam yarın nasıl çalışabilirim?"

Bir an sustu ve saçlarımı okşamayı sürdürdü. Gözka-paklarım ağırlaşmaya başlıyordu. '" "Sen uyuyuncaya kadar kalacağım."

Beklenmedik bir rahatlıkla koltuktan fırladı, uykuya dalmak üzere olan bedenimi yatağın üzerine bıraktı. "Soyunmana gerek yok, pijamaların sırtında." Hâlâ titreyerek yattım. Elinin elimi tuttuğunu duydum. Baba buydu işte. Yatıştığımı hissedene kadar uykuma gözkulak olan bir baba.

Uyandığımda çok geç olmuştu. Işık hâlâ yanıyor, Maurice koltukta uyukluyordu. Kımıldadığımı işitince gözlerini açtı.

"Hâlâ burada mısın, Maurice?"

"Biraz daha düzeldiğine ve uyuduğuna güven getirmek için bekledim."

Ayağa kalktı, yatağa doğru eğildi. "Artık gidiyorum, Küçüğüm." Yorganımı iyice örttü.

"Üstünü açma, sabah hava çok serin oluyor." Bir kere daha saçlarımı okşadı.

"İyi uyu çocuğum, çünkü her şeye karşın, hayat çok güzeldir."

Acı korkunç bir şeydi! Neden bir anda gelmiyordu, neden büyük bir acı, geldiği gibi hemen geçmiyordu?

Her şeyi bir çırpıda Fayolle'a anlatmış, patates gibi bir burun ve şiş gözlerle sınıfa girmiştim. 109

Tarcisio bana ne olduğunu sormuştu. Ama gözlerim yeniden yaşlarla dolduğu için, ne ona bir yanıt verebiliyor, ne de bir şey anlatabiliyordum. Dünya tüm anlamını yitirmişti. Her şey beni öylesine kabaca yaralıyordu ki, nesnelerin kavramını yitiriyordum. içimde beni tüketen bir tek şey vardı: Acım, eskisinden de güçlü göstermişti kendini, gizlenmek, ölmek, yok olmak isteyerek sıramın üzerine yıkıldım.

"Serseri! Dikkafalı!"

Sınıfın ağzı açık kaldı. Peter Amadeu yaklaştı, ne olduğunu sordu.

"Bir şey bilmiyoruz. Hep ağlıyor. Ağlamaktan başka şey yaptığı yok."

Peder Amadeu hemen dışarı fırladı, peder Feliciano ve peder Leonİa birlikte geri döndü. Beni revire götürdüler. Merdiveni çıkacak gücüm yoktu. Taşıdılar.

Bir yatağa yatırıp kemerimi gevşettiler.

"Şunu iç, iyi gelir."

Acımsı bir ilaç içtim; az sonra, bir boşluk duygusu çöktü içime. Ellerimin gücü çekiliyor, bir yaz güneşi bedenimi ısıtıyordu sanki. Bir tek Fayolle

kaldı başımda. Sevecenlikle yüzüme bakıyordu.

"Fayolle!"

"Ne var, Şüş? Buradayım. Hadi, ilaç sana iyi gelecek."

Her şey en kaba biçimiyle yeniden canlanmaktaydı.

"Bir şey yapmıyordum, Fayolle. Hiçbir kötülük yaptığım yoktu."

Kendime hâkim olamıyordum ve gözlerimden yaşlar fışkırıyordu.

"Hiçbir kötülük yaptığım yoktu. Ben ne serseriyim, ne de dikkafalı. Söylediği öbür şeyler de değilim."

"Tabii değilsin, Şüş. Bunu herkes biliyor. Sen yaratıcılık dolu bir çocuksun, bir parça haşarısın, o kadar."

"Artık evime dönmek istemiyorum. Yemeğe dönmek istemiyorum. Onu bir daha görmek istemiyorum."

110

"Bugün benimle yemek yiyeceksin. Evine telefon edeceğim ve öğretmenlerden birinin doğum günü olduğunu söyleyeceğim. Böylesi uygun mu?"

"Uygun. Ama kimseyle birlikte yemek istemiyorum. Kimseyi görmek istemiyorum. Ölmek, kaybolmak istiyo-rum.

Bütün gücümü topladım, elimi ona uzattım.

"Neden onu bana vermiyorsun, Fayolle?"

"İstediğin nedir, çocuğum?"

"Neden onu bana geri vermiyorsun? Neden küçük nıavi taşımı geri vermiyorsun? Yaşamak neye yarar? Niçin yaşamalı?"

"Hayır, Şüş. Böyle konuşma. Taş maş yok. Hem, sen taşı bana verdin bir kere. Verilen şey geri alınmaz."

Hıçkırıklarım artıyordu:

"Onun söylediklerini duymaktansa bir köpekbalığı-nın beni parçalamasını yeğlerdim."

Fayolle beni nasıl avutacağını bilemiyordu. Gözleri yaşlarla doldu. Elini cebine attı ve kareli mendilini çıkardı; ama bu kez, bana vermek niyetiyle değil.

Şimdi, peder Ambrosio'yl» başbaşaydım. Fayolle'a, Fransızca, bizi yalnız bırakmasını söylediğini işitmiştim. Ve Fayolle merdivende kaybolmuştu.

Öbür yatağın üzerine oturdu ve uzun ellerini dizlerine koydu. Öyle ciddiydi ki, sürekli gözlerini kırpmasına yol açan sinirli tiki bile kalmamıştı.

"Benim gibi otur."

Güç şeydi bu, çünkü bitkinliğim öylesine büyüktü ki, bedenime söz geçiremiyordum. Ama oturdum.

"Evet?"

Sesi sert ve buyurucuydu.

"Bu işe yakında son verecek miyiz?"

Şaşkınlıkla, elmacık kemikleri fırlak zayıf yüzüne baktım.

"Ne olup bittiğini biliyor musunuz?"

111

"Biliyorum! Sonra? Her şeye bir son vermek üzere buradayım ben. Seni evine dönmeye hazırlamak üzere buradayım."

"Bir daha oraya dönmeyeceğim. Onu bir daha görmek istemiyorum. Yüzüne bakmak istemiyorum."

"Yüzüne ister bak, ister bakma. Evine dönmek zorundasın," dedi.

"Bütün o duyduklarımdan sonra mı?"

"Evet. Bütün o duyduklarından sonra. Gerçekte pek bir şey olmayan o duyduklarından sonra." "Bir şey değil mi, dediniz? Bir şey değil, ha? Sizce ben neyim?"

Bir öfke nöbetiyle dudaklarımı ısırıyordum, gözyaşlarını neredeyse akmaya başlayacaktı. Umutsuzluğum öyle büyüktü ki, her şeyi unutup sesimi yükseltiyordum.

"Bize ayine gitmeyi öğretiyorsunuz. Din ve inanç birliğine varmayı öğretiyorsunuz. Yüreğimizde Tanrı'y1* Hazreti İsa'yı ve daha başka şeyleri taşımayı öğretiyorsunuz. Tıpkı onun da her gün yaptığı gibi. Ama niçin?

Bunlar neye yarıyor? İnsanın göğsünü yumruklaması ve ilk fırsatta böylesine haksızlıklar yapması için mi?"

O sinirlilikle, ayağımla yere vuruyordum, her şeyi kırmak istercesine; dünyanın o anda yıkılmasını istercesine.

Peder Ambrosio, büyük bir sinirlilikle ayağa kalktı. Bana bağırdı:

"Evet. Kır yerdeki çinileri. Kafanı duvara vurmak istemiyor musun? Böylesi çok daha kolay olurdu!"

Gözlerim yaşlarla dolmuştu bile, ses tonum değişti:

"Bütün bunlar neye yarar, peder Ambrosio? Sevgi ve acıma nerede kaldı? Ben bu yüzden sık sık, öfke içinde, kiliseye gidiyorum. Yalnızca gitmezsem sinemadan ve plajdan yoksun bırakılacağım için."

Peder Amrosio, eliyle ağzımı kapattı.

"Sus! Sus! Kimsenin sana söylemeye cesaret edemediği şeyi işiteceksin."

Beni oturmaya zorlamak için omuzlarıma yapıştı. Yüzü burnumun dibindeydi.

"Küçük nankör. Kim oluyorsun da başkalarını yargılamaya kalkışıyorsun? Güç durumdaki bir hastasını iyileştirmesi gereken o adamın kaygısını düşündün mü? Hayır. Senin için bu bir şey değil. Yalnızca bir serüven. Cankurtaranla bir gezinti. O kadar. Kendini onun yerine koy ve düşün."

Biraz yatıştı ve devam etti:

"Bir nankör, evet, bir nankörsün sen! O adam seni fabrikadan, yoksulluktan, daha da ötesi veremden bile kurtardı. Sana bir yuva verdi. Giysiler sağladı. Her şeyin daha iyi olması için. Kardeşlerinin erişemedikleri bir eğitim verdi sana. Seni okumuş ve saygın bir adam yapmak istiyor. Kardeşleriyle ana babasının hayat koşullarını düzeltebilecek biri. Ya sen? Sen, ilk fırsatta ona taş atıyorsun. Bu adamın, yaptığın budalalıkları, saçmalıkları kaç kere bağışladığını düşündün mü? Şimdi de tutmuş sızlanmaya, onu suçlamaya kalkışıyorsun. Dinle, küçük..." Sesi heyecandan titriyordu.

"Bir haksızlık yapmış olsa bile. İşitiyor musun, bir haksızlık yapmış olsa bile. Belki de aceleyle hareket ettiğini bilerek vicdanının ne büyük pişmanlıklarla sızlamış olabileceğini düşündün mü? Belki bir öfke anında, belki büyük bir kaygı anında. Evet, Zeca, benim önümde babanı suçlamak için ağzını açmayacaksın. Gerekirse dikeceğim ağzını. İşitiyor musun?"

O, revirin yatakları arasında enine boyuna yürümeye koyulurken, başımı önüme eğdim. Yeniden yüreklendi:

"Beni zorladığın için seninle böyle konuştum. Bundan hoşlandığımı sanma. Tatsız şeyler, katı gerçekler söylenmelidir. Ama bunun için de senin, bir erkek olman gerekir, anladın mı? Büyümek, sorumlu olmak zorundasın."

Bende yol açtığı şok, etkisini gösteriyordu. Ama yükselen ses, benim sesim değildi. Kocaman bir buzdolabından geliyordu sanki:

Güneşi Uyandıralım

"Peki, peder Ambrosio. Ne yapmamı istiyorsunuz?"

Şaşkınlıkla yüzüme baktı, çünkü bu kadar kısa sürede böyle bir tutum benimseyeceğimi beklemiyordu.

"Bu daha iyi işte."

Sorumu yineledim:

"Ne yapmamı istiyorsunuz?"

"Evine dönmeni. Bütün bunlara son vermeni. Babana bir fırsat tanımanı. Her şeyin bitmesini." Şimdi kupkuru olan gözlerim, onun keskin bakışlı gözlerine dikilmişti:

"Kabul, dediğinizi yapacağım."

"İyi, Zeca."

"Ama sandığınız kadar kolay olmayacak bu."

"Başlangıçta. Sonra, her şey geçecek. Peder Feliciano sana 'Altın Yürek' demiyor mu? İyi ya, bu altın yürek, bağışlamayı bilecektir."

"Peder Feliciano iyiliğin ta kendisi. Ben iyi değilim. Onun gözünde her şey iyidir. Peki, peder Ambrosio, unutacağım, unutmaya çalışacağım. Çünkü bağışlamaya inanmıyorum."

"Unutmakla bağışlamak arasında ne fark var?"

"Bağışlarken kişi her şeyi unutuyor. Ama yalnızca unutmakla, pek çok kez insan yeniden anımsamaya başlıyor."

Açıklamam karşısında şaşkınlık duyduğunu sezdim. Verecek hiçbir karşılık bulamıyordu. Fırtınanın geçtiğini görerek, ayağa kalkmam için elimi tuttu.

"Biliyor musun Zeca, olmak istediğin kadar kötü değilsin."

"İyi ya da kötü olmak istediğim yok."

"Sendeki tatsız yan, çok gururlu olmaya başlaman."

"Herkesin vurduğu bir çamaşır tahtası olmak istemiyorum."

Yanyana revirin merdivenlerini indik. Peder Ambro-sio'nun, önündeki dakikaların korkunç sıkıntısını dağıtmaya çalıştığını duyuyordum.

114

"Git sınıftan çantanı al, seni bekliyorum. Saray bahçesine kadar seninle yürüyeceğim." "Neden? Evime döneceğime söz verdim, döneceğim."

"Bundan kuşkum yok. Ama bana kızgın gitmeni istemiyorum."

"Kızgın değilim. Bana yardım bile ettiniz. Çok yardım ettiniz."

"Hele şükür. Ama seninle bir şey konuşmak istiyorum. Ancak çok sakinken konuşulabilecek bir şey."

Çantamı aldım, birlikte yola çıktık. Güneş batmaya başladığından, kumun üzerindeki büyük buz çiçeklerinin gölgesi daha da uzamıştı.

Alanın ortasında, peder Ambrosio yeniden konuşmaya başladı. Sesi alçak ve bir parça acıydı: "Zeze, söylediğin doğru mu?"

"Hangi söylediğim, peder Ambrosio?"

"Öfkeyle kiliseye gideceğin?"

"Bunu söylemek istemiyordum. Kendimden geçtiğim bir anda kaçtı ağzımdan."

"Ama kaçtıysa, bunda bir gerçek payı bulunmalı..."

Gözlerimi öylesine bir umutsuzlukla ona doğru kaldırdım ki, durdu.

"Size gerçeği söyleyebilir miyim, peder Ambrosio?"

"Söyleyebilirsin."

"Öyleyse şu sıraya oturalım, çünkü kendimi çok güçsüz hissediyorum."

Söze başlamadan bir süre durdum. Konuşmamı bekliyordu. Sessizliği bozmadığımı görünce, beni sorguya çekmeye karar verdi:

"Şimdi kaç yaşındasın, Zeca?"

"Neredeyse on üç."

"Doğru. Sınıfın en genç öğrencisi. Ve benim Portekiz -ceden ve edebiyattan en iyi öğrencim." Kayıtsızlıkla cesaret kırıklığı arasında bölünmüş, gülümsedim.

"Sonra?" dedi.

"Söyleyeceğim, peder Ambrosio. Söze başlamanın yolunu arıyorum."

Birden sözcükler fışkırıverdi ağzımdan:

"Ne var biliyor musunuz? Bence din bizlere çok yanlış bir biçimde öğretiliyor. Bir parça pusulamı şaşırmış durumdayım. Ergin bir kişi olarak ilk din ve inanç birliği ayinime gideceğim gün, teyzem, evde beni hazırlıyordu. Bunun hayatımın en güzel günü olacağını söylüyordu. Hazreti İsa'yı insanın yüreğine kabul etmesinin yeryüzündeki en büyük mutluluk olduğunu da. Ve ben bütün bunların hiçbirini duymadım. Duyduğum şey, kendini beğenmişlikti. Çünkü küçüktüm ve üniformamdaki işaretler, ilkokulun dördüncü sınıfında olduğumu gösteriyordu herkese. Tüm bakışların bana yöneldiğini düşünüyordum. Bütün o ilahilerle ve dualarla ayin tamamlanırken, benim duyduğum şey açıktı. Düşkırıklığına uğramıştım, çünkü kutsanmış ekmek, beklememi öğrettikleri o değişikliği getirmiyordu bana. Korkunç bir gün geçirdim. Bir grup fotoğrafı. Çok geç saatte kahvaltı, çikolata. Açlıktan hastalandığımı hissediyordum, başım dönüyordu. Sonra, yeniden fotoğraflar. 7 Eylül Bayramıydı bu. Geçit töreni vardı. Ve tüm öğle sonrası, yorgunluktan ölmüş halde yürüdük. Ruhumda bir eksiklik olduğunu duyuyordum." Peder Ambrosio'ya bir göz attım, o ciddi ciddi yere bakıyordu.

"Sonra zaman geçti, din ve inanç birliği ayini neredeyse bir zorunluk oldu. Ailemin gerekli gördüğü bir şey. Karnemdeki notlar gibi, denizden ve sinemadan yoksun kalmamak için çok önemli bir şey. Ve bunu yapmam gerekiyordu. Neredeyse yapmak zorundaydım. Demek istediğim öfke değildi, belki de cesaret kırıklığıydı."

"Korkunç bir şey bu."

"Korkunç, ama kimse anlamıyor. Günah çıkarmak istemiyorum ve pek çok kere, günah çıkarmaya gitmek zorundayım. Başka kereler, pişmanlık duamı ölümcül bir günah içinde yapma isteği duyuyorum."

Peder Ambrosio, irkildi: "Şimdiye dek bunu hiç yaptın mı, Zeca?" "Hayır. Daha yapmadım. Ama ilerde yapabileceğimi hissediyorum."

"Hayır. Hiçbir zaman yapma. Kiliseye gitme, daha

• ti

iy1'

"Evdekilere yalan mı söyleyeyim? Yalan söylemeyi

sevmiyorum. Çünkü insan ancak kendi kendini kandın-

M

yor.

Peder Ambrosio, sorunum karşısında, ne yapacağını şaşırmıştı:

"Belki de böyle bir durumda yalan söylemen daha

• tt

iy1'

Söyleyecek şeyimiz kalmamıştı.

"Gitmem gerekiyor, peder Ambrosio."

Çantamı aldım. Elini sıktım, yürümeye koyuldum. Cesaretim kırık. Yarı ölü. Gözüm yerde, omuzlarım düşük! Uzaklaştıkça beni izleyen peder Ambrosio'nun hareketsiz bakışını duyarak. 117

4

Köpekbalığı ve peksimetler savaşı

Ilık gece, aralık pencereden içeri serin bir rüzgâr sızdırıyordu. Buna karşın üşüyordum, öyle üşüyordum ki, yorganıma sarındım ve çeneme kadar çektim. Zaten yeterince geç kalmış olan Maurice'in görüneceği umuduyla, ışığı söndürmek istemiyordum.

"Korkunç bir gün geçirdik, değil mi Adam?"

"insanı yerin dibine geçirecek bir gün! Yine de iyi tepki gösterdin."

"En kötüsü de akşam yemeğiydi. İnsan kendini mezarlıkta sanıyordu. Buz gibi bir sessizlik. Hiçbir şey yuta-mıyordum, lokmalar gırtlağıma takılıyordu. Zaman geçmek bilmiyordu. Yemek süresini gözlerim tabağıma dikili geçirdim, pilavda o kadar çok tane olduğunu hiç farketme- miştim. Bundan sonra her gün böyle olacak. Gözlerimi bir daha ona doğru kaldırmayacağım. Her an, ağzını açmasını ve bana serseri, dikkafalı ya da başka bir şey söylemesini bekliyordum."

"Unutacaksın."

"Ne unutacak, ne de bağışlayacağım. Bastonlu ve çenesi dizlerine değen ufak tefek bir ihtiyar olsam bile unutmayacağım. Sen beni iyi tanımıyorsun Adam."

Kimsenin gelip bizi rahatsız etmemesi için alçak sesle konuşuyorduk.

"Unutmayacaksın ve bağışlamayacaksın. Peki. Ama hayatın boyunca bir kez unuttun ve bağışladın."

Şaşırmıştım:

"Uyduruyorsun. Neden sözediyorsun sen?"

"Portekizliden, arabasının üzerinde 'yarasahk' yapıp da ondan dayak yediğin günden sözediyorum."

Özlem içinde yitip gittim, gerçeğe dönmem uzun bir süreyi gerektirdi.

"O değişik bir durumdu. Neden sözünü ediyorsun?"

"Hiç. Hiç."

Adam, kararlılığımı sınamak istiyordu.

"Evet, o değişik bir durumdu. Çılgınlık yapıyordum. Dünse durum bambaşkaydı. Hiçbir kötülük yaptığım yoktu ve bana bir köpekten de kötü davranıldı."

"En iyisi sana hak vermek, çünkü hayatta birtakım şeyler var ki unutulmuyor."

"Görüş birliğine varmamız büyük talih."

"Haksızsın, Zeze. Seninle her zaman aynı görüşteyim, ama görevim sana yardım etmek ve öğüt vermek."

"Biliyorum. Sağol, Adam."

Yeniden bir sessizlik. Salonun saati on'u çalıyordu. Evin karanlık içinde olduğunu biliyordum. Herkes odasına çekilmişti. Kimsenin anlatacak ya da yorumlayacak bir şeyi kalmamıştı. "Adam!" Hımmm...

"Uykudan geberiyorum ve bir türlü uyuyamıyorum."

"Mektubu mu düşünüyorsun?"

"Evet, Godoya'yı düşünüyorum. İşin kötüsü, tatlı, içini rahatlatacak bir mektubun nasıl yazılacağını bilmeyi-şim."

"Peder Feliciano'dan sana yardım etmesini iste."

"Bak bu iyi bir buluş. Ama görüyorsun, her şey aynı anda insanın başına geliyor."

"Hayat bu. Unutmaya çalış. Gözlerini kapat. Neden dua etmeyi denemeyesin?"

"Niçin? Bugün Tann'yla aram kötü."

"Neye yarar ki? Sen zararlı çıkarsın."

Doğruydu. Adam'ın hakkı vardı. Kimse Tanrı'yla sa-vaşamazdı. Afrika'nın tüm filleriyle birlikte Tarzan bile. Tanrı çok büyük bir şeydi, her zaman üstün gelirdi. Hem hayatı da çok güzel

kılmıştı. Ağaçlarla, masmavi gökyüzüyle, bitip tükenmek bilmeyen ve dalgalarının üzerinde bir hamak gibi salınan denizle.

Kulaklarım öylesine uykuluydu ki, Maurice'in gelişini duymadım. Omzumdaki bir el yatağımda dönmeme yol açtı. Maurice'in gülen yüzü benimkinin çok yakınındaydı ve hemen güneşimin küçük bir ışını umutla dolu olarak yeniden doğuyordu.

"Çok geciktin, Maurice."

"Birtakım sahneleri baştan çekmemiz gerekti; çalışma çok geç bitti."

Her zamanki gibi eski koltuğa oturdu. Koltuğun tarazlanmış kolunu okşadı, bu hüzünlü havayı dağıtmaya çalıştı:

"Bu koltuğun adını bana hiç söylemedin?"

"Doğru mu, hiç söylemedim mi?"

"Hiç."

"Onu hiç sevmez. Bu nedenle odamda bıraktılar. Berbat bir adı var. Orozimbo."

"Yaşlı ve şişko bir bay için sevimli bir ad."

"Ama soyadı yok. Onu sevdiğine göre, sanırım senin soyadını vereceğim."

Bir kahkaha attı ve Fransız şivesiyle yorumladı:

"Orozimbo Chevalier! Kulağa hiç de kötü gelmiyor."

Güneşimi ısıttığını görünce, Orozimbo'yu yatağımın yanına çekti ve ellerimi tuttu.

"Eeee, küçüğüm, ne var ne yok?"

Gözlerimin yaşlarla dolmamasına çalışarak ona her şeyi anlattım.

"Korkunç bir günmüş, yavrum, insanlara, özellikle büyüklere olan güvenini yeniden kazanmalısın."

"Ama iş bu kadarla kalmıyor, Maurice. Öteki evimden de kötü bir haber aldım. Ablam Godoya'yı biliyor-

120

sun, değil mi? Korkunç bir otomobil kazası geçirmiş; yüzü tanınmaz haldeymiş. Otomobilin ön camından dışarı fırlamış; yüzünü düzeltmek için şimdiye kadar dört kez ameliyat etmişler. Söylendiğine göre tüm dişleri kırılmış. Çok acı! Hem de beni en çok sevecen ablam!"

Karşılık vermedi, ama elimi daha büyük bir güçle sıktı.

"Direnmemde bana o yardımcı oldu."

"Nede direnmende?"

"Burada kalmakta. Direneceğim de. Sonuna kadar direneceğim."

"Bütün gün seni düşündüğümü biliyor musun? Kötü bir karar vermenden korkuyordum." "Zaman zaman dayanıp dayanamayacağımı düşünüyorum. Ama evet. Direneceğim. Kardeşlerimin sürdüğü hayatı düşünüyorum. Peder Ambrosio'nun sözlerini düşünüyorum. Onlar oradalar. Kentte çalışmak için güneşle birlikte kalkıyorlar ve akşam yatıp ertesi gün her şeye yeniden başlamak üzere eve dönüyorlar. Teker teker fabrikaya yetişiyorlar. Dişlerine bile baktıramadan, daha iyi giysiler, daha iyi ayakkabılar satın alamadan büyüyecekler. Bütün bunları biliyorum. Orada, hiç karşı çıkmadan, beni düşünüyorlar ve hoşnutlar. Çünkü ben bütün bunlardan kurtuldum ve bir gün 'doktor' olabileceğim."

"Çok iyi, çok iyi, Küçüğüm. Böyle konuşmak gerek. Küçük bir adam böyle davranır. Seninle kıvanç duyuyorum."

"Hep kafama kakılan sözleri yinelemekten başka yaptığım şey yok ve peder Ambrosio'nun bana söylemeye çalıştıklarından, söylemediklerinden, ama benim anladıklarımdan."

Maurice, saatini gözlerine yaklaştırdı:

"Ne yazık ki gitmem gerekiyor, yavrum."

"Biliyorum. Ama daha önce bir soruya karşılık ver."

"Her zaman karşılık veririm."

"Sen de mi kötü bir gün geçirdin?"

121

"Hem de nasıl. Hiçbir iş yolunda gitmiyordu. Bezdirici bir gündü."

"Yorgun muydun?"

"Hâlâ yorgunum."

Ona gülümsedim.

"Neden, Küçüğüm?"

"Hiç, hiç. Kibriti çakmayı basardın."

"Emin misin?"

"Evet, güneşimi de umutla ısıttın."

"Daha iyi. Sevinçle gidebilirim."

Her zaman yaptığı gibi okşadı saçlarımı..

"Öyleyse yarın başka bir gün olacak?"

"Kuşkusuz."

Yorganımı düzeltti.

"Şimdi gözlerini kapat ve duvara dön."

Dediğini yaptım.

"iyi geceler, Küçüğüm. Rahat rahat uyu."

Sessizce dışarı çıktı, odanın içinden geçen bir sevecenlik rüzgârıydı. Karanlık ve sessizdi, "Adam!"

"Hımmm."

"İşittin mi?"

"Her şeyi."

"Baba bu işte. Gününü ağır bir çalışmayla geçirdi. Çok yorgundu, ama yine de bana iyi geceler dilemeye geldi. Baba bu işte."

"Bence de öyle, ama uvuyalım, uykusuzluktan ölüyorum."

Adam'm da, verdiğim kararlardan çok hoşnut olduğunu seziyordum.

Odamın penceresini açtığımda, bir öncekine benzeyen ama 'başka' bir gün olduğunu gördüm. Ama yüreğim daha sağlam ve kararlıydı. Özellikle de kararlı; çünkü bugün, daha sonraki pek çok güne benzeyecekti. Giyinmeliydim. Sofraya oturmalıydım. Tek heceli sözcüklerle kar- 122

«ılıklar vermeli ve gözlerimi hiç ona doğru kaldırmamahy-

dını.

Ve böylece günler birbirlerine eklene eklene bir ayı buldu. Sonraki aylar da aynı kararlılık içindeydim. Adam bile sonunda karşı çıkıyordu:

"Senden istediğinde, hiç değilse ekmeği ya da tereyağını ona uzatabilirsin!"

"Benden artık hiç istemiyor. Kızkardeşime ya da anneme söylüyor."

Okulda, benim kadar yalnız, benim kadar suskun başka kimse yoktu. Okula birlikte gittiğimiz ya da gelip beni bahçedeki sırada bulan Tarcisio bile, suskunluğumu gidermeyi başaramıyordu. Fayolle, sakin sakin bunun geçmesini bekliyor, davranışımı saygıyla karşılıyordu.

Evde kimsenin notlanma ya da kiliseye gidip gitmediğime aldırdığı yoktu.

"Babanla plaja gitmek istemiyor musun?"

"Başım ağrıyor, çalışmam da gerekli."

Plajdan vazgeçiyordum, çünkü dilediğim zaman dersten kaçıyor, Potengi nehrinde yüzmeye gidiyordum.

Pazar günleri öğleden sonra, arabayla kente bir gezinti yapma alışkanlığını edinmiştik. Değişmeyen bir şeydi bu. Tiroj'e uzanma, plajda Ereia Preta'ya kadar gidip gelme. Zaman zaman ailemin bir dostunun evinde mola verme.

"Çıkmak istemiyorum. Burada kalacağım."

Üstelemiyorlardı. Bazan okuyordum, bazan komşuların duvarını aşıyordum. Sıtmaağaçlarının ya da hintkirazı-nın dallarına oturuyordum. Tavuklar bana bakıyorlar ve kendilerine artık yem ya da su getirmeyişime şaşıyorlardı.

Kuzenimin bacağı kötüledi ve tedavi için Recife'ye gitti. Babamın da ona eşlik etmesi gerekti. Dönüşünde bana bir armağan getirdi, sesini çıkarmadan siyah bir deri kemer uzattı. Kemeri alıp almamakta kararsızlık çekiyordum.

"Al."

123

"Sağolun."

Ona sırtımı döndüm, kemer parmaklarımı yakıyordu. Dolabımın gözüne attım ve hiç takmadım. Adam, bana yeniden serzenişte bulundu:

"Ne olursa olsun Zeze, abartıyorsun."

"Bana kişilik sahibi olmayı öğretmek için gelmedin mi? Bundan sonra hep böyle olacak." Benim de tedirgin edici bulduğum bu durumu yumuşatmak için bir olay olması gerekiyordu. Ve bu da en az beklediğim anda oldu.

Peder Amadeu, yaklaştığımı görünce isteksizce gülümsedi. Dilediğim şeyin ne olduğunu önceden kestiriyordu.

"Gidebilir miyim bugün peder Amadeu?"

"Bugün olmaz."

"Neden?"

"Haftada bir kere gideceğine karar vermiştik."

Düzeltmekte olduğu defterin yaprağını çevirdi. Yerimde durduğumdan, başını olumsuzca salladı.

"Ben de gerçekten dostum olduğunuzu düşünüyordum."

"Dostun olduğum için sana izin vermiyorum ya."

"Ne değiştirir? Derslerimi hep bilmiyor muyum? Sınıfın birincisi değil miyim?"

"Buna karşın iyi niyetimi sömürüyorsun. Sorumluluğumun farkında mısın?"

Şeytan beni dürtüyordu.

"Öbür kerelerden farkı yok ki."

Gözlüklerinin üzerinden, çok açık, neredeyse bal rengi gözleriyle bana baktı, kaygılı görünüyordu. Görüşlerimin gücünü kabul etmekteydi.

"Dinleyin, peder Amadeu. Gitgide daha iyi yüzüyorum. Tehlike yok. İdman yapacak ve döneceğim."

Gözlerini çalışmasına eğdi ve karşılık vermedi. Üsteledim:

124

"Size söz veriyorum; yalnızca bugün için. Daha sonra, t°Pu t°Pu haftada iki kere, yüzmeye gideceğim."

Yalan söylediğimi, bir saat sonra dönmeyeceğimi biliyordum. Denizin yükselmesini beklemek gerekecekti. Sular alçaldığında, lağımlardan gelen ve 'boğulanlar' diye adlandırdığımız garip kalıntılarla kaplıydı deniz. Hem okula dönecek zamanım da olmayacaktı. Dosdoğru eve gidecektim. Bezginlikten pes etti:

"Vasconcelos, yalnızca bugünlük olduğuna söz veriyor musun?"

"Yemin ediyorum."

"Yemin etmeye gerek yok."

"Peder Feliciano'yla konuştunuz mu?"

"Onunla konuştum, her şey sana bağlı."

Yoklama anında, yokluğuma bir gerekçe gösteriyordu. Ona teşekkür ettim ve dörtnal yola koyuldum.

Çocuklar, suların biraz daha yükselmesini beklerken rıhtım boyundaki pamuk balyalarının üzerinde oturuyorlardı. Oradan Spor Kulübü'ne kadar yüzülüyordu. Göze alan, duvardan denize atlıyordu. Ben de atlamayı düşlüyordum, ama böylesine gösteriler için daha çok erkendi. Hatırı sayılır bir yükseklikteydi duvar.

"Dr. Renato Vilman'la beden eğitimi çalışalım mı?"

"Hadi."

Dr. Renato'ya bayılıyorduk. Bir sporcuydu o. Ve bize yığınla hareket öğretiyor, hareketleri kötü yaptığımızda düzeltiyordu. Bu adamda şeytansı bir güç vardı. Tek başına küçük bir sandalı kaldırır, nehre kadar taşırdı. Onun için çocuk oyuncağıydı bu.

Biz de gidip Dr. Renato'ya yardım ediyorduk. Kürekleri taşıyorduk.

"Büyüdüğümde sizin gibi olmak isterim."

Gülüyordu ve güneyli şivesiyle şöyle diyordu:

"Öyleyse çok çorba içmen gerek."

Ve yumurcaklar arasında tartışma başlıyordu:

"Johnny Weissmuller'den daha güçlüdür."

125

"Öyle mi! Tarzan daha güçlü ve daha iridir."

"Sinemada güçlü olmak kolay."

"Sen de yap bakalım, görürüz!"

Tam o sırada Ebenezer göründü. O da kahramanlarımızın bir başkasıydı. Tek çiftenin küreklerine geçti mi, Ebenezer bir krala benzerdi. Bütün hareketleri kusursuzdu ve boynuyla bile yaptığı en küçük bir harekete bile, tekne uyuyordu sanki. Yüzmede bir ustaydı. Her stilde yüzebiliyordu.

Ebenezer yaklaştı ve suyun ne kadar yükseldiğine baktı.

"Yüzecek misin, Ebenezer?"

"Düşünüyorum."

"Sular iyice yükselmiş, değil mi?"

"Neredeyse kıvama gelmiş."

Gözlerimizi ondan ayırmıyorduk ve Ebenezer uzaktaki ırmağa, ağaççıklarla kaplı kıyılarına bakıyordu.

Birden bizlerden yana döndü:

"Tek başına yüzmeyi sevmiyorum. Benimle gelecek yürekli biri var mı?"

"Nereye kadar gidiyorsun?"

"Akıntı hafifken Liman'ın rıhtımına kadar yüzeceğim. Sonra yavaş vavaş Tavares de Mira rıhtımına dönece-ğim."

Kimse yerinden kıpırdamıyordu.

"Bizler için çok uzak."

"İlerlemek istemiyor musunuz?"

Meydan okumasına karşılık vermek için delice bir istek duyuyordum. Daha sonra soluksuz kalsam bile.

"Onunla gidelim mi, Lele?"

"Çok hızlı yüzüyor, yetişemeyiz."

Ebenezer güldü.

"Tamam, yavaş yüzeceğime söz veriyorum. Kim benimle geliyor?"

Lele ve ben ayağa kalktık.

Ebenezer, nefis bir atlayış yaptı ve nehrin sularında kayboldu. Şimdi, geri çekilme olanağı kalmamıştı. Yuhalanırdık. Onun yaptığını yaptık ve Ebenezer'i izledik. Söz verdiği gibi, ağır ağır yüzüyor ve bizi bekliyordu. Nehirde hiç bu kadar uzağa gitmemiştim. Buralarda su temiz ve saydamdı. Hâlâ yüzüyorduk. Şimdi, bizi kızıştırmak için, Ebenezer arayı biraz açmıştı. Spor Kulübü'nün ve Su Sporları Merkezi'nin binaları küçük, küçücük kalmıştı. Demirlemiş birkaç sandal vardı. Daha uzakta da deniz polisinin motoru.

Tehlike işaretini Ebenezer verdi:

"Karpuz! Karpuz!"

Yüreğim göğsümde patlayacak gibi oldu. Karpuz. Yanımızda bir köpekbalığı vardı. Ve koku yaklaşıyordu. Ebenezer bir motora doğru yüzmüştü. Lele dönmüş, tırmanmak için en yakın kayığı arıyordu. Bir tek ben deli gibi yüzüyordum. Ebenezer'in bana bağırarak bir şeyler söylediğini duyuyordum ve ne söylediğini bir türlü anla-yamıyordum.

içimden duaya başladım!

"Lourdes Meryem'i, beni koru. Bundan sonra hep söz dinleyeceğime yemin ediyorum." Ve koku artıyor, yaklaşıyordu. Sanki kocaman bir karpuz diliminin önünde oturmuştum. Her kulaçta kollarımla bacaklarımın titrediğini duyuyordum ve koku beni izliyordu. Yatışmaya çalıştım, bağıran Ebenezer'in sesini duyabildim:

"Çabuk yüz! Polis motoruna doğru yüz! Yüz!"

Motor bana hiç bu kadar büyük gelmemişti. Ona doğru yüzdüm. Yüreğim göğsümü patlatırcasına çarpıyordu. Yaklaşıyordum. Umutsuzlukla bordalarının yüksekliğine bakıyordum. Motora ulaşsam bile, asla tırmanacak gücü bulamayacaktım. Meryem Ana' ya ettiğim dua mı, yoksa içimi kemiren korku mu, bilmiyorum hangisi sayesinde, bu işi başardım. Ellerim küpeşteye yapıştı, kendimi yukarı Çektim ve teknenin içine atladım. Ağlamak ve kusmak is- 127

teğiyle suya bakarak yüzükoyun uzandım. Koku gitgide güçleniyordu. Ve dehşet dolu gözlerimle köpekbalığının keskin kuyruğunun küçük dalgalar oluşturarak suyu yardığını gördüm. Kurtuluşum bir an işi olmuştu. Bu gri, gümüşsü kuyruk uzaklaştı ve kayboldu. Motorun içine yattım ve titremeye koyuldum, korkudan değil, ama dehşetten. Derin derin soluk almaya çalışıyor, buz gibi olduğumu hissediyordum. Dizlerim birbirine vuruyordu. Şimdi dönüş sorunu ortaya çıkmaktaydı. Yüzerek dönme cesaretini nasıl bulacaktım?

Ancak o sıra Adam ortaya çıktı:

"Şşşşt! Zeze, neredeyse..."

Ona çok öfkelenmiştim:

"Gık'ın bile çıkmadı," dedim.

"Korkudan ölmüştüm. Ve yüreğin öylesine hopluyor-du ki neredeyse kusacaktım."

"Peki şimdi Adam?"

"Geri dönmek gerek."

"Buralarda dolaşıyorsa, ben suya atlar atlamaz..."

"Telâşlanmayalım, bekleyelim. Ötekilerin nerede olduklarına bak."

Lele de benim durumumdaydı. Ancak Kulüp'e daha yakın bir kayığa yüzecek zamanı bulmuştu. Ebenezer, ayakta suya bakıyor ve havayı kokluyordu. Karpuz kokusunu almaz olunca bana bağırdı:

"Dönebileceğiz. Tehlike geçti."

Yine de bana iki yüz elli saat gibi gelen bir on dakika bekledi. Suya atladı ve yanıma kadar yüzdü.

"Atla, seninle yüzeceğim, yavaş yavaş."

Başımı olumsuzca salladım:

"Hayır."

"Hadi, cesaret. Öteki çocuğun bulunduğu kayığa kadar gideriz. Üçümüz birlikte yüzeceğiz." "İstemiyorum. Burada ölmeyi yeğlerim."

Yüzmeye çalışsam bile başaramazdım.

128

"Gelmek istemiyorsan ben gidiyorum. Ömrümü seni beklemekle geçiremem."

Birkaç saniyenin sonunda, karar veremediğimi görünce, geçerken Lele'yi de alarak Kulüp yönünde yüzdü. Uzaklaştıklarını, Kulüp' e ulaştıklarını, rampayı çıktıklarını ve polis motorunu gösterdiklerini gördüm.

Bir mucize bekleyerek motorun burnuna oturdum. İkindi ilerliyordu ve bu saatte okulda ya da evimde olmalıydım.

Fazla gecikmedi. Akşam rüzgârı çıktı ve güneş alçalmaya başladı. Üşüyordum. Islak mayom da şaşkınlığımı daha çok arttırıyordu.

"Ya şimdi Adam?"

Ağlıyordum neredeyse.

"Buradan çıkmayacağım. Hayvan çok yakında olabilir."

"Ben de çıkmayacağım."

Hava kararmaya başlıyordu. Korkum artmaktaydı.

"Benim küçük Meryem Anam, yardım et yalvarırım!"

Rıhtımın ışıkları yanıyordu. Kent de aydınlanmaktaydı herhalde.

"Ya Kulüp de kapanırsa? Bu gece soğuktan öleceğiz."

"Bütün bunlar tamam, ama gece evde seni neyin beklediğini düşünüyor musun, Zeze?" "Düşünmek bile istemiyorum. İstediğim buradan çıkmak."

Kulak kabartarak sustuk.

"İşitiyor musun, Adam?"

"Sanki hafif bir kürek sesi."

Daha dikkatli dinledim.

"Şuradan geliyor."

ince uzun bir kayık göründü. Dr. Renato Vilman'dı gelen.

"Ne oluyor, oğlum?"

Motorun küpeştesine yanaştı ve kayığı durdurdu.

Öylesine heyecanlanmıştım ki, bir şey söylemiyor-dum.

"Köpekbalığı seni neredeyse yakalıyor muydu? Ama bitti artık. Seni almaya geldim. Kayığa geçebilir misin?"

"Bilmiyorum, bacaklarım çok titriyor."

"Düzelir. Sakin ol."

Sesi engin bir iyilikle doluydu.

"Hadi bakalım."

Bacaklarımı motorun küpeştesinden sarkıttım ve kayığın burnuna inmeye çalıştım.

"Bacaklarını suya sokabilirsin. Artık tehlike kalmadı."

Su ılıktı ve korkum yavaş yavaş dağılıyordu.

Az sonra güçlü kolların çektiği kürekler, bizi Potengi Su Sporları Merkezi'ne götürüyordu. Akşam yemeği biter bitmez pijamalar giyiliyordu. Ardından yarım saatlik bir teneffüs geliyor, sonra da büyük etüt salonuna yöneliyorduk. Bu andan yararlanarak Fayol-le'un odasına yürüdüm. Beni sabırsızlıkla beklediğini biliyordum.

Oradaydı. Okumuyordu, ödev defterini düzeltmiyordu, elleri cetvelle oynamıyordu. Beni beklemekteydi. İçeri girdiğimde de, tombul ve kırmızı yüzünde gözlerini yok eden biçimde gülümsedi.

"Sevgili Felicien Fayolle!"

Parmağıyla bana gözdağı verdi:

"Şüş, Şüş, bir gün senin yüzünden kalp krizi geçirece-ğim."

Köpekbalığını düşünerek bir kahkaha attım.

"Daha önce ben ölmemişsem."

Yanındaki iskemleyi işaret etti.

"Şimdi otur ve bana her şeyi anlat. Hepsini öğrenmek istiyorum."

Öykünün dramatik ayrıntılarını ondan gizlemedim. Konuşmamı bitirdiğimde soğuk terler döküyordu. #'

"Düşünebiliyor musun, ya köpekbalığı seni yakala-saydı?"

"Aklıma bile getirmek istemiyorum. Gözlerimi kapattığımda o kocaman kuyruğun suyun yarışını görüyorum hâlâ."

Kaşlarını çatmayı, sert bir görünüşe bürünmeyi denedi. Kuşkusuz müdür bana sıkı bir öğüt geçmesini istemişti. "Evlerden uzaklaşmayacağına söz vermiştin. Hayatını da tehlikeye atmayacağına, öyle değil mi?" "Doğru." .. "Sözün nerede kaldı?" "Dinle, Fayolle. Bu ilk oluyor. Ebenezer bize 'hanım evlâdı' diyordu."

"Ya köpekbalığı seni yeseydi de ölseydin? Düşünüyor musun?"

"Ölmedim ya, değil mi? Ölseydim, Bonfim gölünde ölen Chico Dantas'a yaptıkları gibi yaparlardı. Herkes ağlıyordu. Onun için ölüler duasını

okudular. Sonunda, beni de düşünmeleri için boğularak ölmeyi istiyordum." "Saçmasapan konuşma."

Sert görünüş bitmişti. Hayalgücüm karşısında gülmeye başlıyordu.

"Başına dert açıldı mı, Fayolle?"

"Bunu konuşmamayı yeğlerim, ama kolay olmadı. Bütün suç benim başıma ve zavallı peder Amadeu'nun başına yıkıldı. Önemi yok, geçti gitti." "Nasıl duydular?"

"Nasıl duymazlardı ki? Gece olmuş ve sen evine dönmemiştin. Sağa sola telefon edildi. Küçük bir kentte dedikodu çabuk yayılır. Her şey hemen işitilir. 'Vasconce-los'un bir köpekbalığı tarafından parçalanmaktan kıl payı kurtulduğunu biliyor musunuz?"

"Köpekbalığı değildi, küçük bir camgözdü." "Arada ne fark var, Şüş?"

"Köpekbalıkları daha iridir, insanı daha çabuk yerler."

Fayolle bir kahkaha attı.

"Ya evde ne oldu?"

"Neler olmadı ki. İğrençti. Eve dönmeye nasıl cesaret ettiğimi bilemiyorum. Adam olmasaydı... O kadar çok söz işittim ki hesabını şaşırdım. Yalnız dün gece son kez evde yatmama izin verdiler. Yatılı okula bir an önce dönmem için de hemen bavulumu hazırladılar. Böylesi daha iyi, değil mi Fayolle? Orada, durum dayanılmaz oluyordu. Hiç değilse yıl sonuna dek yatılı okursam, eve döndüğümde her şeyi unutmuş oluruz..."

"Yatılı olmayı seviyor musun?"

"Sana bir sır vereyim mi Fayolle? Evde, bunun cezaların en kötüsü olduğunu sanıyorlar. Ama benim için yeryüzü cenneti. Hele son günlerdeki duruma bakınca."

"Benden ne istediklerini biliyor musun, Şüş?"

"Hayır."

"Pek çok şey, yavrum. Ne pahasına olursa olsun, seni yüzmeye kaçırmamamı istediler. Ne yaptığımı da biliyor musun?"

"Kestiremiyorum."

"Yüzmeye gitmene izin vermeyeceğime söz verdim. Bunun ne demek olduğunu anlıyor musun?"

Bir parça duygulanmış olarak, gözlerinin içine baktım:

"Kaçmayacağım. Benim yüzümden başına iş açılmasını istemiyorum."

Güldü.

"Bana bu konuda söz vereceğini biliyordum. Sözümden çıkmayacağını da biliyorum."

Bir an birbirimizi süzdük.

"Ama bir şey daha var, Şüş. Pazar günü çıkamayacaksın. Evine gitmek için bile."

"Bak, bu iyi. Ama pazar günü bir sinemaya gitme hakkım da olmayacak mı?"

"İncelenmesi gereken bir konu bu. Hem, şu sinema hikâyesinde biraz ölçülü gitsen hiç kötü olmayacak."

Şaka ediyordu, biliyordum.

"Ailen çok kalabalık."

"Bundan emin olabilirsin. Çok fazla insan arasında bölünmem gerekiyordu. Artık Maurice'den, Tarzan'dan ve Joan Crawford'dan başkası yok."

Ortalık yatışmıştı. Fayolle her zamanki gibiydi. Bu iş bir aksilik olmadan kapanmıştı; onun rahatlığı için bu tatsız anı unutmak daha iyi olurdu.

Çan çaldı.

"Etüt saati. Gitmen gerekiyor."

Ayağa kalktım.

Fayolle bana sordu:

"Dön. Sana bakmak istiyorum."

Döndüm, gülümsüyordu.

"Que cet animal a grandil"

Bu kez ben gülüyordum.

"Anladın mı?"

"Evet. Como esse animal cresceuV

Öylesine sakin ve hafif çıktım ki, önceki gün bir kö-pekbalığının dişlerinden güç kurtulan o çocuk değildim sanki.

Adam bile artık davranışlarıma şaşıyordu. Yine de, benim için bir şey değişmemişti. Çok küçük yaştan beri, şeytanın oğlu olduğum söylenirdi. Noel'de Küçük İsa'nın benim için hiç doğmayacağını, doğan şeyin şeytanın ta kendisi olacağını söylemişlerdi. Şimdi de şeytan yanımdan hiç ayrılmıyordu. Yakın dostum olmuştu, ben de onun 'çırağı'.

Aklıma bir şey gelmezse, şeytan akıl veriyordu. Kımıldamadan, ellerimi oynatmadan durma yeteneğinden yoksundum. Öyle ki bütün rahipler, bütün öğretmenler bir yaramazlık yapmamı bekliyorlardı.

Herkeste siyah bir kauçuk cetvel vardı. Benimki parmaklarımı yakıyordu. Döndürüp durdukça, iyice kızışana

Sertao: Bodur ağaçlarla kaplı, uçsuz bucaksız kıraç Brezilya bozkırlarına verilen ad.

dek sıranın tahtasına sürtmekle iğrenç bir koku çıkardığını keşfettim. Tam o sırada peder Estevao, hastalanan din dersi öğretmeninin yerine geldi. Ben de düşündüm ki... neyse... Peder Estevao'nun kocaman, hep nezleli bir burnu vardı. Bu şaka için eşi bulunmayan bir burun. Düşünmemle uygulamam bir oldu. Çok geçmedi; millet mendilini çıkarmakta yarışıyordu. Ders çığırından çıktı. Herkes öksürmeye koyuldu ve gözlüklerinin ardındaki gözlen yaşa-ran peder Estevao'ytı bırakarak kirişi kırdı herkes.

Koridorda doğruca yanıma geldi. Bir şey söylemedi. Ama üniformamın koluna yapıştı ve beni kara tahtanın yanında cezaya kaldırdı. Orada bıraktı ve yarım kalan bir din dersinin bedelinin ne olduğunu iyice duymam için bütün pencereleri kapatarak dışarı çıktı.

Öylesine çekilmez olmuştum ki, şimdi en arkadaki bir sırada tek başıma oturuyordum. Resim çantamı açıyor, içine göz gezdiriyordum. Gözlerim eski bir jilete takılıyordu. İçim acıyordu jilete. Aşınmış bir jilet olmak da ne

budalaca şeydi. Kurşun kalemleri yontmaya ya da parmak kesmeye yarardı bir tek. Zavallı küçüğü aldım ve sıramın kapağını kaldırdım. Jiletin ucunu oraya kıstırdım, kapağı kapadım. Çok güzeldi. Parmaklarımın ucuyla jilete fiske vurdum, çok güzel bir ses çıkardı. Bir kere, iki kere, üç kere. Ötekiler de ne olup bittiğini görmek için dönüp bakmaya başladılar. Bakışım kara tahtaya dikili yeryüzünün en suçsuz görünüşüydü bendeki. Sınıf yatışıyordu ve zımm zımm, zımmm. Bir kahkaha başlangıcı kendini göstermişti bile. Bir an kesiyordum, sınıf eski havasına bürün-düğünde de, zım, zımmm sesi duyuluyordu yeniden. Burada iş sarpa sardı. Öğretmen yaklaştı, yaklaştı ve benim yanımda durdu. Yüzüme sert sert baktı. Bense, suçsuz görünüşlü sinsi yaratık, elim jiletteydi.

"Senbor Vasconcelos, arp sever misiniz?"

"Ne arp severim, ne piyano, peder."

Elini uzattı.

"Sanırım. Ama bana 'Monpti' demeyi sürdürmeyecek misin? Çok seviyorum."

"Verin bakalım!"

Yadsımak neye yarardı? Jileti aldım ve ona verdim.

"Bakın, peder Joao, küçük bir jilet parçasından başka şey değil bu."

"Peki. Ama dersi kara tahtanın dibinde, ayakların birleştirilmiş kolların kavuşturulmuş olarak bitireceksin."

Ceza olarak kara tahtanın dibinde geçirdiğim zamanlar sayılmakla bitmiyordu. Bu köşe sanki benim malım olmuştu. Ve şeytan gitgide dostu olmaya kandırıyordu beni. Kuşkusuz bu nedenle, büyüklerin etüdüyle koğuşunun sorumluluğunu taşıyan peder Luiz, ikindi kahvaltısından sonra benimle konuşmak istediğini bildirdi, ikindi kahvaltısı da bir fincan çayla tahta gibi sert üç peksimetti.

"Teneffüste mi, etütte mi, peder Luiz?"

"Etüdün başlangıcında."

Önündeydim:

"İşte geldim, benimle konuşmak mı istiyorsunuz?"

Gülümseyerek yüzüme bakıyordu. Çünkü hiç kızmazdı ve hayatta her şeyi eğlendirici bulurdu. Sertlikten yoksun değildi, ama bir şey gülünçse gülerdi.

"Seni neden çağırttığımı biliyor musun, Zeca?"

"Hiçbir bilgim yok, efendim."

"Bence var."

Bu anda her zamanki masum görünüşüme bürünmüştüm.

"Dosdoğru konuya gireceğim. Peksimet savaşını kim çıkardı?"

"Neden ben çıkarayım peder? Her yaramazlıktan ötürü beni suçluyorlar."

"Sana anlatacağım. Bu iş iki gün önce başladı. Yatılı olarak buraya gelmenden hemen bir hafta sonra."

Şaşırmış göründüm:

"Daha önce yok muydu?"

"Hiç yoktu. Bundan eminim, Zeca. Ve bir isteğimi yerine getireceksin."

'Hazine'mi istemek üzere elini uzattı.

135

"Ne yazık!" diye geçirdim içimden. Müthiş bir şeydi bu savaş. Bu müttefiksiz savaş. Herkes düşmandı. İkindi kahvaltısı gelip çattı mı, her öğrenciye taş gibi sert üç peksimet verilirdi. Bu peksimetler pijama ceplerinde koğuşa çıkarılırdı. Peder Luiz, ışıkları söndürür ve çıt çıkmadığına güven getirene dek enine boyuna yürürdü. Gürültü çıkarmadan, bir gölge gibi, koğuşun dibindeki küçük köşesine yönelirdi. O zaman da savaş başlardı. Herkes işe girişir, ünlü peksimetler dört bir yanda uçuşurdu. Cephanelerimizi daha da güçlü fırlatmak için yataklara tırmanırdık. Çıkardıkları ıslıklara boğuk kahkahalarımız eşlik ederdi. İlk akşam, peder yeniden ışığı yaktığında, herkes yatağına girmişti bile. İkinci akşam, her şey aynı hızla başlıyordu ki, bir peksimet Öküz Baş Chico adlı bir köylü çocuğuna rastladı. Korkunç bir haykırış işitildi. Işık yandığında Chi-co'nun burnu çeşme gibi kanıyordu. Onu revire çıkarmak gerekti.

Peder Luiz, kılı kıpırdamadan geçti. Yerlere yayılmış olan peksimetlere baktı. Chico'yu revirden koğuşa getirdi, ışığı söndürdü ve bir şey söylemedi.

Şimdi yanımdaydı ve beni kolluyordu. Her zamanki gibi, kafasına koyduğunu sonuna dek yapardı. Eli ısrarla uzandı:

"Cebindekini bana veriyor musun^vermiyor musun?"

Elimi cebime soktum ve ona beş peksimet uzattım.

"Beş mi, Vasconcelos? Ekmeklerin çoğalmasını mı taklit ediyorsun?"

"Bana üç tane verildi. Öbürlerini değiştokuşla elde ettim, çünkü dövüşmeyi sevmeyen çocuklar var."

Peksimetleri masanın üzerine sıraladı.

"Taş gibi sert bunlar, öyle değil mi?" dedim.

"Doğru. Ama okul ne yapsın? Bu kadar çocuğa ballı çörek mi versin?"

"Haklısınız."

"Yerine gidebilirsin."

Şok geçirdim.

"Bana bir şey yapmayacak mısınız?"

İyilikle gülümsedi.

"Hayır. Neden Zeca?"

"Bilmiyorum. Başka bir öğretmen olsaydı, kafamın derisini yüzer ya da beni hafif ateşte yavaş yavaş kızartırdı."

"Ben öyle yapmam. Oldukça garip bir şey bu. Gidebilirsin. Genel bir konuşma yapacağız." Yerime oturduğumda, ellerini çırptı ve kendisini dinlememizi istedi.

, "Baylar, size korkunç bir şeyden sözetmek istiyorum... Hayır, peksimetler savaşından değil. Çok daha önemli ve etkileyici bir şeyden."

Bir öğrenciye işaret etti ve çocuk ayağa kalktı.

"Senhor Clovis, sertao'dansınız değil mi?"

Clovis, onayladı.

Bir başkasına döndü:

"Senhor Jose Arnobio, siz neredensiniz?"

"Acari sertao'sundan."

Çevresine bakındı, bu soruların uyandırdığı şaşkınlığı gözleyerek.

"Sertao'dan olanlar ellerini kaldırsınlar," dedi.

Aşağı yukarı herkes oradan geliyordu; ellerini kaldırdılar.

"İçinizden birkaçı hiç kuraklıktan sözedildiğini işitti mi?"

O bölgelerden gelen hangi çocuk kuraklığı bilmezdi ki? Ben bile, birkaç ay önce, kuraklıktan kaçan flagela-cfo'ların,1 Vila Barreto'ya doluştuklarını ve

ne bulurlarsa yediklerini görmüştüm. Hintkirazlarının ham meyvelerini bile. Saf bir yağmur suyuymuş gibi küçük gölün çamurlu suyunu içtik lerini de. Hepsi pis, paçavralar içinde, bitli ve leş kokuluydu. Hepsinin kemikleri neredeyse derilerini delip geçecek gibiydi, parmak yerine de kirli pençeleri vardı.

Monpti: 'Mon Petit'in kısaltılmışı. 'Küçüğüm' anlamında. (Çev.)

Bunun üzerine peder Luiz öylesine büyük bir duygululuğa kapıldı ki, konuştuğu sürece gözlerinin nemi geçmedi.

Kuraklıktan, Kuzeydoğu sertao'larını kasıp kavuran o korkunç kuraklıktan sözetti. Herkesin bildiği şeylerden sözetti. Bilmediğimiz açlıktan ve susuzluktan sözetti. Hayat boyu hiç tatmadığımız sıkıntılardan sözetti.

Peksimetleri ellerinde sıkarak sözlerini bitirdi:

"Eğlencelik diye kullandığınız bu şeyler, pek çok reti-rante'nm açlığını giderebilir. Sertao'dan gelen bayların çok iyi tanıdıkları pek çok kişinin açlığını."

Peksimetleri önüne koydu.

"Okul size daha seçkin yiyecekler sağlayamıyor. Bu peksimetleri yemek istemiyorsanız, kuşkusuz aç olmadığı-nızdandır. Hiçbir önlem almayacak, ceza vermeyeceğim. Sizlerden yalnızca bir şey istiyorum. Yemekhanede çanın yanına koydurttuğum bir torba var. Koğuşa çıkmadan önce, isteyenlerin peksimetlerini bu torbaya bırakmaları için size beş dakikalık bir süre tanıyacağım. Her gece böyle olacak. Peksimetler de açlık çeken flagelado']ara gönderilecek."

Çok duygulu bir sessizlik oldu. Neredeyse gözyaşlarını akacaktı.

Sesi yeniden duyuldu, o denli iyi ve sakindi ki bizi daha çok etkiliyordu.

"Bir tek şey ekleyeceğim. Bir tek. Savaşı sürdürmek isteyenler sürdürebilirler. Hiçbir ceza verilmeyecektir."

Sözlerini noktaladı:

"Bugünlük bu kadar."

Gözleri yerde, sıra dizisinin önünden geçerek sınıftan çıktı. Koridora da başı önünde girdi ve okulun karanlıklarında kayboldu.

138

5 Tarzan, damların oğlu

_. Adam'la gevezelik edecek, Maurice'in gelmesini bile bekleyecek zamanım yoktu neredeyse, ama okuldaki hayatım çok iyiydi. Hep birbirinin eşi olan programa uyduğum sürece hiçbir sorun çıkmıyordu.

Akşam etüdünü çok sevmeye başlamıştım. Yazık ki iki saat sürüyordu. Bu da, büyük bir açıksözlülük ve aşırı bir yüreklilikten geliyordu.

Bizim koğuşa bakan peder Luiz, Ceara'lıhra benzemese de, oralı olmakla övünürdü. Ceara'dan sözetmek başlıca konusuydu. Teneffüste, etüde girmeden önce, sanki bir rastlantı sonucu ona yaklaştım. Cüppesinin cebinde olan eli teşbih çekiyordu.

"NevarZeca?"

"Bir şey yok, peder?"

"Yeni bir olay?"

"Bugünlük hayır. Ama sizinle konuşmak istiyorum. Bir şeyi aydınlatmak için. Aydınlatmak da değil. Çapraşık sözcüklerle konuşmak istediğinde, peder Ambrosio'nun söylediği gibi, 'tavzih etmek' için."

Peder Luiz şimdiden gülüyordu. Aklımdan bir şeytanlık geçtiğinden de kuşkulanmaktaydı. Sorum ansızın geliverdi:

"Bir daha dünyada gelseniz, Paraiba'lı2 mı, yoksa Ce-ara'h mı olmak isterdiniz?"

^ Tapir: Güney Amerika'da yaşayan, kısa hortumlu bir memeli hayvan türü. (Çev.) 'harare: Topla oynanan bir yerel oyun. (Çev.)

"Amma da soru ha! Ceara'lı tabii. Neden sordun?"

"Çünkü ben bir kere daha dünyaya gelsem, ne Cari -oca olmak isterdim, ne de Ceara'lı. Sırf bir edebiyat sorunu yüzünden."

Peder Luiz çok ilgilenmişti:

"Bir edebiyat sorunu yüzünden mi?"

"Evet. Edebiyat kitabında/ose de Alencar'dan eşsiz bölümler var. Bayılıyorum."

"Onun romanlarını okumak gerekir."

"Hangisini seviyorsunuz? La Guarani'yi mi, Gümüı Madenlerim mi, yoksa Iacema'yı mı?" "Iacema bir şiirdir, ama ben La Guarani'yi yeğlerim."

"Ancak Ceara'lı biri öyle bir kitap yazabilirdi, sizce de öyle değil mi? Carioca'lzrm da Machado de ybszs'leri ve unuttuğum başka yazıları var."

"Aman Zeca. Machado de Assis de çok iyidir. İki ayrı üsluptur onlarınki."

"Ne yazık ki..."

"Neden yazık?"

"Alencar'ı okuma fırsatını bulmak isterdim."

"Kolay. Fırsat çıkar çıkmaz yararlan."

"Bana fırsat vermiyorlar ki."

"Ama bu bir cinayet! Böyle bir merakın varsa, ki bugünün çocuklarında pek az olan bir şey, alkışlanması gerekir."

"Evdekiler mi?"

"Evde kesinkes yasak. Ne yapalım..."

"Dinle, Zeca. Bütün bunları niçin bana anlatıyorsun?"

"Belki belirli bir nedenle. Peder Luiz, iyi bir öğrenci değil miyim sizce? Her zaman sınıfın birincisiyim. Bir tek matematikten biraz zayıfım. Ama çalışmadığımdan değil bu; ya da, çalışmak bir işe yaramıyor, çünkü matematiği sevmiyorum. Hem, karnemi de görebilirsiniz. "Sonra?"

1 Saati unutmuştuk. Önemli olan Aparecido'yu kurtarmaktı. İsaura, mutfağa gidip bir mum getirdi, göğsümde kediyle onu izledim.

"Sonra size saygımı sunmak isterim, size ve Cearaya."

Amacımı hâlâ keşfetmemişti, ama ağzı açıktı:

"Bu saygılarını sunmak hikâyesi de ne, Zeca?"

"Bana kimsenin vermediği bir fırsatı siz sağlayabilirsiniz. Bu üç kitabı da edindiğimi düşünün. Okumak için etütten yararlanma iznini isteyecektim sizden."

Onu boş bulunduğu bir anda yakalamıştım. Biraz düşündü ve şaşkınlık belirten bir hareketle elini ağzında gezdirdi:

"Bilemiyorum, hayır."

"Dinleyin, peder Luiz, kültürlü biri olmak istiyorum, ama siz de öbürleri gibi davranıyorsunuz." Peder Ambrosio'nun bize öğrettiği süslü püslü Porte-kizceyle ben de zehirlenmiştim.

O hâlâ kararını veremiyordu:

"Ya derslerin?"

"Notlarımı gözden geçirebilirsiniz. Daha kötü bulursanız, 'fırsat'ı da yaratmazsınız."

"Buraya kadar pek güzel. Ya öteki öğrenciler de seni örnek almaya kalkarlarsa?"

"Bunu anlamayacaklardır bile. Kitaplar, ders kitaplarımı kapladığım kap kağıdıyla kaplı zaten." "Her şeyi de düşünmüşsün, değil mi?"

Bir kahkaha attı. Gülüyorsa bu neredeyse bir zafer demekti.

"Hem de en arka sıraya, ötekilerden uzağa oturaca-

ğim\,

"Sana neredeyse evet olan bir karşılık vereceğim. Ancak, bundan peder Feliciano'ya sözetmeyelim."

"Gerekli değil. Biliyor bile. Kitapları ondan istedim, -bana buldu."

Alencar'dan sonra, başka şeyler de okudum. Elime ne geçerse, yutuyor, çiğniyor, geviş getiriyordum. Herkes, ya da aşağı yukarı herkes, istemeye istemeye, esneyerek ve bu bitmek bilmeyen zamana karşı çıkarak etüde girerken, ben keyfimden havalarda uçuyordum.

141

Gündüz de başka bir hikâyeydi. Bana ne olduğunu bilmiyordum. Ama öteki öğrenciler gibi yaşayamazdım yeryüzünde. Zamanımı önüne çıkan şeye tırmanmakla geçiriyordum. Kirişlere yapışıyordum, bir kalastan öbürüne atlıyordum. Bütün çatıları, bütün damları biliyordum. Koğuşun merdivenini kullanıyordum. Avlunun dibinden dolanıyor, kalın bir duvar çıkıyordum. Öğrencilerin bavullarının durduğu küçük bir odaya atlıyor ve öbürlerine yetişiyordum.

Sık sık paylanıyordum:

"İn oradan, Vasconcelos."

Söyleneni yapıyordum, ama az ötede yine tırmanabileceğim başka bir yer keşfediyordum. "Deli bu çocuk! Düşüp kolunu kıracaksın."

Tutkum öylesineydi ki, ikine- tutkum olan yüzme de buna eklenince, bir takma ad kazandırmıştı bana: Tarzan.

Ama gerçekten iyi olan, her türlü dikkatli bakıştan kurtulmak ve çan kulesinde kaybolmaktı. Kiliseden geçiyor ve çan kulesine varıyordum. Merdiven çürümüştü. Yer yer sekiz ya da dokuz basamağı eksikti, ama ne önemi vardı bunun maymunların Tarzan' ı için? Ormanın oğlu Tarzan için. Çanın yanına varıyordum. Bacaklarım boşluğa sallandırılmış oturuyor, oradan yeryüzüne bakıyordum. Çanlar susmaya uzun zamandan beri alışmışlardı. Bense, ilk fırsatta kalın bir ip bağlayıp aşağı sallandırmayı kurmuştum bile. Ve büyüklerden biri geceyarısı gelip çanları çalacaktı. İşin kötü yanı, o güne dek yeterince sağlam bir ip bulamamış olmamdı. Bunun dışında, çanı harekete getirmek kolaydı. Hafiften denemesini yapmıştım ve bana boyuneğiyordu. Ne güzel: Herkes uykuda ve çan tek başına çalmaya koyuluyor. Öteki dünyadaki ruhlardan birinin bu işi yaptığına yemin edenler çıkacaktı. Ertesi sabah, yobazlar gelip Aziz Antoine'a mum yakacaklardı. 'Fıçı Bi-usa', korkusunu yatıştırmak için gününü kilisede geçirecekti.

142

Yaşlı kadına böyle dendiğinde gözü kararmıştı. Bir kere kilisede olmuştu bu rezalet. Bulunduğu yeri unutmuş ve küfür etmeye başlamıştı.

Yeniden görüntüye bakıyor ve çanı düşünüyordum. Ancak, hiçbir zaman düşündüğüm şeyi yapamayacaktım. Çünkü çanın ipini çeken ipi sallanır bırakıp tabanları yağlayarak kaçacaktı. İpi kimin bağladığını keşfedeceklerdi. Ve ben hapı yutacaktım. Çok küçükken, sokaktan geçenleri korkutmak için çoraptan yılan yaptığım günkü gibi hapı yutacaktım. Eşek sudan gelinceye kadar dövülmüştüm. Kaba etlerim öyle bir durumdaydı ki inlemeden otu-ramıyordum o zaman.

Her şeye bu yükseklikten bakmak güzeldi. Kendimi özgür bir kuş gibi duymak. Andre Albuquerque alanında bulunan katedralin büyük bir çan kulesi kadar yüksekte olmak. Tarcisio, bu kulenin tepesinden bayraklarla gemilere işaretler yapan adamla dosttu. Bir gün kuleye çıkacağımıza söz vermişti. Yine de, benim çan kulem daha iyiydi. Çünkü kimse, yıkılmasından korkarak merdivenlerini çıkma yürekliliğini gösteremiyordu.

Böylece de çan kulesi benim ve düşlerimin kulesi oluyordu. Tarciso'ya sözünü ettiğim bir plan hazırlamıştım. Yabancılar Lejyonu'na katılmam ve Beau Geste ile arkadaşlarının dostu olmam gerektiğinde, bir cinayet işlemek zorunda kalacaktım. Bu iş için daha uygun yer bulunmazdı. Okulun eczanesinden eter çalıyordum. Bunu bir mendile döküyor ve okulun müdürünü bayıltıyordum. Koca bedenini bir iple çekerek onu merdivenin tepesine sürüklüyordum. Tepeden aşağı atıyordum. Yere düşüp parçalanacaktı. Bütün öğrenciler için eşsiz bir talih olacaktı bu, çünkü üç gün tatil yapacaklardı.

Ben de cinayeti işleyince Afrika'nın yolunu tutabilecektim. Neresiydi gideceğim yer? Fas mı, yoksa Senegal mı? Emin olabilmek için Fayolle'a sormalıydım.

Uzakta, kayıklar Potengi'nin suları üzerinde ilerliyordu. Uzun sırıklarla hareket ettirilen ağır mavnalar sığca yerlerden sürükleniyorlardı. Ve tuz yüklü tekneler Tava-

res de Lira rıhtımına yanaşıyorlardı. Düşsel yolculuklara çıkan insanları götüren gemiler, nehrin ağzına varmak ve ufukta kaybolmak için suların yükselmesini bekliyorlardı.

Birkaç kere müdürün odasına götürülmüş ve sertçe paylanmış, cezalandırılmakla korkutulmuştum. Çan kulesinin kapısını kilitleyeceklerdi, bense bıyık altından gülüyordum. Kilit öylesine eskiydi ki işlemiyordu artık. Eğilimimden yoksun bırakılmıştım ve onları alçak sesle lanetliyordum:

"Kör olasıca pis ihtiyar! Yukarıya çıkmak ve bunca güzel şeye bakmakta ne kötülük vardı? Bu bunaklar zavallı bir çan kulesinden korkuyorlarsa, çok yükseklerde olan gökyüzüne nasıl varacaklar?"

Onlar unuttu mu ben yeniden başlıyordum. Ancak zamanla, temkinli davranma gereği, bana bacaklarımı göstermemeyi öğretmişti. Musa bile uzun süre kendisini ziyaret etmeden durmama şaşıyordu; Musa, her zaman suskun olan bir koca eşekarısının adıydı. Ama, korkudan geberen de Adam'dı. Bazı şeyler konusunda çok kararlı olan Adam, bazı durumlarda da birinci sınıf bir ödlek oluyordu.

Bazan, büyük bir yüzme isteği duyuyordum. Ilık suyu çok özlüyordu bedenim. Koğuşta tek başıma kaldığım zamanlar, Adam' a bir öneride bulunuyordum:

"Yüzmeye gidelim."

Ve Potengi nehrinde yüzüyormuş gibi sallıyordum kollarımı. Dikkatli kulaçlarla koğuşun içinde gidip geliyordum. Bir keresinde, peder Luiz'in odasında olduğunu bilmiyordum ve nefis bir atlayış yapmıştım. İki yüz metre serbest yüzmeye hazırlanıyordum ki kapı açıldı ve peder Luiz beni suçüstü yakaladı. Kahkahası beni olduğum yere mıhladı.

"Ne yapıyorsun, Tarzan?"

"Hiç. Biraz yüzüyorum."

Yanıma yaklaştı ve tüm serüven isteğimi yüzümde okudu. Ne olup bittiğini anladı:

144

"Pazarları plaja gitmiyor musun, Zeca?" "İzin vermiyorlar. Cezalıyım." "Ama gitmek isterdin, değil mi?" Kaderime boyuneğmiş biçimde, başımı salladım: "Kim istemez?"

"Bu işin gereğini yapacağız. Eninde sonunda iyi bir çocuksun, biraz haşarısın belki, ama iyi yüreklisin."

Yobaz kadınlara sinirlenmeye başlıyordum. Günün hangi saatinde kiliseye bir göz atsam oradaydılar. Mumlar, duvarlar ve peder Amadeu'nun armoniyumu gibi dekorun bir parçasıydılar sanki. Hayatta dua etmekten başka hiçbir işleri yok gibiydi. Solda, en dipte kendi köşeleri vardı. Ayin sırasında da her şeyi geciktiriyorlardı, çünkü onlar ayin masasına varıncaya dek iki yüz milyon dakikanın geçmesi gerekiyordu. Bir tek kilisenin papazı peder Monte, bu aziz sabrını gösterebilirdi.

Oysa, futbol oynarken ayakları yara bere içinde kalan çocuklar ayakkabı giyemiyorlardı. Bir ayaklarında bile pabuç olmasa kiliseye girmelerine izin verilmiyordu, çünkü peder Ambrosio'nun deyimiyle 'estetik' değildi bu. Ama günlük ayini kaçırmamaları için, ayakları yara olanlar galeriden ayini izliyorlardı. Benim de ayağım yara olduğunda bir şey keşfettim: Galerinin eski tahta döşemesinde delikler vardı. Deliklerden, bir şalla, dantel örtüyle ya da yemeniyle kaplı olan kadınların başları görünüyordu. Görmekle eyleme geçmek arasında bir adım vardı.

Hele, rastlantı sonucu galerideki tek topal ben oldum mu kendimden geçiyordum. Gürültü etmeksizin ne buldumsa topluyordum. Küçük tahta parçalarını, tırnaklarımla söktüğüm eski duvar parçalarını. Donuzlanböceği ayaklarını, hamamböceği kanatlarını, topçuklar yaptığım örümcek ağlarını, yanık kibrit çöplerini, vb.

Sıra kutsama duasına geldiğinde ve yobaz kadınlar iyice kendilerinden geçtikleri anda, deliklerden birinin yanına diz çöküyor ve ganimetimi kafalarına atıyordum. Sonu

Güneşi Uyandıralım

gelmez bir mırıltıydı duyulan. Herkes, yaşlı kadınların neden üstlerini başlarını silkelediklerini, başörtülerini ve yemenilerini salladıklarını anlamaksızın 'y°Dazlar köşesi'ne dönüp bakıyordu. Bense, çoktan kötü eğilimlerden çok uzak, köşeme çekilmiş oluyordum. Bu işi üç gün yaptım. 0 kadar. Ayak başparmağımın koca bir sargı beziyle sarılı olduğunu görünce, peder Luiz gülmeye başladı:

"Galeriye çıkabilir miyim, peder?"

"Bundan böyle hayır, Zeca."

"Ayine katılmayacağım anlamına mı geliyor bu?"

"Hiç bile. Revire çıkacaksın, kiliseye bakan pencereyi açacaksın, ayağın iyileşene dek ayini oradan izleyeceksin."

Kaderime boyuneğip söyleneni yaptım. Ama bir gün yobaz kadınlardan öc alacağıma da yemin ettim. Bunun bir yolu olmalıydı. Birtakım şeylerin olması için hayat ve zaman bir yol bulmayı üstlenirdi.

Ve her dileğin gerçekleşmesi gibi, bir gün bu da ger-• çekleşti. Sözcüğün tam anlamıyla bir gün değildi, ama bir ikindi sonu, en çok kendilerinden geçtikleri saatti.

Dersler bittiğinde, papazların satın aldıkları yeni arsada top oynamaya gidiyorduk. Bu arsanın üzerine yeni Ma-riste'ltr lisesini yaptırmak istiyorlardı. İki futbol takımı vardı, büyüklerinki ve küçüklerinki. Futbol, çaresiz benim alanım değildi. Benim dünyam, daha çok bütün bu büyük ağaçlardı. Şu görkemli maunlar, şu ulu ağaçlar, şu düşlerimin ormanı. Tam Tarzanlığıma uygun düşen şeyler. Az görülmüş bir ustalıkla daldan dala geçmenin yolunu buluyordum. Yere değmek yasaktı. Benim gibi futbol oynamayan öğrenciler ardımdan gelmeye kalktılar. Kısa sürede vazgeçtiler bundan, çünkü Maymunların Tarzan'ı olmak şaka değildi.

Saat beşte, peder Luiz, bir tek kendisinin becerdiği biçimde düdüğü çalarak işareti verirdi. Pis, saç baş dağınık, ter içinde okula dönerdik. Okula

vardığımızda doğru koğuşa çıkar ve pijama pantolonlarımızı giyerdik. Duşa iner-

1 Aparecido: Hayalet, hortlak.

dik. Topu topu altı bölme olduğundan ve her duş beş dakika sürdüğünden, oyuna devam ederdik.

Bu kez benim tarafımdan değil de bir başkası tarafından havlu kavgası keşfedildi. Buluş benden çıkmamıştı, ama çok hoşuma gitmişti.

Havlu iyice buruluyor ve dalgın bir çocuğun sırtına vuruluyordu. Çılgınca bir kavganın başlangıcıydı bu aslında, gerçek bir savaşa yol açmıyordu. Ama bunu sevmeyenler vardı. Arnobio da onlardandı. İri yarı, topak topak kaslı, sertao'nun engin otlaklarında geçirdiği çocuklukla çelik-leşmiş biri. Kısacası, zorlu bir düşman. Kimse Arnobio'ya havluyla vurmak yürekliliğini gösteremiyordu.

"Kim yapar bu işi?"

"Budalalık etme."

"Ama bak ne kolay. Arkası dönük. Gömleksiz, daha da iri. Havluyu basarsın ve pırt..."

Gerçekten korkunç bir eğilimdi bu. Adam da bana öğütler veriyordu:

"Yapma, Zeca. Seni öldürür."

"Kuşkuluyum. Kimsenin bu yürekliliği gösteremeyeceğinden öyle emin ki, şaşkınlıktan donup kalacak. Tepki gösterdiğinde ben ortadan kaybolmuş olacağım. Ondan daha hızlı koşacağımdan kuşkum yok."

"Her şeye karşın, ben olsam böyle bir işe kalkışmazdım."

"Gırgır olacak."

Sessizce yaklaştım, havluyu iyice burdum ve paaat, vurdum Arnobio'ya...

Canavar yerinden sıçradı ve daha da irileşti. Beş metre boyundaydı. Yanakları şişti, göğsü kabardı. Havlusunu yere attı ve bana doğru atıldı.

"Dikkat! Adam!"

Tabanları avluya doğru yağladım; koca öküz arkamda soluyordu. Yana doğru bir çalım attım, az kaldı duvara tosluyordu. Genel bir kahkaha yükseldi. Bu da Arno-bio'yu iyice çıldırttı. Yeniden dörtnala avludan geçtik; ar-

dimi bırakmıyordu. Revire doğru koştum. Hızlandım, sekizinci sınıfa girdim, pencereden atladım, koridora ulaştım, o da benim yaptıklarımı yapıyordu. Yakalasa beni parçalayacak, unufak edecekti. Avluya döndüm, aynı taktiği tekrarladım, bir başka çalım attım ve

yorulduğunu, ama vazgeçmediğini gördüm. Koğuş merdivenini dörder dörder çıktım; biraz geride kalıyordu. Bavulların durduğu odaya yöneldim, parmaklıkların arasından süzüldüm, dama asıldım ve duvara atladım. Durdu. Bunu yapamazdı.

"Seni yakalayacağım, yumurcak!"

Merdiveni çıkmak üzere geri döndü. Arayı biraz daha açmaya kararlı, yere atladım. Yine geliyordu, ensemde soluyarak. Bir tek çözüm vardı ve onu deneyecektim. O umutsuzlukla, yobaz kadınları düşündüm; heyecandan öleceklerdi. Başka seçenek yoktu. Kiliseye giden geniş koridora girdim. Kapıya varmamıştım ki, Arnobio koridordaydı bile. Bir rezalet kopacaktı. Ama postumu pahalı satmaya kararlıydım. Üzerimde bir pijama pantolonu olmasının ne önemi vardı? Cesaretimi topladım ve koşarak kiliseye daldım. Benden büyük olduğu için, bunu yapmayı göze alamayacağını sanıyordum. Ama nerede?

Hiçbir şeye aldırmadan sıraların arasından geçiyordum. Yaşlı kadınların haykırışını duydum: "Credol"

"Ne ahlâksızlık!"

"Kilisede iki çıplak adam!"

"Bu dine küfürdür!"

Bu kılıkta kiliseye girmek dine küfürse, sokakta daha da kötüsü oldu. Herkes, tozlu sokakta koşan yarı çıplak iki çocuğa bakmak için, şaşkınlık içinde donup kalıyordu.

Soluğumu elimden geldiğince denetleyerek; bana yaklaşmasını bekledim. Ayak sesinin yeri çınlattığını işitiyordum. Hayır, beni yakalayamayacaktı: Büyüklerin, tatil günleri okuldan çıktıklarında gizlice içki içme alışkanlığını

edindikleri Seu Arthur'un meyhanesine giden dar sokağa doğru koştum. Fırtına gibi içeri girdim, büyük bir şaşkınlık oldu. Bir atılışta meyhaneyi

geçtim ve öbür kapıdan çıktım. Ben dipteki kapıdan kaybolurken Arnobio da meyhaneye giriyordu. Kaç kaçabildiğin kadar! Arayı açıyordum. Ters yönden sokağa girdim, Arnobio beni biraz daha uzaktan izledi. Sokaktakiler, ne olup bittiğini anlamak için yeniden durmuşlardı. Bu çılgınlığın sonuçlarını bile ölçemiyordum. Bir an önce okula dönmek zorundaydım. Ve okulun tek giriş yolu da kiliseydi. Arnobio yaklaşmaktaydı. Bir fırlayışta tapınağın içindeydim. Yatışmış olan çığlıklar yeniden yükseldi: "Ne edepsizlik, Tanrım!"

"Yine çıplak adamlar!"

Çevreme bir göz attım ve görmek istediğimi gördüm. Bağırdım:

"Fıçı Biusa!"

Yaşlı kadın köpürüyordu. Şemsiyesini kaptı ve Arno-bio'nun yolunu kesti. Şemsiye hiçbir şey anlamayan çocuğa indi.

Baksındı başının çaresine. Yapacağım en iyi şey gizlenmekti. Avluya dönmek kesin bir ölümdü. Soluklana so-luklana daha düzenli koştum. Yorulmaya da başlıyordum. Koridorda bir gürültü işittim. Oydu, Tanrım! Tek kurtuluş yolum kalmıştı, Fayolle'un odasına girmek. İçgüdüme kulak verdim. Ama felâket! Oda ıssızdı, ıpıssızdı.

Koridora döndüm ve küçüklerin bölümüne giden merdiveni gördüm. O saatte hepsi akşam yemeğinde olmalıydı.

Talihimi denemem gerekiyordu. Merdiveni çıktım ve koğuş duvarına yaslandım. Yüreğim tekliyordu.

"Yeter! Zeze, beni kusturacaksın."

"Neredeyse bitti. Vazgeçecek ve gidip yatacak."

Ama, bu koğuşta yatan pederlerden biri, ya rastlantıyla, akşam duasını bırakır da unuttuğu bir şeyi almaya gelir-

Şu hayvan ne kadar da büyüdü. (Metinde de Fransızca.)

se? Bunu düşünmek bile istemiyordum. Arnobio, herhalde izimi kaybetmişti. Merdivene atıldığımı görmemişti. Beş dakika geçmeden, koridora dönecek ve oradan büyüklerin avlusuna geçecektim. Yüreğim hopladı. Sefil çocuk beni unutmamıştı. Ardımdan gelmişti ve şimdi gürültü etmeden, sessizce merdiveni çıkıyordu. Ne yapmalıydım? Kaçmak için, bütün gücümle vurup onu sersemletmekten başka çözüm yolu yoktu. Hâlâ yanımda olan havluyu burdum, yüzümün, bedenimin terini kuruladım ve korktum. Ödüm koptu. Bir saniye sonra koğuşta olacaktı. Vurmak üzere havluyu hazırladım. Kafası görünür görünmez indirecektim. Duvara yapıştım, kafasını uzattığında acımasızca vurdum. Tüm binayı sarsan bir haykırış yükseldi.

Gümbür gümbür kalın bir ses. Kuşkusuz, canının yanmasından çok korkmuştu. Önümde, ikindinin son ışıklarında peter Estevao duruyordu. Gözlerinden şimşekler saçılmaktaydı. Din derslerine, "O günlerde Hazreti İsa yakınlarına dedi ki..." diye başlayan, burnu akan peder Estevao değildi bu. Ama kocaman, bir tokat attı mı ense kıran, Corcovado İsa'sının elleri gibi büyük elleri olan bir peder Este-vao'ydu. Frankenstein diye adlandırılan peder Este - vao'ydu. Bir şey demedi, enseme yapıştı ve sivrisinek gibi havaya kaldırdı. O anda, Maymunların Tarzan'ı olmak ve goril Kerçak'la dövüşmek için bana daha bir yığın şey gerektiğini keşfediyordum. Tirtir titriyordum, buza kesmiştim, soğuk terler döküyordum; havada hareketsiz, geniş göğsüne kıstırılmış olan bacaklarımı bile oynatamaksızın. Plajdaki hindistancevizi ağacı üzerinde bir kertenkeleymi-şim gibi beni yere doğru kaydırdı. Elini çekmeden sordu:

"Bunun anlamı ne, küçük budala?"

Yanıtlayacaktım onu, ama sesim çıkmıyordu.

Ellerinden biri boş kaldı ve beni tokatlayacakmış gibi yaptı. Merdivenin başına kadar çekti ve aşağıyı gösterdi:

"Seni oraya yollamalıyım."

Biraz yatıştı, ama beni bırakmadı.

"Hadi bakalım! Bunun anlamı ne?"

150

Ötmeyi unutmuş bir horozun sesiyle, kekeleyerek, olayı ona kısaca açıkladım; Arnobio'nun beni kovaladığını; ondan kurtulmak için oraya gizlendiğimi; kendi başıyla Arnobio'nun başını birbirine karıştırdığımı.

"Güzel. Ya şimdi?"

Yarı ölüydüm.

"Şimdi sanırım beni öldürmeniz gerekiyor."

"Seni öldürmek mi? Buna inanıyor musun, küçük? Seni bekleyenin yanında bu pek hafif kalır." "Ya büyük bir pişmanlıkla sizden bağışlanmamı dilersem?"

"Bu durum hiçbir işe yaramaz. Şeytanın yoldaşı olmak gibi kötü alışkanlığının bedelini ödeyeceksin."

Bana pis pis baktı. Açık renkli gözleri iki kırık şişe dibini andırıyordu.

"Düşün, önce müdürümüze ne diyeceğini. Küçüklerin koğuşunda bir büyük! Hımmmmmm!" Yeniden sesim çıkmaz oldu. Daha da kaygı verici bir şey vicdanımı rahatsız ediyordu. Bu pek önemli değildi. Ama ya yobaz kadınlar, kilisenin içinde, Meryem Ana'nın, Aziz Joseph'in ve koruyucum Aziz Antoine'in önünde çırılçıplak birbirimizi kovaladığımızı anlatırsa ne diyecektim? İçimden dua ettim, "Lourdes Meryem'i, beni koru! Sana söz veriyorum ki... " Ne yapmalıydım, Tanrım? Ne kötü bir durumdu bu! Meryem Ana'ya söz vermek neye yarardı? Herhalde verdiğim sözlerin hiçbirine inanmıyordu artık; çünkü ilk fırsatta hep birtakım tatsızlıklar çıkarıyordum. O umutsuzluğumun içinde, geçmişimi hiç bilmeyen yeni bir azizin yardımını istemeyi düşündüm. Aklıma ilk gelen de Aziz Gerard oldu. Büyük bir alçak gönüllülükle, bana yardım etmesi için ona yalvardım.

"Ne o, bir şey söylemiyor musun?"

"Bütün söyleyeceklerim bir işe yaramayacak. Çünkü hiç haklı değilim. Her şey benim yüzümden oldu."

"Hiç değilse gizlin saklın yok. Yürü!"

151

Birlikte aşağı indik. Sonra onun önünde yürüdüm. Sessizlik ayaklarımızın çıkardığı hışırtıyı çın çın öttürüyordu. Çok uzaklardan incecik bir ses duyuldu:

"Zeze, hâlâ yaşıyor musun?"

"Ya sen?"

"Dinliyorum."

"Daha iyi. Hazırlan, çıngar var."

Peder Luiz ikimizi de birlikte getirmişti. Tüm bakışların hedefi olmamamız için koğuşun kapısını kilitledi. Ar-nobio'yu bir yatağın üzerine, beni bir başkasına oturttu. Söze başlamadan, kaygılı bir hava içinde yürüdü. Neyse ki uzun sürmedi bu.

"Sonunda suç kimin? Senin mi, Arnobio?"

Arnobio'nun sesi öyle titrekti ki, koca bir delikanlı değil de beş yaşında bir çocuk sanılırdı: "Köşemde sakin sakin duruyor, duş sıramın gelmesini bekliyordum."

"Doğru mu Zeca?"

"Evet, peder Luiz. Suçlu değil. Her şeye ben yol açtım."

Nasılsa hapı yuttuğumdan, açık konuşmak daha iyiydi. Arnobio cezalandırılmazsa, hiç değilse daha sonra beni dövmekten vazgeçerdi.

"Demek bütün suçu üstleniyorsun? Bütün sorumluluğu da mı?"

"Üstleniyorum."

"Peki Arnobio, gidebilirsin. Ama koğuşumda birbirine düşman kişiler istemiyorum. El sıkışın." Tokalaştık; hesabımı görmek niyetlisi olup olmadığını anlamak için gözlerinin içine baktım. Ve gözlerinde okuduğum şey beni duygulandırdı. Bu gözlerde öyle tatlı bir anlam vardı ki, tedirgin oldum.

"Arnobio, çıkarken kapıyı kapat. Kimse tarafından rahatsız edilmek istemiyorum."

152

Şimdi, peder Luiz, beni gözleyerek enine boyuna yürüyordu. Sonunda durdu.

"Zeca, bunca saçmasapan şey yaratmak için neler geçiyor kafandan?"

Dokunmuştu söylediği. Ağlamayacaktım, ama ağlamak üzereydim.

"Biliyorum peder. Her şey hiç beklemediğim bir anda oluyor, farkettiğimde de ya bitmiş oluyor, ya da bitmek üzere. Ve kendimi tutamıyorum."

"Gerçekten öyle."

Yalvaran bir yüzle peder Luiz'e baktım:

"Peder Estevao beni bağışlamayacak, değil mi?"

Her zamanki deyimimizi kullandı:

"Frankenstein, ateş püskürüyor. Kanının aktığını görmek istiyor. Sana ne yapacaklarını bilmek için daha çok erken. Müdürün odasında toplantı halindeler. Şimdi, her şeyi nasıl olup bittiyse öyle anlat. Hiçbir ayrıntıyı unutmadan."

Karşımdaki yatağa oturmuştu; içimi döktüm. Ben konuştukça gülmekten kendini alamıyordu. Yobaz kadınlar bölümüne gelince, öylesine gülüyordu ki yatak sallanıyordu. Ben de gülmeye başladım. Çünkü, peder Luiz anlattıklarımı gülünç buluyorsa belki öbürleri de aynı biçimde tepki göstereceklerdi. Yeni koruyucum, Aziz Gerard, herhalde bana yardım ediyordu.

Anlatacaklarım bittiğinde gülmekten gözlerinden yaşlar akıyordu.

"Dinle, Zeca, yaptığın öyle çılgınca, öyle saçma, öyle inanılmaz bir şey ki, ben olsam sanırım seni bağışlardım. Yani, cezam yarı yarıya azaltırdım."

"Ya şimdi, peder Luiz?"

Saatini çıkardı ve cezamın başlangıcını açıkladı:

"Şimdi oraya gidelim."

"Bir duş da yapamaz mıyım? Çok pisim, peder Luiz."

"Sözkonusu değil. Bugün olduğun gibi yatacaksın. Talihin varsa. Çünkü bana sorarsan geceyi, kolların bir sütunda kavuşmuş, cezalı olarak geçireceksin."

153

Koğuştan çıkmadan önce ona sordum:

"Sizce okuldan kovulacak mıyım?"

"Bunun için yeterli neden yok sanırım. Ama kovulmanın kıyısından geçtiğin kesin."

Ve hayatımda ikinci kez, o iç karartıcı salonla ve tüm o yarım daire biçiminde dizilmiş masalarla karşı karşıya geldim.

"Kollar kavuşacak!"

Hemen kollarımı kavuşturdum.

"Bir soru sorduğumda bana bak. Karşılık verdiğinde karatahtaya bak."

Hemen, bakışım okulun en büyük karatahtasına dikilmişti. İyi silinmemiş harflerin seçildiği tebeşir izlerine bakıyordum.

Peder Luiz'e anlattıklarımın tümünü tekrarlamak zorunda kaldım. Ancak bu kez, hiç kimse anlattıklarımı gülünç bulmuyordu.

Sonuç: Okuldan atılmayacak, geçici olarak da çıkartılmayacaktım, ama...

"Bütün teneffüslerde sınıfta kalmak zorundasın."

"Akşam etütleri boyunca kollarını kavuşturup bekleyeceksin."

"Etütten iki saat sonraya kadar da aynı biçimde duracaksın; ayakta ve kolların kavuşturulmuş."

"Son olarak da, bin satır yazı yazacaksın."

Ürperdim! Bin satır! Bir kitap yazmak çok daha iyiydi. Bir roman. Ne bileyim. Herhangi bir saçmalık. Ama teker teker aynı cümleyi yineleyen bin satır, araftan da beterdi. Üstelik, okuldan kovulmadığım için Tanrı'ya şükretmek zorundaydım. Ailemle karşı karşıya gelmeye nasıl cesaret edebilirdim?

Yine de 'kıyım' daha bitmemişti. Şimdi talihsiz satırı seçmek gerekiyordu. Ve yazacağım satırı benim seçmem kararlaştırıldı. Çabucak düşündüm. Ama kural, cezayı daha da ağırlaştırmak için sevilmeyen bir şeyin seçilmesini gerektiriyordu.

"Hadi, senhor Vasconcelos, cümleyi söyleyin."

O an, küçükten beri çok sevdiğim bir şeyi düşündüm. Bundan nefret ettiğimi söyleyecek ve hiç değilse sevdiğim bir şeyi yazacaktım.

"CÜMLE!"

"Ipiringa'nın yüce ezgilerini dinleyin."

Genel bir şaşkınlık oldu. Müdür, kara bir yay oluşturacak biçimde kaşlarını kaldırdı. Hüzün ve düş kırıklığından oluşma bir ebemkuşağı:

"Bu çocuk zırdeli! İnsan hiç ulusal marşından nefret eder mi?"

Kavuşmuş kollarımın altında, parmaklarım, sevgili marşımdan beni bağışlamasını dilemek için kavuşuyordu.

"Peki. Seçimini yaptın, ama bu kadarla kalmayacağız. Peder Joaquim, lütfen karatahtaya yazın."

Peder Joaquim tebeşiri aldı.

"Yazın lütfen peder. 'Kötü ve sorumsuz bir öğrenci olduğum halde, Ipiringa'nın yüce ezgilerini dinleyin."

Burada inledim. Adam da inledi. Beni faka bastırmışlardı. Şu bitip tükenmeyen cümleyle ne zaman hesabı kesecektim? Ey sırtında-kuzusuyla-benim-küçük İsa'm! Yığın yığın defter yaprağını ve yazmaktan nasır tutacak parmaklarımı düşündüm. Neyse, bu da geçecekti. On günde mi, yirmi günde mi?

"Cesaret, Zeze. Okuldan kovulmaktan iyidir bu."

"Biliyorum ve şimdi pes edecek değilim. Maymunların Tarzan'ı zafer kazanmış olarak bu işin içinden çıkacak. Güçten düştüğümü sezersen, beni uyarmayı düşün ve 'Güneşi Uyandıralım' de."

Yine de, üzerime büyük bir bezginlik çökmüştü. Gündüzleri pek çok güneş, geceleri de bir yığın ay uyandırmam gerekliydi.

Sorgu bitince, peder Luiz, bir şey söylemeden beni yemekhaneye götürdü. Düşüncelerimi sezmiş göründü:

"Duş yok, Zeca. Sizin deyiminizle kürek mahkûmlu-ğuna katlanan için bol bol 'gündelik fasulye' yemekten

başka yapacak şeyin kalmıyor. Bu kez işler kötü. Hele tam bir rezalet çıkaran o sevgili yobazlarının sızlanmalarından sonra daha da kötü."

Büyük bir sessizlik için yemeğimi yerken, üzüntüme eşlik etti. Kocaman bir bardak su içtim ve tuvalete gitme izni istedim.

"Gidebilirsin. Önlem almayı unutma, çünkü geceyarı-sına kadar bir daha tuvalete çıkamazsın." Beni yüreklendirmek için omzuma vurdu.

"Zavallı Zeca. Bu kez seni kurtaracak bir aziz de yok. Peder Feliciano bile buraya giremez, ya da alışılmış mucizelerinden birini yapamaz."

Aynı durumda iki saat süreyle cezalı kaldım. Sonra, yanımdaki iki lamba dışında tüm ışıklar söndü. Sessizlik, okulu ve orada duran beni uyutuyordu. Gözlerim kapanmak istiyordu. Bedenim sallanıyor ve ilk durumuna dönüyordu.

Geceyarısı ilerlemekteydi, ben Musa'nın suskunluğunu düşünüyordum. Herkesi uyandırmak için acıma dolu bir çan çalabilirdi. Bu yüreksiz insanlar, uyumanın ne tatlı olduğunu görürlerdi. Bacaklarım titriyor ve saatler geçiyordu.

Karatahtanın yanında dost bir gülümsemeyle bakan Maurice'i gördüğümde gözlerim bulanmıştı.

"Görüyorsun ya, Maurice; seni kucaklamak için kollarımı bile açamıyorum."

"Önemi yok. Peki ama sana ne yaptılar, Küçüğüm?"

"Kalpsiz büyüklerin yaptıkları şeylerden. Ben ufacık bir saçmalık ediyorum ve bir yığın ceza alıyorum."

"Cesaret. Bu da geçecek. İlk gece hep çok ağırdır. Sonra yavaş yavaş alışacaksın."

"Çok çalıştın mı?"

"Şöyle böyle."

"Biliyor musun, biraz daha sürerse düşüp bayılaca-ğım."

156

fi.

¦ *' Sonuçlara katlan. İnsan, kendi neden olduğu şeyden

ötürü hiç yakınmamalı. Cesaret!"

Güzelim saatine baktı.

"Güneşi uyandır. Öyle demiyor muydun? Evet, güneşi uyandır, topu topu iki dakika var." Peder Feliciano beni almaya geldi. Daha yatmamıştı, uyuyamayacak kadar üzgündü. Cezamın sonunu bekliyordu.

"Gel, Şüş."

Göğsümde çapraz duran kollarımı açtım, bükük kaldıkları ve bırakır bırakmaz, aynı durumu alacakları izlenimini duydum.

Karatahtaya gülümsedim ve Maurice'e alçak sesle, "İyi geceler," dedim.

"Al, Şüş."

"Budanesi,Fayolle?"

"Bir bardak soğuk guarana getirdim sana. Susamış olmalısın."

Elindeki bardağı güç belâ görüyordum. İçindekini neredeyse bir solukta içtim.

"Gel Şüş, şimdiden düş görüyorsun. Ayakta düş görüyordun."

"Biliyor musun Fayolle..."

"Neyi, yavrum?"

"Başka bir hayatta düğme olarak doğmak istiyorum. Ne düğmesi olursa. Külot düğmesi bile. İnsan olmaktan ve bir zavallı gibi acı çekmekten iyidir."

157

Üçüncü Bölüm BENİM KURBAĞAM

1

Yeni ev, garaj ve bayan Severuba

¦"¦ "Oc alma duygun geçti mi, Zeze?"

"Bilmiyorum, Adam."

"Bana yalan söyleme. Gerçeği keşfederim, Zeze."

"Neredeyse geçti. Kısa süre sonra unutmuş olurum."

Adam'ın, rahatlayarak soluk aldığını duydum.

"Pşşşşt! Sana da bir şey beğendirilmiyor. Çünkü, böyle bir evde yaşamak pek çok şeyi bağışlatır..."

Gerçekte, sevinçten çıldırıyordum. Tatil başlamıştı ve okuldan doğruca yeni eve gitmiştim. Büyük bir ev. Öyle olmaya öyle, gerçek bir evdi bu. Taşınmayı görmemiştim. Arkada kalan beyaz ve kırmızı tavuklara 'hoşçakalın' deme fırsatını bile vermemişlerdi bana. Satılmışlar mıydı,

yoksa armağan mı edilmişlerdi, bilmiyorum. Kesin olarak tek bildiğim, bu tavukların yeni eve yaraşmadıklarıydı.

Evin cephesinde, bitmek tükenmek bilmeyen ve sol yana doğru da uzayan bir teras vardı. Her yanda da camlar. Önde Petropolis alanı. Tam aşağıda, yeryüzünün tüm okyanuslarını içine alabilecek kadar büyük bir deniz.

Üstüne üstlük büyük bir bahçe de vardı, hayat boyu içinde koşulacak bir düş. Yeni bir odam da vardı. Kocaman bir yatak. Parlayan ve taze tahta kokan bir yatak. Bir tek şey eksikti: Eski koltuğum Orozimbo. Onun yerinde, kırmızı ve mavi dallı, çok süsleyici bir başka koltuk duruyordu. Bütün bunları denemek zorundaydım. Hemen yatağın üzerine atıldım, koltukta sıçradım. Her şey rahat ve yumuşacıktı.

Adam'a itirafta bulundum: "Öteki eve dönmemiş olmam gerçekten çok iyi."
"Babanın da aynı şeyi düşünmüş olmadığını kim bilebilir?"

Şaşırmıştım:

"Sanmıyorum, hayır. Ben gerçekten çok önemsizim. Kocaman bir hiçim. Kimse beni umursamıyor."

"Kim bilebilir? İnsan yüreği sürprizlerle doludur." "Olamaz bu Adam. Ne olursa olsun, burada oturmak harika bir şey."

Ve her şeyi görmek, her şeye alışmak için keşfe çıkıyordum.

Beni en çok sevindiren, evin sağ yanıydı. Tarzan'a göre ve çekici dallarla dolu, nefis bir hintkirazı. Öylesine uzundu ki, dallar bizi komşulardan ayıran duvarı kaplıyordu. Komşuların nasıl olduklarını keşfetmekte de acele etmeliydim. Çok önemliydi bu. Evle, görünüşü 'bayan Gustava' adına uygun düşen hintkirazı arasında kocaman bir hangar vardı. Tavanına hayranlıkla bakıyordum. Oraya en az iki trapez yerleştirebilirdim.

Her şey bir şenlikti. Zamanla belkemiğini pekiştiren ve ezilmemiş herhangi bir köpek gibi koşabilen küçük köpeğim Tulu için daha da büyük bir şenlik. Yatılı okuduğum sürede yitirilen zamanı yakalamak ister gibi ardımdan ayrılmıyordu. Odamın kapısında yatıyor ve gün doğar doğmaz, büyük bir kibarlıkla hafif hafif kapımı tırmalıyordu.

Benimle olmadığı zamanlar, kuyruğunu sallayarak gelmesi için ıslık çalmam yetiyordu. "Garajı göreceğiz, Tulu."

Oraya koşuyorduk; o bacaklarıma dolanıyordu. "Ne yer değil mi? İçeri en az on araba sokulabilir. Evin eski sahibi çok zengin olmalıydı... Ya şu kocaman pencere!"

Pencereyi açtım ve atladım. Bacaklarımı sallandırıp, bahçenin duvarla çevrili geri kalan bölümünü gözleyerek

oturdum. Ne bol ağaç! Ne çok maun ağacı! Bu köşede daha da bol palmiye vardı. Nereden başlayacağımı bilemiyordum. Her şeyi düzenlemem gerekliydi. Çünkü daha tatilimin başıydı ve kendimi bahçeye vermem için en az üç aylık zamanım vardı. Bahçenin kumu beyazdı ve plajın kumu gibi

yumuşacıktı. Benim Büyük Sahra'm olacaktı. Ama çölde maun ağacı olur muydu? Sanmıyordum. Öyleyse benimki farklı olacaktı. Benim çölümde maun ağacı bulunacaktı. Garajın içini gözden geçirdim, hâlâ işe yarayabilecek eski şeylerle dolu kocaman raflar. Biz nasıl tavukları bırak-tıksa, buranın eski sahipleri de herhalde bu dünya kadar şeyi arkada bırakmışlardı. Beni en çok büyüleyen de, bir otomobil iç lastiği yığınıydı. Ve köşede lastikleri şişirmeye yarayan koskoca bir malzeme duruyordu. Acaba çalışıyor muydu? Bir toz tabakasını üfledim ve onu dizlerimin arasında doğrulttum. Baş kısmını kaldırdım, işledi. Bir baş mıydı bu, yoksa kollar mı? Daha çok kollar. İyi yağlanmıştı. Abandım hareket etti, bir gürültü çıkardı ve yerdeki tozlan kaldırdı. Zaferi kazanmıştım:

"İşliyor, Tulu. Şimdi bir lastik alacağız ve şişip şişme-diğini göreceğiz."

İç lastiği düzelttim ve şişirme aracının kolunu hareket ettirdim. Lastik şişiyor, şişiyordu ve pompalamakta gitgide güçlük çekiyordum.

"Müthiş bir idman!"

Dinlenmek için yere oturdum ve duvara dayalı pompaya hoşnutlukla baktım.

"Bugünden sonra her gün, bütün bu eski lastikleri şişi-receğim. Pazarları dışarı çıkmak istemiyorum. Durup dinlenmeden şişireceğim, şişireceğim. Tarzan'ı kıskançlıktan çatlatacak kaslar edineceğim."

Adam sordu:

"Garaj ve pompa için bir ad düşündün mü?"

"Düşünmek gerek. Sıradan bir ad verilmeyecek kadar önemli insanlar bunlar."

163

"Garaj konusunda, bilmiyorum, Zeze. Ama istersen pompaya bir ad takayım."

Şaşkındım. Adam benden hiç bu tür şeyler istememişti.

"Kabul. Söyle."

Adam, biraz da heyecanlı:

"Dona Celesta," dedi.

"Pes! Adam. Eşsiz! Ondan başka bir daha kimse bu adı taşımayacak."

Tulu ayaklarımın dibine yatmıştı ve kurbağamla konuşmamı sakin sakin dinliyordu. Uzun uzun garaja baktım. Ona güzel bir ad bulmam gerektiğini biliyordum. Sıradan bir ad değil. Beynimde bir ışık yandı! Olmuştu:

"Sevimli bir şişko bahçıvana benziyor."

"Doğru, Zeze."

"Sanki bir de kocaman kareli önlüğü var. Öyleyse adı don İsidro olacak."

"Nefis!"

Karşılıklı birbirimizi kutluyorduk.

"Biliyor musun, Adam. Sanırım biz yeryüzünün en büyük iki ad yaratıcısıyız."

İlk yemekler tedirgin geçti. Babamla hâlâ konuşmuyordum, ama bakışmaya başlamıştık. Adam, heyecanla, için için beni kışkırtıyordu:

"Yeter, Zeze, yeter."

Derken pilav dolu kayık tabağa ve bana baktı. Ben de pilav dolu kayık tabağa ve ona baktım. Sonra kayık tabağı aldım ve ona uzattım. Bunun üzerine o da elini uzattı ve tabağı aldı. Adam kendinden geçmişti:

"Çok iyi, Zeze, çok iyi."

Başlangıçta biraz güç olacağını biliyordum. Aramızda daha pek çok 'sonra'nın ve pek çok kayık tabağın bulunduğunu biliyordum, ama sonunda gelip geçecekti.

Senbor: Bay. 2 Flagelado: Açlar.

Ve o kadar iyi geçti ki, sonraki pazar günü oda kapımı vurdu ve ışığı yaktı:

"Sabah ayinine gelmek istiyor musun?"

"İstiyorum."

"Öyleyse elini çabuk tut, katedrale varmak için on beş dakikamız var."

Çabuk oldum. Aşağı indim ve Natal'ın en güzel arabası olan Market'in dışarı çıkması için bay İsidro'nun kapısını açtım. Kent karanlıklar içindeydi. Işıklar hâlâ sönüktü.

"istemiyorsan kutsanmış ekmekle şaraptan almayabilirsin."

Ona yan gözle baktım, bir şey farketmiyormuş gibi dosdoğru önüne bakıyordu.

"Yapamam ki. Günah çıkarmadım."

"Peki."

Sessizce araba kullanmaya devam etti. Adam bana bir itirafta bulundu:

"Biliyor musun, Zeze. Onu gerçekten sevmeye başlıyorum. Aslında..."

"Biliyorum. Aslında ikimiz de budalayız."

Başlangıçta hiç başaramayacak gibiydi. Ama öğrenmesi gerekiyordu.

"Bak, Tulu. Korkma."

Küçük köpek duvarın üzerindeydi, denemek istiyordu, tirtir titremekteydi. Onu yatıştırmaya çalıştım:

"Korkma, Tulu, düşmeyeceksin. Bu daha çok kedilerin işi, ama dikkatini verirsen sen de ilerlemeyi başaracaksın."

Tulu, küçük kırmızı dilini sarkıtıyor ve gözleri ürkek ürkek bana bakıyordu.

"Aptal olma. Aşağıda incecik kumdan başka şey olmadığını görmüyor musun? Düşersen canın acımaz. Gel."

Duvarda bir metre ötesinde oturdum.

"Gel, Küçük. Gel."

Onu tutmak için kollarımı açtım. Alçak sesle inledi ve ayaklarının üzerinde durdu.

"Yavaş yavaş gel. Acele etmen gereksiz, böyle hiçbir şey öğrenemezsin. Bir, ki. Bir ki." Dediğimi öylesine titreyerek yaptı ki, ayakları duvarın üzerinden kayşa onu yakalamaya hazırdım. İlerledi, ilerledi ve Tulu'yu okşadım.

"Aferin Tulu! Sen yeryüzünün en yürekli köpeğisin. Bir kere daha baştan yapmamız gerekiyor. Gel."

İki metre daha geriledim, Tulu her şeyi gözlüyordu.

"Yürü. İlk keresinde olduğu gibi. Yavaş yavaş, sakin ol."

İlk deney onun için daha güç olmuştu. Ama küçücük ayakları üzerinde dikildi mi, bana yaklaşmakta acele ediyordu.

"Biraz daha birbirimizden uzaklaşacağız."

Üç metre geriledim.

"Bir, ki. Bir ki."

Bu kez daha iyiydi. İki saat geçmeden küçük köpek beni izliyordu. Onun önünde, ağır ağır yürüyordum. Geri dönüyordum, Tulu hemen arkamdaydı.

Dadada gürültü etmeden gelmişti ve dersimi gözlüyordu:

"Hiç böyle şey görülmemiştir, duvarın üzerinde yürüyen bir köpek!"

Kahkahayı bastım. Yere atladım ve Tulu'yu kollarım aldım.

"Şimdi dinlen biraz, sonra yeniden idmanı sürdürürüz."

Rahatlamış olarak bahçeye koştu, gidip sarmaşığın kökünü suladı.

"Yakında, çok yakında duvarın üzerinde koşacak. Başlangıçta vazgeçecek gibi oldum, çünkü çok titriyordu. Daha önce belkemiğini kırmış olduğundan, hiçbir zaman dengesini bulamayacağını düşünüyordum."

166

Dadada, gülümseyerek bana bakıyordu:

"Gerçekten delisin sen. Bir köpeği, kedi gibi duvarın üzerine çıkarmak tam sana göre iş." Bir kiremit yığınının üzerine oturdum:

"Dadada, sol yanımızdaki komşular kimler?"

"Orada yalnız bir çift var. Rio'da okuyan bir kızları olduğu söyleniyor, tatilde buraya gelecekmiş."

"Ya öbür yanımızda oturan kadın?"

"Ha! O mu, mezarlık duvarı kadar zarif bir İngiliz. Adı dona Severuba."

"Nasıl?"

"Çok karışık bir ad bu. Hizmetçisi de söyleyemiyor, o zaman da Severuba diyor."

Gülmeye başladım:

"Bir insan adı değil. Ama garip."

Dadada beni uyardı:

"O yana çok sık gitme. Bahçesindeki bir tek meyveye bile dokundurmuyor, hizmetçilerine bile. Çok pinti."

Gülümsedim ve birden sordum:

"Hintarmudu sever misin, Dadada? Kan kırmızı hin-tarmutlarını?"

"En çok sevdiğim şeydir."

"Öyleyse bekle."

Birkaç kiremiti kaldırdım ve ona yarım düzine kadar hintarmudu gösterdim.

"Tat, çok nefis."

"Bunları nereden buldun? Bahçede hintarmudu yok."

"Bayan Severuba'nın bahçesinden."

Gözlerini şaşkın şaşkın açıyordu.

"Bana hiçbir şey vermedi. Bak, hepsinde küçük bir delik var."

Dadada iki tanesini tiksintiyle inceledi:

"Hayvanların açtığı delikler bunlar."

"Hayır. Çivi delikleri."

Gitgide anlamaz oluyordu. Açıkladım:

"Kuyunun yanından uzun bir sırık âldım. Ucuna bir çivi soktum. Duvara çıkıyorum, kimse yokken sırıkla hin-tarmutlarını düşürüyorum. Sonra çiviyi batırıyorum ve armutları güçlük çekmeden buraya alıyorum. Bir tekini bile bırakmadım."

Isaura, ağzı dolu olarak yorumluyordu:

"Deli olduğunu söylemiştim!"

"Canın hintarmudu çekti mi, benden istemen yeterli. Ya da gelip gizlediğim yerden alırsın. Ama biliyorsun, bu bir sır!"

Gereksiz bir uyarıydı bu. Dadada, yalanarak uzaklaştı' ve derse devam etmek için Tulu'yu çağırdım:

"Çabuk öğren budala. Akıllı bir köpek olacaksın. Sirklerdeki gibi."

Sirkler. Sirkler. Sirkler. Sirkler beni büyülüyordu. Arabalığa şimdiden iki trapez yerleştirmiştim. Tehlikeli hareketler yapıyordum. Tulu gözlerini benden ayırmıyordu. Cambaz olduğundan beri sanırım küçük beyninde akrobat olmak düşüncesi de belirmişti.

Bir masaya çıkıyor ve boşluğa atılıyordum. Başımı aşağıda tutuyordum. Ayaklarımın ucuyla asılı kalıyordum. Dizlerimle tutunuyor, her şeyi bırakıyor ve ayaklarımla asılı kalıyordum yine. Bu işi ilk kez yaptığımda büyük bir korku içindeydim. Yerdeki parlak çinilere bakıyor ve titriyordum. Iska geçtim mi kafamı kıracaktım. Ama denemek zorundaydım. Sirkte bütün akrobatlar bunu yaptıklarına göre, ben neden yapmayacaktım? Sonra bu iş çocuk oyuncağına döndü. Yalnızca ipler biraz ayaklarımı acıtıyordu. Her yanım sıyrık içindeydi.

Trapez düşlüyordum. Bedenime yapışık bir mayoyla çıkıyor ve seyircileri selâmlıyordum. Aşağıda, bir megafonla konuşan hayvan terbiyecisini işitiyordum. Benim numaramı bildirmekteydi:

"Şimdi, bayanlar baylar, dünyanın en güçlü adamı Caldeu tehlikeli numarasını yapacak." 168

Boşluğa atılıyor ve trapezin sallanışına göre, sirkin tavanının önce bir yandan, sonra da öbür yandan yaklaştığını görüyordum. Alkışlar ortalığı çınlatıyordu. Tüneğimden iniyor, uslu uslu oturmuş, her şeyi gözleyen Tulu'ya kavuşuyordum.

Yüzümün terini yalıyordu, onu okşuyordum.

"Yazık ki sen de aynı şeyleri yapamıyorsun, Tulu! Ama bu benim için bile çok güç, hele belkemiğini otomobil çiğneyen küçük bir köpek için, düşünebiliyor musun?.. Ama daha da idmanlı olduğunda, duvar üzerinde bahçeyi çepeçevre dönebileceksin. Yerde yürümek sanatçı olmayan kişilere göredir."

Ama işimi bitirdiğimde, Adam'ın itirazlarını işitiyordum:

"Midem allak bullak."

"Abartıyorsun, Adam."

"Yüreğinin yerinde olmadığı görülüyor. Sen o cambazlıkları yaparken ben boğuluyorum. Önümüzdeki günlerin birinde, farkına varmadan beni öldüreceksin."

"Şşşşt! Adam. Sen ki yürekli olmamı istediğini söylüyordun. Şimdi ödlek olan sensin."

"Tabii. Ama yine de ileri gitmemek gerek, değil mi?"

Bu durum beni çok üzüyordu ve içine hava girmesi, Adam'ın kendini daha iyi hissetmesi için gömleğimin önünü iyice açıyordum.

Günün birinde ormana gitmekten, Johnny Weissmul-ler gibi bütün yüzme şampiyonluklarını kazanmaktan, yeryüzünün en büyük akrobatı olmaktan vazgeçersem başka bir meslek seçebilirdim: Casusluk. Bu işe başlıyordum. Şimdilik, sürekli kurbanım bayan Severuba'ydı. En ufak adımını tanıyordum. Hangi saatlerde neler yaptığını da. Bahçede gezindiği, çiçekleri suladığı saatten, olgunlaşmakta olan meyveleri saymaya geldiği saate dek.

Bayan Gustava'nın bol yapraklı bir dalına çıkıyor ve kımıldamıyordum. Bayan Severuba kaşlarını çatıyor, ne-

hirler gibi buruş buruş yüzünde masmavi gözleriyle, akıl almaz boyutlara varmakta olan bir papaye'y'ı inceliyordu. Meyvenin olgunlaşmasına kadar geçecek günleri parmaklarıyla sayması gerekirdi. Ben de aynı şeyi yapıyordum. Hep ardında bir polis köpeğiyle, incecik ve sararmış giysilerini hışırdatarak, zaman zaman tepesindeki cılız bir kızıl-sarı topuzu tutarak, büyük hoşnutluk içinde çekip gidiyordu. Köpeğin çok yırtıcı olduğu söylenirdi, geceleri yükselen havlamalarına bakılırsa bu söylentiler doğru olmalıydı. Ama köpeği seviyordum. Benim olsa adını Rin-Tin-Tin koyardım, Arslan değil. Kaç kere beni, duvarın tepesine tünemiş olarak yakalamıştı. Onu çağırıyor, ekmek ya da şeker parçaları veriyordum. Dostluk kurmuştuk. Üç gün geçmişti böylece. Ben bayan Gustava'nm dallarında, Arslan bayan Severuba'nın ardında ve bayan Seve-ruba' nın gözleri kocaman, yeşil, sırtı sararmaya başlayan papaye''nin üzerinde.

"Bugün koparacak."

Ama sandığım gibi olmadı. Ertesi günü sabırsızlıkla bekledim.

"Onu koparmadan geçmeyecek bugün." Bayan Severuba koparmadı. "Yarını beklerse pişman olacak." Bayan Severuba papaye'ye baktı. Duraksadı. Düşündü ve bir gün daha beklemeye karar verdi. Zavallı, iki korsan gözün tüm hareketlerini kolladığını bilmiyordu.

Akşam yemeğinden sonra gezide dolaşmaya çıkmak istemedim, ailemin pek seyrek çıkmaya karar verdiği bir gezintiydi bu. Biraz okumak, sonra da yatmak istediğimi söyledim.

Kulağım kirişte, odama kapandım. Eve dönmekte gecikiyorlardı. Döndüklerinde de, yatmak için çok zaman harcadılar. Ama bugün uyumak yoktu. Harekete geçmek gerekiyordu, çünkü papaye'mn son günüydü. Herkes uyudu sonunda.

Ct'.ır.r: Brezilya'nın kuzeyindeki bir eyalet.

Çekmecenin dibinden küçük peştemalımı çıkardım. Kemerimi aldım, beyaz ve minicik güzel peştemalımı bağladım. Kumaş parçası önümü ancak kapatıyordu, arkam açıktaydı.

Bütün bunları ışığı yakmadan yapıyordum. Gözlerim karanlığa alışmıştı.

"Ya bıçak?"

Başucu masasını karıştırdım, bıçak dibindeydi. Kemerime taktım ve iyice yerleşip yerleşmediğine baktım.

"Şimdi, Zeze, soluğunu tut ve gürültü etmeden pence-. reyi aç."

Sefere çıkıyordum ki bir şey düşündüm. Odamın kapısına döndüm, araladım, küçük bir halının üzerinde uyuyan Tulu'yu okşadım:

"Sakın gürültü etme. Ben çıkıyorum."

Onu bir kere daha okşadım, yarı uykulu Tulu kuyruğunu oynattı. Gündüzleri her şeye hazırdı, ama geceleri...

Bu önlemi aldıktan sonra pencereye döndüm. İyi yağlanmış menteşeler gıcırtı çıkarmadan döndü. Avluya süzüldüm. Rüzgârsız, hoş ve serin gece hiçbir tehlike göstermiyordu. Tüm dalları parlak yıldızları tutan kocaman bir hintkirazına dönüşmekte olan simsiyah gökyüzüne baktım.

Hangara kadar süründüm. Trapezler derin uykudaydılar. Soluğumu tutuyor ve Adam'a korkmamasını söylüyordum.

Süründüm ve duvarın tepesindeki bayan Gustava'nın dalını aradım. Kulak kabarttım, her şeyin uykuda olduğunu gördüm. Arslan, kokumu almış olabilir, yaklaşabilirdi. Ama görünmedi. Uyuyan gecenin sessizliğinden başka şey yoktu. Duvarın üzerine indim. Oturdum ve komşu bahçeye kaydım. Oradan papaye'nm yanına varmak bir saniyelik işti. Ne kadar da tatsızdı bir papaye ağacına çıkmak. Palmiyeye çıkmaktan da kötü. Çok dikkat etmek gerekiyordu, çünkü en ufak sıyrıkta yakan bir sütü vardı. Tamam. Papaye'yi dikkatle burdum. Sandığımdan da iriydi.

Burmam ve tutmam gerekiyordu. Yere düşerse büyük bir gürültü çıkacaktı. Kopardım; tek elim boşlukta olduğundan, ayaklarımla ağaca sımsıkı yapışıp güçlükle indim.

Yere bastığımda yüreğim çarpmaya başladı. Korkudan değil, sevinçten. Papaye'y'ı duvarın üzerine dengeli bir biçimde koymaktan, kendimi yukarı

çekmekten ve evimin bahçesine atlamaktan başka yapacak şeyim kalmıyordu. Tamam. Papaye'y'ı göğsümde sıktım ve garaja kadar duvarı izledim. Büyük bahçenin duvarına vardım ve dalların en sık olduğu yeri aradım. Papaye'y'ı ince kumun üzerine attım, bir dala asıldım ve atladım.

İşe yaramayan sandıklarla ve kullanılmayan başka şeylerle dolu olan eski kümes, hazinemi barındıracaktı. Çelik El'in mağarasıydı burası. En uzak ve en az tehlikeli yer. Winnetou' nun mağarası eski kiremitlerin altındaydı. Orada, foyam meydana çıkabilirdi. En iyisi bu ormanı ve bu çölü geçmek, güvenlik içinde olmaktı.

Bir sandığın üzerine oturdum ve belimdeki bıçağı aldım. Gülümsedim. Babamın tıp kitaplarını yerleştirdiği kitaplıktan, yürütülmüştü bu bıçak. Kitap yapraklarını kesme işini bırakmaktan kıvanç duyan nefis bir bıçaktı. Babam kaybolduğunu farkettiğinde evin altı üstüne getirilmişti. "Taşınma sırasında kaybolmuş olmalı."

Aramaktan vazgeçti, şimdi bıçak benimdi. Çok keskin değildi ama papaye'y'ı kesmek için yeter de artardı bile.

İşimi bitirdiğimde, papaye'n'm üstünü eski palmiye yapraklarıyla örterek bir sandığın içine sakladım. Yığınla palmiye yaprağı vardı. Oradan ayrılırken de içini rahatlattım.

"Korkma. Gündüz sıcağında olgunlaşman tamamlanacak ve her gün, gelip küçük bir parça yiyeceğim. Şimdi hoşça kal."

Bana daha kısa gelen aynı yoldan geri döndüm. Görevimi hatırı sayılır bir başarıyla yaptığım izlenimindeydim. Odama ve yatağımın güvenliğine kavuştum. Tulu, döndü-

ğümü bildiğini söylemek için hafifçe kapıyı tırmaladı. Serinlemek için bir an çıplak durdum. Banyoya gidip ayaklarımı yıkamaya gerek duyuyordum, ama çare yoktu. Hiçbir iz bırakmamak, en ufak bir kuşku uyandırmamak istiyordum.

Ertesi gün, casusluk saatimde, gizli yerime sinmiştim. Sırtında-kuzusuyla-benim-küçük-İsam! Bayan Severuba, gürledikçe yeri göğü inleten bir Jüpiter tablosunu andırıyordu. Bir deli saraylı. Naralar attı, hizmetçilerini çağırdı, boş ağacı gösteriyordu. Dayanılmaz bir gülme isteği duyuyordum. Oh olmuştu, haketmişti bunu. Peder Ambro-sio'nun dediği gibi, "Kaşıktan ağıza ulaşana dek akıp giderdi çorba." Bayan Severuba'nın papaye'si benimdi. Bu akşam nefis bir şey olacaktı.

Akşam, Tarzan kılığında, papaye'y'ı yemeye koyuldum. Bal gibi tatlıydı. Sonraki geceler için kocaman bir parça sakladım. Kabuğu atacaktım ki garip bir ses bana öğüt verdi:

"Senin yerinde olsam kabuğu saklardım."

"Neden?"

"Sakla, göreceksin."

Garip bir düşünce. Kabuğu saklayacaktım ki Adam araya girdi:

"Kabuğu at, Zeze, bir işe yaramaz."

"Belki de yarar."

Sonraki iki gün, bayan Severuba, bir iz bulmak, bir ipucu keşfetmek ister gibi ağacın çevresinde dolandı. Papaye'n'm katil eller tarafından götürüldüğüne kesinlikle inanmıştı. Sonraki iki gece, papaye'yle kendime şölen çekecektim.

"Şimdiye dek yediğim en tatlıpapaye'sm."

Son kabuk parçaları elimde kararsızlıkla duruyordu.

"Ya şimdi, Ses, bu kabuklan ne yapmalıyım?"

Adam, karşılığı beklemeden atıldı:

"Kabukları at, Zeze."

173

Ama onu dinlemedim. Ses üsteliyordu:

"Bunları öbürlerinin yanına koy."

Dediğini yaptım.

"Ya şimdi?"

"Şimdi, sevinçten ölmek istiyor musun? Öyleyse kabukları al ve oraya götür. Özenle papaye ağacının dibine bırak. Yarın, şamatayı göreceksin."

Ne harika buluş. Adam, dilediği kadar karşı çıksın, ne pahasına olursa olsun düşüncemi değiştiremezdi.

Kabuk destesini elimde tutarak bayan Gustava'ya tırmandım. Bu kez, gecede hafif bir esinti vardı. Duvardan atladım ve komşunun bahçesine indim. Diz çöktüm, güzelce yerleştirdiğim kabuklardan bir piramit yaptım.

Ardından öylesine bir korku duydum ki saçlarım diken diken oldu. Arslan, rüzgârda kokumu almıştı ve tüyleri dimdik yaklaşıyordu.

"Benim güzel Assili Aziz Francescom. Meryem Anam! Havlamazsa sizlere üç dua okuyacağıma söz veriyorum. Araf'taki benim güzel ruhlarım, isterseniz sizler için yakarırım, ama yardım edin de beni tanısın."

Arslan, atılmaya hazırlanıyormuş gibi hareketsizdi. Hapı yutmuştum. Adam bunu bana söylemişti. Niçin karıştırmıştım işleri? Papaye'yı çalmıştım. Afiyetle yemiştim. Güzel. O ses, şeytanın sesiydi.

Yüreğim öylesine güçlü çarpıyordu ki, bu kez midesi bulansa da bağışlayacaktım Adam'ı. Bedenim buz gibi bir terle kaplanmıştı.

"Lourdes Meryem'i, sana yalvarırım! Beni koruyun, ey Assisli Aziz Francesco!"

Doğrulmaya çalışıyordum, ama bacaklarım bana bo-yuneğmek istemiyordu. Dizlerim birbirine vurmaktaydı.

Duvara yaslanmayı başardım. Gözlerim, tüyleri düzelmekte olan iri polis köpeğine dikilmişti. "Arslan! Benim küçük Arslanım! Gel bakiim, gel!"

Sesim, emekliye ayrılmış bir cırcırböceği kadar güçsüzdü.

"Benim, ben, Arslan. Beni tanımıyor musun? Yarın sana pasta getireceğim. Buraya gel, benim küçük Ars-lan'ım... Gel... Gel..."

Bunun üzerine köpek beni tanıdı ve kuyruğunu oynattı. Yaklaştı, ellerimi yaladı. Onu dikkatle okşadım. Çünkü, düşüncesini değiştirir ve üzerime çullanırsa, rezalet kopardı. Doktorun papaye çalan oğlu, neredeyse çırılçıplaktı.

Sonunda yatıştım. Koruyucu azizlerim bana yardım etmişlerdi. Bir daha hırsızlık yapmayacağıma yemin ediyordum. Köpek pasta hikâyesini anlamış olmalıydı.

Tüm cesaretimi topladım ve sırtını boydan boya okşadım. Hoşnuttu, kuyruğunu salladı. Sezdirmeden duvara yaklaştım. Köpek de hep ardımdaydı.

"Şimdi, Arslan, duvara tırmanacağım. İlk fırsatta söz verdiğim şeyi sana getireceğim." Duvara çabucak tırmandım. Arslan, beni yakalamak için sıçradı. Ama canımı acıtmak istemediğini hissediyordum. Yalnızca oynamak isteğindeydi.

Ruhum paramparça, hangardaki masanın üzerine oturdum. Kendime gelmekte güçlük çekiyordum. Adam'ın bir şey dediği yoktu. Benden de çok korkmuş olmalıydı. Şu bayan Severuba denen lanet olasıca iblis herhalde köpeği bilerek salmıştı.

"Yediğim papaye'nin bedelini duayla ödeyeceğim. Ne yapalım. Cumartesi günü günah çıkarmak için peder Mon-te'ye gideceğim ve cezamı azaltmasını isteyeceğim ondan. Ya tam tersine artınrsa? Sanmıyorum. Peder Monte öyle iyi bir insandır ki."

Biraz daha yatışmış olarak pencereme döndüm, odamın içine atladım. Penceremi kapadım ve irkildim. Yatağımdan başkası olamazdı bu. Ama lamba yandı ve yatağımda Maurice'in yattığını gördüm.

Kılığıma gülmeye başladı. Bense, tepeden tırnağa titriyordum, belimde bıçağımı.

"Bu ne kılık, Küçüğüm?"

175

Gözyaşlarını sel gibi akmaya başladı. Terli ve pis, kollarına atıldım. Bu boyutta iki ürküntü, bir tek Tarzan için çok fazlaydı.

"Bana her şeyi anlat."

Anıa vazgeçti bundan.

"Önce banyoya git, yıkan; bir bardak da şekerli su

İÇ-"

Evdeki insanları uyandırmamak için gürültü etmeden dediğini yaptım. Sonra, çabucak, her şeyi anlattım.

Maurice, kahkahadan kırılıyordu.

"Dikkat! Maurice, birini uyandıracaksın."

"Tehlike yok. Ama bu ne serüven, Küçüğüm."

Durup dinlenmeden gülüyordu. Bense, bunu hiç de gülünç bulmuyordum. Ciddileştiğinde, tepkimi anlamak için yüzüme baktı:

"Peki, yarın, sonucu da ispiyonlayacak mısın?"

"Tanrı beni bundan korusun!"

Maurice, saçlarımı okşadı:

"Ne garip bir küçük beyin..."

Annem, Öğle yemeği sırasında:

"Şu bizim komşu kadın deli," dedi.

"Hangisi! Soldaki-mi, sağdaki mi?"

"Sağdaki. Öbürü bir kukumav kuşunu andırıyor; zaman zaman, pencereden başını çıkartıyor. Ben şu yaşlı yabancıdan sözediyorum. İyi kötü dostça bakışmaya başlıyorduk. Oysa bugün beni gördüğünde ne yaptı, biliyor musun?"

Sözünü bitirmeden önce herkese baktı:

"Öfkelenmiş gibi dudaklarını büzdü ve sırtını döndü..."

176

2

Manuel Machado'nun ormanı

Islık çaldım, bir şey sezen Tulu koştu geldi.

"Dolaşmaya çıkacağız. Bu saatte gezinin öbür ucuna, Juvino Barretto hastanesinin oraya gitmek harika bir şey."

Ve hemen, beni kapıda beklemek üzere koştu.

Tramvay yolunu geçtik ve acele etmeden yürümeye koyulduk; çünkü ikindi, denizin tüm rüzgârını getirerek tatlı tatlı akşama dönüşüyordu. Ve rüzgâr yüzüme vuruyor, açık renk saçlarımı dağıtıyordu.

Orta plajda, balıktan dönen tekneler görülebiliyordu. Sarılan ve beyaz kumun üzerine atılan yelkenler. Taze balık satın almak için yaklaşan insanlar.

Siyah kayaların üzerinde, suların alçalmasından yararlanan balıkçılar oltayla balık avlıyorlardı. Ve uzakta, ulusal yiğitlerin zindanlarının bulunduğu Kâhin Kralların kalesi. Zavallılar kalenin içine diri diri gömülmüşlerdi denilebilir, sular yükseldiğinde boyunlarına geliyordu. Anlatılan buydu ve doğru olmalıydı, çünkü tarih hiç yalan söylemez.

Korkuluğa tünedim ve Tulu kısa bacaklarının üzerinde dikildi. Bu gülümsememe yol açtı: "Saplantı var sende. Bir duvar görüp de üzerine çıkmadan edemiyorsun. Yeryüzünün en büyük 'duvar cambazı' olacağını söylemedim mi sana?"

Eğildim ve onu duvarın üzerine koydum.

Hastanenin arkası en güzel yerdi. Issız kum tepeciklerinin sonunda Kayalık Mahalle vardı. Şu saatte balıkçıların

dönüp geldiği Mangue kuytusu da oradaydı. İnsanlar gibi gece uyumaları için telâşsızca indirilirken daha da büyüyen yelkenleriyle büyük tekneler.

Gözlerim tam karşıya dikildi. Orada yokuş aşağı inmeye başlıyordu sarı Petropolis tramvayının yolu. Ama şimdilik beni ilgilendiren tramvay değil de kocaman yeşil ormandı. Manuel Machado'nun sık ormanı. Tam Maymunların Tarzan'ının zevkine göre bir orman.

Ses, bana yol gösterdi:

"Oraya kadar şöyle bir uzanabilirsin."

"Geç oldu."

"Ama havanın kararmasına daha çok var."

Kaygılı Adam, dikkatimi başka yana çekti:

"Nasıl da önemli biri olduğunu görüyor musun, Ze-ze?"

"Ne anlamda?"

"Herkes seninle ilgileniyor."

Adam, Recife'den dönen peder Feliciano'yu ziyaretimden ve kıyıda geçirdiği tatilden sözediyordu. Daha da kızarmıştı ve yüzünün derisi soyuluyordu.

Kucaklaşıp öpüştükten sonra, alnında sıkıntı çizgileri belirmişti.

"ŞüşlŞüş!"

Parmağını, bana doğru uzatıyordu; şakadan da olsa yıldırmaya çalışıyor gibiydi.

"Neden sözetmek istediğimi biliyorsun, değil mi?"

"Kestiriyorum."

Fayolle, son düşkünlüğümü biliyordu. Sirk. Artık sinemaya gitmekten bile hoşlanmıyordum. Düşlerim yeryüzündeki tüm sirklerin çadırlarıyla direklerinden ayrılmıyordu. Ne yazık ki, her gösteri iki saat sürmekteydi! Motosikletli akrobat Dino, beni ürpertiyordu. Kardeş olmadıklarından kuşkulandığım üç akrobat kardeş. Parlak mayolar içindeki bedenleri. Boşluktaki dans. Yorgun, öfkeli görünmeye alışkın arslanın yırtıcılığını bastıran adam. Sarsak bir dansın sinirli adımlarıyla, şemsiyeyle pisti geçen, ip

üzerinde gidip gelen genç kız. Ve ben de, bu vagonların içinde yatmayı, yeryüzünün yollarında ağır ağır yolculuk etmeyi düşlüyordum. Stevanoviç Sirki. Olimecha Sirki. Niceleri ve ben, eşsiz, şaşkın, şaşkın. Ben de akrobatlık yapabileceğimi kanıtlayacak durumdaydım. Küçük yeteneklerimi gösterecektim. Ve hangarımın daracık boşluğunda gözüpek gösteriler yapıyorsam, büyüyüp öğrenme, gelişme gösterebilme fırsatı bulacağım çok geniş bir yerde neler başaramazdım?

Fayolle beni gerçeğe döndürüyordu:

"Bu da 'onun' gözünde bir önemin bulunduğunu kanıtlar. Yoksa, gelip seninle konuşmamı istemezdi."

"Kuşkusuz. Ama hayatta sevdiğimden başka şey olamam."

"Bunu neden söylüyorsun, Şüş?"

"Çünkü bir kere ona gökbilime, peder Monte'nin bize öğrettiklerine duyduğum ilgiden sözettim. Gökbilim öğrenimi görme isteğimi belirttim; ne karşılık verdiğini biliyor musun? Vazgeç. Gökbilim zengin insanlara

göre bir iştir. Bir an önce ailene yardım etmeye başlaman için çok daha pratik bir şey hazırlamalısın. Şimdi, sirk..."

"Gerçekten akrobat olmayı ister miydin?"

"Amma soru. Ellerime bak!"

Trapezde çalışmaktan nasır bağlayan avuçlarımı ona gösterdim.

"Eni konu örselenmiş, yıpranmışlar."

Hafifçe vurdu ellerime ve gülümsedi.

"Çabuk geçecek bir tutku bu, Şüş. Bu yolda senin gelecek yok. O insanlarla konuş, göreceksin ki bir ev ve daha sakin bir hayat için hepsi meleklerini bırakmayı dileyeceklerdir. Maurice ne diyor?"

"Delirdiğimi söylüyor. Böylesine bir çılgınlık düşünürsem benimle bir daha konuşmayacağını belirtiyor."

"Ya Adam?"

"O daha da kötü. Çünkü, ben hintkirazının dallarında sallanırken midesi bulandığına göre, ölüm taklasını attı-

ğımda, çadıra değerek bir trapezden öbürüne uçtuğumda ne hale geleceğini düşünebiliyor musun? O da, bir daha dönmemek üzere gitmekle korkuttu beni."

"Öyleyse, Şüş, bütün iyi dostların ve onlarla birlikte ben, bu düşünceni sevmiyoruz. Onaylamadığımı da anladın değil mi?"

"Nereden bilebilirim, bundan ilk kez sözediyoruz. Recife'ye gittin ve keşfimi sana anlatma fırsatını bulamadım."

"Vazgeçecek misin?"

"Ne yapmalı? Onlarla nasıl gidebilirim."

"Bunu senin ağzından işittiğim için mutluyum. Hem, yüzmeden durabileceğine inanmıyorum." "Yüzmeyle ne ilgisi var?"

"Çok. Sirkte, başka hiçbir şey yapacak zaman bulamazsın. Gündüzleri aralıksız on iki saat çalışırlar. Öyleden sonraları, ancak matine varsa çalışmayı keserler. Akşam da yine gösteri vardır. Çoğunluk, büyük kentlerde, bir gecede iki kere gösteri yaparlar. İğrenç vagonlarda yaşarlar. Yıkanmak için fıskiyeli bir kovadan başka şeyleri yoktur."

Şaşkınlıkla Fayolle'a baktım:

"Bunları nereden biliyorsun?"

"Yaşamımda sirkte çalışan pek çok kişiyle konuştum."

"Gerçekten yüzemeyeceksem, kesinlikle bu işten vazgeçiyorum."

Fayolle rahat bir soluk alıyordu.

"Kendi isteğinle bu işten vazgeçmekte haklısın. Bir sirkle kaçmak senin için gerçekten olanaksızdı. Yaşın küçük olduktan başka..."

"Başka ne?"

"Baban gereken önlemleri aldı. Onun yerinde olsan sen de aynı şeyi yapardın."

"Ne önlemleri?"

"Emniyet Müdürü Dr. Francisko Veras'ı tanımıyor musun?"

180

"Tanıyorum."

"Babanla o yakın dostturlar. Dolayısıyla..."

Rüzgâr saçlarımı dağıtmaya başladı yine, yeniden geziyi görüyor ve kulaklarımı sağır ederek geçen tramvayı duyuyordum.

Ses üsteledi:

"Zamanın var."

"Hava kararacak."

"Kararırsa kararsın, geceleri gezinmiyor musun sefere çıktığında?"

"O başka şey."

"Öyleyse ormanın ne eşsiz bir yer olduğunu görmedin de ondan. Amazon ormanıyla, Afrika'nın balta girmemiş bir ormanıyla eş değerde. Hem, bu kötü bir bahane. Işıklar yanana kadar daha koca bir yarım saatin var."

"Gidelim mi, Tulu?"

Adam'ın bile öğütlerini dinlemek istemiyordum. O saatte, yıkandıktan sonra, ağaçlara tırmanarak üstümü başımı kirletme tehlikesini göze

alamayacağıma söz verip onu yatıştırmaya çalıştım.

Manuel Machado'nun ormanı beni mıknatıs gibi çekiyordu. Kum tepesini geçtim ve birkaç kulübenin yanından yürüdüm. Orada yaşayan pek çok kadın çamaşırcı vardı; bütün gece çamaşırları rüzgâra asarak kuruturlardı. Daha önce, bir akşam, geçit resmine çıkmaş bir hortlak sürüsü gibi iplerinin üzerinde sallanan çamaşırları görmüştüm. Küçükken bir kere yaptığım gibi bu da kızkardeşlerimden korkunç bir dayak yememe yol açmıştı ipi kesme isteğini de duymuştum. Şimdi yapamazdım ama. Yalnızca istek duyuyordum. Bu çok yoksul insanların ekmek paraları, çamaşırcılıktan geliyordu, onlara kötülük yapmak istediğim yoktu. Gecenin kokusu yayılıyor, ağaçların göbeğinden geliyordu.

Eğilip dikenli telin altından geçtiğimde Tulu duraksa-mıştı.

"Gel, budala, tehlike yok."

Yoluna devam ettiğimi görünce dediğimi yaptı. Yapraklar ayaklarımın altında hışırdıyordu. Ormanın içi neredeyse karanlıktı. Önce ince bacalı bir fidan dizisini geçtim. Sonra, büyük dalları ve sık yapraklarıyla adını bilmediğim ağaçlar geldi. Ne hoş olacağını düşündüm. Bütün bu dallara tırmanmanın. Bütün bu yaprakları yakından görmenin.

Ses coşkumu paylaşıyordu:

"Bu, evlâdım, büyük serüven dedikleri şey!"

Patikaları izliyordum. Geniş patikaları. Pek çok insan, gündüzleri buraya gelip odun ve ölü dallar toplama iznine sahipti.

Ses anlatıyordu:

"Burada, geceleri, acılı ruhlar, cinler, periler dolaşır. Dev Mapinguari ve urutau bile vardır." "Abartıyorsun. Herkes onların ancak Amazon yöresinde ya da Brezilya'nın öteki büyük ormanlarında bulunduğunu bilir."

"Peki. Yığınlarla var demiyorum. Ama arada bir ortaya çıkarlar. Geldiklerinde de, karanlığı aydınlatan güneş böcekleriyle çevrilidirler."

Bu nefis tasvirle kendimden geçmiştim.

"Üstelik, hiçbir şey görmedin. Ormanı gece daha iyi tanımaya karar verdiğinde, yıldızların gecenin hamağına takıldıkları ya da ay'ın ağaçların saçlarını okşadığı an, evet çok güzel şeyler keşfedeceksin!"

"Sağol. Bunu düşüneceğim. Şimdi, dönmem gerek. Evde sofrayı kurmuş olmalılar."

Ardımda Tulu, koşarak ormandan çıktım. Ama yüreğim sevinçle ve güzellikle dolup taşıyordu. Ne büyük korku! Önceleri Tarzan'ın beni ilerlemeye zorlaması gerekti. Asla, asla, hiç kimsenin yolculuğumuz konusunda bir şey öğrenmeyeceğine yemin etmiş, ant içmiştik. Ya da yolculuklarımız konusunda, çünkü birkaç sefer yaptık.

Daha önce çamaşırcı kadınların evlerinin yakınını ve başka köşeleri keşfe cesaret edebilmiştim. Ama gece ormana girmek, olağanüstü bir başarıydı. Her akşam, ormanın kıyısında Tarzan' la buluşmak üzere sözleşiyordum. Bu başlangıçtaydı. Çünkü yeterince idmanlı olduğuma güven getirince, benimle gelmez oldu. Gorillerden, arslanlardan ve panterlerden oluşan Afrika dünyası onun yardımını benden çok gereksiniyordu.

Akşam yemeğinin bitmesini, her aile bireyinin değişmez töreni tamamlamasını beklemek yeterliydi. Bu da, radyoda Brezilya saatini dinlemekten, gezide bir dolaşmaktan, birkaç havadan sudan sözetmekten ve yatağa girmekten oluşuyordu. Mutlak sessizlik çökene dek ölü bir süre. Beden eğitimi gömleğimden başka şey olmayan peş-temalım, belimde bıçağım ve gecenin içinde serüven. Babamın benimle konuşmak için odama gelmesi ve yatağımı boş bulması tehlikesini bile düşünmüyordum. Bunu düşünmek de istemiyordum, çünkü ne uydurursam uydurayım, yokluğumu açıklayabilecek bir yalan yoktu.

"Bugün mü, Zeze?"

Adam'ın sesi korkudan titriyordu.

"Evet, bugün. Kararlaştırıldı."

"Ama sence bu iş yürüyecek mi?"

"Ben hazırım. Tarzan beni tek başıma bırakır mıydı sanıyorsun? Sakin ol, bir şey gelmeyecek başıma."

"Bayan Severuba'nin/w/wje'si için de aynı şeyi söylüyordun."

"Ormanda durum daha başkadır. Hiç kimselere rastlanmaz, insanlar ormana girmekten korkarlar. Gece, kimse çalı çırpı toplamaya kalkmaz."

"Senin yerinde olsam, bu işten vazgeçerdim."

"Benim yerimde olmadığına göre, vazgeçmiyorum. Orada gündüzki gibi yolumu bulmak için gerektiği kadar sık gideceğim ormana."

Adam upuzun bir inilti koyverdi ve homurdandı:

"Neyse ki o an gitgide yakınlaştı!"

"Hangi an?"

"Gideceğim, kendi hayatımı yaşayacağım an. Çünkü sen artık hiçbir şeyden korkmuyorsun." Yürekten güldüm:

"Müthişsin. Gelip hiç korkmamayı öğrettin bana, şimdi de yaprak gibi titriyorsun!"

Bir anda acıdım ona, çünkü böyle bir dost az bulunur şeydi.

"Sakin ol, her şey yolunda gidecek."

Günü çok rahat geçirdim. En ufak bir kaygım yoktu. Gidip denize girdim. Öğleden sonra bayan Celeste'yle beden eğitimi yaptım. Maurice'in artık benimle alay etmemesi için kaslarımı güçlendirdim. Daha sonra, Tulu'yla birlikte, bu gece yararlanacağımız tüm duvarları incelemeye gittim. Her şey mükemmeldi. Çeşitli bahçelerin duvarları üzerinden geçecektim; kimseyle konuşmayan komşu kadının duvarından başlayarak. Üçüncü bahçede aşağı inecek, orada çok kötü bir köpek olduğu için kum tepesinden dolaşacaktım. Tarzan'ın yaptığı gibi, hep karanlık köşeleri arayacaktım. En ufak bir kuşkulu gürültüde gizlenecektim. Birinin gelip gelmediğini görmek için yüksek bir ot yığınına gizlenecektim. Bir keneotu yığınına dek ok gibi koşacaktım. Orada, tüm duyularım ayakta, yolun iki yanını gözleyecektim. Tramvaya yakalanma tehlikesi yoktu, çünkü sonuncu tramvay saat onda geçiyordu. Şimşek gibi yolu geçecek, kendimi öteki keneotlarının dibine atacaktım. Ormana varmak çocuk oyuncağıydı. "Gördün mü işimizin nasıl yolunda gittiğini, Adam?"

"Şimdilik evet."

"Bundan sonra da böyle gidecek. Şimdi, dikenli tellerin altından geçmek için eğilmek zorundayız. Orman bizimdir ve tüm yollarını biliyoruz."

"Düşündün mü, Zeze?"

"Neyi?"

184-

"Iki şeyi. Once evinden en az iki kilometre ötede olduğunu."

"Bunda ne var?"

"Seni bu kılıkta görürlerse, kıçın havada ve belinde bıçak, ne düşünürler?"

"Beni kim görecek? Ortalıkta in cip top oynuyor. Ormandan da kimse geçmez."

"İn cin demedin mi?"

"Evet. Böyle yaratıklar yok nasılsa. Olsalar bile, korkmayı gerektirecek bir şey yok, budala. Tehlikeli olan canlı kişiler. Hadi, geceden yararlanalım. Ormanın kokusunu duyuyor musun? Her yandan fışkırıyor. Nefis bir şey bu. Topraktan, ağaç kabuklarından, yapraklardan geliyor. Şu büyük ağaca tırmanacağız."

"Zeze, geceyarısını beklemeyeceğine söz veriyor musun?"

"Söz veriyorum. Bir çeyrek saat yukarda oturacağız. Talihimiz varsa, gece cinlerini, perileri, Mapinguari'yı göreceğiz... ateşböceği sürülerini. Gel."

Hoşuma gidecek bir ağaç arıyordum ve hiç gürültü çıkarmadan tırmandım. Gündüzleri ağaçlara tırmanmak harikaydı, ama geceleri daha da hoş oluyordu. Gözlerim karanlığa alışıyordu ve kulaklarım en ufak gürültüye karşı tetikteydi. Bir kurbağa uzakta vıraklıyordu.

"Şu kurbağaları biliyor musun, Adam?"

"Hayır. Benim türüm özeldir, şarkı söylemez."

Adam öylesine alçak sesle konuşuyordu ki sözlerini güçlükle işitiyordum. Cırcırböcekleri dört yandan hışır hışır ötüyorlardı. Bunlardan bir ordu olmalıydı. Tarla fareleri yığılmış kuru yaprakların altında koşuyorlardı.

Ağacın tepesinde, kendimi gövdeye doğru bıraktım ve bacaklarımı sağlam bir dala uzattım. Sağ elimle bir çatala tutunuyordum. Hiçbir şey ortaya çıkmasa bile, çok hoş duyguydu bu. Denizde yüzmek kadar hoş bir duygu. Özgürlük bu ya da benzeri bir şey olmalıydı.

Adam mırıldandı:

"Zeze!"

"Evet."

"Neredeyse geceyarısı olmadı mı?"

"Benim hesaplanma göre geceyarısına daha çok var."

"Her şeyi düşünmedin mi?"

"Neyi?"

"Hangi günde olduğumuzu?"

"Nereden bileyim? Ayın ya beşi ya akışıdır."

"Hayır. Haftanın hangi gününde olduğumuzu?"

"Cuma."

Gülümsedim.

"Görüyorum. Cumartesinin acılı ruhların günü olduğunu düşünüyorsun. Saçma. Tçin rahat etsin, böyle bir şey yok."

Büyük çatala iki elle yapıştım:

"İşittin mi, Adam?"

"işittim ve tir tir titriyorum."

Rahatlamıştım. Gerçekten korkmuştum çünkü. Ses'ti bu:

"Sana bir esin getirdim. İstemez misin?"

"Duruma bağlı."

Ses kulağıma yeni bir buluş fısıldadı:

"Neden acılı bir ruh gibi davranmıyorsun?"

Adam, iki metre havaya sıçradı:

"Kulaklarını tıka, Zeze. Sen ki her zaman kurnazsın-dır!"

"Evet, ama sinemada kurt adam olanların bu durumdan kurtulmakta çok güçlük çektiklerini gördüm. Dolunayın sonunu beklemek gerek."

"Ama herhangi bir şey olmana gerek yok. Oyleymiş -sin gibi davranmak yeterli."

Bu düşünceyi anlamaya ve sevmeye başlamıştım.

"Günlerden cuma değil mi? İnsanlar bugünden çok korkarlar."

"Herkes korkar, sanırım."

"İyi ya, bir çığlık atarsın, iç parçalayıcı iniltiler koyve-rirsin, herkes ortalıkta acı çeken ruhların gezindiğine kesinlikle inanır."

"Harika bir buluş bu."

"Öyleyse ne bekliyorsun?"

"Sorun şu: hayatta hiç böyle bir şey yapmadım da..."

"Dene."

Adam burada pes etmişti. Artık bana öğüt vermiyordu. Dalın üzerinde ayağa kalktım, sağ elimden destek aldım ve sol elimi ağzımın çevresinde boru gibi yaptım, ormanı çınlatan ve uzakta yitip giden kesik bir çığlık koy-verdim.

"İyi miydi?"

"İlk kez için kötü sayılmaz. Ama biraz daha inandırıcı olmalısın. Sesin acılı çıkmalı. Seni ikiye biçiyorlarmış gibi."

"Bir köpekbalığı tarafından ikiye biçiliyormuşum gibi mi?"

"Az çok."

"Öyleyse anladım."

Yeryüzünün en acılı çığlığını koyverdim. Hıçkırıklarla karışık bir inilti. Bir an durdum ve yeniden başladım.

"Mükemmel! İki kere daha yap. Öbür dünyadaki ruhlar gece boyunca inlemezler."

Dediğini yaptım. Biraz yorulmuştum ve yeniden dalın üzerine oturdum.

"Şimdi dinle."

Kulak kabarttım. Bir köpek havlamaya başlamıştı, öbürlerini uyandırarak.

"Nasıl etki yaptığını görüyor musun?"

Havlamalar on dakika kadar sürdü ve yavaş yavaş yatıştı.

"Son bir kez daha yap, bugünlük yeterlidir."

Yeryüzünün en acılı iniltisiyle gecenin yalnızlığını yardım. Köpek sürüsü yeniden havladı; bu kez daha güçlüydü.

187

"Sustuklarında gitmen gerekiyor, insanlar işittiler."

"Bir daha ne zaman yapmam gerekiyor?"

"Üç günde bir, sonra sadece cumaları. Böylesi daha gerçek olur."

Ses esnedi:

"Uykum var. Yatacağım. İyi geceler!"

Çevreme bakındım. Gece, sessizliğine kavuşmuştu. Yukarda, milyonlarca yıldız gece seferine çıkmıştı.

"Eve döneceğiz, Adam. Gördün mü, müthişti. Şimdiye dek oynadığım en eşsiz oyundu bu. Melek gibi uyuyacağım."

Bunun etkisini göstermesi için on beş gün bile gerekmedi. Her yerde sözü ediliyordu.

"Geceleri, Manuel Machado'nun ormanında ruhlar geziniyor."

"Onları işittim. Tüylerim diken diken oldu. Asılarak ölenlerin ruhları için üç Ave Maria okudum. Amin."

Bu yorumlar gururumu ve görevimi tamamlamak için ormana dönme isteğimi arttırıyordu.

Söylenti öylesine yaygındı ki, kahvaltı saatinde bizim masamıza kadar geldi.

"Isaura bana anlattı. Çamaşırcı kadınlar korkudan ölüyorlar, Manuel Machado'nun ormanında

acılı ruhlar var. Yürek parçalayıcı biçimde inliyorlar."

"O zavallıların uydurması bu. Halkın böyle tutkuları vardır."

Sessizce kahveyi koyan Isaura, suskunluğundan sıyrıldı:

"Doğru doktor. Oralarda yaşayan Laurinda, geceleri gözünü kırpmadığını söylüyor. Ancak

geceyarısından sonra biri bir mum yaktığında yatışıyorlarmış."

Babam A Republica gazetesini bıraktı ve konuşmaya katıldı:

"Araftaki ruhlar için bir ayin okutma fırsatıdır bu."

Gözlüklerini yeniden taktı ve yine gazetesine daldı. Bu konuşma, beni kendimden geçiriyordu.

Acılı bir ruh olarak öylesine iyi oyuncuydum ki, herkes bundan sözet-meye başlıyordu. Ama

ben de korkuyormuşum gibi, suçsuz rolü oynuyordum.

Bir öğle sonrası, Fayolle, teneffüste beni almaya geldi. Biraz eğlencelik verdikten sonra

cepheden saldırıya geçti:

"Şüş, Manuel Machado'nun ormanındaki acılı ruhlardan söz edildiğini işittin mi?" *

Büyük bir soğukkanlılıkla yanıt vermeden önce ağ-zımdakini yuttum:

"Hizmetçi evde sözünü etti."

"Sen, ruhların zavallı insanları korkutmak için Araf'tan yeryüzüne indiklerine inanıyor musun?"

"Tabii inanıyorum. Onlar için dua bile edeceğim."

"Ben etmeyeceğim."

Konuşmayı başka yöne çevirdim:

"Ama din dersi, bize, insanda bedenle ruh olduğunu öğretiyor, değil mi?"

"O başka şey."

Gözlerimin içine baktı, kendimi ele vermemek için korkunç çaba harcadım.

"Sanırım söylediğinden daha çok şey biliyorsun sen. Bu ruhların görünmesi bir süre önce

başladı. Sizin, o mahalleye taşınmanızdan kısa süre sonra."

"Bu işle benim bir ilgim olduğunu mu sanıyorsun, Fayolle?"

"Kimbi!: ~J Tam sana uygun bir şey. Bir afacan çetesiyle işbirliği yapmadığını nereden

bileyim?"

Büyük bir soğukkanlılıkla, en saf havama bürünerek karşılık verdim:

"Ben mi? Bu lanet olasıca acılı ruhlardan ödü patlayan ben ha? Düşünmemeyi yeğliyorum."

inansa da, inanmasa da, kesin olan beni salıverdiğiydi ve ben, biraz şaşkın olarak, teneffüse

döndüm. Şeytan Fayolle, dosdoğru hedefe gidiyordu! Ona yalan söylemeyi

189

sevmiyordum, ama Tarzan' la yaptığım anlaşmayı da bozamazdım.

Hiç beklemediğim şey, olayın ulaştığı boyutlar oldu. Haber Kayalık mahallesine yayılmıştı ve

Biberiye çarşısın-daki işportalarda yorumlanıyordu. Kaygılanmaya başladım.

Masada yeniden bunun sözü edildi:

"Ormanı kutsaması için, bir cuma günü Başpiskopos Ladim'i getirtmeyi düşünüyorlar..."

"Mumlarla bir cuma gecesi geçit töreni düzenlemek istiyorlar."

"Bunun asılmış bir adamın ruhu olduğu söyleniyor. Bir ağaca kendini asan yaşlı bir körün

ruhuymuş."

Bir şey söylemeden dışarı çıktım. Evdekiler durumu öğrenirlerse, belki de babamın

müdürlüğünü yaptığı yurda atarlardı beni.

Adam, beni paylıyordu: ¦ "Neler yaptığını görüyor musun Zeze?"

"Ne olursa olsun, ruhlar için iyidir bu. Herkes onlara dua ediyor."

"Kesecek misin bu işi?"

"Bugün de gideceğim ve bir süre susacağım. Onlar unutana dek."

"Ama neden, Zeze?"

"Bilmiyorum. Ama şimdiye dek yaptığım en hoşuma giden şey bu. Yeryüzünün hâkimi olduğum

duygusuna kapılıyorum."

"Oraya gidiyorum." "Tanrı aşkına, Zeze, vazgeç." "Bir tek bugün, Adam. Sonra bir süre

keseceğim." "Çok çok dikkat etmelisin. Bir tabanca ya da tüfekle pusuya yatmış insanlar

bulunabilir."

"Yok canım. Buralılar bıçaktan başka şey taşımazlar." Her şeyi bir kez daha uyguladık; son kez yapılan bütün işler gibi bu da kusursuz oldu. İnledim ve hıçkırdım iç

190

parçalayıcı bir biçimde. Ağır ağır, bana öğütlediği gibi. O şeytanca sesin.

Simsiyah gece, duvarların üzerinde kayan gölgemi gizliyordu. Evimizin bahçesine ulaşacaktım. Atladım ve Demir El'in mağarasının yanına düştüm.

Gördüğüm şey yüreğimi ağzıma getirdi ve buz gibi bir ter her yanımı kapladı.

Örtüye sarınmış, diz çökmüş bir karaltı önümde dikildi. Düşmemek için duvara yaslandım. "Seni yumurcak seni! Orada ne yapıyorsun?"

Dadada'ydı bu. Yüreğimin çarpıntısı yatıştı, ama güçlükle konuşabiliyordum:

"Pşşşt! Dadada. Seni öbür dünyadan gelen ruh sandım."

Çok öfkeliydi:

"Demek sendin küçük rezil! Kuşkulanıyordum ya. Manuel Machado' nun ormanında inleyen ruh sendin."

Yaprak gibi titremeye başladım. Ağlamanın sınırın-daydım:

"Yalvarırım Dadada, bunu kimseye söyleme."

"Kulaklarına yapışıp seni sürüklememem ve bütün evi uyandırmam gerekirdi. Ne rezalet!" "Bunu yapma, Dadada. Bir daha yapmayacağıma söz veriyorum. Eğer söylersen beni çocuk yurduna ya da cezaevine tıkacaklar."

"En azından bunu hakediyorsun."

"Sırrımı saklarsan, bir daha yapmayacağıma yemin ediyorum."

"Saklamamam gerekirdi. Ama dinle; bir kere olursa bu, yine Manuel Machado'nun ormanındaki acılı ruhlardan söz edildiği duyulursa, her şeyi açıklarım."

"Oraya artık hiç gitmeyeceğim."

"Yemin ediyor musun?"

"Neyin üzerine istersen."

Bir an düşündü ve babamın ya da evdeki herhangi birinin üzerine bana yemin ettirmenin bir işe yaramayacağını sezdi:

"Bir daha yapmayacağına peder Feliciano üzerine yemin et."

"Peder Feliciano üzerine yemin ediyorum." Yatıştı. Derken ruhunda başka bir korku duydu: "Düşünebiliyor musun, ya biri üzerine ateş etseydi? Ya adamlar devriye gezmeye kalksalardı da sana bir bıçak saplasalardı?"

Derken gülmeye başladı. Kıçımı açıkta bırakan kılığımı keşfettiği için deli gibi gülüyordu. Öylesine gülüyordu ki duvarı sarsıyordu.

"Yeter, Dadada. Sesini işitecekler." Hâlâ gülerek, parmağıyla bana gözdağı verdi: "Git, uyu, beyinsiz. Küçük dingo. Ama bir şeyi unutma, oraya dönersen vay haline!"

Koşarak odama gittim. Bedenim hâlâ ter içindeydi. Yatmam ve uzun bir dua okumam, Araf'taki zavallı ruhlar için yeni bir duaya başlamam gerekiyordu. Rastlantıyla da olsa ses yeniden karşıma çıkarsa, ağzını burnunu kıracaktım.

O geceden sonra, bir daha Manuel Machado'nun or-manındaki ruhlardan sözedilmedi.

3

Yüreğimin adı Adam'dı

O gece çok garip, çok ağır ve çok karanlık bir şey içimi eziyordu. Akşam yemeğinden sonra radyonun başına çekilip, evde tutku haline gelen Brezilya Saati'ni dinledim.

Terasta gezindim. Kapkara gecede yıldızlara baktım. Gezinin ucuna kadar uzanmak isteğini duymuyordum. Açıkta ışıl ışıl yanan ve Potengi ırmağına girmek için suların yükselmesini bekleyen bir gemiye bakma isteğini bile duymuyordum. Uzun uzun esnedim, gerindim. Her şey böyle bir durumda en iyi sığınağın yatağım olduğunu belirtiyordu.

Beş dakika içinde dişlerimi fırçalamış, pijamamı giymiştim. Hava sıcaktı. Denizden gelen hafif bir esintiden yararlanmak için pencereyi aralık bıraktım.

Öylesine uykuluydum ki duamdan da vazgeçtim. En iyisi yatağa devrilmeden ışığı söndürmekti. Düşüncelerim ağır ağır uykuya dalıyordu. Küçük şeyler. Anı kırıntıları.

Uzakta, çok uzakta, hafif Maurice özlemleri. Son günlerde biraz ortalıktan kaybolmuştu. Herhalde zamanın geçtiğini, kendime güvenimi kazandığımı keşfetmişti. Ayrıca da zavallının anlaşma üstüne anlaşma imzaladığını biliyordum. Film üstüne film çeviriyordu. Özel hayatı için

ona o kadar az zaman kalıyordu ki bir daha ne gün geleceğini kestiremezdim. Ah, Maurice eşsiz bir insandı! Peder Ambrosio'nun edebiyat dersleri de eşsizdi. Bize öğretiyor,

bizi kompozisyonlar yazmaya itiyordu. Ödevlerimizden birini beğendi mi gözlerini kısmasına yol açan o tik.

Daha da güçlü esnedim. Uyku o gece bende Tarzan olma umudu bırakmıyordu hiç. Duvarlar, maun ağaçları, o gece huzur içinde uyuyacaklardı; üzerinde egemen olduğum dünya belirsizlikle, sonsuzluğun eşiğinde yitiyordu.

Uzunca bir süre uyuyup uyumadığımı söyleyemem, ama gözlerim odamdaki ışıkla açıldı. Homurdanarak ovaladım gözlerimi.

"Bu da nesi? Yatmadan önce ışığı söndürdüğümden kesinlikle eminim."

"Ya ben, ben de ışığı yaktığımdan kesinlikle eminim."

Küçük bir ses yatağın altından çıktı.

Yatağımın ayakucuna baktım ve bu sesin nereden geldiğini aradım. Bir parça Adam'ın sesini andırıyordu. Ama yıllar geçtikçe daha tok, daha sakin, özellikle de boğuk bir ses olmuştu. Sordum:

"Adam, bu sesi duyuyor musun?"

Göğsümden karşılık gelmiyordu. Yüreğimde yanıt veren kimse yoktu. Kaygılandım:

"Adam! Adam. Beni işitiyor musun? Orada mısın?"

"Hayır, orada değilim. Tam yatağının altındayım." ,

İyice ayıldım. Garip bir kaygi aldı beni:

"Niçin yüreğimde değilsin? Yatağın altında ne yapıyorsun?"

"Bak ve kendin bul."

Eğildim ve başımı yatağın altına soktum. Curu-ru-kurbağam büyük bir çabayla ufak bir bavulu çekiyordu.

"Sana yardım etmemi ister misin?"

"Gerek yok. Başımın çaresine bakıyorum."

Uzun süredir kendimi bu denli şaşkın hissetmemiştim. Yeni sorular sormadan onu bir an incelemeye karar verdim.

194

Adam, küçük bavulun tozunu üfledi ve hafif bir tıkırtıyla açılana dek bir parça paslanmış olan kilidi kurcaladı.

Bavulun içinde her şey düzenliydi; donlarımın çoraplarla ve bir yığın başka şeyle karıştığı çekmecelerimin tersine.

Adam, daracık kenarlı küçük bir siyah şapkayralıp başına geçirdi, gülümseyerek bana baktı: "Yakışıyor mu?"

"Hem de olağanüstü bir biçimde."

Belli bir kayıtsızlıkla omuz silkti:

"Ben Maurice Chevalier değilim, ama yine de şapka giymeye hakkım var."

Şaşkınlığım giderek artıyordu. Adam, bunca zamandan sonra, Maurice'i mi kıskanıyordu yoksa? Olanaksızdı bu. Her zaman ona büyük yakınlık duymuştu. Maurice'e hayrandı, onu göklere çıkarıyordu. Öyleyse bu alaylı söz niçindi?

Şapkasını çıkardı ve bavulun yanına koydu:

"Evde şapka giymeyi sevmem. Uğursuzluk getirir."

Sonra bir atkıyı açtı ve özenle boynuna sardı.

"Orada hava soğuk olabilir. Boğazımı üşütmek istemem."

"iyi, ama, 'orası' neresi, Adam?"

"Yakında sana açıklayacağım."

"iyi ya. Bana açıklaman gereken birçok şey var. Örneğin, yüreğimin dışında ne yaptığın?" "Yüreğinden çıkmaya hakkım yok mu?"

"Olmaz olur mu! Dilersen çıkabilirsin. Yoksa burada olamazdın. Ne hazırlıyorsun, Adam?" "Az şey. Yani pek önemi olmayan bir şey."

"Pek önemi olmayan bir şey mi? Ama yüreğimden çıkmak için benden izin istemedin ki." "Ne farkeder?"

"Çok şey. Benimle yaşamaya geldiğinde, yüreğime girmek için pohpohladın."

"Aradan uzun zaman geçti. Her şey değişti."

"Ne yönde değiştiğini bilmiyorum. Benim gözümde, hiçbir şey değişmedi."

"Belki bu ancak benim için gerçektir."

"Öyle olsa bile, benimle böyle konuşmaman gerekirdi. Çok sert, çok acı. Eninde sonunda hep iyi dost olduk."

"Hâlâ da öyleyiz."

Sert bir tavır takındım. Onu yatağımın yanına çektim, özenle yakalayarak yatağın üzerine oturttum.

"Şimdi, gerçekten ne olup bittiğini bana söyleyeceksin."

Benim gözlerimle buluşmaması için çok mavi gözlerini yere indirdi. Korkunç bir çabayla üzüntüsünü bastırdı. Konuşmaktansa ölmeyi yeğliyormuş gibiydi.

"Hadi söyle!"

Minimini gözyaşları yanaklarına aktı.

Birinin ağladığını görüp üzülmeden edemeyişime yol açan şu budala duygusallık içimde kımıldanmaya başladı. Sesimi tatlılaştırdım:

"Ne var, Adam? Aramızda bir anlaşmazlık olmaması gerek. Seni bu kadar üzen şeyin ne olduğunu anlat bana. Eninde sonunda bir numaralı arkadışınım senin."

Nemli gözlerini kaldırdı:

"Zeze, gidiyorum."

"Delisin! Önceden haber vermeden böyle nasıl gidebilirsin?"

"Kaç kere bir gün gitmek zorunda kalacağımı söyleyip uyardım seni."

Hafif bir umutsuzluk kapladı her yanımı:

"Peki ama yüreğimden çıkacağını neden bana söylemedin?"

"Bu güç olurdu. Çok üzülmedim mi sanıyorsun? Seni bunun için derin derin uyuttum."

"Benimle vedalaşmadan gitmek niyetindeydin demek?"

"Neredeyse. Hiç değilse beni gitmeye hazır görmeni istiyordum."

196

Büyük bir sevgi doldu içime:

"Ama niçin? Bütün bunlar neden, Adam?"

"Zaman bu. Ya da kendimiz. Çünkü zaman yok, bizse geçip gidiyoruz. Biz geçip giderken, değişirken, yola düzülme anı geldi çattı. Görevim bitti."

"Kötü bir davranışım oldu mu? Beni bağışlamanı isteyebilirim."

Acı acı güldü:

"Dinle, Zeze! Bütün bunlar niçin? Saat geldi çattı. Gitmem gerekiyor. Artık bana gereksinmen yok. Kararlı, korkusuz bir çocuk oldun. Kendini savunmayı öğrendin. Tam istediğim gibi." "Gidişinin, son zamanlarda seni sık sık ürkütmemle ilgisi olmasın?"

"Biraz, ama bunun önemi yok. Bana iyi bak! İyice yakınıma yaklaş. Gözlerimin çevresindeki kırışıkların ne kadar derinleştiğine bak. Kaşlarımın ne kadar beyazlaştığını gördün mü? Gözlerim de yoruldu. Süreceğim yeni yaşamda, bundan böyle belki de gözlüğe gerek duyacağım."

Pişmanlık, acı bir biçimde bana ulaşıyordu. Zavallı Adam. Köpekbalığı öyküsüyle, Manuel Machado'nun or-manındaki gezintilerimle, onu ne kadar korkutmuştum. Bunu kendisine söyledim.

Beni suçlamak istemeden güldü:

"Bazan çok korkmuş olduğumu belirtmeliyim. Ama aslında kıvanç doluydum. Çünkü kararlı, yürekli bir çocuk oluyordun."

Uzun uzun soluk aldı.

"Hayatımın çok güzel bir dönemi oldu bu. Birine yararlı olabilen, bir şeyler yapabilen kişilere ne mutlu. Geleceğin için bir şeyler yaptığımı hissediyorsan, bu içimi hoşnutlukla doldurur." "Hayatımda neredeyse her şey oldum, Adam. Fayolle, sen ve Maurice olmasaydınız..." "Bir de Tarzan."

"Evet, bir de Tarzan; hayatım neye dönerdi?"

197

Adam ses çıkarmadı.

"Biliyor musun, Adam, başıma gelen çok garip. Maurice bile yavaş, yavaş benden uzaklaşıyor. Ziyaretleri seyrelmeye başlıyor. Söyledi bunu, bir gün uzaklaşacak benden. Niçin böyle olması gerekiyor peki?"

"Basit, Zeze. Büyüyorsun ve yavaş yavaş nesnelerin gerçekleri içine giriyorsun."

Sustum, ama kabul etmiyordum. Adam'dan boşalan yüreğimi nasıl duyacaktım? Nasıl onunla konuşmadan edecektim? Hayatımda onun öğütlerine, onun serzenişlerine, onun alkışlarına alışmışken nasıl kendi kendimle konuşacaktım?

"Gerçekten gidiyor musun, Adam?"

"Başka bir seçenek yok. Bir cururu-kurbağasının kaderi dost bir göğsün içine girmekse, bunu bir kere yapar. Yüreğine dönmeye karar versem bile, bunu bir daha yapacak güce sahip değilim. Benim isteğim değil gerçekleşen, ama uzaktan gelen ve bizi ayıran buyruklar." Duygulanmış bir hafif kurbağa öksürüğü koyverdi ve konuşmasını sürdürdü:

"Çok düşündüm, Zeze. Yakında ya da uzakta, nerede olursam olayım, pişmanlıklarım arasında seni hiç unutmayacağım."

Çok cılız bir "Ben de seni," diyebildim. Hafif bir baş -dönmesiyle duvara yaslandım. Başka bir mucize olmayacağını, Adam'ın benimle barışıp yeniden göğsüme girmeyeceğini kim bilebilirdi? "Ya düşlerimiz?"

"Bundan böyle ayrılacak. Düşlerin senin olacak. Benimkileri de tek başıma görmeye başlayacağım."

Adam daha da yakınıma geldi, elimi tuttu. Avucu bir ölünün kefeni gibi soğuktu. Bu ânın benim kadar onun için de acı olduğunu hissediyordum.

"Dost Zeze, sevgili Zeze. Ne olursun, sana söyleyeceğimi dinle."

Yalvarıyordu neredeyse.

"Yüreğinin içinde yaşadığım anların hiçbirine yanmı-yorum. İyi anlar kadar, pek az ve kolay unutulabilecek olan kötü anlara da. İşitiyor musun? Peki, şimdi kurbağa gibi yaşama saati çaldı. Bedenim daha ağırlaşmadan ve

irileşmeden, hayatın güzelliğini görmek istiyorum. Bir ırmak kıyısında yaşamak istiyorum. Akarsuların öykülerini işitmek istiyorum. Uyumak, öğle sonrasında dinlenmek, küçük sivrisineklerimle böceklerimi kovalamak için kıyının yaprakları arasında küçük bir köşem olsun istiyorum. Kentlerin gürültüsünden kaçmak istiyorum. Yağmurun tatlı damlalarıyla bedenimi serinletmek, küçük acılarımla romatizmalarımı güneşte ısıtmak istiyorum. Güneş ışığının suya girdiğini, çakıl taşlarıyla kara kayaları altın sarısına boyadığını görmek istiyorum. Gece, meltemin hışırtısını, yabanıl yaprakları kemiren cırcırböceklerinin seslerini dinlemek istiyorum. Dolunay çıktığında ırmağın ortasındaki gümüş tepsisine oturmak, alçakgönüllü kurbağa şarkılarımı söylemek istiyorum. Gökyüzü kapkara kesildiğinde de yaşlı gözlerimi yıldızların parlak gerdanlığına çevirmek istiyorum. Her şey saf ve dingin. Sence de öyle değil mi, Zeze?"

"Anlıyorum, Adam. Bir çocuk yüreğinin içinden çok daha güzel bir dünya."

"Hayır Zeze. Sorun bu değil. Nesnelerin ve canlıların alınyazısını kabul etmemiz gerek. Seni çok özleyeceğim. Hayatın güzelliğiyle doldurmak zorunda olduğum bir eksiklik bu. Çünkü güzellik, bir boşluğu doldurmaya çalışacak; sevecenlik diye adlandırılan basit bir boşluk bu. Senin çocuk yüreğinin sevecenliğini. Bunu, kimse ne yıldızlarda bulabilir ne de ayın parlaklığında. Bütün bu güzellik beni yavaş yavaş yatıştıracak ve senin sevecenliğinden yoksun kalmanın ruhumda yarattığı hüznü bastıracak."

Neredeyse bitmeyen bir iç çekişle mırıldandım:

"Bir şeyi kanıtlamış oluyorsun. İnsan-hayvanlar in-san-ademlerden çok daha iyi ve cömert oluyorlar."

Adam, her yanımı kaplayan bitkinliği silkeledi.

"Hem sonra Zeze, bu yıllar boyunca hiç bencil bir çocuk olmadın sen. Özelliklerinden biri de her zaman cömertlikti. Düşünüldüğünde, daha çok ben senden, senin iyiliğinden yararlandım. Herhangi bir şeyin kirasını ödemeden senin içinde oturdum. Sana yük oluşumdan bir gün bile yakınmaksızın, yorgunluğunu öne sürüp karşı çıkmaksızın beni hep taşıdın,

öyle değil mi?" "Hemen hemen hiç ağırlığın yok, Adam. Otuz kilo da çeksen aldırmam, yeter ki dön bana." "Şimdiden sonra olanaksız. Bu nedenle sana görünmeden gitmeye karar veremedim. Belki böylesini yeğlerdin?"

"Hayır. Hiçbir zaman. Nankör olduğunu ya da bana veda etmeden gidecek kadar benden nefret ettiğini düşünürdüm."

"Sağol, Zeze. Ama dudaklarını öyle büzme ve ağlama. Kurbağa hayatımın gerçeğini tamamlamak zorundayım. Seninle olabildiğim sürece her şey çok güzeldi. Her kurbağanın eline, bir çocuk yüreğini olgunlaştırma, çocukluğun düşleri arasında yaşama fırsatı geçmez." "Sakin ol. Ağlamayacağım. Giderken, yüreğimde büyük bir gedik bırakacaksın. Senin için, yaşamın en güzel şeylerini dileyeceğim yüreğimden."

"Evet, Zeze, sana güvenebileceğimi biliyordum."

Güldü ve yeniden yere atladı. Yüreğim korkunun ve soğuğun etkisiyle tekledi. Adam gözlüklerini takmış, atkısını boynuna dolamış, o güzelim küçük şapkasını giymişti.

Ama hâlâ karar veremiyordu. Benimle konuşmak, bana gülümsemek çabasındaydı:

"Yaşlı bir kurbağa oluyorum, değil mi?"

"Hiçbir zaman, Adam. Sen yeryüzünün gelmiş geçmiş en güzel mavi gözlü kurbağasısın. Senin gibisi hiç olmayacak."

"Sağol. Ama hayale kapılma. Yaşlıyım. Başında küçük şapkası olan, uzun ve sarı örgülü bir dişi cururu-kurbağası bulmayı artık düşünmüyorum. O günler geçti. Irmağımı

bulduğumu ve huzur içinde yaşadığımı öğrenince... sevineceğini biliyorum, Zeze."

"Neden Bonfim gölüne doğru gitmiyorsun? Orada uçsuz bucaksız bir su var ve öylesine derin ki mavisi neredeyse mora dönüşüyor. Kurbağa olsam oraya giderdim."

"Senin bilmediğin bir yere gitmek zorundayım. Beni hiçbir zaman bulamayacağın bir yere. Biliyor musun Zeze, çok düşündüm. Bonfim gölünü bile düşündüm. Ama orası gezintiye çıkanlarla ve piknik yapanlarla

dolu. Çocukların beni görmelerinden ve kötülük etmelerinden korkuyorum. Bana taş atmalarından ya da sopalarla dövmelerinden korkuyorum."

"Neden 'bunu yapsınlar? Ben seni hiç hırpalamadım ki."

"Sen, sensin. Yüreğin iyi olmasaydı beni sana yollamazlardı. Şimdi gidiyorum. İstersen gözlerini kapat, anlarım."

Dileğini yerine getirmedim. Her şeyi sonuna dek görmeyi yeğliyordum.

Adam, küçük bavulun yanına yaklaştı. Gözlüklerini, atkısını ve güzelim küçük şapkasını düzeltti. Bavulu kapatmak için bir çaba harcayarak eğildi. Kilit biraz paslıydı ve gıcırdadı. Küçük sıçramalarla ilerlemeye koyuldu. Hüznümde, şimdi gereksiz bir boşluktan ötürü acı çeken yüreğimde, gürültü çıkarıyordu bir tek.

Kapıda durdu ve döndü:

"Kapıyı aralık bırakayım mı?"

Başımla evetledim, çünkü sesim çıkmaz olmuştu.

"Işığı söndüreyim mi?"

"Yanık bırakabilirsin."

Eldivenli elini kaldırdı ve küçük saati ışıkta parladı:

"Elveda, sevgili Zeze."

Ve koridorun karanlığında kayboldu.

Tam o sırada uyandım. Bedenim terden sırılsıklamdı. Ve bir kırgınlık her yanımı sarıyordu. Her şey korkunç

bir karabasan olmuştu. Ama gözlerim ışığı yanık görünce şaşırdı. Yatmadan önce ışığı söndürdüğüme kesinkes inanıyordum.

"Adam!"

Karşılık yoktu. Üsteledim:

"Adam, beni işitiyor musun?"

Göğsüm karanlık ve suskun bir sessizlikti.

Kaygılı, eğildim ve yatağın altına baktım. Küçük bavulun yerinde boşluktan ve beyaz bir toz izinden başka bir şey yoktu.

Aralık kapıya doğru fırladım. Tanrım! Yatmadan önce kapıyı kapadığıma yemin edebilirdim. Öyleyse gerçekten gitmişti. Irmağının ve huzurunun peşinde.

Üzüntü içinde yatağıma döndüm; ellerimi bacaklarımın arasında sarkıtarak oturdum.

Dost bir ses belirdi. Kapı ardına kadar açıldı, Maurice bana gülümsüyordu:

"Beni beklemiyordun, değil mi, Küçüğüm?"

Gülümsemek istiyordum, zorlama gülümsemem göz-yaşlarımın arasında belirdi. Maurice'in yüzüme değen yüzünü ve gözlerimi silen kar beyazı mendilini belli belirsiz duyuyordum. "Ne var? Ne var?"

Hıçkırarak göğsüne yapışıyordum:

"Maurice, bir felâket oldu. Adam gitti."

"Sakin ol, sakin ol ve bana her şeyi anlat."

Üzüntümü bastırdım ve tüm ayrıntıları anlattım.

"Çok acı, Küçüğüm, ama ben buradayım."

Umutsuzlukla ona yalvardım:

"Sen de bana veda etmeye gelmedin, değil mi? Yalvarırım Maurice?"

"Hayır. Daha uzun süre kalacağım. Ancak aşkı keşfettiğinde gideceğim. Hayatın en güzel şeyi olan aşkı keşfettiğinde. Bu biraz daha zaman alacak, yavrum." -

Şimdi bakışıyorduk.

Adam'ın gidişini kabul etmiyordum.

202

"Maurice, yüreğimden çıktı gitti." Maurice gülümsedi:

"Sakın sen onun yüreğinden ayrılmayasın?" Burnumu çektim ve umudum kırılmış olarak sonucu açıkladım:

"Sanırım ikisi de sözkonusu."

203

4

A§k

Mutfakta dört döndüm ve Dadada beni payladı:

"Erkeklere mutfakta yer olmadığını bilmiyor musun?"

Bana kapıyı gösterdi:

"Dışarı, hemen. Tatsızlık istemiyorum. Dişi kedi olayını unuttun mu?"

"Evde kimse yok ve sen her şeyi biliyorsun."

Dadada arkalıksız bir iskemleye oturdu ve gülmeye koyuldu. Kişiliğimi çözümlüyormuş gibi bana tepeden tırnağa bakıyordu.

"Şşşşt! Dadada. Dostum olduğunu sanıyordum."

Beni incelemeyi bıraktı:

"Kaç yaşındasın şimdi?"

"Neredeyse on beş yaşındayım. Bu yıl okulu bitiriyor ve Rio'ya gidiyorum."

Dadada ıslık çaldı:

"Zaman ne de çabuk geçiyor. Erkek oldun bile. Dün gibiydi, iki karış boyunda cılız bir yumurcak. Şimdi, uzun pantolon giyiyorsun. Yakında, bıyığın ve sakalın da olacak."

"Ve evleneceğim."

"Şuna bakın! Daha kendini bulmamış genç horoz sesinle, saçmasapan şeyler söylüyorsun." "Nasıl geldi şu genç kız?"

"Sanırım çekip gitsen daha iyi edersin, çok işim var."

"Güzel kız, değil mi Dadada?"

204

"Ona iyice bakmadım."

"Ona bakmadın, ama bir süre duvarın üzerinden onunla konuştun."

"Duvar onu iyice görmemi engelledi."

"Dolores. Adı Dolores değil mi?"

"Nereden biliyorsun?"

"Sağır değilim. Annesinin 'Dolores' diye seslendiğini işittim. Çok güzel kız!"

"O kadar da değil."

"Hayır. Güzel; teni süt beyaz, gözleri çok açık renk. Güle benzeyen bir yüzü var. Bir tanrıça. Kusursuz. Yeryüzünün en güzel kızı."

"Abartmayı bırak. Güzel bir genç kız, o kadar."

"Sen bu işten hiç anlamıyorsun. Nasıl geldi? Onu daha önce hiç görmemiştim."

"Nasıl görebilirdin ki? Kimseyle konuşmayan o çiftin tek kızı."

"Bu süre boyunca nerede gizliydi?"

"Rio'daki yatılı bir okulda öğrenimini tamamlıyordu. Yaz tatili geldi, şimdi de burada işte. Bir kere daha bunun sözünü etmiştik."

"Uzun süre kalıp kalmayacağını biliyor musun?"

"Bir süre kalacak sanırım. Babası, Brezilya Bânka-sı'nda çalışıyor ve Fortaleza'ya atanmayı istedi."

Yüreğimde acılı bir sıkışma duydum.

"Vay vay, vay! Yaşamın haksızlığı bu! Tam da benim deli gibi âşık olduğum sıra!"

"Aşıkmış, şu yumurcak! Neden sözettiğini biliyor musun? Onu tanımıyorsun bile. Senin hakkında ne düşündüğünü de bilmiyorsun..."

"Bir şey düşündüğü yok, ama beni sevecek. Bu kuşkusuz. Balta girmemiş ormanlara kaçacağız ve önce, Currais Novos'ta Damien' in küçük kilisesinde evleneceğiz."

"Saçmasapan konuşmayı bırak. Ve yaylan. 'Piranha' seni işitirse annene birtakım şeyler anlatır ve kendini yatılı

okulda bulursun. Onun için tüy ve beni rahat bırak. Bir sürü ütülenecek çamaşırım var." "Neden garajda ütü yapmıyorsun? Hem daha çok yer var, hem daha çok hava."

"Bu beklenmedik ilgi de neden?"

"Senin iyiliğini düşünüyorum, Dadada. Hem sonra, garajda ütü yaparsan annemin geldiğini görebilir ve beni uyarabilirsin."

"Yine ne şeytanlık düşünüyorsun?"

"Basit. Tanrısal Dolores'ime kur yapmak için duvarın dibine gideceğim. Pencereden her şeyi görürsün."

Dadada süpürgesini kaptı ve bana gözdağı verdi:

"Git buradan. Yoksa hır çıkacak."

Kahkahalarla güldüm, çünkü Dadada'nın bana hiçbir şey yapmayacağını biliyordum. Yine de merakımın birazını giderdiğimden, mutfaktan uzaklaştım.

Yeryüzünün en sıkıcı işiydi bu. Ama aşk yüreğime altı yüz metrelik sıçramalar yaptırıyordu. Onun gözlerinin içine bakmak istiyordum, ama yürekliliği nereden bulmalı? Peder Calazans'ın suratı gibi kıpkırmızıydım. Bakışlarımız rastlaştığında, utançtan gebererek duvara çeviriyordum gözlerimi. Ona aşkımı söylemek istiyordum ve ağzımdan çıkan şöyle bir şeydi:

"Plajı seviyor musunuz?"

"Çok, ama babam beni oraya bırakmıyor. Buranın güneşi çok kızgın ve benim tenim çok beyaz."

Gözlerimi uzun ve biçimli parmaklarına çeviriyordum. Ah, dudaklarımı bu parmaklara dokundurabilsem ve...

"Piyano çalıyor musunuz?"

"Hayır, müziğe yatkınlığım hiç olmadı. Her zaman başarısızlıkla sonuçlandı."

"Ben çaldım. Yıllar boyu piyano çalıştım."

Maurice'in filmlerinde yaptığı gibi davranmayı bilmemek ne kötüydü! Kıza bakmak, gülümsemek gerekiyordu ve...

"Gezinin kaldırımı üzerinde paten yaptığınızı gördüm. Çok iyi kayıyorsunuz."

"Kolejde, teneffüslerle kayıtabiliyordu. Bu bir idman işidir."

Susuyorduk ve ben Dadada'nın ütü yaptığı garajın penceresine kulak kabartıyordum. Bir balad söylemeye başladı mı, kıza dil dökmeyi kesmem ve ortadan kaybolmam gerekiyordu. Şimdilik bir şey yoktu, işler yolundaydı.

Belli etmeden, sapsarı, neredeyse beyaza çalan kıvırcık saçlarına bakıyordum. Kusursuz Maurice, bu saçların arasına parmaklarını daldırır ve

onları okşardı, kuşkusuzdu böyle yapardı. Beni görmeye geldiğinde, bir yığın şey öğretmek zorundaydı. Herhalde bana şöyle diyecekti: "Böyle şeyler öğretilmez, insan bunları tek başına keşfeder." Ya da, "Küçüğüm, yaptığımı gördüğün şeylere inanma. Sinemadır bu."

"Tarzan'ı sever misiniz? Okulda bana da Tarzan diyorlar."

"Bana pek bir şey demiyor. Jane olmak için büyük bir yatkınlığım bulunduğunu sanmıyorum. Benim tipim, daha çok Clark Gable. Onu sever misiniz?"

"Çok. İyi bir oyuncudur."

Bu beni bezdiriyordu. Çünkü Clark Gable esmerdi, çok güçlüydü, bense gelişmesini bile tamamlamamış, yüzerek ve lastik pompası bayan Celeste'yle idman yaparak göğsünü genişletmeye çalışan bir yumurcaktım. En üzüldüğüm şey de, onun hoşuna gitmemesi gereken sarı saçla-rımdı. Çünkü Clark Gable'ın saçları siyah ve parlaktı, hep alnına düşüyordu. Öc almaya karar verdim. Saçları simsiyah, iyice esmer bir kadın oyuncu aradım.

"Ben Kay Francis'e bayılırım."

"Credo? O yaşlı haliyle mi? Fena sayılmayacak bir yüzü var ve çok ince bir kadın, ama çok yaşlı. Çok yaşlı."

1 Paraiba: Brezilya'nın Ceara'yı konı|u olan bir eyaleti.

Tatsız olmaya başlayan bu konuşmayı kestik. Dolores duvarın üzerine oturmuş, bacaklarını uzatmıştı. Çorapları bembeyazdı ve rugan pabuçları gerektiğinden çok parlıyordu. Okul giysisinin pabuçları olmalıydı bunlar. Dolo-res'in mayo giydiğinde çok güzel bir bedeni olması gerektiğini düşünüyordum. Beli inceydi, zayıftı. Nefisti. Kusursuzdu. Bir tanrıça. Kayıtsızlığıyla, beni yakıp kül eden aşkı bilmez görünüyordu.

"Az sonra gitmem gerek. Annem herhangi bir şeyden kuşkulanmadan."

Lanet olsunî-Yüreğim şimdiden onun gidişi, yokluğu, sevgimin karşılıksız kalması yüzünden acı çekiyordu. Ah hayatın acımasızlığı!

"Şimdi mi?"

"Öyle gerekiyor."

Ayrılıyorduk. Ellerimiz kaçamak bir vedayla birbirine değiyordu ancak. Dolores duvardan iniyor ve bahçede kayboluyordu. Bana bir işaret yapmak için dönmüyordu bile. Gözlerim onu izliyordu, yüreğim ona hoşçakal, diyordu. Kadınların ne kadar benzeştikleri akıl almaz bir şeydi.

Akşam yemeğinden, Brezilya Saati'nden, kutsal huzur ailenin üzerine çöktükten sonra, birlikte evin önündeki terasa gidiliyordu. Herkes tespihini alıyor ve büyük camlı terasın alacakaranlığında, gecenin karanlığında yitmiş denize bakarak birlikte yakarıyorduk. Tatsız bir an değildi bu. Bazan ışıl ışıl bir gemi uzaktan geçiyor ya da Potengi limanına doğru nehrin ağzına yöneliyordu.

Dualar başlamadan önceki konuşma daha tatsızdı. Hep kiliseyle ilgili şeyler, üzerinde kafa yorulacak bir tema sözkonusuydu.

Yüreğim aşkla yanıp kavruluyordu. Çünkü, yolun tepesinden altına dek, Dolores geceyi müzikle dolduruyor-du. Paten tekerleklerinin müziğiyle.

208

Ne kadar da güzel, kusursuz, zarifti. Rio'da çıkan bir dergide resmini gördüğüm Kuğunun Ölümü'nde danseden bale sanatçısı Anna Pavlova'ya benziyordu.

Ama 'piranha' kızkardeşim, aynı görüşte değildi:

"Yine dikkati çekmek istiyor. Her akşam aynı şey!"

Babam karşı çıktı. O an babamı ne kadar çok seviyordum.

"Canım, bu genç kızın kötü bir şey yaptığı yok. Çok iyi kayıyor. Kimseyi de rahatsız etmiyor." Kızkardeşim, ağusunu kustu:

"Kendini ilginç sanıyor. Cılız bacakları üzerinde, soluk benziyle tam bir leylek."

İçimden haykırdım: " Seni baykuş! Sıska! Kavgacı! Kilise faresi! Kansız! Cadı!"

Dolores kadar güzel olsaydı bari. Ütü tahtasına benzeyen bedeniyle kıskançlıktan geberiyordu. Babam, her zamanki koltuğuna oturdu. Annem ve ben ayakta durup geceye baktık. Duadan önce bir dinsel soruna değinildi. Ama gözlerim başka yerdeydi. Yüreğim uçucu ve ince bir dansla gidip gelen Dolores'le birlikte kayıyordu. Ey benim eşsiz aşkım! Düşlerimin tanrıçası! Tam kendimden geçmişken şu konuşma araya girdi. Neyin sözkonusu olduğunu da dinlememiştim. Şu yersiz soruyla ayıldım:

"Sen olsan ne yapardın?"

Hay aksi şeytan! Ne mi yapardım? Neden sözedili-yordu ki?

"Hıristiyanlara çektirilen acılardan."

Ulu Tanrım, al sana işte! Hıristiyanların açılarıyla benim ne ilgim vardı? Geçmişte kalmış, uzun süre önce olmuş bitmiş bir şey. Ama babam üsteliyordu:

"İnancın uğruna canını verir miydin? Şehit olmayı göze alır miydin?"

Bir an karşılık vermeden durdum.

"Hepimiz, şehitlik şerbetini içer ve dinimiz uğruna canımızı verirdik. Ya sen? Ne yapacağını söyle."

"Ben... ben..."

Duraksadım, ama yalan söyleyemezdim.

"Evet?"

"Sanırım karşı tarafa geçerdim,"

Genel bir düşkırıklığı oldu. Bir ağızdan yükselen 'hımmm' sesi camlı terası çınlattı.

Kimse buna bir şey eklemedi. Sadece babam, kaderine boyuneğen hüzünlü bir hareket yaptı: "Bir nankör yetiştirdik. Yakaralım ve Tanrı'dan bunca sapkınlığı bağışlamasını dileyelim. Tanrı Baba'ya inanırım..."

Ve Dolores dansederek dönüp duruyordu. Ben de parmaklarımdan kayan tespihimle dansetmekteydim. Yirmi dakikada bir geçen ve terastaki aileyi aydınlatan tramvay geldiğinde, 'piranha' bizi uyarıyordu:

"İşte tramvay!"

Bu kendinden geçme ve huzur anını gözler önüne sermemek için tespihimizi avucumuzda gizliyorduk. Tramvay gıcırdayarak eski raylarının üzerinde dönüyor ve biz yeniden tespihlerimizi alıyorduk elimize. Tramvay gözden kayboluyordu ve Dolores kaldırımın üzerindeki zigzagla-rına başlıyordu yeniden. Her hareketi bir kusursuzluk örneğiydi. Cılız bacakları üzerindeki bir leylek! Kıskançlığın ta kendisi. Ey güzel Meryem! Ben' nasıl bir şehit olabilirdim? On beş yaşında? Böylesine büyük bir yüzme ve yaşama isteğiyle, yaşama ve sevme isteğiyle doluyken? Maurice bunu bir gün bilmişti, aşkın beni hayat boyu kurtaracağını söylüyordu. Dolores gibi birini seviyorsa, insanın, boş yere kendini bir arslanın ya da çizgili bir kaplanın ağzına atması için budala olması gerekirdi. On beş yaşındayken, te-peüstü çarmıha gerilmeyi düşünmek ve gencecik boynumu uçurulmak üzere vahşi bir köleye uzatmak... Yaşasın Baba, Oğul ve Ruhül Kudüs! Nasılsa, benim başıma böyle bir şey gelmezdi. Bu şehitlik öyküleri büyükler içindi, çok yaşamış olanlar içindi, geçmişte kalmıştı; bir aziz olmanın daha kolay olduğu günlerde. İşte tramvay. Tramvay geç-

misti. Onun yerine, eşsiz dönüşleriyle Dolores. Ayrıca, bunlara dönüş de denemezdi. Çünkü gerçekte, gidip gelmekten, kaldırımı inip çıkmaktan başka şey yapmıyordu. Güzel! Kusursuz! Maurice! Haberi almak için beni

görmeye gelmelisin! Maurice, "Küçüğün" âşık. Yüzyıllar boyu sürecek bir aşk bu!

"Tramvay geliyor!"

Işıl ışıl teras ve duayı kesen bizler. Kondüktör ve bi-letçi, terasın üzerindeki bu heykel gibi donmuş kişileri görünce ne diyorlardı kimbilir?

Kutsal Meryem, Tanrı'nın Anası, biz günahkârlar için dua et. Ötekiler için dua et, çünkü on beş yaşındaki yüreğimin böylesine nefis ve neredeyse acılı biçimde sevmesi bence günah değil. Gece öylesine uzun ki ve ben bugün hiçbir Tarzan serüveni yaşamayacağım. Uyuyacağım. Göğsümde sıktığım Dolores'miş gibi yastığımı kollarımda sıkacağım. Yazık ki Tarzan'ı ve ormanı sevmiyor! Ama zamanla severdi onları: Alışırdı. Ben de goriller ve timsahlarla boğuşurdum. Yani, parslar ve timsahlarla, çünkü Brezilya'da goril yoktur.

Tespihin sonuna geliyordum. Belki başka tramvay geçmezdi. Tanrı' nın bize bağışladığı hayatı yaşamak istemek günah mıydı? Kaplanların ve aslanların ağzında ölmemi isteseydi, köpekbalığının Potengi ırmağında beni parçalamasına gözyumardı. Bu düşünce beni hâlâ ürpertiyordu. Gözlerimi kapattım mı, gümüşsü kuyruğunun yüzümün yanından geçtiğini görüyordum. Ve bunu istemiyordum hiç. Benim istediğim Dolores'i görmekti. Gecenin çabuk geçmesini beklemekti. Güneşin geri gelişini beklemekti. Plajda sabahın bitmesini ve öğleden sonra rugan pabuçla-rıyla, rüzgârda altınsı bir cavlan gibi oynaşan sarı kıvırcık saçlarıyla duvarımıza gelmesini beklemekti. Salve, Regina. Duamız sona eriyordu ve babam bu gece beni kutsamaya-caktı herhalde. Yüreği sızlayarak gidip yatacaktı. Bir dinsizi barındırıyordu. Bense, yaşamak için çıldırıyordum. Dolores durdu. Duanın süresini hesaplamış gibiydi. Hizmetçi 211

kapıda göründü ve annesinin çağırdığını Dolores'e söyledi. Güzel patenlerinin gürültüsü olmayınca sokaktaki gece ölüyordu. Ah hayatın acımasızlığı! Amin. Dişlerimi fırçalayacağım. Yüreğim nasıl da Maurice'e kavuşmak istiyor; her geçen gün ziyaretlerinin arasını biraz daha açan Maurice'e. Hiçbir zaman yapmadığım gibi sıkacaktım onu kollarımda. Uzun süredir yapmadığım gibi öpecektim onu. Ağzından şu sözleri duyacaktım:

"Ne oluyor, Küçüğüm? Bir erkek olmaya başladığını unuttun mu? Beni öpüyor musun?" Bunun üzerine açık renk gözlerine bakacak ve ona gerçeği söyleyecektim:

"Maurice! Maurice! Haklıymışsın. Aşk yeryüzünün en güzel şeyi. Ve ben seviyorum. Delice âşığım. Onun adını biliyor musun?"

"Söyle, Küçüğüm."

"Sadece Dolores."

5 Azize Piranha

"Şüş!"

Fayolle, beni kucaklamak için kollarını açtı.

"Eğil biraz. Uzamaktan vazgeç küçük, yoksa seni öpe-meyeceğim bir daha."

Okuldaki ayine katılmıştım. Hiçbir öğrenci yoktu. Issız koridorların, sessiz dersliklerin, sessizliğin kokusu, okulu çok daha büyük, etkileyici kılıyordu. Çok daha kasvetli kılıyordu. Ne ayak sesi, ne mırıltı, ne de çığlıklar. Eski okul binası sabırsızlıkla tatilin sona ermesini beklerken uyukluyor gibiydi. Kilise bile ikiye bölünmüştü sanki. Önde, peder Monte'nin ve öteki pederlerin korosu, ortada, öğrencilerin durduğu yerde boşluk ve sonra topluluk. Somurtuk ve terkedilmiş. Azizler bile şaşkınlık duymaktaydılar herhalde.

"Recife'ye gittiğini sanıyordum."

"Bu yıl inzivaya çekilme tarihimiz daha geç. Ne var ne yok bakalım?"

Beni daha iyi incelemek için şöyle bir döndürdü.

"Yeni bir giysi mi?"

"İlk bugün giydim."

"Plaja gidiyor musun? Kapkarasın."

"Burnum da soyuluyor. Şimdi, denizde daha uzun süre kalma iznim var. Giysimi beğendin mi? Bunu Dolo-res'ten bile önce görmeni istedim."

Şaşkın bir havaya büründü. • "Dolores mi? Yeni bir şey mi bu?"

"Ah! Fayolle, bir bilsen! Sanırım hayatımın büyük aşkını buldum."

Gülmeye başladı:

"On beş yaşında mı?"

"Şimdi farklı. Tümüyle farklı."

"Öyleyse bunu bana daha sonra anlatırsın. Önce seni öğretmenler yemekhanesinde kahvaltıya çağırıyorum."

"Oldu. Kabul ediyorum."

Uzun koridorları izledik. İçeriyi havalandırmak ve boş, parlak sıraları seyrettirmek için dersliklerin birkaç penceresi açıktı. Yatılıların büyük yemekhanesi, masaların üzerine ters çevrilmiş sıralarla çok büyük görünüyordu.

Peder Ambrosio ile Fayolle'un arasına oturdum. Orada bulunuşum hepsinin hoşuna gitmiş gibiydi. Boyumla ilgili olarak aynı şeyleri yineliyorlardı.

Peder Luiz bana sordu:

"Kimsenin yokluğunu farketmedin mi, Zeca?"

Öğretmenlerin her birine baktım. Bildik üç surat eksikti, ama belki daha önce çekilmişlerdi büyük inzivaya.

"Peder Gonçalo mu?'i

"Bizlerden ayrıldı."

"Recife'ye mi gitti?"

Peder Ambrosio üzgün bir havaya büründü:

"Hayır. Bir daha dönmemek üzere gitti."

"Peder Antonio?"

"Peder Gonçalo'nun yolunu izledi. Bu iş böyledir, Zeca, hepsi başladıkları işi bitirmezler. Başka eksik yok mu?"

Bir eksik vardı, tabii, onu hatırlatmak için de büyük çaba harcıyordum. Biri tavuk gıdaklamasını taklit etti. Bunun üzerine yüreğim sızladı: "Peder Manuel. O da..." "Evet. Maceio'ya atandı." "Ama niçin?"

"Yavrum, biz boyuneğeceğimize, yoksul kalacağımıza ve kadınlardan uzak duracağımıza yemin ederiz."

214

Neyse ki Fayolle buradaydı. Son sınıfı okuyacaktım ve o bir yere atanmamıştı. Ulu Tanrının bir bağışıydrbu.

Peder Ambrosio, sordu:

"Ya evde hava nasıl?"

"Düzeldi. Büyüdüğüm için mi, yoksa böyle olduğundan mı, bilmiyorum. Ev değişti."

"Değişen sensin, çocuğum! Küçük bir şeytandın. Okulda yaptıklarına bakılırsa, evde kimbilir neler yapıyorsun?"

"İtiraf ederim."

Peder Ambrosio, elini ceketimin dış cebine daldırdı:

"Ya bu ne, delikanlı?"

Kıpkırmızı kesildim.

"Evdekiler biliyorlar mı?"

"Hayır, özellikle de bilmemeleri gerekir. Bundan kuşkulanmıyorlar bile sanırım."

Cıgara paketini elime aldım.

"Bay Arthur'un tütüncü dükkânından satın aldım."

"Güzel. Demek gerçekten bir erkek oluyoruz."

Büyük bir kahkaha koptu. Cıgaraları yine sakladım ve sonunda ben de güldüm. Kahvaltı bittiğinde, okulun sekreterliğine dek Fayolle'a eşlik ettim.

Eskiden yaptığımız gibi oturduk. Ama uykuya dalmış bulunan okulun sessizliği, beni tedirgin ediyordu.

"Evet? Her şeyi öğrenmek istiyorum."

"Yalnızca Dolores. Güzel bir genç kız. Onun için deli oluyorum, Fayolle."

"Ya şu Maria de Lourdes?"

"Çocukluktu. Kısa mektuplar yazıyorduk birbirimize ve korkunç cılızdı."

"Peki, öbürü? Onun adı neydi?" >

"Valdivia. Hiç ilgisi yok. Her şeyi yapay, şişko bir kızdı."

"Bunu şimdi söylüyorsun, Şüş. Ama 'o zamanlar', senin için yeryüzünde ondan daha güzel bir şey yoktu."

"Fayolle, Dolores eşsiz."

215

Ona her şeyi anlattım. Hiçbir şey gizlemedim. Çünkü, ayrıca, aşkımızda gizlenecek bir yan da yoktu.

Güldü:

"Şüş, on beşini bitireceksin, ama hep aynı çocuk yüreğini taşıyorsun. Tanrıya şükür. Hayatın boyunca da böyle olacak. Şimdi, geri kalanı anlat bana."

"Hangi geri kalanı, Fayolle?"

"Senin kurbağa bu yeniliği kabul ediyor mu?"

Yüreğimde hafif bir sızı duydum. İnsan neden büyü-yordu sanki?

"Adam gitti. Güçlü ve yürekli bir çocuk olduğumu, dinlenmesi gerektiğini söyledi. Küçük bavulunu, gözlüklerini aldı, ufak şapkasını başına geçirdi ve atkısını boynuna doladı, yüreğimden çıktı gitti. Gerçek olan, bana her zaman çok yardım ettiğidir."

"Ya Maurice, Şüş?"

Fayolle bana anlayışlı bir sevecenlikle bakıyordu. Hayatımı ve düşlerimi dolduran her şeyle ilgilenmekteydi.

"Budala olduğumu düşünebilirsin, ama hâlâ bana görünüyor."

"Başka türlü olsaydı hayal kırıklığına uğrardım."

"Bir keresinde Maurice, aşkı keşfettiğimde gideceğini söyledi. Sanıyorum o da gidecek. Bana pek seyrek görünüyor. Uzaktan uzağa."

Fayolle, üzgün olduğumu farketti, konuyu değiştirdi:

"Şimdi, Şüş, bana bir şey söyle. Ama yalan atmadan ve kaçamağa sapmadan. Söz mü?" "Tabii."

"Manuel Machado'nun ormanındaki acı çeken ruhlar hikâyesi neydi?"

Gülümsedim:

"O iş bitti. Bir daha kimse onlardan söz edildiğini işitmedi."

"Bilirim, Şüş, insanlar sonunda unuturlar. Ama bütün bunların içinde senin parmağın vardı." "Nereden anladın?"

"Çünkü tam senin türünde bir şeydi. Bir de, her şey ailen Petropolis'e taşındığı zaman başladığı için."

"Sana gerçeği söyleyemezdim, Fayolle, bana ilk kez sorduğunda, Tarzan'la bir anlaşma yapmıştım. Biliyorsun, düş kuran çocuk hikâyeleri..."

"Şüş! Şüş! Ne büyük tehlike atlatmışsın! Ya o gecelerin birinde bir kurşun yeseydin? Neyse ki her şey kazasız belâsız bitti."

Ayağa kalktım:

"Gitmem gerekiyor, Fayolle. Evden beklerler."

Yüreğimin yağları eridi, sevinç içinde, bana şunları söylediği zaman:

"Hayattan yararlan, Şüş. Yüreğin düşlerle dolu olduğu sürece bunları korumaya çalış. Recife'den dönecek ve okulu bitirdiğini göreceğim. Biliyor musun, inziva süresi bittiğinde, hepimiz plajda bir ay geçireceğiz."

"Hoşçakal, Fayolle."

Sırtıma hafifçe vurdu:

"Kendine iyi bak yavrum."

Dadada, garajın sessizliğinde ütü yapıyordu. Bizse iki nişanlı gibiydik.

"Pazar günü ne yaptın?"

"Pek az şey. Ya sen?"

"Kiliseye gittim. Öğretmenlerimle kahvaltı ettim. Başka ne mi yaptım? Dur da düşüneyim. Ha, içlerinden üçü gitmiş. Birine çok üzüldüm. Şimdi, dersler başladığında yeni kişiler olacak. Onlarla dostluk kurmak gerekecek."

"Öğretmenlerini seviyor musun? Pederleri?"

"Peder diyoruz ama, onlar papazlardan farklıdır. Hepsini çok seviyorum."

"Bense, okulu bitirdiğimde rahibelerden birinin yüzünü bile görmek istemem. Onlara yeterince katlandım."

"Hepsine mi?"

"Hepsine. Biri öbürünün eşidir."

217

Bir an sustuk. Bana gelince, başkalarının 'nişanlılığının' bizim nişanlılığımızdan farklı olup olmadığını bilmiyordum. Başka şeylerden sözedip etmediklerinden haberim yoktu. Tek bildiğim, Dolores'in yanında kendimi yeryüzünün en mutlu adamı olarak duyduğumdu. Mutluluk bu olmalıydı; insanların birbirlerine ufak tefek ve hoş şeyler anlatması. Hem, bu nişanlılık hikâyesi garip bir durum alıyordu, çünkü nişanlı olan tek kişi bendim. Dolores, her fırsatta Cearâ'ya gideceğini hatırlatmakla yüreğimi deli-yordu.

"Topu topu on dört gün mü kaldı?"

"Evet."

"Oradan bana yazacak mısın?"

"Nasıl?"

"Doğru, annenle baban seni çok yakından kolluyorlar."

Bir sevgi dalgası içimi kaplıyordu:

"Geceleri yıldızlara bak, sana benden haber getirirler."

"Yağmur yağarsa?"

Verecek karşılık bulamıyordum. Çünkü, herhalde yağmur, yolladığım haberleri ıslatacak, onları kasvetli kılacak, yolculuklarını geciktirecekti.

"Pazar günü plaja gittin mi?"

"Evet."

"Orada çok genç kız var mıydı?"

"Güneşlenmek ve yüzmek için gittim oraya. Başka genç kızları değil, yalnızca seni düşünüyorum."

Dolores, elini elimin üzerine koydu. Bu içimi mutlulukla doldurdu. Daha önce hiç böyle yapmamıştı. Eli kolonya kokuyordu. Bu gece, Dolores'in elinin kokusuna değdiğini düşlemek için elimi yataktan aşağı sarkıtarak uyuyacaktım.

Dadada, baladını söylemeye başladı. Dolores duvardan aşağı kaydı ve ben eski kiremitlere doğru koştum. En iyilerini üstüste yığar gibi yaptım.

Kızkardeşim burnunu pencereden uzattı. Onu görmezden geldim.

"Uzun zamandan beri o kiremitlerle uğraşıyorsun."

Nefretle başımı kaldırdım.

"Seni ilgilendirmez, cadı..."

Saatlerdeki guguk kuşu gibi başını çekti içeri. Bu lanet olasıca cadı bir şeyden kuşkulanıyordu. Emin olunca da dünyanın işini çıkaracaktı herhalde. Yüreğim, buna hazır olmam konusunda beni uyarıyordu.

"Dadada, Dolores'i çok mu çirkin buluyorsun?"

"Tabii ki hayır. Çok güzel ve çok terbiyeli."

"Çekirge gibi mi bacakları?"

"Nereden aklına geldi?"

"Benzi de sapsarı mı?"

"Hiç bile. Amma da soru hal!"

"Bizim 'piranha', zamanını hep Dolores'i kötülemekle geçiriyor. Kafasının kel, suratının sivilcelerle kaplı olduğunu söylüyor."

"Ona kulak asma, budala. Kıskançlık bu. Kıskançlık adamı öldürmezse kör eder. Yaşıtı olan tüm kızlar gibi Dolores'de de birkaç sivilce var."

"Ama o kel mi sence?"

"Yok canım! Geniş bir alnı var, ama saçları çok güzel. Pek çok kişi böyle saçlara sahip olmak ister."

İçimi kemiren başkaldırıyı duyuyordum yeniden.

"Piranha. Piranha. Azize Piranha. Hayatını cılız göğsünü yumruklamakla, boyuna dua etmekle geçiriyor. Dualarını bitirdiğinde de, insanların hayatını zehirlemeye koyuluyor. Bir gün onun evleneceğine inanıyor musun, Dadada?"

Dadada, kızkardeşimin sesini taklit etmeye koyuldu.

"Doktor A.'yı istemiyorum, ciddi değil. Doktor B. de öyle, ruhlarla konuşuyor. Doktor C. de olmaz, Katolik değil, kendi dinimden bir adamla

evlenebilirim ancak..."

Bir kahkaha attım:

"Onu çok iyi taklit ediyorsun, Dadada."

"O kadar uzun zamandır bu evdeyim ki, insanın her şeyi bilmemesi için aptal olması gerek." Özenle bir gömleği katladı. Ütüsünü bıraktı ve sözlerini noktaladı:

"Bu durumdaki pek çok kişiyi tanıyorum. Güç beğenirler ve zaman geçer. İhtiyar kız olduklarını keşfettiklerinde de sıradan bir 'iki ayaklı'yla evlenirler, yeter ki erkek olsun."

İşini sürdürdü ve başını kaldırmadan buyurdu bana:

"Şimdi ortadan kaybolmaya ve kendi işlerinle uğraşmaya bak. Git 'nişanlınla' buluş ya da başka bir şeyle ilgilen. Ve dikkat et! Havada fırtına sıkıntısı var. Bugünlerde kendini yatılı okulda bulabilirsin."

"Şimdi, olanaksız. Okul kapalı, öğretmenlerin hepsi de Recife' de."

"Ya da, bilmiyorum işte. Tek bildiğim, işim olduğunda ve sabrım tüketildiğinde sinirlerimin bozulduğu."

İsaura'nın cabocla yüzüne baktım.

"Hiç evlenmek istemedin mi, Dadada?"

"Yoksulların öyle şeyler düşünecek zamanları yoktur."

"Kuzinin Rosa'dan, bir zamanlar nişanlı olduğunu işittim."

Ütüsünü kaldırıp bana doğru salladı:

"Toz ol buradan, yoksa yakarım kıçını!"

Tabanları yağlayıp garajdan kaçtım.

1 Carioca: Rio de Janeiro'lu.

6

Yıldız, gemi ve pişmanlıklar

Dolores'in gidişine üç gün kala kıyamet koptu. Korkunç bir hüzün içinde geçen günleri sayıyordum. Yüreğimin böylesine bir acıya dayanıp dayanmayacağını bilmiyordum. Bu nedenle, görüşmek için her fırsattan yararlanıyorduk. Ve aşağı yukarı her keresinde, birbirimize söyleyecek hiçbir şey bulamıyorduk. Susuyorduk, varlığımızla birbirimizi avutuyorduk. Şimdi, ellerini avuçları arasına alan bendim ve bitmeyecekmiş gibi gelen bir süre uzun parmaklarımı okşayıp duruyordum. Konuşmak niçin? Gelecekle ilgili tasarılar yapamayacak kadar gençtik. Ve gençliğimiz bize her düşü, her olasılığı yasaklıyordu...

"Kaçsak?"

Daha gerçekçi olan Dolores, karşı çıkıyordu:

"Nereye kaçacağız? Uzağa gidemeyiz. Paraiba'ya varmadan polis bizi yakalar. Parasız hiçbir şey yapılamaz. İşi zamana bırakmak daha iyi. Sonra yeniden buluşuruz."

"Beni bekleyecek misin?"

"Hayatım boyunca. Ya sen?"

"Sonsuza dek."

Son günlerde onun da 'nişanlı'm olduğunu, benim duygularımı paylaştığını görebiliyordum. Tırnağıyla, duvara, iki yüreği delip geçen aşkın ateşlediği bir ok çizdi. Pek başarılı değildi bu yürekler, çünkü Dolores resimde çok başarısız olduğunu bana hep itiraf etmişti. Ama yüreklerin bir parça eğri büğrü oluşunun ne önemi vardı? Önemli olan, onun eşsiz niyetiydi.

Birden, İsaura, gırtlağını paralarcasına şarkı söylemeye koyuldu. Areia Preta plajından bile duyuluyor olmalıydı sesi.

Dolores duvardan aşağı kaydı, ben de koşup eski kiremitleri yığmaya koyuldum.

Dadada, 'azize Piranha'yla sert bir tartışmaya girmişti. Garajın penceresine tırmandım ve tam o anda öfkeli kızkardeşimin bağırarak uzaklaştığını gördüm:

"Ahlâksızlık!"

Sapsarı kesildim. Bizi keşfetmiş miydi yoksa? Bir şey mi görmüştü?

"Ne var, Dadada?"

Dadada kendinden.geçmişti, hırsını benden aldı:

"Boyuna poşuna bakmadan âşıkdaşlık etmenin nerelere vardığını görüyor musun? Hayatımda işitmediğim şeyleri işittim."

"Sakin ol, Dadada. Olanı biteni anlat bana."

Kendini toplamak için derin bir soluk aldı. Koyu renk yüzü öfkeden kızarmıştı.

"Yaklaştığını gördüm ve kaybolmanız için hafiften şarkıya başladım. Sonra, dosdoğru pencereye yöneldiğinden, dikkatini başka yere çevirmek için yüksek sesle bir balad söyledim." Baladı yineledi; az kaldı atıyordum kahkahayı:

Uyu baba, uyu ana Uyu küçük kız Uyuyun hepiniz Ben de uyumak istiyorum... Bayan Chiquinha Bu çocuk ağlıyor Çünkü karnı şişmiş Sıçmak istiyor...

"Şarkının sonunu duyunca 'Piranha' bana küfretti. Bu evin bir aile evi olduğunu, edepsiz şarkılar söylediğimi be-

222

lirtti. Bütün bunları anlatacaktır. En kötüsü de, artık günümü garajda geçirdiğimi, bunun çok çirkin, günah dolu bir şey gizlediğini söylemesi."

"Ama hiçbir sonucu yok. Anneme ya da babama anlatsa gülerler."

"Bir şey daha var. Sanırım sizi birlikte gördü."

"Öyleyse kötü bir şey görmedi. Ahlâksızlık yapmıyorduk."

Dadada yumuşamıyordu:

"Sanırım bu evde çok kaldım. Önümüzdeki günlerin birinde çıkınımı yapıp gidiyorum."

"Ne diyorsun, Dadada? Her şey geçecek." ,

Belli belirsiz bir kaygıyla garajdan çıktım.

Yatağımda, isyan ederek yaşıyordum sahneyi. Ne kötülük yapmıştık? İnsanlıların birbirlerini sevmelerinde nasıl bir büyük günah olabilirdi?

Ya bana söyledikleri! Komşu kızlarının şerefine saygı duymayı bilmiyormuşum. Yığınla çirkin sözetmişlerdi. Birbirimize sarılmışmışız. Yanak yanağaymışız. Nerede kalmışmış benim ahlâk ilkelerim? Kaçma düşüncesinin delice bir şey olduğunu görmüyor muymuşum? Polise, haber verirlermiş, çabucak yakalanırmışız. Ne sanıyormu-şum? Daha on beşimi doldurmadan evlenebileceğimi mi? Zırdelilikmiş bu...

Bütün bunları nereden çıkardıklarını düşünüyordum. Çünkü İsaura bile konuşmamızın ayrıntılarını bilmiyordu. Bilse de gene bir şey söylemezdi, hiçbir şey. Ne iğrenç insanlardı bunlar! Na çarpık düşünceli insanlardı! Ya bütün bunların sonucu? Genç kız gidene kadar bir daha bahçeye çıkamayacaktım. Plaja gitmeme izin vereceklerdi, çünkü orada her türlü eğilimden daha uzaktım. Öğleden sonra da, akşam yemeği saatine kadar dolaşmak zorundaydım. Akşam yemeğinden sonra da, gezide üç adım atmak için bile olsa evden dışarı çıkmayacaktım. İşin benimle ilgili yanıydı bu. Dolores ağır cezalandırıldı. Dadada, birkaç 223

tokat yediğini ve başına daha da kötü şeyler geldiğini anlatmıştı bana. Yola çıkacağı güne kadar odasında kapalı kalacak, ancak yemeklerde ve tuvalete gitmek için dışarı çıkabilecekti. İki evin hizmetçilerinin de konuşmaları yasaklanmıştı.

Bana en acı gelen, en acı gelen de, yatmadan iki saat önce Dolores'in, başında bir koltukla dizüstü durmak zorunda bırakılışıydı.

Öbür evdeki hizmetçiyle konuşması yasaklandıysa, Isaura bütün bunları nereden öğrenmişti? Bir sırdı bu.

Akşam yemeğini bitirir bitirmez, yeryüzünde neler olup bittiğini öğrenmeden odama giriyordum. Kimseyle konuşma isteği duymadan. Acımla başbaşa. O sıra Dolores'in cezasını çektiğini düşünüp gözlerim yaşlarla dolu. Hiç değilse acılarını paylaşabilseydim! Bunun bir koltuk, bir sedir ya da tüm ev eşyası olması umurumda değildi. Yüreğimi kanatan, onu görememek ve yazgısını paylaşa-mamaktı. Çünkü, bir suçumuz varsa bunun bedelini aynı biçimde ödemeliydik, büyük günahımızın sonuçlarını paylaşmalıydık.

Ter ve hüzün içinde, dönüp duruyordum. Yüreğim öylesine ufalmıştı ki küçük bir kurbağayı bile barındıra-mazdı.

Peştemalımı bağlamak ve kâğıt kesecek kamamı almak düşüncesi, çok uzaklarda kalmıştı. Yeniden Tarzan olma isteğim bile kalmamıştı. Tarzan'ı rahat bırakmak daha iyiydi, çünkü bu saatte o da cesareti kırılmış ve öfkeli olmalıydı. Tarzan, pire dolu maymunlarıyla ormanda kal- sındı.

Maurice'e kızgın değildim. Hayır. Ama, garip bir biçimde onu görmek ve talihsizliğimin boyutlarını anlatmak istiyordum. Ve bu belki de ilk kez oluyordu.

Dolores'i bir daha görmedim. Ona verilen ceza acımasız oldu. Sanırım bir gece, farkedeceğimi düşünerek, cep fenerini mutfağa tuttu. Bu kaçamak ışıkla, beni sevdiğini ve hiç unutmayacağını söylemek istiyordu.

Her şey bitmişti. Her şey ölüydü. Neye yarardı bir yürek? Bir şey söylemek niçindi? Dolores gitmişti ve onu rıhtıma götüren otomobile bindiğini bile görmemiştim. Yola çıkacağı günü gizli tutmuşlardı. Binecekleri gemiyi de. Ya ben? Buradaydım. Doğduğum günkü gibi tek başıma, içim bomboş, zorlu bir rüzgârın bedenime doğru esmesini ve denizde Dolores'in gemisinin geçtiğini görebileceğim bir yere sürüklemesini bekleyerek.

Plajda, denizin saat sekize doğru yükseleceğini keşfettim. Sular yükselince, Dolores'in gemisi nehrin ağzını geçecek, kuzeye doğru gitmek üzere denize açılacaktı. Şimdi dışarı çıkmama, geminin ışıkları arasında kaldırımda dolaşmama izin veriyorlardı. Duvarın üzerine oturmak ve geminin yavaş yavaş kaybolduğunu görmek için plajın eğimine ineceğimi bile biliyorlardı. Ben de bunu yaptım. Yalnızlığımla başbaşa oturmuş, Potengi ırmağının suları üzerinden geçen ışıklı gemiyi bekliyordum. Sonuçlarına aldırdığım yoktu ve cebimden bir cigara çıkardım. Dumanları havaya savurdum, benden bir şeyin de gemiyle birlikte gittiğini duyuyordum. Bana ve Dolores'e ait olan bir şarkıyı söylemeye koyuldum:

Gökyüzüne bak Ay ışığını gör Yıldızlar dansediyor Çevresinde ayın Denize doğru eğilmiş. Ay yoktu. Gökyüzü bir yıldız sürüşüydü. Türlü biçimler oluşturan yıldızlar sürüsü. Gemi takımyıldızı, bana acımı hatırlatmak ister gibiydi. Köpekyıldızı oradaydı. Süheyl de. Gökyüzünü bir parça görebilmeyi bana öğreten iyi yürekli peder Monte. Gözlerim yaşlarla dolu, şarkıma devam ediyordum:

Hayatımın gökyüzünde Yıldız gibi parladın Güzel bir gecede çekip gittin Bir daha da dönmedin...

Geri dönecek misin, Dolores? Her şey çok güç; öyle olanaksız ve öyle uzak ki. Ölümcül pişmanlıklar anılarımı zehirliyordu. Uzun parmaklı elleri. Sonunda, beni sevmek için Clark Gable'den vazgeçmişti. Sevginin bundan büyük kanıtı olur muydu? Ona mektup bile yazamazdım. Bana adresini bırakmadan gitmişti. Yazacak olsa, mektup kuşkusuz yakalanacak ve ulaşmayacaktı.

Bazan kasvetli gökyüzünde Parlamaya başlayan Aya bakıyorum Ve ay, alçak sesle Sevecenlik dolu, söylüyor Bir gün döneceğini.

Gözlerim nehrin ağzına dikildi. Balıkçı evlerinin minicik yıldızlar gibi parlayan küçük ışıkları. Bir gürültü tüm varlığımı deldi geçti. Gemi nehrin ağzında düdük çalıyordu. Geliyordu, görkemli,

tüm yanan ışıklarıyla. Kılavuz kaptanla esenleşmek ya da nehrin sularına veda etmek için düdük çalıyor olmalıydı.

Kayıtsız ilerleyişini izlerken titredim. Hayatımın yarısını birlikte götürüyordu. Yarısını mı, hayır, tüm hayatımı. Tüm yüreğimi. Tüm acılarımı.

Buharlı gemi bir süre dümdüz ilerledi, açık denize varıncaya dek. Sonra kuzeye döndü. Ya Dolores? Güvertede durup kentin yitip gidişine bakmasına izin vermişler miydi? Patenleriyle nice dönüşler yaptığı o kaldırımı düşünmesine?

"Uzun bacaklı bir leylek. Soluk benizli..."

226

Niçin böylesine kötü insanlar vardı? Her şey bu üzüntüler olmadan da bitebilirdi. Üç gün kalmıştı topu topu. Bunca kötülük yapmak gerekli miydi?

Gemi denizin yıldızları arasında kayboluyordu.

Bu kez gözlerim yaşlara boğulmuştu. Umutsuzluğuma ve bırakılmışlığıma ağlıyordum. Çok küçük ve çok narin oluşuma ve hiçbir şey yapamayışıma.

Ve ay, alçak sesle Sevecenlik dolu, söylüyor Bir gün döneceğini...

Hayale kapıldığım yoktu. Dolores geri dönmeyecekti. Yüreğim bu gerçeği bana söylüyordu. Geminin yerinde yıldızlarla dolu karanlık geceden, kapkara ve sessiz denizden başka şey kalmamıştı şimdi. Köpekyıldızı gökyüzüne egemendi. Süheyl de. Ya ay? Ay yoktu. Yalnızca pişmanlıklar. Ay olsaydı, bunu söylemezdi bana. Sevgiden sözet-mek neden? Sevgi, pek az tanıdığım bir şey.

227

7

Okuldaki beşinci yılım neredeyse on beş yaşımla aynı zamana rastlıyordu. Ve on beş yaşında, kendimi neredeyse bir erkek olarak hissediyordum. Akşamları saat dokuza kadar sokağa çıkma, dilediğimce plajda kalma özgürlüğüm. Yeniyetme parmaklarım arasında kıvançla bir sigara tutma özgürlüğüm. İlk sakalımı tıraş etmem için bir tıraş takımının armağan edilmesi, sesimin iyice kalınlaştığını göstermek için yüksek sesle konuşmak. Bilardo salonlanoa devam etmek ve Conception lisesindeki kızlarla kayıtsızca kırıştırmak. Bir de yalnızca merakımı değil, ama kendimi kanıtlama isteğimi de yerine getiren ve bana kapılarını açan uçsuz bucaksız bir dünya.

Dolores? Ah! Dolores! Sürdüğü sürece çok güzel olmuştu ilişkimiz. Şimdi önemli olan, sinemaların çarşamba günkü matinelerine devam etmekti, gençlik matinelerine, yeryüzünün en güzel kadınlarının akın akın geldiği matinelere. Hepimiz bir kız elde etmek için gidiyorduk oraya. Yeni romantik duygular aramaya. Ben de, öbürleri gibi, modanın hareketini izlemeye. En geçerli olan, ağızda bir sigarayla sinemanın kapısında durmak ve aşağı yukarı hepsine ihtiyar kız bir teyzenin ya da gereksiz bir annenin eşlik ettiği kolejli kızlara kayıtsızca gülümsemekti.

Bütün bunlarla birlikte, derslerim bir parça gevşedi. Sınıf birinciliğini elden kaçırdım ve ikinciliği güç korudum.

Okuduğum kitaplar çok değişikti. Cascudinho, babama ödünç kitap vermeyi sürdürüyordu. Farketmemiş görünüp, kitaplarımı eğilimime göre seçmeme de gözyumu-yordu. Böylece Dostoyevski adında eşsiz bir canavarla içli dışlı oldum. Ciddi şeyler. Tarzan ve Arslan-Adam gibi sevgili kahramanlarımın serüvenlerinin yerini aldı.

Spor ikinci bir tutku olmuştu. Yüzmek, kilometreler boyunca idman yapmak ve hafif bedenimin kaydığını, kollarımın da hiç yorulmadığını hissetmek. Yıl boyu yanık tenli olmak. Havayı içime çekmek ve minicik bir mayoyla -beyaz kumsallarda dinlenmek.

Akşam, güzel kızlara rastlamak için piyasa. Ama bütün bunlar safça şeyler.

Fayolle beni gözlüyor, tüm sırlarımı bilen kişi olarak kalıyordu. Yine de, bir şey onu çok kaygılandırmaktaydı. Geleceğimle ilgili kaygısızlığım. Tarcisio, avukatlık mesleğini seçmişti bile. Tüm arkadaşlarımın tasarıları vardı. Ama benim hiç.

"Doktor olmayı da istemiyor musun, Şüş?"

"Daha neler?"

"Niçin canım? Baba mesleğini sürdürürsün."

Başını kaşıyordu.

"Avukatlığı da düşündüm. Tarcisio'yla kalırdın. Çok yakın dostsunuz."

"İyi olurdu."

"Ya askerlik? Üniforma sana yakışırdı."

Kendimi denizci üniformasıyla görüyordum, ama o coşkunluğu nereden bulmalı? Yüzmek bir meslek olsa, belki. Ama bu bile beni pek coşturmuyordu. Benim istediğim, hiçbir şey düşünmeden, bir bağlantıya girmeden gitmekti, gitmek. Hayat, kişinin hiç durmadığı, birbirini izleyen bir trenler, yollar, gemiler dizisiymiş gibi. Derdimi anlatamıyordum. Gitgide daha uzağa gitme isteği. Ama kişinin hiç dönmeyeceği bir uzaklığa. Hep ilerlemek...

Ve hayat geçti. Öyle çabuk geçti ki onu duymuyordum bile. Hayat da durmaksızın ilerliyordu. 229

Böylece de bir şeyi keşfetmeye başladım. Maurice'in hep bir gün başıma geleceğini söylediği bir şeyi. Babamla dost olmaya ve evimi sevmeye başladım. Bir çocuğu büyütmenin güçlüğünü düşünmeye başladım, hele öz oğlunuz değilse ve çok erken uyanmış, şaşırtıcı duyarlıkta bir çocuksa. Yine de, aramızda bir duvar vardı. Doğal olarak benim tarafımdan yaratılmış bir duvar.

Günler birbirini izledikçe, pek çok kere bu üzücü düşünce de beni izliyordu. Yılın yarısı geçmişti bile ve yakında üçüncü sınav dizisi, ardından da dördüncü ve sonuncu sınav dizisi gelecekti. Diplomamı almış olacaktım. Benim için harcanmış çabaya, karşılık vermek zorundaydım. Ya korku? Bir düzine cururu-kurbağasının bile hafifletmeyi başaramayacağı bir korku. Sınavlar sona erdiğinde gitmem gerekiyordu. Rio'ya dönecektim. Ve kardeşlerimle yaşamak nasıl olacaktı? Birbirimizden enikonu uzaklaşmıştık. Dönümüşü ne gözle göreceklerdi? Sevinçle, kuşkusuz. Kendimi değişik hissediyordum. Eğitim görmüş ve okumuş bir çocuk. Giysilerle ve güzel pabuçlarla dolu bavulu olan bir çocuk. Dişleri bakımlı bir çocuk. Ya onlar? Fabrika hayatı. Kentte çalışmak için trenle yapılan yorucu yolculuklar. Gün doğarken kalkmak ve gecenin karanlığında eve dönmek. Bir boğucu sıcak, bir buz gibi olan bu trenlerde yağmur ve sıcak. Ara sıra yemek sefertaslarında ekşi-diğinden, her öğlen karın doyurmamak. Daha iyi bir öğrenim ve eğitim görülmediğinden, hayatta hiç üstünlüğü olmamak ya da

pek az fırsat ele geçirebilmek; Bütün bunlar Rio'ya ayak basacağım gün birden karşıma çıkıverecekti. Şekerportakah fidanımın olduğu günlerde tanıdığım kadar acımasız ve düşman bir dünya. Bütün bunları düşünürken soğuk terler döküyor ve kendi kendimi rahatlatmaya çalışıyordum. Gereğini yapacaktım. Hayatın kötü yanlarını görmemenin ve herhangi bir çevreye uymamamın yolunu bulacaktım. En kötüsü, hiçbir şey olmak istemediğimi keşfedecekleri andı; ya da, hiç değilse, hayatta yolumu bulamadığımı. Bir düş kırıklığı. Kardeşlerimden biri, bana veri- 230

len ve kayıtsızlıkla çarçur ettiğim bu fırsattan belki daha iyi yararlanırdı. Unutmak en iyisiydi. Unutmak ve yüzmek. Yüzmek ve denizi küçük küçük yararak ilerlemek; sanki yüzmek bir başka yürüme biçimiymiş gibi.

Tarcisio'yıı futbol oynarken seyretmeyi seviyordum. Birinci takımın sağ hafiydi. Etkileyici bir ustalıkla oynuyordu. Top nereden gelirse gelsin, durduruyordu. Bir as. Top onun ayaklarına doğru mıknatısla çekiliyordu sanki. Tarcisio, evet, büyük bir dost. Hep o sessiz yürüyüşüyle. Bir tek benimle konuşmayı severdi. Aklıma gelen tüm çılgınlıkları sabırla anlardı. Nankör avukatlık mesleğini yücelterek. Ya ben? Yüreğim cururu-kurbağamın avuntusundan yoksun, şöyle diyordu bana: "Ya sen, Zeze?" Canım, yeterince çılgınlık yaptık; bir şey görünecek, başka türlü olamaz. Bu arada, yolculuk edelim ve bekleyelim. "Ama Zeze, yolculuk ederken beklemek mi?" "Tabii, benim için başka hangi çözüm olabilir?"

Odamdaydım, bir trigonometri kitabı ve bir logaritma cetveliyle yatağıma uzanmıştım. Gerçekte çalışmıyordum. Bazı derslerin gereksizliğini düşünüyordum arasıra. Latince çekimler gelecekte ne işime yarayacaktı, rosa, ro-sae} Seçeceğim meslekle hiç ilgisi yoksa, su sevimsiz logaritma yüzünden neden peklik çekecektim? Peder Jose'nin çığlıkları arasında kafamı küp - köklere çarpmam eşeklik değil de neydi? (Okulun üç gün tatile girmesi için ölme-miştı peder Jose, tarafımdan da öldürülmemişti elveda Yabancılar Lejyonu?)

Bu düşüncelere öylesine dalmıştım ki, kapının açıldığını ve bir karaltının önümde durduğunu görmedim:

"Küçüğüm!"

Öyle büyük bir korku duydum ki kitaplarımı yere düşürdüm. Maurice gülüyordu:

"Ne var? Hortlak gördün sanacaklar?"

Yanıt vermeden, titreyerek, sessiz durdum. Uzun süredir Maurice'in hayatımın en güzel düşlerinden biri olma-

sına alışmıştım. Birikmiş tüm sevecenliğim için gizli bir sandıktı o.

"Ayağa kalk, Küçüğüm."

Ağır ağır dediğini yaptım.

"Dön."

Maurice parmaklarını şaklattı ve yorumladı:

"Tanrım, ne kadar da büyüdün! Ne kadar da güçlüsün, Küçüğüm! Yanmış, kömür gibi olmuşsun."

Ben, büyülenmiş, gözlerinin içine bakıyordum. Ağladığımı mı, yoksa güldüğümü mü bilmeden. Ya da her ikisini birden yapıp yapmadığımı.

"Unuttun mu, Küçüğüm!"

Tabii ki unutmamıştım. Sözleri kulaklarımda çınlıyordu:

"Büyük bir adam olduğunda bile, beni hep babanmı-şım gibi öpmelisin."

Neden olmasın? Odamın yalnızlığında beni avutan o olmamış mıydı? Beni hep avutmamış mıydı? Uykuda göz kulak olmamış mıydı?

Kollarını açtı:

"Ne bekliyorsun?"

"Hiç."

Kendimi onun kollarına attım ve yanaklarından öptüm. Göğsümde iyice sıktım.

"Ah, Maurice, çok uzun zamandır hiç görünmüyor-dun bana!"

Bir an gözlerimin içine baktı. Sonra oturmaya karar verdi. ,

"Çok uzun zamandır, değil mi Maurice?"

"Evet, doğru. Ama yığınla sözleşme, gazino, film, gösteri beni çok uğraştırdı. Tek boş dakikam yoktu. Bir şeyi de bildiğimden..."

"Neyi biliyordun?"

"Olgunlaştığını ve hayatı kendiliğinden keşfettiğini. Pek öyle özlemimi çekmeyeceğini... Doğru değil mi?"

"Belki. Belki günlerim çok doluydu. Belki ve ne yazık ki yatma saatim geldiğinde öyle yorgun oluyordum ki, başımı yastığa koyar koymaz uykuya dalıyordum..."

"Biliyorum. Şimdi anlat bana. Her şeyi anlat."

"Neyi?"

"Canım, birbirimize söyleyecek pek çok şeyimiz var. Benim hayatım, biliyorsun, hiç değişmedi. Ama seninki?"

"Nereden başlayacağımı bilmiyorum. İtiraf etmeliyim ki sana olan alışkanlığımı bir parça yitirdim, sevgili Maurice."

"Öyleyse sana yardım edeceğim. Bu evde günlerin nasıl geçiyor?"

"Çok iyi, biliyorsun. Yeni şeyler keşfetmeye başladım. Burada kimsenin düşmanım olmadığına beni kesinkes inandıran yeni şeyler."

"Sana dememiş miydim?"

"Babam bana hiç görmediğim bir ilgi gösteriyor."

"Belki ona bu fırsatı vermemiştin."

"Hatta sana bir şey itiraf edebilirim."

"Söyle."

"Hepsi kusursuz, çok iyi insanlar. Beni yetiştirmek güç ve nankör bir işti. Gerçek şu ki, asıl işe yaramaz olan benim."

"Birinci bölüm konusunda seninle aynı görüşteyim, ikinci bölüm konusunda, değilim. Sana, yüreğinin iyiliğine güvenim var. Böylesine güzel şeyler düşleme yeteneği oldu mu, insanın önünde ancak eşsiz bir hayat bulunur. Adam'ı hatırlıyor musun?"

"Tabii, Maurice. Öyle gerçekti ki hâlâ onu görüyor gibiyim."

"Bunu sevdim, Küçüğüm. Çünkü, hayat boyu hep büyük bir çocuk olarak kalacaksın."

"Fayolle'un söylediklerini söylüyorsun."

"Ya o nasıl?"

"Değişmiyor, her zamanki gibi. Bana hiçbir sert söz söylemedi. Benden hep en iyiyi bekleyen bir insan."

233

Maurice koltuğuna gömüldü.

"Biliyor musun, bugün çok yorgundum. Ama gelmeden edemezdim. Özellikle bugün."

"Neden özellikle?"

"Az sonra söylerim."

Uzun uzun tavanı seyretti, sonra gözleri, çok açık renk gözleri, gözlerimi aradı. Her zaman bakışlarını kaçırmayan kişilerle konuşmayı severdim. Bu bende bir güvenlik, bir güven izlenimi bırakır.

"Ya yüreğim, Küçüğüm?"

"Keşfettim, Maurice. Bana uzun süre önce öğrettiğini keşfettim. Aşkın yeryüzünün en önemli şeyi olduğunu keşfettim."

"Hoşnutum, Küçüğüm, senden çok hoşnutum. Çok hoşnutum, çünkü erkek oluyorsun. Gerçek bir erkek. Onun için sana az önce bugünün özel bir gün olduğunu söyledim."

Birden yüreğim hüzünle hopladı. Düşündüğüm şey miydi acaba?

"Evet, Küçüğüm. Bir keresinde sana, aşkı keşfettiğinde bana artık gerek duymayacağını söylemiştim." ,-

"Adam'ın yaptığı gibi beni bırakıp gideceğini mi söylemek istiyorsun?"

"Bunu aynı biçimde yapacağımı keşfedeceksin."

İçimi çektim:

"Ama Adam bir kurbağaydı. Bir düştü."

"Ya ben, ben de aynı şey değil miyim?"

"Nasıl aynı şey? Sana dokunabilir, gerçek olduğunu görebilirim..."

Bunu ona kanıtlamak için, elini uzun uzun sıktım. "Küçüğüm, hayat böyledir. İnsanlar hep çekip giderler. Yürek unuttuğundan ve pişmanlıklar öldüğünden değil. Birtakım şeyler, sevecenliğimizde kalmayı sürdürür hep. Ama insanlar gerektiği anda gitmek zorundalar." Gözlerim yaşlarla doluyordu. "Bunu yapma, Küçüğüm?"

Ve büyük üzüntümün arasında, Maurice cebinden siyah beyaz kareli bir mendil çıkardı. O da, Tanrım!

Özenle yüzümü sildi:

"Bu gözyaşlarını görüp de gitmek istemem."

Duygularımı yavaş yavaş bastırarak, kendimi toplamaya çalıştım.

"Görevim, yüreğinde umutlardan ve özellikle aşktan bir dünya yaratmaktı. Şimdi, Küçüğüm, gidiyorum."

Beni uzun uzun kollarında sıktı ve öpmem için yanağını uzattı.

"Bir daha birbirimizi görmeyecek miyiz, Maurice?"

"Tabii ki göreceğiz. Bir gün. Daha yaşlandığımızda."

Son kez, tüm içtenliğiyle gözlerimin içine baktı:

"Bir şey daha var. Nerede olursa olsun, birbirimizi gördüğümüzde, büyük adam da olsan bana bir keresinde verdiğin sözü unutma."

Bunun ne anlama geldiğini biliyordum. Duraksamadan ve utanmadan onu bir baba gibi öpecektim.

"Söz mü?"

"Söz."

"Öyleyse, hoşçakal, Küçüğüm."

"Hoşçakal, Maurice."

Sesim boğuklaşmıştı, gözlerim, göstermeye hakkı olmadığı yaşlarla doluydu.

Yere düşen kitapların gürültüsü beni uyandırdı. Tek basmaydım, yatağıma uzanmıştım. Bedenim uyuşmuştu. Nemli gözlerim lambanın ışığında yanıyordu.

Demek Maurice hayatımdan çıkıp gitmişti. Tıpkı Adam'ın yolunu izlemişti. Bir düşte gelmiş, başka bir düşte gitmişti. Neden hayatta her şeyin geçip gitmesi gerekiyordu? Yalnızca, Zeze, doğmak, yola çıkmak olduğundan, ilk dakikadan yola çıkmak. Soluk almaya başladığın andan. Ve hayatın katı gerçeğiyle savaşamazsın.

Odamın kapısı yavaşça açıldı. Yeniden irkildim. Bana bir şey söylemeyi unutan Maurice miydi bu? Onun yerine, kaygıyla bana bakan babamın esmer yüzü göründü:

"Hasta mısın? Işık gördüm de."

"Bir şeyim yok. Geç vakte kadar çalıştım."

"Bırakmanın zamanıdır. Saat biri geçti."

Bana dikkatle baktı.

"Gözlerin çok kırmızı, kan çanağı gibi. Banyoda, dolabın içinde bir ilaç var."

"Sürerim."

Gülümsedi:

"Hadi uyu, iyi geceler."

İlk kez iyi geceler dilemek için odama gelmesi garipti. Ve bu hareket bende küçük bir minnet güneşi uyandırdı.

8

Yolculuk

Her şey başdöndürücü bir hızla geçiyordu. Kaşla göz arasında okulun son sınıf sınavlarını vermiştim bile. Önceki yılların birinciliklerine erişemeyip, ikincilikte güçlükle tutunarak vermiştim sınavları.

Göz açıp kapayana dek, diploma töreninde giyeceğim mavi kaşmir giysimin provası için terzideydim. Bitirme söylevini verecek öğrencinin seçiminde utanç verici bir biçimde yenilgiye uğramıştım. Topu topu iki oy almıştım; kendi oyumla bir arkadaşın oyunu. Büyük bir fiyaskoydu.

Tören, 23 Kasım günü Carlos Gomes tiyatrosunda yapıldı. Natal' da resmi bir olaydı bu. Vali Raphael Fernan-des, diploma töreninde hazır bulunacaktı. Büyük bir bayram. Peder Luiz, tüy takmış Kızılderililerle dolu bir oyunun provalarını yürütüyordu. Her şey çok güzeldi, gösterinin ortasında 'şenlik' başlayana dek. 1935 devrimi patlak vermişti. Gerçek bir donanma şenliği oldu bu. Valinin bulunduğu tiyatro hedef alındı. Makinalılar binanın duvarlarına mermi yağdırıyordu. Herkes deliye dönmüş hamamböcekleri gibiydi. Ya diplomalar? Ya eğlenti? Ya oyun? Haç'ın Zaferi rezil oldu. Sahnede sırayla oturan öğrenciler bozguna uğrayıp

kaçıştılar. Süslü püslü Kızılderililer tiyat-ronunun görevlilerine tosluyor, onlar da, localardan sarkmış analarla babaların sahneden çıkmaları için işaret ettikleri öğrencilere çarpıyorlardı. On beş yaşındaki gözlerimin o güne dek gördüğü en gülünç şey oldu bu.

Vali, bu mucize sonucu kayboluverdi. Kimse, kuşatılmış tiyatrodan ve ıslık çalan kurşunlardan kurtulmayı nasıl başardığını öğrenemedi.

Beş gün süren bir panik oldu. Devrimciler gerilemeye başladılar, hatta yaralılara bakması için eve gelip babamı aldılar götürdüler. Onun da törende hazır bulunduğunu bilemezlerdi. Gece, mermiler yağmur gibi yağıyordu. Askerî polis kışlası çok zarar gördü. Tiyatroya yakın bir eve sığınmıştık, kimse burnunu dışarı çıkarmıyordu. Barikatlarla çevrilmiş bir evde beş gün. Kapalı evin sıcağında, sırtımda o budala kaşmir giysimle.

Gelip, başkaldıranların, ülke içlerine kaçtıklarını bildirdikleri güne dek. En iyi korunmuş ve en az tehlikeli yollardan geçerek çıkmama izin verildi. Evimize ne olduğunu öğrenmek istiyorlardı. Bunu çok yerinde buluyordum. Çünkü, hayatımızı kurtaran bu yerde sinip kalmaya katlanamıyordum artık.

Eve geldiğimde, bir kilidin ve teras pencerelerinden de birinin camının kırıldığını gördüm. Günün, dayanılmaz güneşiyle eşsiz bir gün olduğunu da farkettim. Duraksa-madım. Mayomu giydim ve yüzmeye gittim. O kavurucu ve hepimiz için kaygı verici günlerin sıcağından kurtulmak. Yüzmek, evet. Deniz yükselmişti. Kocaman dalgalara atılmak. Tüm deniz benimdi. Görünürde tek canlı yoktu. Her şeyi unuttum. Denizden yararlanmak istiyordum. Yakında bırakıp gideceğim bu dalgalı denizden. Mayomu çıkardım ve boynuma geçirdim. Özgürce yüzüyordum. Denizde ilerliyordum ve bu dev dalgalar üzerinde kumsala dönüyordum. Gerçekle burun buruna geldiğimde telâşlandım. Öğlenin yaklaştığını belirten güneş tam tepemdeydi. Koşmak gerekiyordu. Yolu soluk soluğa tırmanmak. Soğuk bir duş, bedenimi sertçe ovalayan havlu. Sokak. Ayaklarım kanatlanmıştı, çünkü tramvaylar bile işlemiyordu. Bir saat kadar sonra oraya vardım. Yaşadığımı, yaralanmadığımı,

hiçbir yerimde en ufak sıyrık olmadığını gördüklerinde... Dağınık saçlarımı ve güneşten kızarmış yüzümü gördüklerinde, dünya yıkıldı. Öyle bir sahneydi ki bu, yolda bir kurşun yemediğime pişman oldum neredeyse.

Sonra kent her zamanki sakin hayatına kavuştu. Çünkü hiçbir zaman, Natal gibi bir kentte, herhangi bir şey için acele edilmezdi. Belki de bir tek, yarışların yapıldığı gün canlanırdı kent; yelken yarışlarının. Tabii herkes, olup bitenlerden ve olmayıp bitmeyenlerden sözetmek için

biraz daha fazla duruyordu yolda. Birtakım kişiler ölmüşlerdi. Konuşma yaslı bir havaya bürünüyordu. Ama başka türlüsü de yoktu. Kimsenin ölmediği bir devrim, devrim olmazdı. Her şey geldi geçti. Yalnızca kentin yüzünde kazaya uğrayan duvarların ve evlerin tanıklığı kaldı. Mezarlıkta da birkaç yeni haç. Kocaman sarı tramvayların gürültüsü yeniden sokakları doldurdu. Karşılaşıldığında, hemen konu değiştiriliyordu. Eski bir öyküydü bu artık.

Şimdi adımlarım okula doğru gidiyordu. Recife'deki yıllık inzivaya çekilmeden Fayolle'u görmem gerekliydi.

Adımlarım yeni bir anlam kazanıyordu. Gelecek yeni sorumlulukların ağırlığını. Yakında- değişecek olan hayatımın akışının ağırlığını. Sonraki günlerde bir değişim olacaktı ve bu, neden gizlemeli, içimi kaygı ve korkuyla dol-duruyordu.

Gözlerim, veda eden bir bakışla görüntüyü seyrediyordu. Daha sonra anımsamak için her şeyi ezberlemek is-tiyormuşum gibi. Kaldırımın üzerindeki her zaman ezmekten büyük bir zevk duyduğum buz çiçekleri üzerinde yürüyordum, ama üzüntü içinde yürüyordum. Tepede, büyük kilisenin çan kulesinin tepesinde, küçük bayraklar gemilere işaret vermek için rüzgârda oynaşıyorlardı. Sonra okulun sokağı. Bir gün pijama pantolonuyla üzerinde koştuğum kilisenin kaldırımı. Sigara satın almakla ya da istemeye istemeye bir batıda içmekle erkekliğimizi kamtladı-

ğımız bay Arthur'un meyhanesi. Sekizinci sınıfa bakan pencere. Sanki kapalı pencere, içinde bulunduğum ruhsal durumu görünce bir tavuk gıdaklaması koyveriyordu. Kilisenin beyaz ve kimsesiz çan kulesi. Tepede, ölü, yaşlı, hüzünlü Musa. Ilık gecenin dinginliğinde insanları uyandırmamak için geceleyin hiç çanı çalmayan Musa.

Okuldaki son fotoğrafımızı çektirdiğimiz giriş merdiveni.

Yaylı kapı. Çalışma odası. FAYOLLE.

"Seni bulamayacağımdan korkuyordum."

"Onun için evine telefon edip gideceğimi bildirdim."

Eskiden olduğu gibi oturduk. Tüm çocukluk günlerim orada oturuyordu. Fayolle'un karşısında. Aynı şeyi düşündüğümüzü biliyordum. Büyümüştüm ve Fayolle'un tepesinde kısa süre önce tıraş edilmiş bir boşluk vardı, ama bu boşluğu çeviren kızıl saçlardan oluşma halka birkaç gümüşsü teli ortaya koyuyordu.

Sessizliği nasıl bozacağımızı bilmiyorduk.

"Ne var ne yok, Şüş?"

Karşılık vermeden önce acı acı içimi çektim:

"Kâğıtlarımızı hazırlıyoruz, on beş güne kalmadan Itahite gemisiyle güneye doğru yola çıkacağım."

Fayolle, iskemlesinin üzerinde sinirli sinirli kıpırdandı. Kıpkırmızı yüzü için çok güç olduğu halde, biraz da sarardı.

"Öyleyse bir şey yapmayı yeğlerim."

İtiraf etmekte gecikti:

"inzivaya daha sonra çekilme izni isteyeceğim. Hemen yola çıkmayacağım. Sen gemiyle hareket ederken hazır bulunmak istiyorum. Her şeyi görmek istiyorum, Şüş."

Gerçek, hayatın acımasız olduğu ve bazı anları yaşamaktan kurtarılabileceğimizdi.

Fayolle, kayıtsızlık numarası yaptı:

"Hayatın çok çapraşık bir biçimde başladı."

Diploma töreninden sözediyordu. isteksizce gülümsedim:

"Bu belki de her şeyin çok karışık olacağının bir belirtisidir."

Fayolle beni sorguya çekmeden bir itiraf koparmak istediği zaman hep yaptığı gibi uzun uzun gözlerimin içine baktı:

"Bana gerçeği söyle, Şüş."

"Gerçeği biliyorsun."

"Hiçbir karar vermedin, değil mi?"

Başımı, acı acı salladım:

"Bilmiyorum, gerçekten bilmiyorum, Fayolle."

"Öyleyse babana söylediğin, bir anlam taşımıyor."

"Taşımıyor. Ama ailemi daha çok düş kırıklığına uğratmamak için bir şey uydurmalıydım." "Havacı olmayı da istemiyor musun?"

"Hayır. Ve bu korkunç. Çünkü Realengo Askerî Okulu için gereken mektupları şimdiden hazırlıyorlar. Ama uçmak istemiyorum. Hiçbir zaman istemedim. Yalnızca düşlerimde." Sustuk, ama havayı yumuşattım:

"Ben işe yaramazın teki olmalıyım, Fayolle. Özellikle de yardım etmesi gerekli bir ailesi olan ben. Senden gizlemek istemediğim bir şey var. Hep buradan gitmeyi diledim, o günün gelmesi için tırnaklarımı kemirerek bekliyordum ve şimdi korkuyorum. Daha iyi olamadığım için pişmanım. Acımasız ve kötü bir küçük canavar gibi davrandığım için. Hiçbir şeyi kabul etmeyen, her türlü bağlantıyı geri çeviren, kendisi için yapılanlara karşılık ufacık bir iyi niyetle borcunu ödemeyi bilemeyen bir canavar gibi. Evet, ben işe yaramazın tekiyim. Sana bunu söyleyebilirim. Çevremde düşmanlardan başka şey görmüyordum. Benim için bütün yaptıklarının, kötü, budalaca olduğunu sanıyordum. Şimdi..."

"Hayır, Şüş. Doğru değil bu. İyi bir yüreğin var ve hayatta yolunu bulacaksın. Evet. Dizlerimi ve tespihimin tanelerini eskitmem gerekse bile. Sadece zor bir çocuk ol-

dun. Ama tüm engelleri aşacağını biliyorum. Eninde sonunda kendini keşfedeceksin. Tanrı, hiçbir şeye varmamak için seninki gibi bunca hayal gücü yerleştirmiş olamaz. Bu işi yalnızca kafanı çarçur etmek için yapmış olamaz, sence de öyle değil mi?"

Güvenli ve iyi bakışları bana küçük bir umut veriyordu. O olmasa, genç yıllarımın yalnızlığı kimbilir nasıl olurdu? Yeryüzünün boş şeylerinden vazgeçtiği için hiçbir zaman düşlediğim baba olmayacaktı.

"Çok büyüdün, Şüş. Arkadaşlarının neredeyse en uzun boylususun. Ve güçlüsün, her gün biraz daha sağlamsın. Bütün bunlar hayatında sana çok yardım edecek, Şüş."

"Bademciklerimi aldırmaya beni inandırdığım için boyum uzadı. Sen ve Maurice."

Başımı sallayarak gülümsedim. Fayolle, gülüşümü taklit etmeye çalıştı:

"Ya o?"

Yeniden düşleme oynuyorduk.

"Maurice gitti. Verdiği tüm sözleri yerine getirerek gitti. Aşkı keşfedeceğim gün..."

"Sonra?"

"Bir gün, daha sonra, buluşacağız. Son sözleri, yaşım ne olursa olsun, kendisini bir oğul gibi öpmemi istemek oldu."

Güzel şeyleri düşlemek neden bu kadar hoş geliyordu?

"Bana yazacaksan, değil mi, Şüş?"

"Elimden geldiği kadar sık."

"Büyük para sıkıntıların olursa... insanın başına her şey gelebilir. Belki arada bir sana biraz yardım edebilirim."

Ona teşekkür etmek için elini tuttum.

"Sağol, Fayolle. Ama, Tanrı isterse, bu gerekmeyecek."

Cesaretimi toplayıp yüreğime öğütler vererek ayağa kalktım: "Hadi canım... Hayat bu. Yaşamak gerektiğine göre."

Beni kollarında sıktı ve pek bir şey demedi. Göğsümde haç çıkardı:

"Huzur içinde git, Şüş. Sev ve mutlu ol."

Son günlerim pek az şeyle özetlenebilir. Plaja gitmeyi sürdürüyordum ve öğleden sonra, yemeği bitirir bitirmez dışarı çıkıyordum. Sokaklarda, alanlarda, görüntüye bakarak dolaşıyordum.

Her yeri belleğime kazımak istiyordum. İki kere, sevgili Potengi nehrimi seyretmek için Rosaire kilisesinin yanında durdum. Orada hayatımın büyük bir bölümü kalacaktı. Ağzına yaklaşırken uzakta genişleyen nehir. İnsanları Redinha plajına götürüp getiren yelkenliler. Sular yükseldiğinde yeşillikle dolu kıyılar ve alçaldığında yengeçlerle pavuryaların kıvıl kıvıl oynaştığı çamur. İki keresinde gözlerimin nemlendiğini duymuştum.

Gidişime iki gün kalmıştı ki acı haber geldi. Özellikle sert bir kavgadan sonra, Isaura hesabının kesilmesini istemiş ve gitmişti. Dadada da eşyalarını toplamıştı. Onunla vedalaşmadığını için üzgündüm. Herhangi bir şey için küplere binen ve içi tereyağı gibi yumuşacık olan öfkeli bir sertao insanıydı Dadada.

Hareketimden önceki gün, bavullarım hazır olduğunda, bahçeye veda ettim. Tüm maun ağaçlarına; bayan Seve-ruba'yı gözlediğim, ispiyonladığım hintkirazına. İpleri eskimeye

başlayan terkedilmiş trapezlere. Kısa süre sonra ipleri çürüyecek ve atılacaklardı. Bir sirkle sonra ipleri çürüyecek ve atılacaklardı. Bir sirkle kaçma, en güçlü adam Caldeu'nun ustalığını ve hafifliğini göstererek yeryüzünü dolaşma düşlerimi unutulmuşluğa götürecek olan yarınsız trapezler. Hayır, en güçlü adam değildi Caldeu, yeryüzünün en güçlü adamlarından biriydi. Gecenin karanlığında yemek için komşulardan çalınma meyveleri gizlediğim eski kümesi ziyaret ettim. Acı acı

Mariste: Bir papaz öğretim derneği üyelerine verilen ad. (Çev.)

gülmüştüm, çünkü bir gün orası Winnetou'nun mağarası olmuştu.

Sonra, beklemek kalıyordu geriye. Gecenin olmasını, akşam yemeğinin, Brezilya Saati'nin ve duanın geçmesini beklemek. Dolores'in beldesi olan kaldırımda hüzünlü bir dolaşma. Gezinin ucuna oturup aşağıda hafif aydınlatılmış Orta Plajı seyretme. Ve titrek ışıklarının dibinde, siyah, istiridyeler ve midyelerle kaplı kayalara vuran deniz. Bu kayaların üzerinde oynamıştım, koşmuştum, ayağımı kesmekten korkarak basabileceğim güvenilir yerler arayarak. Bu kayalardan denize atlardım, sular yükseldiğinde yüzenleri ürküterek. Orta Plajdan, iki arkadaşımla, Armando Viana ve Geraldo'yla, Areia Preta'ya kadar gidiyordum. Bu da plajdakileri korkutuyordu. Ya balıkçıların bizde uyandırdıkları korku. "Çocuklar! Köpekbalığına dikkat! Camgöze dikkat!" Ne önemi vardı bizim için? Her birimiz, köpekbalığı görünürse önce yanımızdakini yakalayacağını düşünüyorduk. On beş yaş ve Areia Preta'ya yürüyene kadar bir dolu tembellik. Kaç kilometre boyunca su ve dalga? Bilene aşkolsun! Ama çok çok uzundu, evet. Oraya vardığımızda beyaz ve ılık plajda dinleniyor, sonra aynı yoldan dönüyorduk. O kadar uzağa yürümek saçma ve çok sıkıcıydı. ji

Sonra, çocukluğun son uykusunu uyumak ve gemiye bineceğim saati beklemek. İlkinden farklı bir yolculuktu bu, çünkü, Güney'den geldiğimde yol boyu hastaydım. Ancak gemi limanlarda durduğunda düzeliyordum. Küçük, cılız bir çocuktum geldiğimde, güçlü bir çocuk olarak dönüyordum; ama gerçekte korkudan geberiyordum.

Güverteye varış, her yanda geminin kokusu. Kamarayı arayış, babamın sözleri:

"Sonrası kolay. Merdiveni kerteriz olarak alırsın."

Yemek salonunun nasıl olduğunu görmeye gittik. İçerisi sıcaktı.

"Gemi kalktığında harikadır. Soğuktur neredeyse."

Her iş telâş içinde yapılıyordu.

244

"Şimdi soğuk bir şey içelim."

Acele etmeden içtik.

"Gelin, ziyaretçileri uyarmak için kampana çalıyor."

Güverteye giden merdivene koştuk. Fayolle geç kaldığından merdiveni koşarak inmem gerekti. O da koştuğu için her zamankinden kırmızıydı. Geniş kenarlı siyah şapkasıyla yelpazeleniyordu. Gemi ilk düdüğünü çaldı. Yüreğim ürküntüye kapıldı. Adam gibi bana, "Sakin ol, Zeze, her şey yoluna girecek," diyecek kimse yoktu.

Herkesle vedalaştım ve titreyen Fayolle'u kucakladım. En son ondan ayrılmak istiyordum. Güverteye çıktım, yüreğim dizlerimi titretiyordu.

Yeni bir düdük sesi. Veda işareti yapan insanlarla dolu rıhtım. İskele alındı, halatlar çözüldü. Kılavuz, manevraya hazır, yerindeydi ve Itabite rıhtımdan ayrılıyordu.

Onlara veda etmek için bir köşeye büzüldüm. Nasıl ağlamalı? Bunu başaramıyorum bile. Atlasam, yere düşebilirdim hâlâ. Yine de, neredeyse saf gözlerime açılan dünyayı keşfetmek için gitmem gerekiyordu.

Gemi yüz metre kadar açılmıştı. Babam telâşla bana son bir veda işareti yapıyordu. Mendiliyle yüzünün terini siliyordu ve orada gerektiğinden fazla kaldığına inanmış gibi ailenin koluna yapışıp sürüklüyordu.

Itabite açıldıkça ve nehrin büyük kanalında ilerledikçe rıhtım ıssızlaşmaktaydı. İyice boşaldığında, geride bana veda eden bir karaltı kaldı. Geniş kenarlı şapkasıyla yelpazelenen ve hüznümde beni izlerken kareli mendiliyle alnını silen. Sonra, büyük vinçlerin gölgesinde yitmiş minik bir nokta oldu. Gemi nehrin ağzından çıkıncaya dek, kuşkusuz rıhtıma yapışıp kalacaktı. O zaman da pişmanlıklarıma kazınmış son görüntü olacaktı.

Bir şey görmeden, ben de orada çakıldım kaldım. Herhalde telâşsızca yola çıkacak, geniş kenarlı şapkasını başına geçirecek ve kaderine boyuneğen bir gülümseme

arayacaktı. Kent merkezine ve okulun eski yapılarına dönmek için sarı tramvayı bekleyecekti. Nehrin ağzını geçince, gemi kılavuzdan ayrıldı ve son bir düdük çaldı. Kent uzaklaşıyordu, çocuk oyuncağıymış gibi görünüyordu Petropolis gezisi. Büyük çan kulesiyle katedral, okulun, Santo Antonio Lisesinin kilisesi. Hiç gö-rünmemiş bir yıldırımı bekleyen, ucunda horozuyla yuvarlak çan kulesi. Sessiz, hareketsiz, suspus, Musa adında bir çanla. Çocuk saflığımın hep beklediği o çan sesini çıkarmayacak kadar uslu olan Musa.

9

Cururu-Kurbağam

Çağdaş Sanat Müzesi'nin barında bir masaya oturmuştum. Masamın çevresindekilerin konuşmalarını dinlemeden, ağır ağır viskimi yudumluyordum. Çünkü genellikle, insanlar, sanatçılar, özgürce gevezelik etmek, birbirlerine amaçsız şeyler anlatmak için burada toplanırlardı. Korkunç ve düzensiz biçimde büyüyen Sao Paulo gibi bir kentte, akşamı sona erdirmenin, günü ve dörtnal koşan, birbirini itip kakan sorunları unutmanın yoluydu bu. iki el omuzlarıma kondu ve bir öpücük değdi yanağıma. Ardından sevimli bir ses bana serzenişte bulunuyordu:

"Nerelerdeydin? Gizleniyor musun?"

Maria'ydı bu, vali Arruda Pereira'nın kızı. Oturması için bir iskemle yaklaştırdım. Hemen garson geldi ve Ma-ria sevdiği marka viskiyi ısmarladı. Gözlerimin içine baktı, gülümsedi:

"Ne haber? Yazıyor musun?"

"Her zamanki gibi."

Eldivenlerini çıkardı, umursamazca masanın üzerine attı:

"Durmak bilmiyorsun."

"Bilmediğim için durmuyorum."

Masadakilerin hatırını sorduktan sonra, açıkladı:

"Saat dokuzda ne yapacağımı biliyor musun? Bahse girerim ki bilemezsin."

"Bu kadar gerilim yeter, çabuk söyle."

"Tupi Radyosu'na gidiyorum."

247

Bir kahkahadır koptu. Maria'nm böyle gariplikleri vardı.

"Konser salonlarının temel direği oldun."

"Hiç bile. Maurice Chevalier'nin Sao Paulo'daki son konserini izleyeceğim. Olağanüstü bir konser bu."

Tüm harfleri büyükmüş gibi söyledi Maurice Chevalier adını. Yüreğimi çınlatarak daha da büyüdü bu harfler. Uzun süredir kendimi bu denli rahatsız hissetmemiştim. Kimse bunu farketmiyordu, ama ufalıyor, ufalıyordum ve kendimi çocuklaşmış, onunla gevezelik ederken buldum. Vay canına, ben eski kurt, bu geriye dönüşü yapacaktım demek! Bolca bir yudum viski alarak kendimi topladım. Elimin ne denli titrediğini kimse farketmiyordu.

"Söylendiğine göre çok başarılı bir konser olacakmış."

"Onun için gidiyorum ben de. Tiyatrodakini kaçırdım, ama radyodaki bu fırsattan yararlanıyorum. Sen de gelir misin, 2e? Bir biletim daha var."

"Nasıl?"

Elimde olmadan, iskemlemin üzerinde irkilmiş ve kıpkırmızı olmuştum.

Maria güldü: '

"Korkacak bir şey yok. Herkes radyodaki konserlerde hazır bulunabilir. Radyoevlerindeki konser salonları bunun için yapılmıştır."

"Sorun bu değil. Bir şey var..."

"Dinle, bu akşam bir bağlantın olduğunu söylemeyeceksin bana."

Kararsız, başımı kaşıdım.

"Geliyor musun?"

Çağrısına karşı koyamazdım. Ama yüreğim gitmemem için bana yalvarıyor gibiydi.

"Chevalier'yi sevmemen olacak şey değil. Hiç filmlerini görmedin mi?"

• "Çok filmini gördüm."

"Sevmedin mi?"

"Sandığından çok sevdim."

"Öyleyse?" ^

Kabul ettiğimde büyük bir baskı duyuyordum içimde.

Gerçek, konser salonunun tıkabasa dolu olmadığıydı. Önce Brezilyalı sanatçıların bir gösterisi sunuldu. Aralarında, samba söyleyen, siyah ve kıvırcık saçlı, çok güzel, ufak tefek bir esmer kız vardı.

"Kim bu?"

"Hebe Camargo."

"Çok iyi, değil mi?"

Sesim boğazımı yakıyordu. Bekleyişimi, heyecanımı dağıtmak için bir şey söylemek istiyordum. Maurice'in çıkacağı bildirildiğinde, yüreğim ağrıdı. Ama gerçekten ağrıdı. Yüreğin ağrımadığını söyleyen kişiler yalancıdırlar. Kendime bakmaktan, kendimi çizgili pijamamla görmekten korkuyordum.

Herkes alkışlıyordu, ama ben başkalarının coşkunluğunu paylaşmak istemiyordum. Göğsümü kaplayan korkunç hüznü bir tek Tanrı paylaşabilirdi. Maurice'di bu. Eskisi gibi. Çocukluk düşlerimin tıpatıp eşi. Belki biraz daha uzun boylu. Belki şakaklarındaki saçları biraz daha beyaz. Aynı bulaşıcı gülümseme, aynı çekicilik, aynı incelik. Neden gelmiştim? Neden eski bir görüntüyle karşılaşmak? Özellikle de, neye yarardı bu?

Gösteri sona erdiğinde öyle alkışlandı ki, iki şarkı daha söylemek zorunda kaldı. Sonra selâm verdi ve çekildi.

Herkes ayağa kalktı, çıkışa yürüdü. Bacaklarım titriyordu, ayağa kalkacak gücü bulamıyordum. Maria elimi tuttu.

"Geliyor musun?" - "Bakın, çocuklar, Ze'nin gözleri yaşlarla dolu."

Kendimi toplamaya çalıştım ve beceriksizce ayağa kalktım.

"Seni bu kadar mı duygulandırdı?"

"Nedenini bilmiyorum, ama gerçekten duygulandırdı."

"Öyleyse daha da duygulanacaksın, çünkü gidip ortu kutlamak gerek."

"Ben gelmiyorum."

"Geleceksin."

Elimi bırakmıyor ve beni bir bebek gibi çekiyordu.

Koridorları geçtik, onun odasının önündeydik. Biraz beklememiz istendi. Ve kapı açılmakta gecikmedi. Oydu: Maurice. Daha uzun boylu, evet. Aynı açık renk gözler. Odanın ışığı bu gözlerin mavi mi, ya da açık kestane rengi mi olduğunu seçmeye pek olanak vermiyordu. Saçları çok beyazlaşmıştı. Pembe yüzünde de bir çeşit ufak yara izi vardı. Oldukça yorgun görünüyordu. Ama hayatımı aydınlatan gülüşüyle gülüyordu hep.

Önce kadınlar onu kutladılar. Sonra yarı ölü, yeniden çocuk, buz gibi elimi onunkine uzattım. "Bonsoir, Monsieur Chevalier."

Sesim nasıl çıkabildi, bilmiyorum.

"Enchante, Monsieur."

Safça elimi avucunda bırakmaya çalıştım. Ağzını açmasını ve beni eskisi gibi çağırmasını bekleyerek gözlerinin içine baktım. 'Küçüğüm.' Ama herkese gülümsediği gibi gülümseyerek elimi bıraktı. Bu adam bir zamanlar 'babam' olduğunu bilmiyordu.

Nemli gözlerimi silmek için hemen odadan dışarı fırladım.

Sevgili Adam, eskiden bana nasıl derdin?

"Gidip güneşi uyandıralım." Evet, güneşi uyandırmak gerekiyordu.

"Beni Paulista caddesinde bırakabilir misiniz?"

"Neden? Bizimle akşam yemeğine gelmiyor musun?"

"Benim için çok geç."

Maria, tatlılıkla:

Seu: Bay. Donu: Bayan.

"Ne garip adamsın," dedi. "Çok şen bir konsere gidiyorsun ve bitik çıkıyorsun."

Bir kaçamak aradım:

"Konserin kendisi değil. Daha önce de bitiktim. Biraz yürüyeceğim. Geçer."

"Bu siste mi?"

"Sisi severdim. Bugün, Sao Paulo göğünü delen yapılarla sis görmek öyle az rastlanan bir şey ki. Bundan yararlanmak gerek."

Beni indirmek için arabayı durdurdular. Maria'yı öptüm.

"Beni arar mısın?"

"Olur. Hoşçakal."

Araba ötekilerin arasında kayboldu ve caddede yürümeye koyuldum. Her şey değişiyordu. Geleneksel güzel evler yok oluyordu. Sıraları geldiğinde son sisleri de dağıtacak olan yeni gökdelenlere yer açmak için yıkılıyorlardı.

Kaldırımlar neredeyse boştu, iyiydi bu, çünkü düş kırıklığınla başbaşa konuşma fırsatı veriyordu bana. Küçük acımla konuşma fırsatı.

"İşte böyle, Adam. Kaç yıl geçti?"

Adam'ın küçük bavuluyla gittiğini görmek için gözlerimi kırpmama gerek yoktu. Çok uzağa gidiyordu. Pişmanlıklar ülkesine doğru. Mutlu oldun mu, Adam? Mutlu olmak dedikleri ne? Kimbilir? Mutluluk zaman gibidir; hareketsizdir ve insanlar gelip geçerler. Gelip geçerler. Gelip geçerler. Yıldızlarla dolu bir gece istiyordum, Adam. Irmakta yansıyan ayın gümüş tepsisinde uyumak. Benim gecemin bunlarla ilgisi yok, değil mi? Yalnızca solunumu güçleştiren ve saçları vıcık vıcık yapan şu hafif sis.

Kim bilebilir onun kendi yaşında bir dişi kurbağa bulmadığını? Küçük sarı örgüleri ve tepesinde beyaz şapkasıyla.

Kaldırımda tek başıma yürüdüm. Aceleyle yanımdan geçen ayak seslerini, seyrek ayak seslerini işittikçe yüreğim

hopluyordu. Kim bilebilir Maurice'nin de gözükmeyeceğini, koluma girip bana şöyle demeyeceğini:

"Biliyor musun, Küçüğüm, başkalarının önünde seni tanıdığımı belli edemezdim."

Saçmasapan şeyler, değil mi Adam? Düşsüz iki adamız biz. O daha yaşlı. Bense neredeyse kırkımda. Ne aptallık! Aşkı keşfettiğimde gideceğini bana

söyleyen Maurice'in kendisi. Aşk dedikleri ne, Adam? Aşk, gelip geçen bir sürü aşk. Yaşlanan ve bunu kabul etmeyen Paula'nın aşkı...

"Biraz daha yürüyelim, Zeze."

Benim, kendi kendimle konuşan. Sen de bir daha gelmeyeceğini bana bildirdin. Yalnızca pişmanlıklarımda. Yine de, yalnızlığımın içinde seninle gevezelik etmeye çalışsam kızmayacağını biliyorum.

"Bonsoir, monsieur Chevalier."

"Enchante, monsieur."

Yeniden bir çocuğum. Düş gören bir çocuk. Yalnız bir çocuk. Niçin büyümeli? İstemiyorum. Hiçbir zaman istemedim. Ama zaman durdu, ben devam ettim. Aslında, kimse insanların acıya katlanma gücünü bilemez. Tek bilen kendi yüreğimizdir. Ve neye yarar?

Nereden geldiği belirsiz, kaygımı yatıştırmaya çalışan bir ses kulağıma çalındı:

"Şüş... Şüş!"

"Hah! Biliyorum! Sensin. Paul Louis Fayolle."

Cüppesinin içinde kapkara, kareli mendiliyle bana veda işareti yaparak kaybolan karaltıyı görmemek için elimi yüzünde gezdiriyordum. Ve uzaklaşan, denize açılmak için nehrin ağzına varan gemi.

Ama düdük çalan gemi değil, Adam. Ben daha da küçüğüm. Bu bir tren. Portekizlimi öldüren katil bir tren. Şe-kerportakalı fidanımın düşlerini biçen tren. Büyüdüğümde, o trene sık sık bindim, Adam. Tekerleklerinin sürekli olarak hüznümü ve yok olanların yokluğunu çiğnediğini kimse bilmiyordu. Sırrımı kardeşlerime anlatmam. Hiç anlatmadım. Umutsuzluğumla birlikte içime gömmeliyim.

"Şüş... Şüş..."

Kısa süre önce, Adam, Kuzey'deydim, Natal'de. Ailemi görmeye gitmiştim. Oradan Fayolle'a bir mektup yazdım. Dört satırla bana yanıt verdi. Fortaleza'da ve çok hasta olduğunu bildirdi. Duraksamadım, Adam. Otobüsle korkunç bir yolculuk yaptım. Onu her zamanki gibi kıpkırmızı buldum. Saçları o ateş rengini yitirmiş ve neredeyse bembeyaz olmuştu. Güçlükle konuşuyordu. Soluk solu-ğaydı. Nasıl olduğunu biliyor musun, Adam? Mum gibi, dibine varmış bir mum, en ufak esintide sallanan, küçücük alevleriyle.

"O ne kısa mektup öyle, Fayolle."

"Ah, Şüş. Onu yazmanın bile beni ne denli yorduğunu bilsen!"

Bana bakıyordu. Ve ben büyümemiştim. Hep Şüş'tüm. Niçin onu bu düşle birlikte bırakmamalı?

Önümüzdeki günlerin birinde, Adam, gittiği haberini alacağım. Bugün, bu yaşımda, melek kanatlarıyla gökyüzüne uçacağına kesinlikle inanıyorum. Kuşlar ya da kelebekler gibi kanatlarını çırparak uçan bir melek.

Neye yarar, Adam? Beni işitiyor musun? Konuş, Adam. Öğret bana yeniden güneşi uyandırmayı. Devam etmek, ilerlemek, gelip geçmek zorunluluğunu kabul etmeyi. İlerlemek ve güneşi uyandırmak, güç değil mi Adam?

Yalvarırım, bunu senden son kez istiyorum, yanıt ver; büyük insanlar güneşi nasıl uyandırabilirler? Yalnızca bu kez.

Yanıtını duymadığımdan ıslık çalıyordum, sonra sis için şarkı söylemeye koyuldum:

Bir cururu-kurbağası Irmak kıyısında Kurbağa şarkıya başladı mı Küçük kız, Üşüdüğünü söyler...

iyi ya, Adam. Büyükler güneşi uyandırmayı bilmezler. Öyleyse Tanrı'nın iyiliği, yarın, olur da, güneşi uyan-dırıverir. Tüm dingin sonsuzluk için yaptığı gibi.

Önemi yok, kendim için şarkı söylemeyi sürdüreceğim, çünkü, ne mutlu bana ki hâlâ pişmanlık sözcüğünün ne anlama geldiğini biliyorum:

Bir cururu-kurbağası Irmak kıyısında Kurbağa şarkıya başladı mı Küçük kız, Üşüdüğünü söyler... Üşüdüğünü söyler... Üşüdüğünü söyler... Üşüdüğünü söyler...

SON

GÜNEŞİ UYANDIRALIM

Şeker Portakalı'nın sevimli, küçük kahramanı Zeze, i§te yine karşınızda. Gözlerinin içi yine ışıl ışıl, yüreği yine sevgi dolu. Ama hüzünleri, biraz daha büyümüş bir çocuğun hüzünleri. Küçüklüğündeki küçük Şeker Portakalı yok, ama bu kez de yüreğinde sevgili kurbağa'sı var. Zengin ve

aşırı alıngan bir aile tarafından evlât edinilmiş. Ama Zeze, yeni babasının iyi niyetine karşılık vermiyor. Evdeki biricik dostu, aşçı Dadada. Bir de düşlerindeki, yeri doldurulamayan, yüreğine kadar sokulup yerleşen kurbağa ve bir filmde görerek gerçek babasının yerine koyduğu ünlü Fransız şarkıcısı Maurice Chevalier. Çok parlak bir öğrenci olan Zeze, sırılsıklam âşık oluyor. O güne kadar herkesi kızdıran, kimi de tehlikeli şeytanlıklar yapan bir çocuk. Çocukluğunun sonu, yeniyetmelığin ilk adımları, verilmesi gereken yalnızlık sınavı...Zeze'nın, dostlarını hayâl kırıklığına uğratması olanaksız. Onun her yaştan pek çok dostu olduğunu da iyi biliyoruz. Şeker Portakalı'nın devamı olan Güneşi Uyandıralım'\ da çok seveceğinize inanıyoruz. Dizinin üçüncü kitabı olan Delifışek'te bu kez, Zeze'yı delikanlılık yaşında bulacaksınız.